وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
معاونت پرورشی و فرهنگی

ایران عزیز

روایت دفاع مقدس ملت شریف ایران در جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم در برنامه درسی رسمی و غیررسمی

بسم الله الرحمن الرحيم

ایران عزیز

روایت دفاع مقدس ملت شریف ایران در جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم در برنامه درسی رسمی و غیررسمی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
وزارت آموزش و پرورش
معاونت پرورشی و فرهنگی

فهرست مطالب

خلاصه مدیریتی ۶

بخش اول: برنامه درسی و محتوای غیررسمی- فوق‌برنامه ۸

فصل اول: «از ایرانمان دفاع می‌کنیم» ۱۰

«از ایرانمان دفاع می‌کنیم» ویژه دوره دوم ابتدایی ۱۱

«از ایرانمان دفاع می‌کنیم» ویژه دوره اول متوسطه ۱۵

«از ایرانمان دفاع می‌کنیم» ویژه دوره دوم متوسطه ۱۸

فصل دوم: روایت جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم در کتاب‌های درسی ۲۱

فصل سوم: روایت «ایران عزیز» در پشت جلد کتاب‌های درسی ۱۳۴

بخش دوم: برنامه درسی و محتوای غیررسمی- فوق‌برنامه ۱۶۷

فصل چهارم: بسته‌های «ایرانمون» ۱۶۸

فصل پنجم: مجلات رشد ۱۸۲

خلاصه مدیریتی

نظام تعلیم و تربیت در ایران اسلامی همواره فراتر از کلاس‌های درس، دیده‌بانِ استوارِ مرزهای فرهنگی و هویت ملّی بوده است. در بزنگاه‌های تاریخی که طوفان‌های سهمگینِ بیرونی، امنیت و آرامش کشور را به چالش می‌کشند، مدرسه به یکی از مهم‌ترین سنگرهای تبیینِ «اراده ملی» و «تاب‌آوری اجتماعی» بدل می‌شود.

با وقوع جنگ ۱۲ روزه و جنگ رمضان در سال‌های ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ و وقایع مرتبط با آنها، پرداختن ویژه و فوری به این دو جنگ در برنامه درسی رسمی و غیررسمی، با تمرکز بر اهداف و سیاست‌های زیر، در دستور کار وزارت آموزش و پرورش قرار گرفت:

- روایت ایثار، رشادت‌ها و جانفشانی‌ها در دفاع از ایران اسلامی و بزرگداشت شهدای دو جنگ به‌ویژه آقای شهید ایران
- خلق فرصت‌های تربیتی متنوع از دل موقعیت‌های واقعی زندگی
- تقویت هویت ایرانی-اسلامی، تاب‌آوری، امید و سلامت روان دانش‌آموزان
- تقویت همبستگی و انسجام ملی در دفاع از ایران اسلامی
- آگاهی‌بخشی درباره زمینه‌ها و عوامل وقوع جنگ و مؤلفه‌های مؤثر در قدرت، شکست‌ناپذیری و پیروزی ملت ایران

در این چارچوب، وزارت آموزش و پرورش مجموعه‌ای از اقدامات و تولیدها را با استفاده از تمامی ظرفیت‌های برنامه درسی و محتوای آموزشی و تربیتی در هر دو بخش «برنامه درسی و محتوای رسمی» و «برنامه درسی و محتوای غیررسمی (فوق برنامه)» به انجام رساند که مهم‌ترینِ آنها به این قرارند:

برنامه درسی و محتوای رسمی

جنگ دوازده روزه

جنگ ۱۲ روزه هنگامی رخ داد که بخش عمده کتاب‌های درسی به چاپ رسیده بودند؛ لکن به دلیل اهمیت این حادثه، برنامه‌ریزی برای تدوین و تولید سه بسته یادگیری ویژه با عنوان «از ایرانمان دفاع می‌کنیم» برای دوره‌های تحصیلی دوم ابتدایی، اول و دوم متوسطه در دستور کار قرار گرفته و این بسته‌ها (که هر یک شامل یک کتاب درسی و مجموعه‌ای از محتواهای مکمل چندرسانه‌ای بودند) از آبان ۱۴۰۴، در بین ۱۲ میلیون دانش‌آموز، توزیع شدند.

جنگ رمضان

از همان هفته‌های نخست شروع جنگ رمضان، کارگروه ویژه‌ای در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به منظور بررسی زمینه‌های تغییر و اصلاح کتاب‌های درسی شکل گرفت. به‌رغم وجود محدودیت‌های متعدد (همانند چاپ‌سپاری بخش قابل توجهی از عناوین، محدودیت‌های ناشی از شرایط جنگی، دشواری دسترسی به اطلاعات و تحلیل‌های مستند و قابل اتکا و محدودیت زمانی شدید، محتوای تعدادی از کتاب‌های درسی با توجه به رخدادهای این جنگ و با رعایت حداکثری اصول و چارچوب‌های حرفه‌ای، بازنگری و اصلاح شدند، همچنان‌که پیام و طرح پشت جلد ۳۱ عنوان از کتاب‌های درسی پرشمارگان نیز با محوریت عزّت و شکست‌ناپذیری ایران، تغییر کردند.

خلاصه مدیریتی

برنامه درسی و محتوای غیررسمی (فوق‌برنامه)

جنگ دوازده روزه

تولید بسته‌های جامع پرورشی «ایرانمون (۱)» برای مهر ۱۴۰۴ و «ایرانمون (۲)» برای دهه‌ی فجر ۱۴۰۴ (شامل مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و بازی‌های مدرسه‌ای و مجموعه پوسترها و نمایشگاه‌های مدرسه‌ای موضوعی به همراه راهنمای مربی) توسط معاونت پرورشی و فرهنگی، مهم‌ترین اقدام انجام شده در بخش محتوای آموزشی-تربیتی غیررسمی ناظر به جنگ ۱۲ روزه در وزارت آموزش و پرورش است. همچنین، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در شماره‌های مختلف مجلات رشد دانش‌آموزی و بزرگسال در ماه‌های آغازین سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ نیز به روایت ابعاد مختلف ایثار و مقاومت ملت ایران پرداخت.

جنگ رمضان

تولید بسته جامع پرورشی «ایرانمون (۳)» و همچنین، تأمین محتوای مجلات رشد با نگاه ویژه به حوادث و رخدادهای جنگ تحمیلی سوم و به منظور تقویت هویت ایرانی-اسلامی و روایت شخصیت آقای شهید ایران و همچنین، مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله سید مجتبی خامنه‌ای (مدّظله‌العالی) و گرامیداشت یاد شهدا به‌ویژه شهدای مدرسه شجره طیبه میناب، در کانون اقدامات وزارت آموزش و پرورش در زمینه‌ی محتوای فوق برنامه برای مهر ۱۴۰۵ قرار داشته است.

* * *

این گزارش، روایتی مستند از کنشگریِ به‌هنگامِ نظام آموزش و پرورش در مواجهه با جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم در سال‌های ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ و وقایع مرتبط با آنها در منابع و محتواهای آموزشی و تربیتی است؛ تلاشی نظام‌مند برای آن‌که بحران‌های تحمیلی، به فرصت‌هایی تربیتی برای درک عمیق حقایقی همچون ایثار و شهادت، وحدت و انسجام ملّی، امید، خودباوری، تاب‌آوری، مسئولیت‌پذیری و دفاع از وطن تبدیل شوند.

وزارت آموزش و پرورش

مهر ماه ۱۴۰۵

بخش اول:

برنامه درسی و محتوای رسمی

فصل اول

از ایرانمان دفاع می‌کنیم

بسته‌های تربیت و یادگیری از ایرانمان دفاع می‌کنیم

بلافاصله پس از جنگ ۱۲ روزه، تهیه و تولید سه بسته تربیت و یادگیری «از ایرانمان دفاع می‌کنیم» برای سه دوره‌ی تحصیلی دوم ابتدایی، اول متوسطه و دوم متوسطه در دستور کار سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی قرار گرفت. هدف از این بسته‌ها، خلق فرصت‌های تربیتی متنوع از دل موقعیت‌های واقعی، تقویت انسجام ملی در دفاع از ایران اسلامی و فراهم آوردن فرصت برای دانش‌آموزان به منظور گفتگو درباره تجارب دست اول خود از جنگ ۱۲ روزه و روایت مقاومت‌ها و رشادت‌های ملت است. هر بسته شامل یک بخش مکتوب (کتاب درسی) و مجموعه‌ای از منابع الکترونیکی (شامل فیلم، مستند، سرود و سایر محتواهای چندرسانه‌ای) است که به صورت رایگان و سراسری، با شمارگان بیش از ۱۲ میلیون جلد، از آبان ۱۴۰۴ در میان دانش‌آموزان پایه‌های چهارم تا دوازدهم توزیع شد. هر کتاب، از ۸ درس تشکیل شده که محتوای آن در دوره دوم ابتدایی، برای ۲۵ ساعت آموزشی و در دوره‌های اول و دوم متوسطه، برای ۳۰ ساعت آموزشی طراحی شده است. الگوی اجرای بسته‌ها نیز با رویکرد مدرسه‌محور و منعطف و با در نظر گرفتن روش‌های مختلف اجرا (از اجرای تلفیقی با پیوند دادن به موضوعات کتاب‌های درسی گرفته تا اجرا در قالب رویدادها و فعالیت‌های مدرسه‌ای) به مدارس ابلاغ شد.

همچنین، برای پشتیبانی از اجرای مناسب این بسته‌ها و جریان‌سازی آن نیز اقدامات تکمیلی انجام شد که مهم‌ترین آنها عبارت بودند از:

۱- تولید برنامه تلویزیونی «از ایرانمان دفاع می‌کنیم» (در ۲۰ قسمت) به عنوان برنامه آموزشی ضمن خدمت غیرحضوری و ۴ ویژه‌برنامه توسط شبکه آموزش سیما؛

۲- تولید یک فصل از برنامه تلویزیونی «اشاره» (در ۴۰ قسمت) توسط شبکه امید سیما بر اساس محتوای این بسته‌ها،

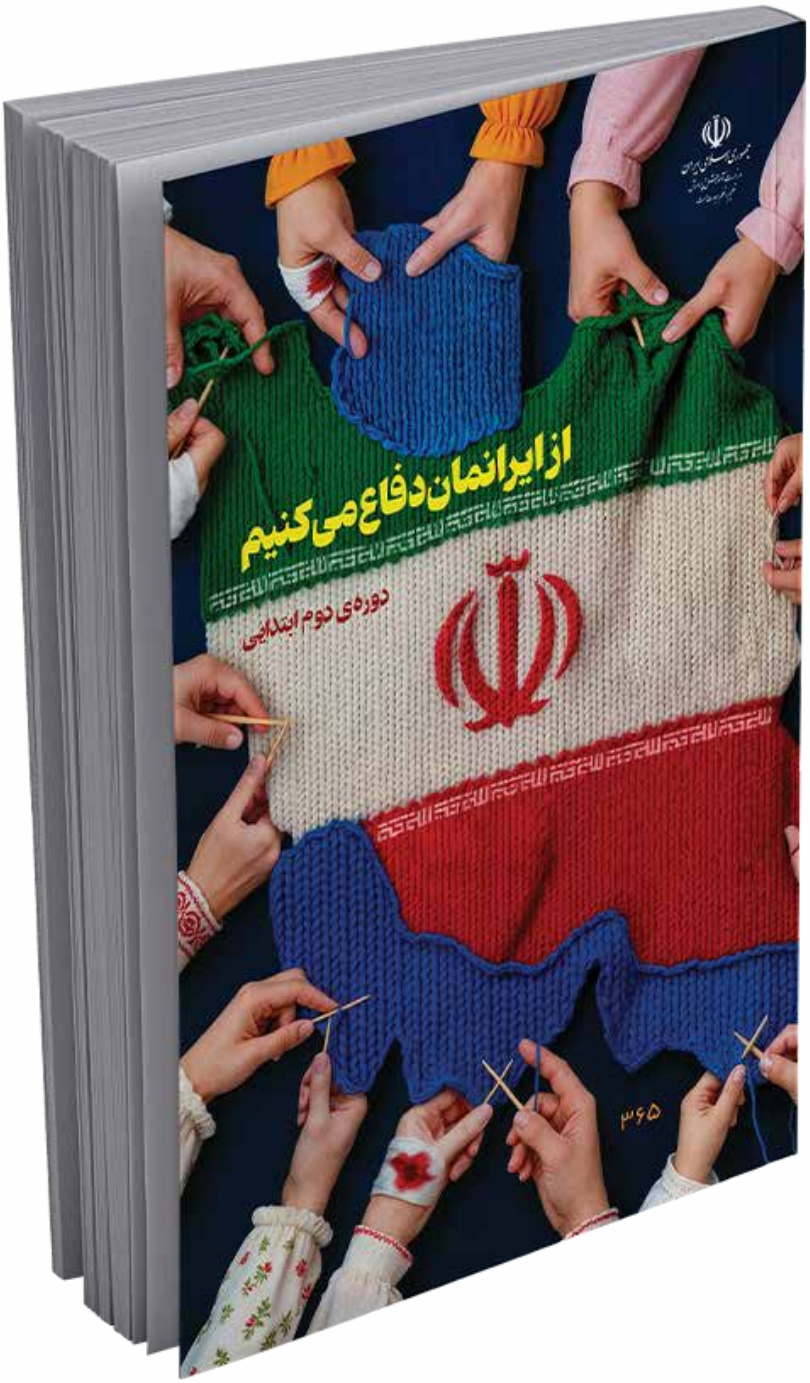
۳- تولید ۴۴ پادپخش آموزشی برای دروس این بسته‌ها (ثبت بیش از ۲۰ میلیون بازدید نسبت به محتواهای چندرسانه‌ای تولید شده در ردیف‌های ۱ تا ۳)

۴- برگزاری بیش از ۴۰ کارگاه، نشست یا وبینار در سطح ملی و استانی به هدف توانمندسازی معلمان و مربیان برای اجرای بسته؛

۵- برگزاری رویداد دانش‌آموزی «از ایرانمان دفاع می‌کنیم» در شبکه دانش‌آموزی شاد با شرکت بیش از ۱۲۰ هزار دانش‌آموز.

از ایرانمان دفاع می‌کنیم

ویژه دوره دوم ابتدایی

درس اول

قهرمان محله

حتماً شنیده‌اید که خواهر و برادرهای دوقلو حتی اگر در ظاهر خیلی شبیه هم نباشند، اما در چیزهای زیادی با هم شباهت دارند. اسم من سیراب است. من و خواهر دوقلویم سارا، کلاس پنجمی هستیم. ما آن‌قدر رفتارها و حرف‌های شبیه به هم داریم که اگر آن‌ها را ببینید یا بشنوید، تعجب خواهید کرد.

امسال، به غیر از کتاب‌های درسی خودمان، کتاب دیگری هم داریم به نام «از ایرانمان دفاع می‌کنیم» که موضوع آن همدلی و دلیری ایرانیان در مقابل حمله‌ی رژیم اسرائیل به کشورمان است. روز اول که کتاب را گرفتیم، از مدرسه تا خانه سؤالی ذهنم را به خودش مشغول کرده بود.

به خانه که رسیدیم، سارا در را به رویم باز کرد و تا جواب سلامم را داد، بی‌مقدمه گفت: «سیراب، کتاب جدیدمان را دیده‌ای؟»

گفتم: «بله. از وقتی که آن را دیده‌ام، در این فکر هستم که به‌عنوان یک دانش‌آموز ایرانی، چه نقشی می‌توانم در سربلندی کشورم داشته باشم؟»

سارا گفت: «شاید با خواندن کتاب جدیدمان بتوانیم جواب این سؤال را پیدا کنیم.»

درس دوم

سرباز وطن

نیلی و سیراب از دیشب برای رفتن به بوستان ارم لحظه‌شماری کرده بودیم. دیشب، وقتی پدر از سر کار برگشت، گفت: «بچه‌ها موافقید فردا به بوستان ارم برویم؟ دوتایی با خوشحالی گفتیم: «خیلی ممنون. ما از الان آماده‌ایم!»

با همه‌ی نقشه‌هایی که از دیشب کشیده بودیم، موقع سوار شدن به ماشین آنقدر هیجانه کردیم که سیراب دفترچه‌ی خاطراتش را که همه جا همراهش بود، جا گذاشت.

نزدیک میدان آزادی، راه‌بندان بود. من و سیراب توی ماشین نشسته بودیم و بیرون را نگاه می‌کردیم. یک‌دفعه، پوستر کنار خیابان توجه هر دویمان را به خودش جلب کرد. عکس تعدادی از شهدای حمله‌ی اسرائیل روی آن بود. عکس یکی از آن‌ها برایم آشنا بود. یادم آمد روزی که با پدر و مادرمان برای تشییع پیکر شهدا رفته بودیم، عکسش را روی در و دیوار شهر دیده بودم. اسمش را از روی پوستر خواندم و به سیراب گفتم: «صاحب این عکس را یادت هست؟»

درس سوم

ایران سرزمین رنگ و نقش

یادم می‌آید در زمان حمله‌ی اسرائیل به کشورمان، من و سارا از این که کودکانی همراه خانواده‌هایشان در این حملات شهید شده‌اند، خیلی ناراحت بودیم. آن موقع، ما می‌خواستیم دشمنی اسرائیل با مردم کشورمان را به گوش همه‌ی بچه‌های دنیا برسانیم، اما نمی‌دانستیم چطور می‌شود این کار را کرد.

یک روز، بابا در حالی که داشت به تلفن همراهش نگاه می‌کرد، با خوشحالی ما را صدا کرد و گفت: «بچه‌ها، بیایید این تصویر را نگاه کنید!»

من و سارا جلو رفتیم و به تلفن همراه پدر نگاه کردیم. تصویر چکمه‌ای را دیدیم که اسرائیل زیر آن نقشه‌ی ال شده بود. بابا که معلوم بود از دیدن این تصویر خیلی لذت برده است، گفت: «کسی که این تصویر را طراحی کرده، باعث معصومیت صهیونیست‌ها شده است.»

سیراب گفت: «سارا به نظر تو این هم می‌تواند یک راه رساندن صدای مظلومیت کودکان و شهیدان به گوش دنیا باشد؟» هر دوی ما جواب این سؤال را پیدا کرده بودیم، به هم لبخند زدیم و با هم گفتیم: «این هم یک راه است!»

درس چهارم

همراهی در روزهای سخت

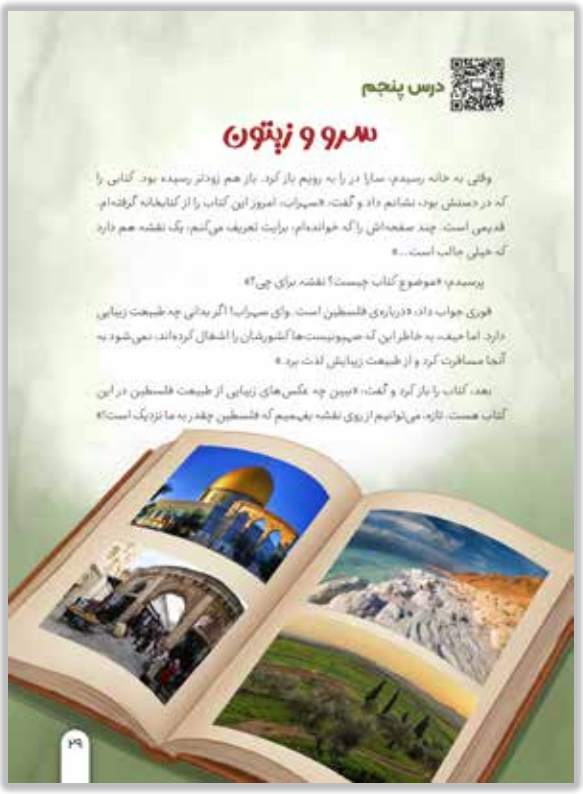
ساعت مطالعات اجتماعی بود. خانم معلم معمولاً بحث را با سؤال شروع می‌کرد. آن روز، سؤال این بود: «بچه‌ها، اگر یک روز در جامعه شرایطی پیش آمد که اوضاع مثل روزهای عادی نبود، به نظرتان رفتار درست چگونه است؟»

ساجده گفت: «خانم، مثلاً در چه شرایطی؟»

خانم معلم گفت: «بچه‌ها، پدر و مادرهای شما در قسمتی از تاریخ ایران زندگی کرده‌اند که هشت سال مورد هجوم دشمن بوده است. اگر از بزرگترها بپرسید، خواهند گفت که جنگ، چه شرایط سختی را برایشان ایجاد کرده است؛ اما مردم ایران هیچ‌وقت ناامید نشدند. آن‌ها دست در دست هم برای شکست دادن دشمن تلاش کردند.»

عالمه آرام پرسید: «خانم، در زندگی عادی و روزمره چه؟»

خانم معلم لبخند زد: «سؤال خوبی است. در زندگی عادی هم اگر مشکلی پیش بیاید، هر کسی باید سعی کند رفتار درستی در مقابل آن داشته باشد. بچه‌ها، بگویید در موقعیت‌های غیرعادی دیگر چکار می‌کنید؟»

درس پنجم

سرو و زیتون

وقتی به خانه رسیدم، سارا در را به رویم باز کرد. باز هم زودتر رسیده بود. کتابی را که در دستش بود، نشانم داد و گفت: «سهراب، امروز این کتاب را از کتابخانه گرفته‌ام. قدیمی است. چند صفحه‌اش را که خوانده‌ام، برایت تعریف می‌کنم. یک نقشه هم دارد که خیلی جالب است...»

پرسیدم: «موضوع کتاب چیست؟ نقشه برای چی؟»

فوری جواب داد: «درباره‌ی فلسطین است. وای سهراب! اگر بدانی چه طبیعت زیبایی دارد. اما حیف، به خاطر این که صهیونیست‌ها کشورشان را اشغال کرده‌اند، نمی‌شود به آنجا مسافرت کرد و از طبیعت زیبایش لذت برد.»

بعد، کتاب را باز کرد و گفت: «ببین چه عکس‌های زیبایی از طبیعت فلسطین در این کتاب هست. تازه، می‌توانیم از روی نقشه بفهمیم که فلسطین چقدر به ما نزدیک است!»

درس ششم

دشمن مشترک

چند سالی است که پدر و مادرم با خانواده‌ای فلسطینی آشنا شده‌اند. آن‌ها یک دختر هم‌سن من هم دارند. اسم دخترشان آلاء است. من عکس آلاء را در رایانه‌ی مادرم دیده‌ام. مادرم هم عکس من و سهراب را برای دوست فلسطینی‌اش فرستاده است.

دیروز قبل، از مادرم خواستم به آلاء پیام بدهد. مادرم پاسخ آلاء را برایم خواند. او در جوابم گفته بود: «سارا جان، خوش به حالت که در کشورت امنیت و آزادی داری. من وقتی می‌خواهم از یک خیابان به خیابان دیگر بروم، باید از ایست بازرسی صهیونیست‌ها عبور کنم. هر دفعه که پدر و مادرم به سر کارشان می‌روند، جوری صورتشان را می‌بوسم که انگار آخرین بار است آن‌ها را می‌بینم. خودم می‌فهمم، آن‌ها هم وقتی نگاهم می‌کنند، همین احساس را دارند. طوری نگاه می‌کنند که انگار دیگر قرار نیست همدیگر را ببینیم. دوست من، هر لحظه ممکن است صهیونیست‌ها با بمب‌های آمریکایی، خانه‌ها را ویران کنند و کودکان آواره بشوند. اگرچه تا به حال از زندگی جز جنگ چیزی ندیده‌ایم، اما هنوز هم که هنوز است، پدرانمان برای این که اشغالگران را از کشورمان بیرون کنند، در حال مبارزه هستند.»

درس هفتم

ما می‌توانیم

هفته‌ی دیگر قرار است در مدرسه‌مان نمایشگاهی برگزار بشود و پدر و مادرها بیایند و از آن بازدید کنند. موضوع نمایشگاه، فناوری و نقش آن در زندگی ماست. آقا معلم، بچه‌های کلاس را به چند گروه تقسیم کرده است. هر گروه با توجه به علاقه‌مندی خود، قرار است کاری را برای نمایشگاه آماده بکند. گروه «سلامت» می‌خواهد درباره‌ی تأثیر فناوری‌های جدید در افزایش سلامتی جامعه، مثلاً تولید رادیوداروها تحقیق کند و نتیجه‌ی آن را به شکل پوستری برای بازدیدکنندگان، ارائه بدهد. اعضای گروه «محیط زیست» تصمیم دارند درباره‌ی نقش فناوری‌ها در بهبود شرایط آب و هوا گزارشی بدهند. ما، یعنی گروه «امنیت»، تصمیم گرفته‌ایم روزنامه‌دیواری درست کنیم و تأثیر فناوری‌ها را در تأمین امنیت کشورها به نمایش بگذاریم.

من و آرش کارها را بین خودمان تقسیم کرده‌ایم. قرار شد آرش درباره‌ی چند دوره از تاریخ ایران تحقیق بکند. من هم چون خطم خوب است و در نقاشی استعداد دارم، کار نوشتن و تصویرگری را انجام بدهم. هفته‌ی گذشته، آرش همه‌اش توی کتابخانه بود. امروز نتیجه‌ی تحقیق خودش را به من داد. چیزهایی که نوشته، برایم جالب است. اول، دور مغول

درس هشتم

با هم قوی‌تریم

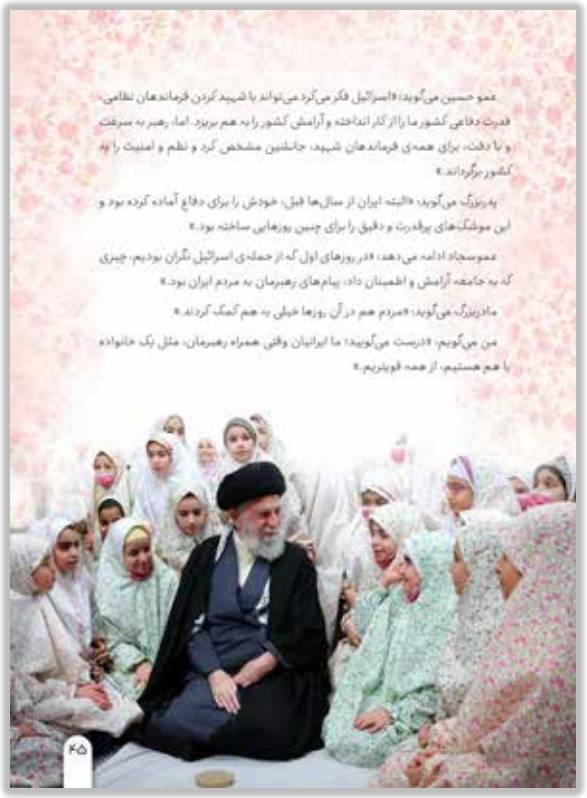
من و سهراب از صبح زود بیدار شده‌ایم تا برای رفتن به خانه‌ی پدربزرگ آماده بشویم. آخر هفته‌ها، همه‌ی ما برای دیدن پدربزرگ و مادربزرگ به خانه‌ی آن‌ها می‌رویم. در طول هفته، دلمان برای اعضای خانواده تنگ می‌شود؛ اما در خانه‌ی پدربزرگ با دیدن همدیگر خیلی خوشحال می‌شویم. باغچه‌ی حیاط خانه‌ی پدربزرگ پر از گل‌های زیبا و خوشبو است. پدربزرگ همان‌طور که به گل‌های باغچه رسیدگی می‌کند، از اعضای خانواده هم مراقبت می‌کند. به قول پدر، در و دیوار خانه‌ی پدربزرگ، عطر خوش مهربانی دارد.

در خانه‌ی پدربزرگ به روی‌مان باز می‌شود. من و سهراب با خوشحالی به داخل حیاط می‌دویم. سر و صدای شادی بچه‌ها خانه را پر کرده است. وارد اتاق می‌شویم. همگی به پدربزرگ سلام می‌کنیم؛ پدر دست او را می‌بوسد؛ من و سهراب هم می‌رویم کنارش می‌نشینیم. پدربزرگ جواب سلام ما را می‌دهد و با مهربانی ما را در آغوش می‌گیرد. وقتی لبخند را بر صورت پدربزرگ می‌بینیم، قلب‌مان پر از آرامش می‌شود. همه‌ی اعضای خانواده، پدربزرگ را دوست دارند و به او احترام زیادی می‌گذارند.

سهراب همان‌طور که کنار پدربزرگ نشسته است، می‌گوید: «بچه‌ها، یادتان هست روزهایی که اسرائیل به کشورمان حمله کرده بود، بیشتر وقت‌ها به خانه‌ی پدربزرگ می‌آمدیم و دور هم جمع می‌شدیم.»

پدر می‌گوید: «البته. با وجود پدربزرگ، همه‌ی اعضای خانواده در کنار هم احساس امنیت و آرامش می‌کردیم.»

دخترعمویم زهرا، به پدر نگاه می‌کند و می‌گوید: «خدا خیلی به کشور ما کمک کرد که توانستیم پیروز بشویم.»

عمو حسین می‌گوید: «اسرائیل فکر می‌کرد می‌تواند با شهید کردن فرماندهان نظامی، قدرت دفاعی کشور ما را از کار انداخته و آرامش کشور را به هم بریزد. اما، رهبر به سرعت و با دقت، برای همه‌ی فرماندهان شهید، جانشین مشخص کرد و نظم و امنیت را به کشور برگرداند.»

پدربزرگ می‌گوید: «البته ایران از سال‌ها قبل، خودش را برای دفاع آماده کرده بود و این موشک‌های پرقدرت و دقیق را برای چنین روزهایی ساخته بود.»

عموسجاد ادامه می‌دهد: «در روزهای اول که از حمله‌ی اسرائیل نگران بودیم، چیزی که به جامعه آرامش و اطمینان داد، پیام‌های رهبرمان به مردم ایران بود.»

مادربزرگ می‌گوید: «مردم هم در آن روزها خیلی به هم کمک کردند.»

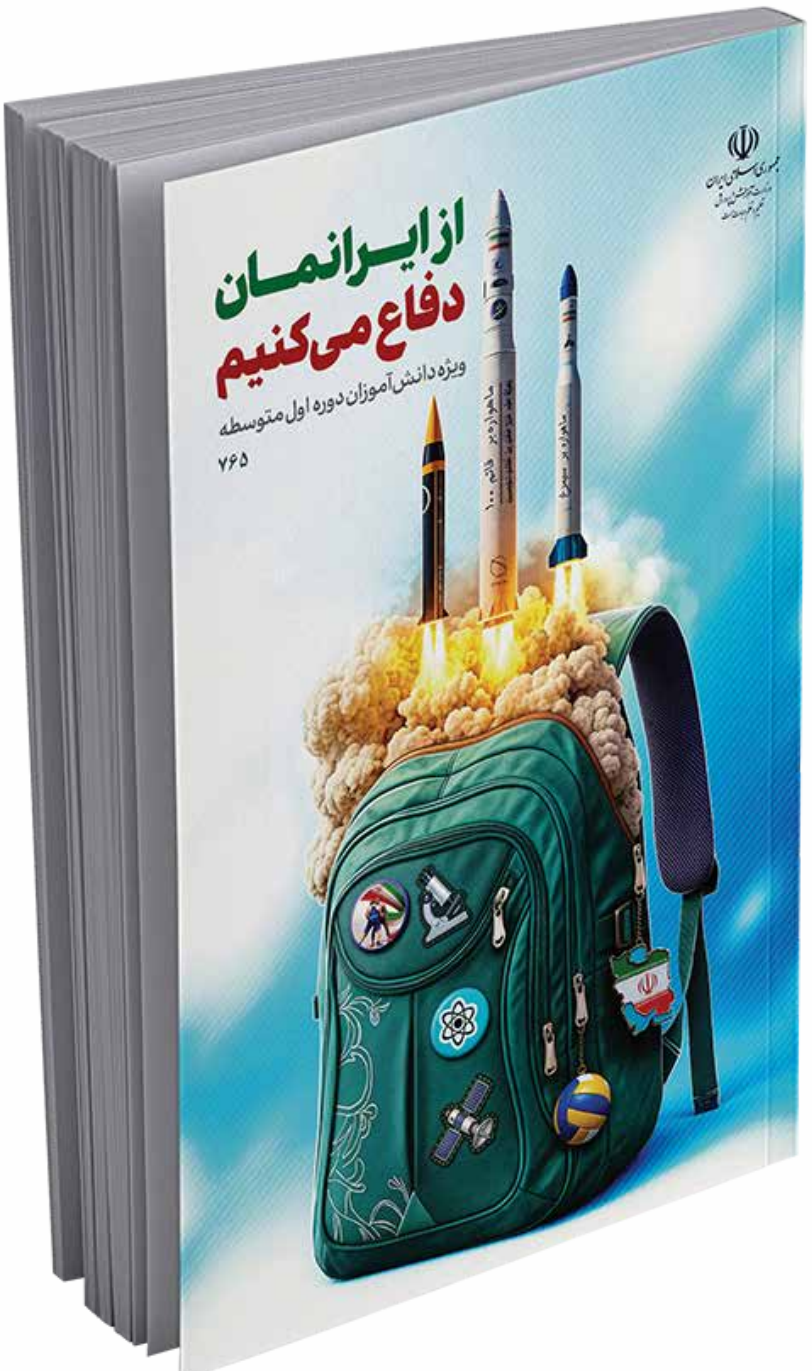
من می‌گویم: «درست می‌گویید! ما ایرانیان وقتی همراه رهبرمان، مثل یک خانواده با هم هستیم، از همه قویتریم.»

۴۵

از ایرانمان دفاع می‌کنیم

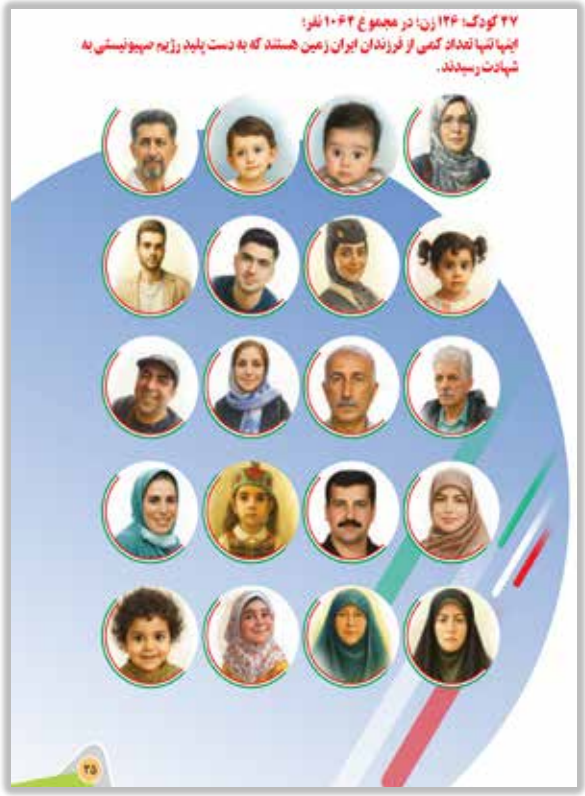
ویژه دوره اول متوسطه

فهرست
۵ / سخنی با دبیران
۹ / سخنی با دانش‌آموز
۱۱ / درس اول / منطقه ما
۱۷ / درس دوم / آسیا
۲۳ / درس سوم / جبهه‌ها و آنها
۲۹ / درس چهارم / ایران ما
۳۶ / درس پنجم / مدرسه محلّه ما
۴۱ / درس ششم / هنر ما
۴۹ / درس هفتم / فناوری ما
۵۵ / درس هشتم / دفاع ما

مرزها: نامشخص!
فلسطین قبل از ۱۹۴۸ شمسی
فلسطین سال ۱۳۴۸ شمسی پس از جنگ ۶ روزه
فلسطین امروز
قانون اساسی: ندارید!
شهرداری: زندان بانی
۲۱

با جست‌وجو و تأمل شروع کنیم...
چند پرده از یک حقیقت ملی
پردهٔ اول:
پردهٔ دوم:
پردهٔ سوم:
۲۰

۴۷ کودک، ۱۲۶ زن، در مجموع ۱۰۶۴ نفر!
۲۵

بیشتر بدانیم
از فقط یک کاریکاتوریست بود...

حنظله ۹ متولد روستای الشجره در شمال فلسطین بود سال ۱۹۳۷ شمسی؛ ده - یازده سالش بود که صهیونیست‌ها اعلام کردند رژیم اسرائیل را در سرزمین فلسطین تأسیس کرده‌اند و شروع کردند به تخریب و اخراج فلسطینی‌ها. ناجی هم با خانواده‌اش مجبور شد به یک اردوگاه آوارگان فلسطینی در جنوب لبنان مهاجرت کند. از همان زمان، برای نشان دادن احساساتش، شروع کرد به کشیدن کاریکاتور روی دیوارهای اردوگاه.

چند سال بعد که کاریکاتورهای ناجی جان گرفتند، شخصیت کاریکاتوری گوشهٔ کاریکاتورهای ناجی، شاهد مادر! بود. حنظله، خود ناجی بود. همان پسر ده سالهای که از وطنش آواره شده بود و حالا کاریکاتورهای همان پسر ده ساله، فضاگشایی‌های صهیونیست‌ها شده بودند. به همین خاطر بود که بارها ناجی و خانواده‌اش را به مرگ تهدید کرده بودند.

ظهر روز ۲۹ تیر ۱۳۶۵، ناجی در لندن، در حال رفتن به محل کارش بود که چند گلوله به سمتش شلیک شد و چند روز بعد در بیمارستان به شهادت رسید. ناجی هیچ‌وقت تفنگ دست نگرفته بود، تنها سلاح او، همان قلمی بود که با آن، کاریکاتور می‌کشید.

در جنگ ۱۲ روزه نیز رژیم صهیونیستی می‌خواست با همراران سازمان صدا و سیما، روایت هنری و رسانه‌ای مقاومت ملت ایران را خاموش کند. اما مقاومت، تعهد و شجاعت اهالی رسانهٔ ملی، تصویر جاودانه‌ای ساخت که موضوع ایستادگی حماسی گوینده خبر تلویزیون، خلبان سحر امامی را موضوع اثر خود قرار داده؛ تصویر الناز دست سحر امامی در پوستر هنرمندانه‌ها و تصویرسازی‌ها به نماد مقاومت و شجاعت زنان ایرانی تبدیل شد و تصویری از شکست پیشرفته‌ترین جنگ‌افزارهای نظامی غربی در برابر اراده و توانایی ملتی ایرانی را آشکار کرد.

۱۴۰۴ بهاری

چطور شد که به سراغ فناوری موشکی رفتیم؟

زمان‌هایی بود که وقتی باید از کشورمان دفاع می‌کردیم، دستمان خالی بود. مثل شهریور ۱۳۵۹ که جنگ تحمیلی رژیم بعث عراق علیه ایران شروع شد. در آن جنگ بسیاری از کشورهای دنیا، ایران را تحریم نظامی کردند، اما به رژیم بعث عراق هرچه‌قدر خواستند، سلاح فروختند. از طرفی، دانش و فناوری موشکی جزو مهم‌ترین و سری‌ترین فناوری‌های نظامی کشورها بود و استفاده از تجربیات دیگران در این زمینه، کار ساده‌ای نبود. فقط ۲۰ روز از شروع جنگ نگذشته بود که توان نظامی دشمن مشخص شد؛ یک موشک به شهر دزفول اصابت کرد و ۷۰ نفر از مردم ما شهید شدند. طی سه سال بعد، از نش صدام بیش از ۷۴۰۰ بار به ایران حملهٔ موشکی کرد.

اما اوایل جنگ، شرایط تغییر کرد. گروهی از جوانان مؤمن، انقلابی و مسئولیت‌پذیر ایرانی تصمیم گرفتند برای قدرت ایران و دفاع از ملت وارد عرصهٔ موشکی شوند. این گروه، مسیر خلاقانی و سختی را طی کردند تا کشوری که هیچ موشکی نداشت، تبدیل به کشوری نوآور و پیشرو در زمینهٔ موشکی شود. این موضوع باعث شد که در جنگ ۱۲ روزه، در وضعیت شهریور ۱۳۵۹ نباشیم، بلکه موشک‌های بومی، دست ما را پر کرده بودند.

خودکفایی در فناوری

داشتن ساخت و بهبود هر محصول فناورانه از خود آن محصول مهم‌تر است. محصولات فناورانهٔ نو و پیشرفته ممکن است صادر شوند، اما دانش و فناوری مربوط به آنها به سختی منتقل می‌شود. هر کشوری دوست دارد در زمینه‌های مختلف، به ویژه در امور نظامی، دست برتر را داشته باشد. مهم‌ترین فناوری‌های خاص و مهم را برای خودش حفظ می‌کند. خودکفایی هنگامی اتفاق می‌افتد که دانش تخصصی مورد نیاز برای ساخت و بهبود یک محصول فناورانهٔ خاص، در داخل کشور و توسط دانشمندان همان کشور تولید شده باشد. رمز پیشرفت و اقتدار کشورها در تولید و گسترش علم و فناوری بومی نهفته است. شاید بشود ارسال یک کالا به یک کشور را تحریم کرد، ولی نمی‌شود کسی که صاحب علم و فناوری است را از آنچه خودش به دست آورده محروم کرد.

به همین خاطر، پس از پایان جنگ تحمیلی هشت ساله، ایران تصمیم گرفت توانایی‌های موشکی خود را گسترش دهد تا بتواند در برابر تهدیدهای منطقه‌ای و بین‌المللی ایستادگی کرده و قدرت کافی برای دفاع از خود را داشته باشد. در گام اول، گروهی از نخبگان نظامی به رهبری شهید حسن طهرانی مقدم موفق شدند موشک‌های شهاب ۱ و شهاب ۲ را با برد ۳۰۰ و ۵۰۰ کیلومتر بسازند. سپس در دههٔ ۸۰ شمسی، ایران با ساخت انواع موشک‌هایی با برد بیش از ۱۵۰۰ کیلومتر، به خودکفایی در این زمینه رسید؛ زمینه‌ای که هیچ کشوری حاضر نبود فناوری پیچیدهٔ آن را در اختیار ما قرار دهد. این موفقیت، نتیجهٔ تلاش دانشمندان زیادی از رشته‌های مختلف بود.

پیشنهاد وسوسه‌انگیز

بعد از فروپاشی شوروی، کشورهای تازه‌استقلال‌یافته، تجهیزات نظامی خود را می‌فروختند. یکی از پیشنهادها، موشک‌های «اسکاد-بی» بود که قیمت هر کدام حدود ۱۰ هزار دلار بود. این قیمت بسیار پایین و وسوسه‌کننده بود. چون قیمت موشک‌هایی که ما در توران جنگ تحمیلی خریداری کرده بودیم، حدود ۲/۵ میلیون دلار بود.

ما در ستاد نظامی ایران همه متقاعد بودیم که این موشک‌ها را بخریم. تصور می‌کردیم این یک فرصت فوق‌العاده برای تقویت توان دفاعی کشور است و تقریباً همه موافق بودند. اما وقتی پیشنهاد را به مقام معظم رهبری ارائه دادیم، با مخالفت جدی ایشان مواجه شدیم. این مخالفت در ابتدا برای ما قابل درک نبود و واقعاً همه تعجب کردیم. با گذشت زمان، دلیل این مخالفت روشن شد. ایران در همان سال‌ها شروع به توسعه موشک‌های بومی کرده بود و اگر آن خرید انجام می‌شد، انگیزه‌ای برای ادامهٔ این مسیر باقی نمی‌ماند. اگر آن روز اجازه داده می‌شد که موشک‌ها را بخریم، شاید امروز ما به توانمندی موشکی فعلی دست پیدا نمی‌کردیم. اما با عبور از این فرصت وسوسه‌انگیز، ایران به جای تکیه بر تجهیزات خارجی، راه سخت و پرافتخار خودکفایی را انتخاب کرد و امروز جزو کشورهای پیشرو در صنایع موشکی جهان شده است.

چگونه دفاع کردیم؟

معمولاً وقتی می‌خواهند بفهمند که کدام طرف در جنگ پیروز شده است، با استفاده از ملاک‌هایی آن را تشخیص می‌دهند. یکی از مهم‌ترین معیارها، هدف اعلام شده از جنگ است. اگر هر یک از دو طرف جنگ، به اهدافی که دنبال می‌کرد رسیده باشند، می‌توان گفت او طرف پیروز نبرد است. اما اگر میان اهداف او و نتایج حاصل از جنگ، فاصله وجود داشته باشد، شکست خورده به حساب می‌آید. حالا یک بار دیگر روزشمار جنگ ۱۲ روزه را مرور کنید. هدف مشترکِ همهٔ ما از این جنگ چه بود؟ آیا در پایان جنگ، توانسته بود به آن اهداف دست پیدا کند؟

یک معیار دیگر برای تحلیل جنگ، این است که ببینیم چطور جنگ و امور داخلی کشور در این ۱۲ روز، رهبری و مدیریت شد؟ نیروهای نظامی و دفاعی (در سطح فرماندهی و در سطح عملیات) چه عملکردی داشتند؟ آیا تسلیحات و فناوری‌های استفاده شده، مناسب با نیاز و به اندازهٔ کافی تأمین شدند؟ و بالاخره اینکه جنگ چطور متوقف شد؟

برای بررسی بهتر، می‌توانیم سری هم به جنگ‌های دیگر بزنیم و با بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های عملکرد خود در این دفاع ۱۲ روزه با آنها ببینیم آیا در شرایط مشابه، دست به آن نمونه‌ها موفقیت بهتری پیدا کرده‌ایم یا خیر؟

جنگ چالدران: در نبرد چالدران در دورهٔ صفویه، هرچند سربازان ایرانی با شجاعت و از خودگذشتگی، جان‌فشانی کردند، ولی به دلایلی که یکی از مهم‌ترین آنها نداشتن سلاح‌های هجوم نوخاسته و تفنگ بود، نتوانستند از آن همه دلاوری و فداکاری بهره ببرند و بخش‌هایی از سرزمین ایران را از دست دادیم.

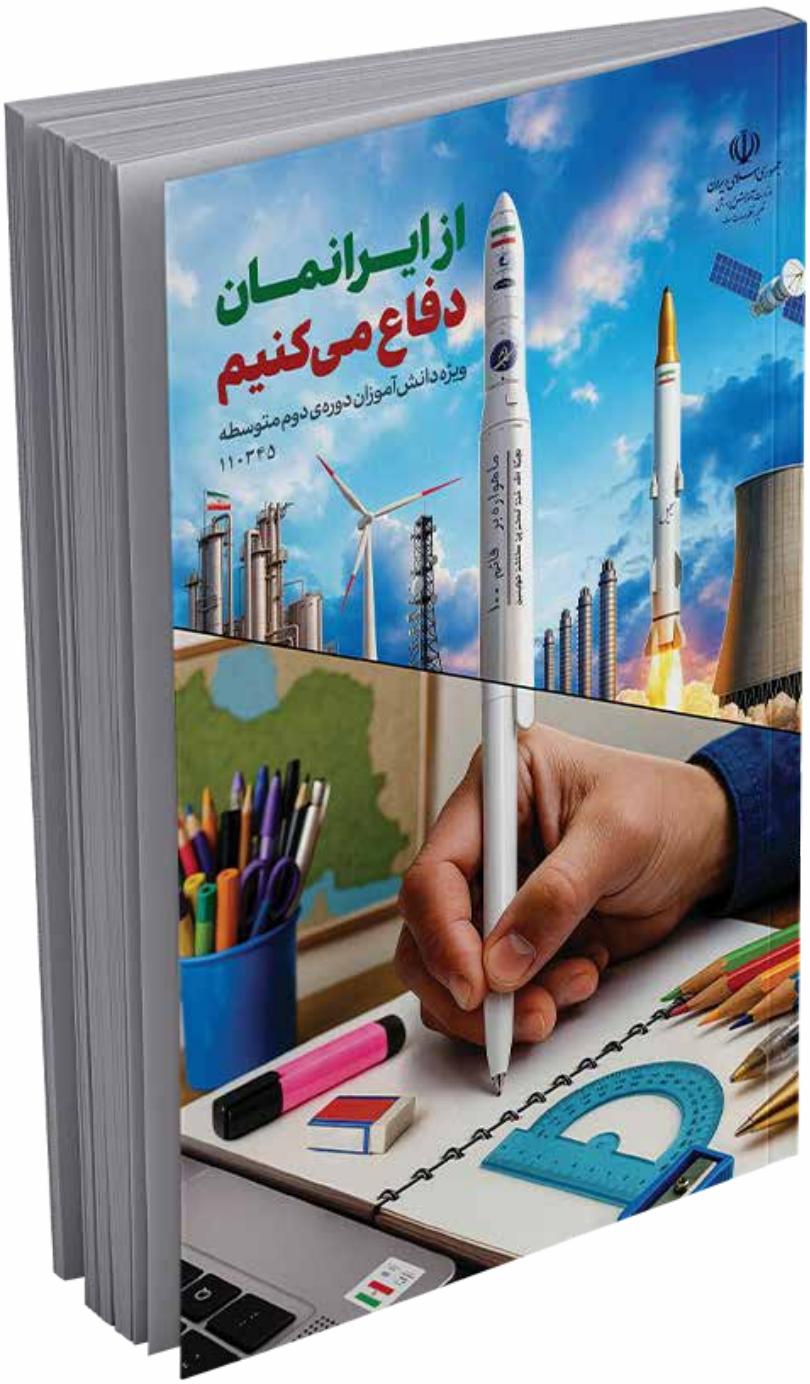
ایران در جنگ جهانی دوم: با آغاز جنگ جهانی دوم و ورود متفقین به ایران در شهریور ۱۳۲۰، رضا شاه پهلوی، بدون هیچ مقاومتی در برابر متجاوزان، تسلیم خواستهٔ آنها شد و استعفا کرد. اولتی شاهنشاهی هم بدون مقاومت مؤثر در برابر ارتش متفقین، ظرف سه روز از هم فروپاشید.

جهت اطلاع

بر اساس نظرسنجی روزنامهٔ اسرائیلی «معاریو» پس از پایان جنگ تحمیلی ۱۲ روزه از ساکنان رژیم صهیونیستی، تنها ۲۰ درصد از شرکت کنندگان اعلام کرده‌اند که معتقدند اسرائیل، پیروز این درگیری بوده است. ۶۱ درصد از آنها هم این باور بودند که اسرائیل به پیروزی نرسیده و ۱۹ درصد تأکید کرده‌اند که نتایج این جنگ برای اسرائیل، فقط نمادی دستاورد سیاسی بوده و قدرت هم گفته‌اند که هیچ برتری ندارد.

از ایرانمان دفاع می‌کنیم

ویژه دوره دوم متوسطه

فهرست

۵ / سخنی با دبیران
۹ / سخنی با دانش‌آموز
۱۱ / درس اول / منطقه ما
۱۷ / درس دوم / آنها
۲۷ / درس سوم / کودتاگاه ما و آنها
۳۳ / درس چهارم / ایران ما
۴۱ / درس پنجم / مدرسه ما
۴۵ / درس ششم / هنر ما
۵۱ / درس هفتم / فناوری ما
۵۹ / درس هشتم / دفاع ما

درس دوم

۲ آنها

شنبه | ۲۴ خرداد ۱۴۰۲ | روز سوم
یکشنبه | ۲۵ خرداد ۱۴۰۲ | روز سوم

اسرائیل از یک زاویه متفاوت

ما ایرانی‌ها بعد از خرداد و تیر ۱۴۰۲، از رژیم اسرائیل یک تجربهٔ زیسته و درک متفاوت داریم که تا حالا نداشته‌ایم. آنها در این سال، به ایران ما حمله کرده و به طور مستقیم ما را تهدید کرده‌اند. به نظر می‌رسد حالا که تجربهٔ متفاوتی درباره این رژیم پیدا کرده‌ایم، وقت خوبی است که دربارهٔ آن، از زاویهٔ متفاوتی اندیشه بشوییم.

اسرائیل چطور موجودیتی است و واقعاً مسئله‌اش با ایران چیست؟

۱۷

چند پرده از یک حقیقت

پرده اول: اشک و گروه‌های مختلف از مردم هدایی گرفته تا تجمیع‌های خرید. گروه‌های جهادی، چهره‌های ورزشی و هنری و ... به کمک زلزله‌زدگان شتافتند. صف کمک‌های مردمی، ترافیکی چند کیلومتری در جاده‌های منطقه ایجاد کرد.

پرده دوم: سیل‌های فروردین ۱۳۹۸

با شدت گرفتن بارش‌های سیل‌آسا در روزهای آغازین سال نو، از گلستان و مازندران گرفته تا فارس، لرستان، ایلام و خوزستان، ترکیو سیلاب‌های سنگینی شدند. بارها این گروه‌های مختلف مردمی بودند که به مناطق سیل‌زده سرازیر شده و خانه‌ها و وسایل زندگی مردم را از زیر گل و آب بیرون کشیدند و اگر نبودند، معلوم نبود بازگشت زندگی مردم این مناطق به روال عادی، چند ماه به تأخیر می‌افتاد.

پرده سوم: همه‌گیری ویروس کرونا از بهمن ۱۳۹۸

همه ما تجربهٔ شجاعت دیوان کرونا را به یاد داریم؛ ایرانی که اگر ایثار و از خود گذشتگی کادر درمانی، نهادهای خدماتی و گروه‌های جهادی در خدمت‌رسانی به عموم مردم و حتی انجام امور مربوط به دفن درگذشتگان نبود، معلوم نبود کابوس کرونا تا کی ادامه می‌یافت.

۲۲

هنر؛ آثار پیدا و پنهان هویت شهر

هنر شهری در فضاهای عمومی شهری مانند دیوارها، میدان‌ها، بوستان‌ها، نیمکت‌ها، سطل‌ها و همهٔ محیط‌هایی که در معرض دید شهروندان قرار دارد، اجرا می‌شود و تأثیر مهمی در بازتاب هویت فرهنگی شهرها دارد. از جمله مهم‌ترین هنرهای شهری، دیوارنگاری یا «گرافیتی» است که با انتقال صریح احساسات و ایده‌ها، به کالبد مادی شهر زندگی و حیات می‌بخشد.

در تهران و بسیاری دیگر از شهرهای ایران، هنرمندان آثار مختلفی را در همبستگی با مقاومت مردمی، تکریم شهدا و حمایت از مدافعه با رژیم تجاوزگر صهیونی بر دیوارها و مکان‌های عمومی خلق کردند. گرافیتی‌های شهدای جنگ دوازده روزه توسط سید علی میرفتاح کرافیست و نقاش ایرانی، بر دیوارهای تهران نقش بست و بسیار دیده شد. نام شهید، مکان و زمان شهادت، عبارت «تا جاوید وطن» و یک قلب قرمز رنگ، امضای میرفتاح پای آثارش است. او خاطرات مردم ایران از نبردی مظلومانه و مقتدرانه را در حافظهٔ خیابان‌های تهران ماندگار کرده است. میرفتاح می‌گوید: «من می‌خواستم جایی باشد که با شهدا مواجههٔ مستقیم و صریح داشته باشیم... کاری کنیم که مردم هم با زدن تصویر شهید، موقع قدم‌زدن در خیابان، احساس کنند یکی از همشهریان را دیده‌اند.»

۲۸

همیشه با هم می‌مانیم
۲۰

مدرسه، دهان زندگی
ایران عزیز
۲۲

بیش از صد گنبد
۵۰

شهدای دانش‌آموز دوره متوسطه
در جنگ تحمیلی ۱۲ روزه با رژیم صهیونیستی
شابک ۰-۳۷۶۴-۰۵-۹۶۴-۹۷۸

فصل دوم

روایت جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم در کتاب‌های درسی

بی‌شک، جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم، یکی از مهم‌ترین مقاطع تاریخی سرزمین ایران هستند. به همین دلیل، به‌رغم وجود برخی محدودیت‌های زمانی و فنی، بازنمایی شایسته‌ی رخدادهای این دو جنگ و روایت حماسه‌آفرینی، مقاومت، وحدت و همدلی ملّت از یک سو و جنایت‌های دشمنان ایران اسلامی از سوی دیگر و همچنین تقویت محتواهای آموزشی ناظر به دفاع همگانی، مورد توجه ویژه سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش بوده‌است. مهم‌ترین جلوه‌های این اهتمام در این فصل ارائه می‌گردد.

کتاب درسی

هدیه‌های آسمان

پایه پنجم | صفحه ۱۰۶ تا ۱۱۵

درس پانزدهم

این داستان را دوبار باید خواند

سرزمینی بود بزرگ، خیلی بزرگ. زیبا خیلی زیبا. کوه‌هایش بلند تا آسمان. رودهایش جاری از برکت. اسم این سرزمین پهناور و زیبا «آریاشهر» بود. آریاشهر همه چیز داشت! از گنج‌های پنهان در دل زمین تا مردمانی با ایمان، باهوش و باصفا. رهبر این سرزمین پیر خردمندی بود که نمی‌گذاشت دشمنان آریاشهر، این سرزمین را به جنگ آورند. او پیرمردی شجاع و آینده‌نگر بود که با توکل بر خدا راهنمای مردم شده بود. روزی خبر رسید، پیر خردمند از دنیا رفته است. غم روی دل مردم نشست. زمزمه همه‌جا پیچید. حالا چه می‌شود؟ رهبری نداریم. اگر دشمنان به ما حمله کنند چه؟ در همین زمان‌ها؛ مردی با فکری بلند و از شاگردان پیر خردمند وارد میدان شد. او نقشه‌های شوم دشمنان را از قبل می‌فهمید. مردم او را می‌شناختند. اسمش چه بود؟ دانا.

روزی از روزها، یکی از رییس‌سفیدان جلو آمد و گفت: «دشمنان پیغام فرستاده‌اند که اگر در برابرشان سر فرود نیاوریم، همه چیزمان را نابود می‌کنند.»

دانا آرام لبخند زد و گفت: «تهدید، تنها کسی را می‌ترساند که ضعیف باشد و خودش را باور نداشته باشد.» سپس رو به کودکان و نوجوانان آریاشهر کرد و گفت: «ساختن آینده‌ی این کشور در دستان کوچک اما پرتوان شما است.

نگارش یک درس جدید با عنوان «این داستان را دوبار باید خواند» با موضوع نقش رهبر شهید و نوجوانان و جوانان در ساخت ایران مقتدر و پیشرفته

ما می‌توانیم و باید در علم و دانش به قله‌های جهان برسیم.»
نوجوانان با تعجب گفتند: اما... ما هنوز بچه‌ایم! از ما چه کاری برمی‌آید؟
دانا پاسخ داد: «درسی که امروز می‌خوانید، قدرت فردای کشور است.»
اما عده‌ای که همیشه چشمشان به دست غربیه‌ها بود، پوزخند کج و کوله‌ای زدند و زیر لب
گفتند: «چه خواب و خیالی! چه شعارهای قشنگی!»
۱۴۵۷
۱۰۷

اما عده‌ای که به حرف‌های دانا ایمان داشتند دست به‌کار شدند. نوجوان‌ها شب و روز درس خواندند. دانا دوباره صدایش را به گوش همه رساند: «برای پیشرفت، باید بندهای وابستگی به بیگانگان را پاره کرد.» باز هم عده‌ای کجکی خندیدند و گفتند: «چرا به خودتان سختی می‌دهید، خیلی راحت می‌توان همه‌چیز را از کشورهای دیگر وارد کرد.»

اما سازندگان آریاشهر که گوششان به این حرف‌ها بدهکار نبود، دست به‌کار شدند و کشورشان را در مسیر پیشرفت قرار دادند؛ پل‌های بزرگ ساختند، برق را به دورترین روستاها رساندند و...

در پزشکی نیز دانشمندان آریاشهر، داروهای پیچیده تولید کردند و به‌تدریج در درمان بسیاری از بیماری‌ها به خودکفایی رسیدند. اما سایه‌ی تهدید دشمن هنوز روی مرزها سنگینی می‌کرد. دانا این بار با جدیتی بی‌مانند گفت: «اگر توان دفاعی و موشکی نداشته باشیم، دشمنان می‌توانند به سرزمین ما حمله کنند.» این بار، فریاد معترضان بلندتر شد: «چرا دنبال جنگ هستید؟ چرا باید پول‌هایمان را خرج قدرت نظامی کنیم؟» اما مهندسان نظامی می‌دانستند که باید خود را در برابر دشمن قوی کنند. آنها در دل کوه‌ها و اعماق زمین، شهرهایی ساختند پر از موشک‌های نقطه‌زن؛ نه یکی، نه دو تا، بلکه ده‌ها شهر موشکی پنهان.

هنوز عرق پیشانی مهندسان خشک نشده بود که دانا آستین را بالا زد و اشاره‌ای به آسمان کرد: «صنعت فضایی و پرتاب ماهواره، نماد پیشرفت علمی یک کشور است؛ باید آن را با قدرت ادامه داد.» آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها، شب و روز روشن بودند. چرخ‌دنده‌ها می‌چرخیدند و ماهواره‌های آریاشهر یکی‌یکی سینه آسمان را می‌شکافتند تا از آن بالا، نگهبان سرزمینشان باشند.

۱۰۹

بیرون از مرزها، فرمانروای تاریکی
از قوی شدن آریاشهر به شدت
خشمگین بود. دشمن ابتدا
تصمیم گرفت دانشمندان و
فرماندهان نظامی آریاشهر را
ترور کند؛ اما با رفتن هر دانشمند
و فرمانده، نیروی تازه‌ای جای او را
می‌گرفت. سرانجام دشمن که از خشم
دیوانه شده بود، نقشه‌ای شوم کشید.
یک روز صبح، خبری تلخ و هولناک در سراسر
آریاشهر پیچید: «دانا... دیگر در میان ما نیست».
آنها دانا را درحالی که در محل کارش بود هدف قرار داده
بودند. سوز سرما بر دل مردم نشست. دشمن از پشت مرزها با غرور فریاد زد: «بدون
رهبرتان، دیگر هیچ چیز نیستید! حالا تسلیم شوید».
اما آریاشهر زانو نزد. مردی از میان جمعیت جلو آمد، پرچم خوش‌رنگ آریاشهر را بالای سر برد و با صدایی که
لرزه بر اندام دشمن می‌انداخت، فریاد زد: «دانا رفت... اما دانایی هنوز هست!»
مردم یکی‌یکی کنار او ایستادند و مادران، پدران و نوجوانان با او هم‌صدا شدند: «ما آماده‌ایم تا کار ناتمام را
تمام کنیم!»
دشمن با حیرت نگاه می‌کرد؛ او فکر می‌کرد آریاشهر تسلیم می‌شود، اما اکنون با مردمانی با ایمان‌تر، قوی‌تر و
با انگیزه‌تر از همیشه روبه‌رو بود.
آریاشهر بدون راهنما نماند. مردی مصمم و خردمند پا به میدان گذاشت؛ از جنس دانا با همان شجاعت و
ایمان بی‌نظیر. او پرچم را به دست گرفت.
و این سرزمین هنوز نفس می‌کشد. هنوز هم راه‌های نرفته را به سرعت طی می‌کند. خدا را چه دیدی؟
شاید دشمن دیگر از به چنگ آوردن آریاشهر ناامید شده باشد.

آیا می‌دانید آریاشهر کجاست؟
راستش را بخواهید داستان آریاشهر یک افسانه‌ی قدیمی نبود، بلکه یک داستان واقعی
بود. کافی است این اسم‌ها را در داستان جایگزین کنید و بار دیگر آن را بخوانید.
پیر خردمند: امام خمینی
دانا: آیت‌الله سید علی خامنه‌ای
آریاشهر: ایران عزیز ما
مرد مصمم و خردمند: آیت‌الله سید مجتبی خامنه‌ای
و آن نوجوانانی که دانا آینده‌ی کشور را در دستان آنها می‌دید، دقیقاً تو
و دوستانت هستید. پس آستین‌ها را بالا بزنید؛ قله‌های علمی جهان
منتظر قدم‌های شماست!

۱۱۰

برایم بگو

تو به عنوان یک نوجوان، از همین امروز چه کاری می‌توانی انجام دهی که برای آینده‌ی ایران مفید باشد؟

ایستگاه فکر

✦ با توجه به داستان، مردم آریاشهر هر یک از تهدیدات و مشکلات زیر را چگونه برطرف کردند؟

- تهدید به نابودی
- از دست دادن دانا
- وابسته نگه‌داشتن کشور
- ترور دانشمندان و فرماندهان

گفت‌وگو کنیم

این شعر را بخوانید و درباره‌ی معنا و مفهوم آن با دوستان خود گفت‌وگو کنید.

ما برای آنکه ایران گوهری تابان شود،
خون دل‌ها خورده‌ایم
ما برای جاودانه ماندن این عشق پاک،
رنج دوران برده‌ایم

تدبر کنیم

این آیه را بخوانید. مفهوم آیه با کدام موضوع درس ارتباط دارد؟

وَاعتَصِموا بِحَبلِ اللّٰهِ جَميعًا وَ لا تَفَرَّقوا

همگی به ریسمان الهی چنگ بزنید و متفرّق نشوید.

سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی ۱۰۳

۱۱۳

بین و بگو

- هر یک از تصاویر زیر مربوط به کدام یک از زمینه‌های پیشرفت کشور است؟
- اگر کشور در هر یک از این زمینه‌ها ضعیف باشد چه مشکلاتی پیش می‌آید؟
- هریک از شما دوست دارید در کدام زمینه‌ها برای کشور عزیزمان افتخار آفرین باشید؟

تحقیق کنید

این قهرمانان در پیروزی انقلاب‌اسلامی ایران و حفظ آن نقش مهمی داشتند و تلاش‌های بسیاری کردند.
درباره‌ی نقش **یکی** از آنان تحقیق کنید و به کلاس گزارش دهید.

شهید آیت‌الله خامنه‌ای

شهید آیت‌الله بهشتی

شهید محمدعلی رجایی

شهید آیت‌الله مطهری

شهید حسن باقری

شهید حاج قاسم سلیمانی

شهید امیرعلی حاجی‌زاده

شهید علیرضا تنگسیری

قهرمان دوست‌داشتنی من:

نقش او در پیروزی یا حفظ انقلاب

۱۱۵

ایستگاه فکر

رهبر شهید آیت‌الله خامنه‌ای (رحمة‌الله‌علیه) در آخرین دیدار مردمی خود فرمودند: «مِثلی لایُبایِعُ مِثلَ یَزید» با توجه به مفهوم این عبارت منظور از یزید و یزیدیان امروز چه کسانی هستند؟

.....

.....

بررسی کنید

پیامبر اسلام (صلّی‌الله‌علیه‌وآله):
امام حسین (علیه‌السّلام) چراغ هدایت و کشتی نجات است.

به نظر شما چرا امام حسین (علیه‌السّلام) کشتی نجات معرّفی شده‌اند؟

.....

.....

.....

اشاره به بیان رهبر شهید درباره فرمایش امام حسین (علیه‌السلام) و زیر بار حرف یزید زمان نرفتن

اگرچه امام مهدی (علیه‌السّلام) در دوره‌ی غیبت کبریٰ، فرد یا افراد خاصّی را به‌عنوان جانشین خود معرّفی نکردند، به مردم سفارش کردند که در این دوران به عالمان و فقیهان پرهیزکاری مراجعه کنند که با احکام و معارف دینی آشنایی کامل دارند.

این عالمان پرهیزکار در زمان حاضر، مراجع تقلید دینی هستند که به عنوان جانشینان امام زمان (علیه‌السّلام) شناخته می‌شوند. ما برای آگاهی از احکام دین باید به آنها مراجعه و از دستورهای آنان پیروی کنیم. البتّه رهبری جامعه‌ی اسلامی بر عهده‌ی یکی از این عالمان و فقیهان است که به عنوان «ولیّ فقیه» شناخته می‌شود. ولیّ فقیه با آگاهی کامل از دستورهای دینی و اوضاع اجتماعی و سیاسی، جامعه را اداره می‌کند.

یکی از این جانشینان در روزگار ما، امام خمینی (رحمة اللّٰه علیه) بود. مردم ایران به رهبری این عالم و مرجع بزرگ دینی توانستند حکومت ضدّ مردمی و ضدّ دینی شاه را سرنگون کنند و جمهوری اسلامی را به وجود آورند. آنان چون امام‌خمینی (رحمة اللّٰه علیه) را جانشین امام زمان (علیه‌السّلام) می‌دانستند، از او پیروی می‌کردند.

پس از وفات امام‌خمینی (رحمة اللّٰه علیه)، نمایندگان مردم در مجلس خبرگان رهبری، آیت‌اللّٰه سیدعلی خامنه‌ای (رحمة اللّٰه علیه) را به‌عنوان رهبر ایران معرفی نمودند. ایشان با شجاعت و تدبیری بی‌نظیر، ایران را در مسیر پیشرفت‌های بزرگ علمی، نظامی و سیاسی هدایت کردند. آمریکا و اسرائیل که نمی‌توانستند ایران قوی و مقتدر را تحمل کنند، در اقدامی تروریستی ایشان را به شهادت رساندند. پس از شهادت ایشان نیز مجلس خبرگان آیت‌اللّٰه سیدمجتبیٰ خامنه‌ای را به‌عنوان رهبر جمهوری اسلامی ایران برگزید.

گفت‌وگو کنید

اگر برای شناخت وظایف دینی به مراجع تقلید مراجعه نکنیم، چه مشکلاتی برای ما پیش می‌آید؟

۵۸

اشاره به شهادت رهبر انقلاب اسلامی و انتخاب آیت‌الله سید مجتبی خامنه‌ای به عنوان رهبر جدید

درس دوازدهم

زنگ میناب

هنوز خورشید به وسط آسمان نرسیده بود اما آفتاب گرم جنوب بر نخل‌های استوار میناب می‌تابید. مثل گذشته، دوباره حیاط مدرسه پر از جنب‌وجوش شده بود. بچه‌ها از کنار میزها و تابلوها می‌گذشتند و آخرین کارهای نمایشگاه را انجام می‌دادند.

قرار بود امروز خبرنگارانی از چند کشور برای بازدید از نمایشگاهی که دانش‌آموزان، آموزگاران و خانواده‌های میناب در محل باقی‌مانده از مدرسه‌ی «شجره‌ی طیبه» برپا کرده بودند، بیایند.

۷۲

نگارش یک درس جدید با موضوع مدرسه شجره طیبه میناب و رهبر شهید انقلاب اسلامی

۷۳

در ورودی نمایشگاه، پرچم پرافتخار ایران برافراشته بود و تصویر بزرگی از رهبر شهید، آیت‌الله خامنه‌ای (رحمة الله علیه) در کنار آن نصب شده بود. دیوارهای مدرسه با عکس‌های دانش‌آموزان شهید مدرسه‌ی میناب آذین شده بود. پدران و مادران برخی از این شهدا در نمایشگاه حضور داشتند.

با ورود خبرنگاران، حامد و علی دوربین‌هایشان را برداشتند تا این روز به‌یادماندنی را ثبت کنند. چند مترجم همراه خبرنگاران آمده بودند تا گفت‌وگوها را برای مهمانان ترجمه کنند.

حامد و علی به همراه خبرنگاران به سمت غرفه‌ی «**کودکان مظلوم میناب**» رفتند. روی دیوار غرفه، کوله‌پشتی‌های سوخته‌ی دانش‌آموزان آویخته شده بود. در سویی دیگر، عروسک‌های سوخته‌ی کودکان غزه و تصاویر آنان به چشم می‌خورد. خبرنگاری فلسطینی با دیدن این صحنه، لحظه‌ای سکوت کرد، سپس با گوشه‌ی چفیه‌ای که بر دوش داشت اشک‌هایش را پاک کرد و به پدران و مادران حاضر در آن جا گفت: «دیدن این صحنه‌ها برای ما آشنا است. همه‌ی این بچه‌ها حق داشتند در شادی و آرامش درس بخوانند. حتماً هر کدامشان آرزوهای بزرگی در سر داشتند. ما با شما همدردیم. آمریکا و اسرائیل، بیش از صد دانش‌آموز دختر و پسر این مدرسه و هزاران کودک غزه را از درس و زندگی جدا کردند. ما هم مانند شما اشک می‌ریزیم، اما مقاومت را ادامه می‌دهیم، چون یاد گرفته‌ایم در مقابل زورگویان سر خم نکنیم.»

وقتی مترجم صحبت‌های خبرنگار فلسطینی را ترجمه کرد، یکی از مادران، با چشمانی اشک‌بار و در حالی که کفش فرزند شهیدش را در دست گرفته بود، گفت: «این تنها یادگار باقی‌مانده از پسر من است. دشمن جنایتکار حتی از دانش‌آموزانی که درس می‌خوانند تا ایرانی قوی و سربلند بسازند، می‌ترسد.»

خبرنگاران در سکوت، با دقت از این صحنه‌ها فیلم‌برداری و عکاسی می‌کردند.

غرفه‌ی بعدی «اقتدار دفاعی» نام داشت. در این غرفه، ماکت‌های بزرگی از موشک‌های ایرانی و تصاویری از دستاوردهای دفاعی کشور به نمایش گذاشته شده بود. مهمانان با کنجکاوی به سمت ماکت‌ها رفتند. همه با دقت آن‌ها را تماشا می‌کردند و بعضی نیز با تلفن همراهشان عکس می‌گرفتند.

در میان بازدیدکنندگان، خبرنگاری از لیبی با دقت به تصاویر دستاوردهای نظامی ایران نگاه می‌کرد. حامد و علی برای ضبط مصاحبه به سراغ او رفتند.

خبرنگار آهی کشید و گفت:

«بچه‌ها! کشور ما هم روزی توان دفاع از خودش را داشت. ما هم مانند شما موشک داشتیم و می‌توانستیم از سرزمینمان در برابر دشمنان دفاع کنیم. اما فریب دشمن را خوردیم و به وعده‌هایش اعتماد کردیم. آن‌ها گفتند اگر سلاح‌هایتان را کنار بگذارید، به شما کمک اقتصادی می‌کنیم. ما هم موشک‌ها و سلاح‌هایمان را واگذار کردیم. اما وقتی دیدند دیگر توان دفاع از خودمان را نداریم، نه‌تنها به قول‌هایشان عمل نکردند، بلکه به کشورمان حمله کردند.»

حامد و علی به غرفه «**شهدای دفاع از وطن**» رفتند. در آنجا، عکس‌هایی از فرماندهان، شهدا و رزمندگانی که جان خود را برای دفاع از ایران فدا کرده بودند، به نمایش گذاشته شده بود. خبرنگاری از اسپانیا با تعجب به تصویر رزمنده‌ای نگاه می‌کرد که دست و پای خود را در دفاع از کشور از دست داده بود. او رو به دانش‌آموزان لبخندی زد و گفت:

«عجب قهرمان‌هایی دارید! کشورهایی را می‌شناسم که نظامیان آن حتی چند روز هم نتوانستند در برابر حمله‌ی دشمن مقاومت کنند.اما شما مردم ایران و نیروهای نظامی‌تان بدون هیچ ترسی تا پای جان برای کشورتان ایستادید و نگذاشتید دشمن پا به سرزمین شما بگذارد.»

با شنیدن صحبت‌های خبرنگار، دانش‌آموزان مینابی شانه‌به‌شانه‌ی هم ایستادند. یکی از آنها با صدایی رسا گفت:

«به یاد دوستان شهیدمان، تا پای جان برای ایران می‌ایستیم.»

مترجم، جمله‌ی دانش‌آموز را برای خبرنگاران ترجمه کرد. مهمانان با تحسین به بچه‌ها نگاه می‌کردند. چند لحظه بعد، صدای «اللّه‌اکبر» حاضران در فضای نمایشگاه پیچید. کار بچه‌ها هنوز تمام نشده بود. گروه‌های بعدی مهمانان از راه می‌رسیدند و بچه‌ها خود را برای استقبال از آنان آماده می‌کردند. نمایشگاه همچنان ادامه داشت و گویی قصه‌ی میناب تازه شروع شده بود.

بدانیم

نهم اسفندماه سال ۱۴۰۴، یادآور جنایتی فراموش نشدنی و نابخشودنی است. جنایتی که چهره‌ی واقعی دشمنان را به مردم جهان نشان داد. در این روز با تهاجم و حمله‌ی آمریکا و اسرائیل، رهبر ایران، آیت‌الله سیّدعلی خامنه‌ای، به همراه تعدادی از اعضای خانواده‌ی ایشان و فرماندهان نظامی به شهادت رسیدند. در همان روز و در ادامه‌ی این حملات، مدرسه‌ی «شجره‌ی طیّبه» در شهر میناب استان هرمزگان نیز دو بار و هر بار با فاصله‌ی زمانی کوتاه هدف حملات موشکی قرار گرفت. در این فاجعه‌ی انسانی، ۱۲۰ دانش‌آموز مظلوم، (۷۳ پسر و ۴۷ دختر) به همراه ۲۶ آموزگار فداکار و ۷ نفر از والدین به شهادت رسیدند. آن روز، زنگ آخر مدرسه‌ی شجره‌ی طیبه هیچ‌گاه نواخته نشد و کتاب‌ها و مدادهای زیر آوار مانده، برای همیشه نشانه‌ای از ستمگری آمریکا باقی ماند.

برایم بگو

تصاویر زیر، به‌عنوان «نماد» یا نشانه برای غرفه‌های نمایشگاه انتخاب شده‌اند. با توجّه به محتوای درس هر تصویر را به غرفه‌ی مربوط به آن متّصل کنید و دلیل این انتخاب را توضیح دهید.

- شهدای دفاع از وطن
- کودکان مظلوم میناب
- اقتدار دفاعی

۷۶

ببین و بگو

تصوّر کنید قرار است این تصویر در صفحه‌ی اوّل بزرگ‌ترین خبرگزاری‌های جهان قرار بگیرد. برای آن عنوانی انتخاب کنید که هم «بی‌گناهی کودکان» و هم «قدرت و ایستادگی ایران» را به گوش جهانیان برساند.

عنوان پیشنهادی شما:

.....

۷۷

تدبّر کنیم

این آیه را بخوانید.

وَ اَعِدّوا لَهُم مَا استَطَعتُم مِن قُوَّةٍ

تا می‌توانید در برابر دشمنان قوی شوید.

سوره‌ی انفال، آیه‌ی ۶۰

به‌نظر شما این آیه با کدام غرفه ارتباط بیشتری دارد؟ چرا؟

ایستگاه فکر

اگر شما مسئول چیدمان نمایشگاه میناب بودید، برای نشان دادن ایران مظلوم و قوی به مردم دنیا، چه موارد دیگری را در غرفه‌ها به نمایش می‌گذاشتید؟ درباره‌ی آنها با دوستان خود گفت‌وگو کنید.

ایستگاه خلّاقیت

یک نامه‌ی کوتاه به یکی از دانش‌آموزان شهید مدرسه شجره طیّبه میناب بنویسید و به او بگویید که امروز به‌جای او چه آرزویی برای ایران قوی دارید و برای رسیدن به آن چه تلاش‌هایی می‌کنید؟

۷۸

همخوانی کنیم

مرد میدانیم

با اینکه آقا جان
جای شما خالی‌ست
از ناامیدی‌ها
در ما نشانی نیست

ما هر کدام امروز
«سیّدعلی» هستیم
ما پیرو یک راه
راه «ولی» هستیم

آقا ببین حالا
ما مرد میدانیم
درس شهامت را
هر روز می‌خوانیم

هر دانش‌آموزی
سرباز ایران است
این خاک خاک ماست
خاک دلیران است

زهرا عراقی

با خانواده

شما و خانواده‌تان چطور می‌توانید دست به دست هم دهید تا در هریک از محورهای زیر ایران عزیزمان را قوی‌تر کنید؟

- اقتصادی
- فرهنگی
- اتّحاد ملی

۷۹

درس شانزدهم

حماسه‌آفرینان جاودان

اتوبوس‌ها کنار خیابان شهید کشوردوست ایستادند. آقای شکیبا که چفیه‌ی دوران دفاع مقدّسش را دور گردن انداخته بود، گفت: «اردوی ما از همین‌جا شروع می‌شود».

بچّه‌ها با تعجّب گفتند: «اینجا؟ وسط تهران؟ مگر «اردوهای راهیان نور» را به مناطق جنگی نمی‌برند؟»

آقای شکیبا گفت: «آنجا هم می‌رویم؛ امّا یادمان باشد که اینجا محلّ شهادت رهبر عزیز انقلاب اسلامی ماست. رهبری که با وجود خطرها و تهدید به ترور از سوی آمریکا و رژیم اشغالگر اسرائیل، نه فرار کرد و نه تسلیم شد؛ کنار مردم ایستاد و همراه با دختر، عروس، داماد و نوه‌ی ۱۴ ماهه‌ی خویش به شهادت رسید.

مردم عزیز ما به فرمان چنین رهبران شجاعی برای دفاع از اسلام و انقلاب به سوی مناطق جنگی شتافتند که خود همراه و پشتیبان ملت بودند و تا آخرین لحظه، میدان مبارزه و مقاومت در مقابل زورگویان را ترک نکردند.

نزدیک غروب به پادگان دو کوهه رسیدیم. آقای شکیبا به دور تا دور پادگان نگاهی انداخت. سپس رو به بچّه‌ها گفت: «اینجا محلّ تجمّع بهترین جوانان سرزمین ماست. رزمندگان سلحشور از نقاط مختلف کشور به اینجا می‌آمدند، سازماندهی می‌شدند و به سوی خطّ مقدّم حرکت می‌کردند. ارتش صدّام، که به خیال خود می‌خواست سه روزه خود را به تهران برساند و انقلاب

۹۸

بازنویسی درس «حماسه‌آفرینان جاودان» با اشاره به شهادت رهبر شهید و خانواده ایشان و گرامیداشت یاد شهدای جنگ رمضان از جمله شهدای ناو دنا

اسلامی را نابود کند، با ایستادگی و مقاومت همین رزمندگان روبه‌رو شد.» در این هنگام آرش گفت: «مثل آمریکا که می‌خواست چند روزه کار ایران را تمام کند!»
آقای شکیبا سخن آرش را تأیید کرد و ادامه داد: «حضور و ایستادگی همین رزمندگان، همیشه دشمنان ما را ناامید کرده است. ردّ پای بسیاری از شهیدان و سرداران شهید مانند شهید همّت، شهید زین‌الدّین و دیگران در اینجا دیده می‌شود. دو کوهه، کوهی از خاطرات شنیدنی در سینه دارد.»
برای نماز به حسینیه‌ی شهید همّت می‌رویم؛ حسینیه‌ای که به یاد این شهید ساخته شده و سال‌ها شاهد نمازها و نیایش‌های رزمندگان و شهیدان بوده است.

آقای شکیبا بعد از نماز رو به بچّه‌ها گفت: «بچّه‌ها خوب است اینجا از شهید نوجوان علیرضا کریمی یاد کنیم. علیرضا نوجوانی مانند شما بود. او به خواندن نماز و قرآن خیلی اهمّیت می‌داد. هنگام نماز، آرامش خاصّی داشت و ذکرها را شمرده‌شمرده می‌خواند و به دوستانش می‌گفت: «اشکال ما این است که برای همه‌چیز وقت می‌گذاریم ولی هنگامی که نوبت به نماز می‌رسد، می‌خواهیم با سریع خواندن نماز زرنگی کنیم؛ ولی نمی‌دانیم آن کسی که به وقت ما برکت می‌دهد خداست.»
هنگام قرائت قرآن هم سعی می‌کرد به ترجمه‌ی آیات نگاه کند. یک بار وقتی کنجکاوی دوستش را دید، گفت: قرآن مثل یک نامه است که خدا برای ما نوشته ما نباید بدانیم خدا چی گفته و از ما چی می‌خواد؟!»[1]

به شلمچه رسیدیم؛ منطقه‌ای وسیع و بیابانی با خاک‌ریزهایی کوچک و بزرگ. دو طرف جادّه پوشیده از سیم‌خاردار و موانع نظامی بود و تعدادی تانک سوخته و

۱ـ کتاب مسافر کربلا ص ۳۲ و ۳۴

نیم‌سوخته از زمان جنگ در منطقه به یادگار مانده بود.
آقای شکیبا نفس عمیقی کشید و گفت:
«به سرزمین شقایق‌های پرپر، به گلستان همیشه بهار شلمچه خوش آمدید!
در اینجا تعدادی از بزرگ‌ترین عملیات‌های دفاع مقدّس اتّفاق افتاد؛ عملیات‌هایی که در آن رزمندگان موفّق شدند از بزرگ‌ترین میدان‌های مین و محکم‌ترین سنگرهای دشمن عبور کنند و موجب حیرت بزرگ‌ترین ارتش‌های جهان شوند.»

به طرف حسینیه‌ی شهدای گمنام شلمچه به راه افتادیم.
با ادب در برابر شهیدان گمنام ایستادیم و مثل شاگرد، گرداگرد آموزگاران ایمان و شهادت زانو زدیم.
آقای شکیبا گفت: «از این عزیزان هیچ نام و نشانی به دست نیامده است. اینها همه چیزشان را تقدیم خدا کردند؛ حتّی نام و نشانشان را!»
دور تا دور حسینیه به تصویر و وصیت‌نامه‌ی شهیدان آراسته بود. شهدای دانش‌آموز، دانشجو، روحانی و ... .
غرق تماشای تصاویر بودیم که احمد ما را صدا زد.
ـ بچّه‌ها! بیایید اینجا!
همگی دور یکی از تابلوها جمع شدیم. نوشته‌ی روی تابلو، توجّه ما را به خود جلب کرد:
«سلام ما را به امام خمینی برسانید. از قول ما به امام بگویید: همان‌طور که فرموده بودید، مانند امام حسین (علیه‌السّلام) مقاومت کردیم، ماندیم و تا آخر جنگیدیم».
این آخرین سخن آن بسیجی قهرمان قبل از شهادتش بود.
رضا هم توجّه ما را به تابلوی دیگری جلب کرد؛ تابلویی با عنوان «یک نام در مقابل یک ناو!»
«شهید نادر مهدوی؛ فرمانده‌ی دلاوری که به همراه نیروهایش کابوس آمریکا در خلیج‌فارس بود. او می‌گفت: صدام یک دست‌نشانده است و دشمن اصلی آمریکاست و مأموریت داشت خلیج‌فارس را برای دشمن آمریکایی ناامن کند.
با نقشه‌ی شهید مهدوی، نفت‌کش بِریجتون که از سوی ناوهای غول پیکر آمریکا حفاظت می‌شد، منفجر شد و همین، قدرت پوشالی آمریکا را در منطقه فرو ریخت.»
آقای شکیبا کنار ما آمد. نوشته‌ی روی تابلو را خواند و گفت: «این سرزمین همیشه شاهد دلاورمردی‌ها و نیز مظلومیت رزمندگان بوده است؛ مانند همین اتفاقی که

۱۰۰

در جنگ رمضان برای «ناو دنا» افتاد. ناوی که برای رزمایش صلح و دوستی و بدون سلاح، مهمان کشور هند بود، در راه برگشت، آمریکایی‌های ترسو وقتی دیدند که ناو، مسلّح نیست، به شکل ناجوانمردانه و حقیرانه‌ای به ناو حمله کردند و بیشتر ملوانان بی‌دفاع آن به شهادت رسیدند.»

به همراه آقای شکیبا از حسینیه بیرون آمدیم و چند لحظه در گوشه‌ای نشستیم. به آنچه دیده و خوانده بودیم، فکر می‌کردیم.

آقای شکیبا به پهنای منطقه چشم دوخت و گفت: ملت ما، برای دفاع از استقلال و آزادگی خود، شهدای زیادی را از پیش از انقلاب اسلامی تا هنگام جنگ تحمیلی ۸ ساله و پس از آن تا به امروز تقدیم کردند. آنها پاداش زیادی پیش خدا دارند. در یکی از آیات قرآن می‌خوانیم:

وَ مَن یُقاتِل فی سَبیلِ اللّٰهِ فَیُقتَل اَو یَغلِب،
فَسَوفَ نُؤتیهِ اَجرًا عَظیمًا

«هرکس در راه خدا بجنگد؛ کشته شود یا پیروز گردد،
پاداش بزرگی به او خواهیم داد».

سوره‌ی نساء، آیه‌ی ۷۴

هر لحظه به شمار جمعیت افزوده می‌شد. از آقای شکیبا پرسیدیم: «چرا مردم هر سال به این مناطق سفر می‌کنند؟»

ـ شهدا در راه خدا از همه چیز خود گذشتند. آنها جانشان را فدا کردند تا میهن اسلامی پایدار بماند. فداکاری آنها دشمنان اسلام را خوار و ذلیل کرد. ما به این مناطق می‌آییم تا یاد آنها را زنده نگه داریم و از شهدا درس بگیریم. پیامبر اسلام (صلّی اللّٰه علیه و آله) می‌فرماید:

بالاتر از هر کار نیک، کار نیکِ دیگری است و
شهادت در راه خدا بالاترین نیکی است.

شهدا به بالاترین نیکی‌ها رسیدند و ما هم با درس گرفتن از آنها می‌توانیم بهتر و زیباتر زندگی کنیم.

۱۰۱

کامل کنید

هریک از این شهدا، برای اینکه ایران ما، ایرانی قوی شود مأموریت ویژه‌ای داشتند، آنها را با خط به هم وصل کنید:

شهید قاسم سلیمانی	دستیابی به فناوری غنی‌سازی هسته‌ای
شهید امیرعلی حاجی‌زاده	هنر روایت فتح و پیروزی ایران در رسانه‌ها
شهید علیرضا تنگسیری	بالا بردن قدرت دریایی نیروهای مسلّح
شهید مجید شهریاری	توسعه‌ی قدرت پهپادی و موشکی ایران
شهید منصور ستاری	مقابله با دشمنان ایران در خارج از مرزها
شهید سیدمرتضی آوینی	تأسیس دانشکده ی خلبانی و توسعه‌ی قدرت نیروی هوایی

فکر می‌کنی مأموریت تو برای ایرانی قوی و مقتدر چیست؟

تحقیق کنید

درباره‌ی یکی از شهدا یا جانبازان یا آزادگان محلّ زندگی خودتان، که در جنگ ایران و عراق حضور داشته‌اند، تحقیق کنید.

۱۰۵

پایه هفتم | صفحات ۵۷ تا ۵۹

قصه: اشک و موشک

زمستان سال ۱۳۶۵ منطقهٔ کوهستانی غرب کشور، شاهد تلاش‌های شبانه‌روزی حسن تهرانی مقدم و دوستانش برای پرتاب موشک به سوی دشمن بود. موشک بیش از پانزده هزار قطعه دارد و به‌روزترین علم دنیا در ساخت آن به کار گرفته می‌شود. موشکی که حاج حسن و دوستانش روی آن کار می‌کردند، از موشک‌هایی بود که از کشور لیبی به ایران رسیده بود. بعد از پرتاب تعدادی از این موشک‌ها، فشاری بین‌المللی بر ضد لیبی شکل گرفت که باعث شد رهبر این کشور تصمیمی ناجوانمردانه بگیرد. او به افراد کارشناسی که همراه موشک‌ها به ایران فرستاده بود، دستور داد در سامانهٔ موشکی ایران خرابکاری کنند.

نگارش متنی درباره داستان خودکفایی در فناوری و صنعت موشکی کشور

اجرای این دستور باعث شد رزمندگان ایرانی نتوانند این موشک‌ها را به سمت نیروهای صدام پرتاب کنند.

لیبیایی‌ها نمی‌دانستند حسن تهرانی مقدم و دوازده نفر دیگر، چندی پیش به کشور سوریه رفته و به‌صورت محرمانه، نحوهٔ کار با موشک و سامانهٔ موشکی را آموزش دیده‌اند.

حاج حسن تهرانی به همراه دوستانش، هفده روز پرتلاش را پشت‌سر گذاشتند. آنها با پشتکاری مثال‌زدنی توانستند سامانهٔ موشکی خراب‌شده را تعمیر و چند موشک را هم به قلب دشمن شلیک کنند. اما حالا در کار یک موشک، گره افتاده و وقتی هم برای پرتاب باقی نمانده بود.

موشک پیغام خطا می‌داد و این می‌توانست مرگبار باشد. اگر موشک پرتاب نمی‌شد، ممکن بود همه‌چیز در روشنایی روز لو برود و این هم یعنی یک دردسر بزرگ و شاید از بین رفتن سامانهٔ موشکی ایران!

حاج حسن به‌عنوان فرمانده، باید تصمیم می‌گرفت. او اهمیت این پرتاب را در شرایط جنگ، به‌خوبی می‌دانست و نمی‌خواست زود تسلیم ناامیدی شود. بارها خطا را با دوستانش بررسی کردند و با همفکری، هرچه را بلد بودند، انجام دادند. اما هنوز پیغام خطای موشک برقرار بود.

خورشید از پشت کوه‌ها بالا آمده بود و حاج حسن در اوج اضطراب و درماندگی به دوستانش گفت: «بچه‌ها! بیایید به امام حسین علیه‌السلام توسل کنیم.»

او و نیروهای متخصصش، همهٔ تلاششان را کرده بودند و حالا برای حل مشکلشان، از اهل بیت علیهم‌السلام و قرآن کمک می‌خواستند. توسل که تمام شد، حاج حسن به یکی از نیروهایش گفت که قرآن را باز کند. او قرآن را که باز کرد، با دیدن این آیه شوکه شد:

> ای کسانی که ایمان آورده‌اید، شما را چه شده است که چون به شما گفته می‌شود در راه خدا [به‌سوی جنگ] حرکت کنید، به زمین می‌چسبید [و سستی می‌کنید]...[1]

در میان این همه تردید، ناگهان فکری مثل خورشید، ذهن حاج حسن را روشن کرد. از شدت شوق، اشکش سرازیر شد و به سجده افتاد. سپس کار را از سر گرفت و به سرانجام رساند. دستور پرتاب صادر شد. هیجانی دردل بچه‌ها افتاده بود که با پرتاب موشک اوج گرفت.

چشم بچه‌ها به موشک بود و موشک هم به‌صورت عمودی بالا می‌رفت.

۱ـ سورهٔ توبه، آیهٔ ۳۸.

آیا موشک به زمین بر می‌گردد یا به طرف دشمن تغییر مسیر می‌دهد؟ رسیدن به پاسخ این سؤال بیشتر از چند ثانیه طول نکشید.

فریاد اللّه اکبرِ حاج حسن و همکارانش، نشان از موفقیت پرتاب موشک داشت. بچه‌ها موشک را با اشک بدرقه کردند و چهار دقیقه بعد، موشک روی سر سربازان دشمن در بغداد فرود آمد.

فردای آن روز، تیتر روزنامه‌های صبح بغداد نشان داد که موشک چه خوب مأموریتش را انجام داده است.[1]

جنگ هشت ساله تمام شد و حاج حسن لحظه‌ای از فکر قدرتمند کردن ایران بیرون نمی‌آمد. او به جوانان سرسخت و پرتلاش، میدان داد و توانست با توکل به خدا و توسل به اهل بیت علیهم‌السلام، ایران را به قلهٔ برترین قدرت‌های موشکی دنیا برساند.

این قدرت و توانمندی در جنگ‌های ما با آمریکا و رژیم خونخوار اسرائیل به‌خوبی خودش را نشان داد. وقتی با موشک‌هایمان قلب اسرائیل و پایگاه‌های آمریکا در منطقه را نشانه می‌گرفتیم، یاد و خاطرهٔ پدر موشکی ایران، حاج حسن تهرانی‌مقدم و شاگردان و همکارانش در خاطر همهٔ ما زنده می‌شد.

ایستگاه تفکر

۱ به نظر شما راز موفقیت حاج حسن تهرانی مقدم چه بود؟

۲ شما چگونه می‌توانید مانند حاج حسن تهرانی مقدم برای پیشرفت و آبادانی کشورمان تأثیرگذار باشید؟

۱ـ برگرفته از خاطرات نقل شده از سوی شهید حاج حسن تهرانی مقدم.

بشیر کمی سکوت کرد و بعد گفت: «اگر شاهان قاجار و پهلوی، ایران را تقدیم دشمنانش نمی‌کردند، ایران خیلی بزرگ‌تر از الآنش بود!»

به بشیر گفتم: «چرا قدرت‌های زورگو این اندازه چشم طمع به کشورمان دارند؟» بشیر گفت: «ایران با داشتن ذخایر عظیم نفت، گاز، معادن فراوان و زمین‌های حاصلخیز، یکی از ثروتمندترین کشورهای دنیاست. از نظر جغرافیایی نیز مانند پلی مهم، مسیر تجارت بین آسیا و اروپا را بسیار کوتاه و کم‌هزینه می‌کند. تسلط کشورمان بر تنگهٔ هرمز که شاهراه عبور انرژی و کالاهای اساسی، مانند مواد غذایی و کودهای کشاورزی در جهان محسوب می‌شود، این اهمیت را چند برابر کرده است. کسی که بر ایران مسلط باشد، می‌تواند به همهٔ این امتیازهای بزرگ دست پیدا کند.»

به ایران امروزمان برگشتم. دفاع مقدس رمضان را در ذهنم مرور کردم. آمریکا به کمک رژیم کودک‌کش اسرائیل می‌خواست با حملهٔ نظامی کار ایران را در عرض چند روز تمام کند. وجود یک ایران قوی و مستقل به آمریکا اجازه نمی‌دهد از منابع و موقعیت ایران به نفع خودش استفاده کند. بنابراین آمریکا همیشه به فکر ضعیف کردن ایران بوده و هست.

روز اول جنگ، ایران موشکباران شد که دو نقطه، داغ سنگینی روی دل مردم گذاشت: تهران و میناب. در تهران رهبر محبوب ایران آیت‌اللّٰه سیدعلی خامنه‌ای در محل کار خود به همراه عده‌ای از فرماندهان نظامی عالی‌رتبه به شهادت رسیدند و در میناب در مدرسهٔ شجرهٔ طیبه بیش از ۱۵۰ نفر از دانش‌آموزان و معلمان و والدین آنها به خاک و خون کشیده شدند. به‌جای صدای خنده و شادی بچه‌ها، فریاد گریه و شیون مردم رو به آسمان بود. دفترها، کتاب‌ها و کیف‌های بچه‌ها در گوشه گوشهٔ آوار، خونین و پاره شده افتاده بود.

دشمن منتظر بود ایران، پرچم سفید تسلیم را بالا ببرد؛ اما مردم ایران سال‌های زیادی در کلاس درس عاشورا، شعار «هَیهات مِنّا الذِّلَّة» را یاد گرفته بودند. آنها به هیچ قیمتی حاضر نشدند، تن به ذلت بدهند. مردم یک‌صدا فریاد مقاومت و دفاع سر دادند.

پس از چند روز رهبر جدیدمان انتخاب شد. او همان کسی بود که آمریکا از انتخابش می‌ترسید. رهبر جدید مثل رهبر شهید، محکم و مقاوم در برابر آمریکا و زورگویی‌هایش ایستاد.

مردم از همان شب اول، در یک حماسهٔ بی‌نظیر هرشب به خیابان آمدند و فریاد مقاومت و ایستادگی سر دادند. خدا به کمک مردم ایران آمد و در این جنگ نه‌تنها دشمن به هیچ‌کدام از اهدافش نرسید، بلکه کشورهایی که تا آن روز جرئت مخالفت با آمریکا را نداشتند، توان مخالفت پیدا کردند؛ چون ایران ترس آنها از آمریکا را فرو ریخته بود.

۱۵۲

روایت کوتاه جنگ رمضان و شهدای آن و جانفشانی و مقاومت رهبری و مردم ایران اسلامی

ما در آن رمضان خونین یاد گرفتیم که امنیت، کالایی خریدنی نیست؛ ساختنی است. یاد گرفتیم که اگر به قدرت خدا ایمان داشته باشیم و به او تکیه کنیم، هیچ قدرتی بر ما پیروز نخواهد شد.

ایستگاه تفکر

در رویارویی ما با آمریکا و اسرائیل، اگر رهبر شهیدمان می‌ترسید، اگر رهبر جدیدمان مقاومت نمی‌کرد، اگر مسئولان و نظامیان پای کار کشور نمی‌ایستادند، اگر مردم پشت مسئولان و نظامیان را خالی می‌کردند، الآن چه اتفاقی افتاده بود؟

از ته دل خدا را شکر کردم که در چنین کشوری زندگی می‌کنم که رهبرانی شجاع، نظامیانی باصلابت و مردمی دارد که ثابت کردند عزت، طعمی شیرین‌تر از هر تسلیمی دارد.

بشیر به من نگاهی کرد و گفت: «یادت باشد شکرگزاری از یک نعمت، بدون تشکر کردن از کسانی که آن نعمت را به دست ما رسانده‌اند، فایده‌ای ندارد. در طول تاریخ، هیچ کشوری را پیدا نمی‌کنی که بدون وجود این سه نعمت توانسته باشد از امنیت محافظت کند: اول رهبر شجاع و خردمند، دوم سربازان مطیع و فداکار، سوم مردم همیشه در صحنه و هوشیار.»

امام رضا علیه‌السلام فرمود:

«کسی که از مخلوقی که به او نعمت داده، تشکر نکند، درحقیقت شکر خدا را به‌جا نیاورده است.»[1]

پرسیدم: «چگونه از کسانی که امنیت را به ما رسانده‌اند، تشکر کنم؟ مخصوصاً از آنهایی که به شهادت رسیده‌اند و دیگر در بین ما نیستند؟»

بشیر گفت: «اول با زنده نگه‌داشتن یادشان و سخن گفتن از خاطراتشان. دوم با ادامه دادن راهشان و سوم با استفادهٔ درست از امنیتی که برایمان به ارمغان آورده‌اند.»

سخنی با والدین

چگونه از تاریخ برای تربیت فرزندان استفاده کنیم؟

۱ـ عیون اخبار الرضا علیه‌السلام، ج ۲، ص ۲۴.

احکام: انتشار ممنوع

رژیم اسرائیل به ایران حمله کرده بود و حال و هوای کشور، حسابی جنگی بود. مردم، همه یک‌صدا بودند و از نیروهای نظامی می‌خواستند که اسرائیل را ادب کند. هر کدام از موشک‌های ایرانی که به قلب فلسطین اشغالی می‌خورد، دل مردم ایران و همهٔ آزادگان جهان را شاد می‌کرد. یکی از اهداف اسرائیل از این حمله، ایجاد ناآرامی و اغتشاش در ایران بود. او می‌خواست با استفاده از حملهٔ نظامی و اغتشاش، ایران یکپارچه و متحد را از بین برده و به چند کشور تجزیه کند، اما تیرش به سنگ خورده بود.

در هر نوبت از نماز که حاج آقای محمدی به مسجد می‌آمد، قبل و بعد از نماز با مردم دربارهٔ جنگ و اهداف اسرائیل از آن، حرف می‌زد؛ اما آن شب به مسجد نیامد. خادم مسجد به مردم گفت: «حاج آقای محمدی به او زنگ زده و گفته که به مردم بگوید برای حاج آقا مشکلی پیش آمده و اگر خدا بخواهد، فردا برای نماز مغرب و عشا به مسجد می‌آید.»

نزدیک غروب بود و بچه‌ها زودتر به مسجد آمده بودند و داشتند دربارهٔ حملات اسرائیل و ایران حرف می‌زدند. آرمان فیلم‌هایی که از شلیک پدافندها گرفته بود، به بقیه نشان می‌داد که ناگهان حاج آقا وارد مسجد شد. بچه‌ها با تعجب به او نگاه کردند. حاج آقا با پای باندپیچی شده و عصا به‌دست وارد شد و به طرف حلقهٔ بچه‌ها آمد. مشهدی رضا خادم مسجد تا حاج آقا را دید، رفت و یک صندلی آورد. حاج آقا روی صندلی در کنار بچه‌ها نشست. همهٔ بچه‌ها می‌خواستند بدانند که چه اتفاقی برای حاج آقا افتاده که او خیلی زود جوابشان را داد و گفت:

ـ پدر یک خانواده، بدهکاری زیادی داشت و به زندان افتاده بود. خدا کمک کرد با همکاری چند نفر از مسجدی‌ها پولی جور کردیم که او را آزاد کنیم. دیروز رفته بودم زندان برای کارهای اداری که ناگهان موشک‌باران شد. در و دیوار و سقف و پنجره بود که خراب می‌شد و می‌ریخت روی سر مردم. در عرض چند لحظه تعداد زیادی از مردم، شهید و مجروح شدند و من هم پایم مجروح شد.

بچه‌ها از اینکه حاج آقا زنده مانده بود، خدا را شکر کردند و آرمان، فیلم‌هایی را که در چند گروه بارگذاری کرده بود، به حاج آقا نشان داد و گفت: «واقعاً دست نیروهای پدافند درد نکند که این طور با دشمن می‌جنگند. اگر اینها نبودند، چند برابر این شهدا، مردم شهید می‌شدند.» حاج آقا فیلم‌ها را که دید، رو به بچه‌ها گفت: «بچه‌ها شنیده‌اید که این روزها چقدر به مردم تذکر می‌دهند، فیلم‌های پدافند را منتشر نکنید؟»

بعضی‌ها گفتند بله و بعضی‌ها هم نه. حاج آقا گفت: «در حالت جنگی یکی از حرام‌ترین کارها این است که اطلاعات نظامی خودمان را به دست دشمن برسانیم.»

۱۵۷

اشاره به جنایات آمریکا و رژیم اسرائیل در جنگ رمضان و آموزش مهارت‌های عمومی امنیت و حفاظت اطلاعات

آرمان گفت: «مگر با این فیلم‌ها اطلاعاتمان به دست دشمن می‌رسد؟»

حاج آقا لبخندی زد و گفت: «وقتی شما تصویربرداری می‌کنید و در فضای مجازی منتشر می‌کنید، دشمنان می‌توانند با فناوری‌هایی که وجود دارد، جای استقرار پدافندهای ما را بفهمند. در این صورت اگر نیروی پدافند ما با ردیابی دشمن، به شهادت برسد یا مجروح شود، کسی که با انتشار فیلم به ردیابی دشمن کمک کرده، در گناه کشتن یک انسان شریک است.»

امید بین صحبت‌های حاج آقا آمد و گفت: «اتفاقاً همسایهٔ ما می‌گفت دیروز اسرائیل چند پدافند ما را شناسایی کرده و در حمله به آنها تعداد زیادی از نیروهای پدافند را شهید کرده است، ضمناً در نقاط مختلف کشور، یک عالمه پدافند دیگر از کار افتاده.»

حاج آقا گفت: «امیدجان! می‌شود بگویی چه اندازه به این خبر یقین داری؟»

امید گفت: «من که خودم ندیدم. همسایه‌مان می‌گفت.»

حاج آقا گفت: «بچه‌ها شایعه یعنی خبری که بین مردم پخش شده اما نمی‌دانیم درست است یا نه. پخش شایعه در هر شرایطی کار درستی نیست، اما در شرایط جنگی حرمت بیشتری دارد. مخصوصاً شایعه‌هایی که دل مردم را خالی می‌کند و آنها را می‌ترساند؛ چون از اصلی‌ترین نیازهای یک جامعه در دل جنگ، امید و انگیزهٔ مردم برای مقاومت در برابر دشمن است. شایعه می‌تواند مردم را بترساند و ناامید کند.»

هنوز حرف‌های حاج آقا تمام نشده بود که آرمان عکس‌ها و فیلم‌های مربوط به پدافندها را پاک کرد و گفت: «حاج آقا! راستش این روزها با شنیدن خبرهای راست و دروغ و شایعه‌ها دلم پر از ترس شده و مدام با خودم می‌گویم اگر ما در این جنگ شکست بخوریم، چه می‌شود؟ به نظر شما باید چه کار کنم تا آرام شوم؟»

حاج آقا با مهربانی لبخندی زد و گفت: «آرمان جان! تا وقتی به خدا ایمان داریم و به حرف‌های او گوش می‌کنیم، باید خیالمان راحت باشد که او ما را کمک می‌کند. چون خودش در قرآن گفته:

سستی نکنید و ناراحت نباشید که شما دست برتر را [در جنگ] دارید اگر ایمان داشته باشید.[1]

بعد هم رو به بچه‌ها کرد و گفت: بچه‌ها! انسان هیچ گاه نباید دعا و مناجات با خدا را فراموش کند، چون همیشه محتاج خداست؛ اما در شرایط سخت برای اینکه همیشه امیدش زنده بماند، بیشتر نیازمند دعاست. پس این روزها دعا و مناجات با خدا را فراموش نکنید.»

۱ـ سورهٔ آل عمران، آیهٔ ۱۳۹.

إِنَّ اللهَ يُدافِعُ عَنِ الَّذينَ آمَنوا.
قطعاً خداوند از کسانی که ایمان آورده‌اند، دفاع می‌کند.[1]

از طرف دیگر، درست است که ما باید همهٔ تلاشمان را بکنیم تا قوی و قدرتمند شویم؛ اما نباید خیال کنیم تنها با اتکا به قدرت و تجهیزاتمان می‌توانیم بر دنیا غلبه کنیم. نماز به ما می‌گوید در میان تمام قدرت‌ها حواستان باشد خدایی هست بزرگ‌تر از آنکه بشود توصیفش کرد.

علی آقا که از حرف‌های حاج‌آقا خوشش آمده بود، گفت: «پس می‌توانیم با هر بار نماز خواندن، یک عالمه احساس قدرت کنیم.»

حاج آقا گفت: «بله که می‌توانیم! شما به همین جنگ دوازده روزه و جنگ رمضان که آمریکا و اسرائیل جنایتکار به ما تحمیل کردند نگاه کنید! چه کسی باورش می‌شد ایران که ده‌ها سال است در تحریم به‌سر می‌برد، بتواند در برابر قدرتی بایستد که مدعی است قدرت نظامی اول دنیاست؟ آیا جز با کمک خدا می‌توانستیم در برابر آنها بایستیم، بدون آنکه یک وجب از خاکمان را به آنها بدهیم؟»

از نگاه جوان‌ها پیدا بود که حرف‌های حاج‌آقا آنها را به فکر فرو برده است.

سؤال: امام جماعت به رکوع رفته بود و من می‌خواستم به نماز جماعت برسم. به همین دلیل، در حال حرکت به طرف صف نماز، تکبیرةالاحرام را گفتم و بعد هم ایستادم و به رکوع رفتم. آیا نماز من صحیح است؟

جواب: تکبیرةالاحرام باید در حالی گفته شود که بدن آرام است. پس اگر کسی عمداً تکبیرةالاحرام را در حالت حرکت بدن بگوید، نمازش باطل است.

ایستگاه تفکر

برخی از نمونه‌های شکست آمریکا و اسرائیل در جنگ دوازده روزه و جنگ رمضان را در کلاس بیان کنید و دربارهٔ آن با یکدیگر گفت‌وگو کنید.

۱ـ سورهٔ حج، آیهٔ ۳۸.

۴۰

اشاره به ایستادگی در برابر دشمنان در جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم با اتکا به خداوند متعال

در این سواحل طولانی، بنادر مهم بازرگانی و نفتی به وجود آمده‌اند که در سال ششم با آنها آشنا شدید. کشور ایران در آب‌های خلیج‌فارس، جزیره‌های فراوانی دارد که از مهم‌ترین آنها می‌توان به خارک، کیش، قِشم، لارک، لاوان، تُنب بزرگ، تُنب کوچک، ابوموسی و... اشاره کرد. این جزیره‌ها از نظر استخراج نفت، بازرگانی، تجارت و نظامی اهمیت دارند. این جزایر را روی نقشه پیدا کنید و دور آنها خط بکشید.

تنگه هرمز، یک آبراهه بین‌المللی است که در دریای سرزمینی[1] ایران و عمان قرار دارد و همه کشورها می‌توانند بر طبق قوانین و با هماهنگی ایران، با کشتی از آن عبور کنند.

* دلاوران نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران همانند نیروهای زمینی و هوایی در جنگ تحمیلی رژیم بعثی عراق علیه ایران، با شجاعت و رشادت فراوان در آب‌ها با دشمنان جنگیدند و از کشور دفاع کردند و نگذاشتند که در رفت‌وآمد کشتی‌های تجاری و واردات کالا به ایران مشکلی پیش بیاید. نیروی دریایی قدرتمند ایران در زمان صلح نیز، حافظ منافع کشور ایران در دریاهاست. نیروی دریایی همچنین در مواقعی که برای کشتی‌ها چه در آب‌های ایران و چه در آب‌های بین‌المللی، حوادثی به‌وجود بیاید، به آنها کمک می‌رساند.

بازداشت نظامیان آمریکایی پس از ورود غیرقانونی به مرزهای آبی ایران، خلیج‌فارس، ۱۳۹۴

حضور نیروهای دریایی جمهوری اسلامی ایران در آب‌های منطقه

ناو جنگی جماران، ساخت جمهوری اسلامی ایران

زیردریایی ساخت جمهوری اسلامی ایران

۱ـ از پایین‌ترین حد جذر در دریا در هر کشوری به سمت دریا تا حدود ۱۲ مایل دریایی (هر مایل دریایی برابر با ۱۸۵۲ متر است) دریای سرزمینی آن کشور نامیده می‌شود.

۱۳۲

اصلاح عبارت مربوط به تنگه هرمز و تصریح به ضرورت «هماهنگی با ایران» برای عبور از این تنگه

کتاب درسی

از من تا خدا

پایه نهم | صفحات ۸۹ تا ۹۱

احکام

چراغی که به خانه رواست، به مسجد حرام است؟

در رسانه‌ها حرف اول، جنایات اسرائیل علیه مردم فلسطین و لبنان بود. گاهی که اخبار پخش می‌شد، می‌دیدم که مادرم زده زیر گریه و مثل ابر بهار اشک می‌ریزد و پدرم هم ریز اشک می‌ریزد و غصه می‌خورد.

شبی بعد از نماز، حاج آقای محمدی بلند شد و دربارهٔ مسئلهٔ دفاع از مظلوم و کمک به او صحبت کرد:

ـ شاید بعضی‌ها خیال کنند کمک به مردم مظلوم فلسطین و دفاع از آنها یک کار خوب است که اگر انجام ندهیم، نهایتاً از پاداش یک کار خوب محروم شده‌ایم؛ اما واقعیتش این است که این کار اگر در توان ما باشد، یک واجب شرعی است. ما شاهد هستیم به آنها ظلم می‌شود. اگر بتوانیم ولی به آنها کمک نکنیم، گناه کرده‌ایم.

پیامبر خدا ﷺ:

«کسی که دغدغهٔ مردم را به دل نداشته باشد، از مسلمانان به حساب نمی‌آید. کسی که فریاد کمک‌خواهی شخصی دیگر را بشنود اما جوابش را ندهد، مسلمان نیست.»[1]

البته کمک، همیشه نظامی نیست، گاهی باید کمک مالی کرد و گاهی هم باید مظلومیت آنها را از هر طریقی که می‌شود تبیین کرد و به گوش دیگران رساند.

آقای روشن از آخر مسجد با صدای بلند گفت: «اجازه هست که ما هم حرف بزنیم؟»

حاج‌آقا لبخندی زد و گفت: «اجازهٔ ما هم دست شماست، بفرمایید.» آقای روشن با سرفه‌ای سینه‌اش را صاف کرد و گفت: «این را قبول دارید که چراغی که به خانه رواست، به مسجد حرام است؟ این همه افراد در جامعهٔ خود ما هست که محتاج نان شب هستند، آن‌وقت شما به فکر کسانی هستید که هزاران کیلومتر آن طرف‌تر از ما زندگی می‌کنند؟»

حاج آقا بعد از حرف آقای روشن کمی سکوت کرد. این اخلاق او بود که گاهی بعد از سؤال یک نفر، سکوت می‌کرد تا مردم دربارهٔ آن حرف با هم گفت‌وگو کنند. از حرف‌های مردم پیدا بود بعضی‌ها موافق آقای روشن و بعضی‌ها مخالف او هستند. کمی که گذشت، حاج‌آقا گفت: «اگر اجازه بدهید چند نکته را خدمت آقای روشن و بقیه بگویم.» حاج حسین‌آقا صلواتی از مردم گرفت و بعد هم حاج‌آقا گفت: «اول اینکه بعضی از ضرب‌المثل‌ها به اندازهٔ آیهٔ قرآن بین ما جا باز کرده است. این ضرب‌المثل شاید در جاهایی درست باشد، اما

۱ـ الکافی، ج ۲، ص ۱۶۴.

پاسخ به برخی شبهات رایج درباره چرایی دفاع از مردم فلسطین و مبارزه با رژیم اسرائیل

همه‌جا درست نیست. اگر این ضرب‌المثل همه‌جا درست باشد، ایثار و از خودگذشتگی کار اشتباهی می‌شود، زیرا ایثار یعنی دیگری را بر خود ترجیح دادن. حالا شما ایثار و از خودگذشتگی را همیشه اشتباه می‌دانید؟ دوم اینکه ما همگی باید به فکر فقرای خودمان باشیم. مگر همین چند وقت پیش نبود که طرح اطعام نیازمندان راه افتاد؟ خیلی بیشتر از این هم باید در این زمینه کار کنیم و به لطف خدا هم می‌توانیم. برخی از مردم و برخی از مسئولین به‌قدری خرج‌های اضافه می‌کنند که اگر بخواهیم کمی از آن را به سمت کمک به فقرا هدایت کنیم، خودش یک عالمه کمک می‌شود.»

من از وقتی طرح کمک به فقرا شروع شده بود، عضو اصلی گروه شده بودم. حرف حاج آقا به اینجا که رسید، دستم را بلند کردم تا حرفی بزنم. حاج آقا که اجازه داد، گفتم: «از وقتی این طرح شروع شده، آوازه‌اش به محله‌های دیگر هم رسیده و حالا ما هر هفته به تعداد زیادی از نیازمندان غذا می‌دهیم.»

حاج آقا از من تشکر کرد و حرفش را ادامه داد:

ـ حالا به نکتهٔ سوم گوش کنید. اصلاً کمک به مردم مظلوم فلسطین و لبنان بیش از آنکه کمک به آنها باشد، کمک به خود ماست.

آقای روشن بدون اینکه اجازه بگیرد، از آن سوی مسجد گفت: «این دیگر از آن حرف‌هاست.» حاج آقا گفت: «آقای روشن، کمی صبر کنید تا بگویم چرا.» آقای روشن بفرمایید گفت و حاج آقا ادامه داد:

ـ جناب آقای روشن عزیز! اسرائیل برای نیل تا فرات یعنی از مصر تا عراق نقشه کشیده و می‌خواهد همه را برای خود کند، یعنی این‌گونه نیست که تنها با فلسطین و لبنان، کار داشته باشد. دیدید که آخرش اسرائیل بعد از اینکه تا اندازه‌ای خیالش از فلسطین و لبنان راحت شد به ایران هم حمله کرد؟ انسان عاقل وقتی می‌تواند دشمنش را کیلومترها آن‌طرف‌تر زمین‌گیر کند، نمی‌گذارد دشمن پیشروی کند و پشت مرزهایش بیاید. ما وقتی به فلسطین و لبنان کمک می‌کنیم، در اصل داریم به کسانی کمک می‌کنیم که با دشمنان ما می‌جنگند. این، علاوه بر کمک به آنها، کمک به خودمان هم هست. وقتی دشمن بر ما مسلط بشود، فقرمان که چند برابر می‌شود هیچ، دیگر چیزی به نام امنیت هم نمی‌ماند. می‌بینید اسرائیل دارد چه‌کار می‌کند؟ نه به زن رحم می‌کند نه به کودک، نه به پیر نه به جوان. نه خانه‌ای می‌گذارد بماند نه زیرساختی. در همین چند وقتی که به همراه آمریکا به ایران حمله کرد، از زن باردار تا کودک شیرخواره، از خردسال تا پیرمرد را به شهادت رساند.

در لحن حاج‌آقا هم عصبانیت از اسرائیل موج می‌زد: «خانم‌ها، آقایان! شاید قصهٔ بیمارستان‌های غزه را شنیده باشید؛ بیمارستان‌هایی که اسرائیل با بمب‌های آمریکا با خاک یکسانش کرد و در یک لحظه، صدها غیرنظامی را به خاک‌وخون کشید که بیشترشان زنان و کودکان بیمار بودند. به ایران هم که حمله کردند، به بیمارستان‌ها و بیماران هم رحم نکردند حتی مدرسه ابتدایی شجره طیبه در شهر میناب را با دانش‌آموزانش موشک باران کردند.»

حاج‌آقا بغضش ترکید و اشکش جاری شد. غیر از صدای گریهٔ حاج‌آقا، صدای گریهٔ برخی دیگر هم به گوش می‌رسید. حاج‌آقا کمی برخودش مسلط شد و ادامه داد:

ـ پس منّتی نداریم بر سر کسی که آن‌سوی مرزها دارد با دشمن ما می‌جنگد و ما به او کمک می‌کنیم. اصلاً این نیازی به حکم دین ندارد، عقل انسان می‌گوید به اینها کمک کنید.

سپس رو به مردم گفت: «برای نابودی همهٔ ظالمان به‌ویژه اسرائیل کودک‌کش صلوات بلندی بفرستید.» در میان صدای صلوات مردم، صدای صلوات آقای روشن بیشتر از همه شنیده می‌شد. حاج‌آقا یک جملهٔ دیگر گفت و حرفش را تمام کرد:

ـ البته باز هم تأکید می‌کنم حتی اگر اسرائیل با ما کاری نداشته باشد، به‌عنوان انسان‌های آزاده باید به داد مظلوم برسیم. راستی اگر روزی کشور ما نیازمند کمک شد و بقیه با این استدلال که چراغی که به خانه رواست به مسجد حرام است، ایستادند و تماشا کردند، شما همین قضاوت را خواهید داشت؟

پرسش و پاسخ

سؤال: آیا کمک به مردم فلسطین برای اینکه بتوانند کشورشان را از اسرائیلی‌ها پس بگیرند، واجب است؟

جواب: حکم قطعی شرعی این است که بر همه واجب است تلاش کنند، کمک کنند و فلسطین را به صاحبان اصلی‌اش که مردم مسلمان فلسطین هستند، برگردانند.

ایستگاه تفکر

نمونه‌هایی از دشمنی رژیم اسرائیل با ایران را در کلاس بیان کنید و دربارهٔ آن با یکدیگر به گفت‌وگو بپردازید.

احکام

ولی‌فقیه، انرژی هسته‌ای و موشک

بحث و گفت‌وگو در پارک حسابی رونق گرفته بود و حاج‌آقا داشت به سؤال دخترخانمی گوش می‌داد که پرسیده بود «ولی فقیه که در همهٔ مسائل متخصص نیست، پس چطور می‌تواند در مسائل مختلف، حرف آخر را بزند؟»

حاج‌آقا گفت: «می‌شود شما بگویید چه کسی را در رأس حکومت بگذاریم که در همهٔ مسائل تخصص داشته باشد؟ پزشک؟ مهندس؟ هنرمند؟ معلم؟ چه کسی؟»

دختر داشت فکر می‌کرد که حاج‌آقا ادامه داد:

ـ درست است که ولی‌فقیه در همه مسائل متخصص نیست؛ اما او با کارشناسان آن مسئله‌ها مشورت می‌کند و نظر آنها را جویا می‌شود و بعد نظر نهایی را می‌دهد.

دختر دیگر حرفی نزد، اما حاج‌آقا ادامه داد: «شما برای اینکه نقاط قوت خودتان را بشناسید، یکی از بهترین راه‌ها این است که ببینید رقیب و دشمنتان روی چه نقطه‌ای دست گذاشته و می‌خواهد شما از آن دست بکشید. حالا از خود شما می‌پرسم: چرا دشمنان ایران این‌قدر ولایت فقیه را تخریب می‌کنند؟ آیا آنها دوستدار ما هستند؟ اگر دشمنان ما این‌قدر روی ولایت فقیه دست گذاشته و آن را تخریب می‌کنند، به این دلیل است که ولایت فقیه نقطهٔ قوت کشور ماست. نقطهٔ قوتی که دشمنان ما می‌خواهند هرطور شده، ما از آن دست بکشیم.»

جوانی به حاج‌آقا نزدیک شد و گفت: «ما هرچه می‌کشیم، از دست سیاست‌هایی است که ولی‌فقیه‌مان داشته و دارد. فکر می‌کنید این همه تحریم برای چیست؟»

حاج‌آقا ذره‌ای از لبخند روی لبش کم نشد و با آرامش گفت: «به نظر شما این تحریم‌ها برای چیست؟» جوان گفت: «برای اینکه رهبرمان گفته باید انرژی هسته‌ای و موشک داشته باشیم؛ اینها به چه دردمان می‌خورد؟» حاج‌آقا گفت: «حتماً در تاریخ کشورمان نام مصدّق را شنیده‌ای.»

ـ بله؛ یک وطن‌پرست ملّی‌گرا بود که صنعت نفت ایران را ملّی کرد.

ـ آفرین! پادشاهان ایران، اختیار نفت این سرزمین را به انگلیس داده بودند و مصدّق تلاش کرد با تصویب قانون، این امتیاز را از انگلیس پس بگیرد.

ـ بعدش چه بر سر دولت مصدّق آمد؟

۱۴۷

پاسخ به برخی شبهات رایج درباره نقش ولایت فقیه و تبیین تدابیر حکیمانه رهبر شهید در ساختن ایران مقتدر و قوی

جوان ساکت شد و پیرمردی که از ابتدای بحث نزدیک حاج آقا نشسته بود، گفت:

ـ من هشتاد سال را رد کرده‌ام و معلم تاریخ هم بوده‌ام. دولت مصدق با یک کودتا که توسط انگلیس و آمریکا طراحی شده بود، سرنگون شد و خودش هم به زندان افتاد.

حاج آقا از پیرمرد تشکر کرد و رو به جوان گفت: «حالا من از شما می‌پرسم که آیا دولت مصدق موشک داشت؟ آیا به دنبال انرژی هسته‌ای بود؟ آیا در رأس حکومتش ولی فقیه بود؟»

جوان ساکت بود. پیرمرد به جای او جواب حاج‌آقا را داد و گفت: «نه؛ هیچ‌کدام از اینها نبود. مشکل آمریکا یک چیز بود. او نمی‌خواست ایران مستقل باشد و روی پای خودش بایستد. چون می‌دانست با استقلال ایران، آمریکا و انگلیس و هیچ ابرقدرتی نمی‌تواند از منابع ایران به نفع خودش استفاده کند. الان هم همین است. او می‌داند یک روز نفت تمام می‌شود و ایران هم مثل خیلی از کشورهای دیگر محتاج انرژی هسته‌ای می‌شود. آن روز اگر ایران خودش انرژی هسته‌ای داشته باشد، نمی‌شود به او زور گفت، اما اگر انرژی هسته‌ای نداشته باشد، به بهانهٔ دادن انرژی هسته‌ای می‌شود به ایران زور هم گفت. وقتی هم که ایران تجهیزات دفاعی مثل موشک نداشته باشد، مجبور است که تسلیم زورگویی شود.»

حاج آقا رو به آن جوان گفت: «حالا باز هم برگرد و به دهه‌های گذشته نگاه کن. ایران حتی یک جنگ را هم آغاز نکرده، اما آمریکا فقط در یک قرن گذشته ده‌ها جنگ و کودتا را یا به راه انداخته یا در آن مشارکت کرده است. به نظرت وقتی چنین کشوری به ایران می‌گوید تو نباید موشک داشته باشی، به دنبال چیست؟»

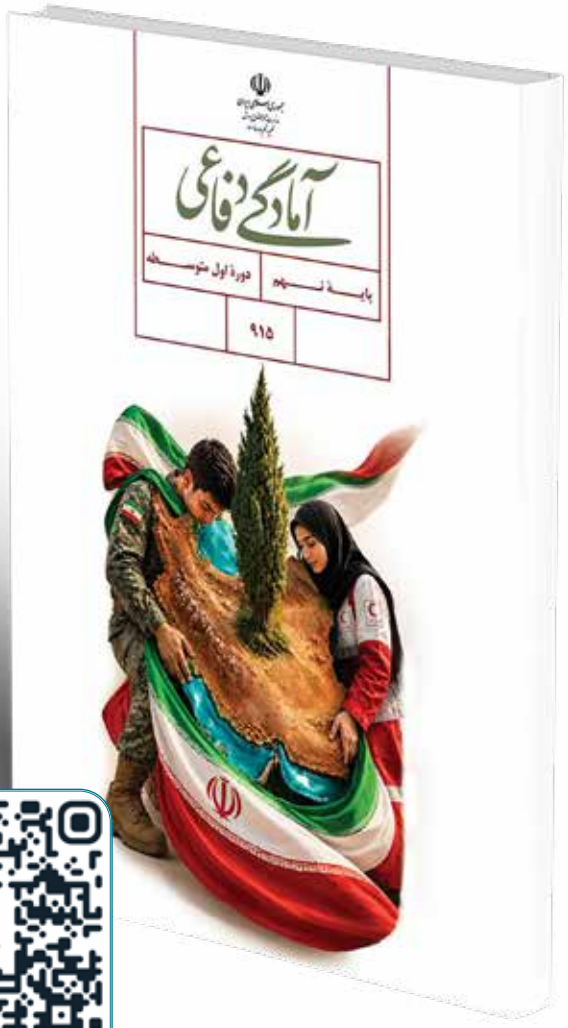
مردی از میان جمع گفت: «دنبال این است که هر وقت به ایران حرف زور زد و ایران گوش نداد، به‌راحتی به او حمله کند و ایران هم چیزی برای دفاع از خود نداشته باشد. اما کورخوانده است! همین وقایع اخیر را به یاد بیاورید؛ در آن شب‌های تاریخی که دشمن به ما حمله کرد، دیدید چگونه سرزمین دشمن از غرش موشک‌های ایران به لرزه درآمد؛ هم در جنگ دوازده روزه و هم در جنگ رمضان، تمام دنیا دید که چطور موشک‌های ما با دقت از صدها کیلومتر آن‌طرف‌تر، در قلب پایگاه‌های دشمن فرود آمدند و به همه نشان دادند که دوران زورگویی تمام شده است. به‌نظر شما اگر این اقتدار نبود، آیا دشمنی که به هیچ قانون انسانی پایبند نیست، از ادامه حمله به ما پشیمان می‌شد؟»

سکوت شیرینی همراه با احساس افتخار در میان جمعیت حاکم شد. آرمان و علیرضا با دقت به صحبت‌ها گوش می‌کردند.

حاج‌آقا با تکان دادن سر، حرف‌های مرد را تأیید کرد و رو به جوان‌ها گفت: «دقیقاً همین‌طور است؛ اما تا به حال فکر کرده‌اید که آیا فقط داشتن موشک برای پیروزی کافی است؟ خیلی از کشورها پیشرفته‌ترین و گران‌ترین سلاح‌های دنیا را هم دارند، اما پادشاهان و رئیس‌جمهورهایشان از ترس آمریکا، جرئت شلیک حتی یک گلوله را ندارند و ذلیلانه تسلیم حرف زور می‌شوند. می‌دانید چه چیزی این موشک‌ها را به نقطهٔ قوت و مایهٔ افتخار ما تبدیل کرده است؟» آرمان پرسید: «چه چیزی؟»

حاج‌آقا گفت: «آنچه به این سلاح‌ها جان می‌دهد، شجاعت، ایمان و تدبیر کسی است که فرمان در دست اوست. اینجاست که نعمت داشتن یک ولی‌فقیه خودش را نشان می‌دهد. رهبری که نه از تهدید ناوهای جنگی ابرقدرت‌ها می‌ترسد و نه سر سوزنی از عزت و استقلال مردمش کوتاه می‌آید. او سال‌ها پیش دستور قدرتمند شدن این کشور را داد تا دستمان خالی نباشد و در حساس‌ترین لحظات جنگ دوازده روزه، با یک فرمان قاطع و شجاعانه، چنان سیلی محکمی به گوش دشمنان زد که صدایش در همهٔ جهان پیچید. در جنگ رمضان هم اگرچه ایشان در همان اولین روز به شهادت رسید، اما تدبیرهای حکیمانه‌اش قبل از شهادت، چنان حساب شده بود که حتی شهادت ایشان و فرماندهان ارشد، پاسخ قاطع و کوبندهٔ ایران به دشمن را یک روز هم به تأخیر نینداخت. با انتخاب رهبری جدید هم معلوم شد که همان راه ادامه خواهد یافت.»

حاج‌آقا لبخند مهربان همیشگی‌اش را زد و حرفش را این‌گونه تمام کرد: «این رهبری حکیمانه در کنار تخصص و ایمان جوانان دانشمندمان، از ایران یک دژ تسخیرناپذیر ساخته است؛ کشوری که امروز شما جوان‌ها می‌توانید با افتخار سرتان را در دنیا بالا بگیرید و مطمئن باشید که هیچ بیگانه‌ای توان تصرّف خاک این سرزمین را ندارد.»

تغییر گسترده محتوای کتاب درسی «آمادگی دفاعی» پایه نهم در مهر ۱۴۰۵ متناسب با تحولات و پیش‌آمدهای سال‌های ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ و همچنین، در راستای تحقق دیگر تکالیف وزارت آموزش و پرورش در زمینه ترویج فرهنگ ایثار، شهادت و مقاومت و آموزش همگانی برای دفاع ملی

درس اوّل

تهدید چیست؟ دشمن کیست؟

آنچه می‌دانیم

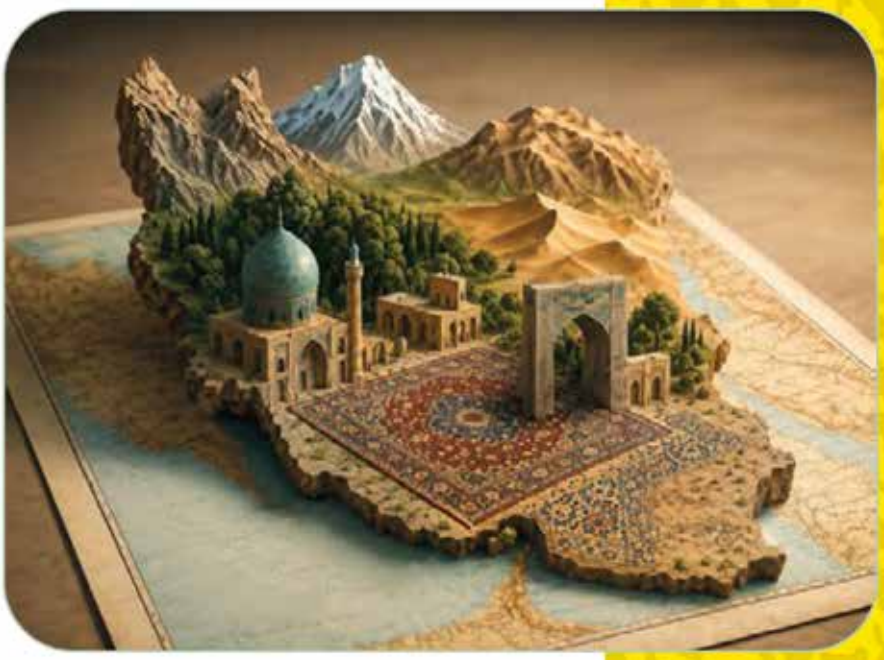
پیش از آغاز درس، دانسته‌های خود را مرور کنیم:
پیامبر اکرم ﷺ فرمود: «دو نعمت است که بسیاری از مردم قدر آن را نمی‌دانند: سلامت و امنیت.»
می‌دانیم که برای شناخت بهتر هر مفهوم، می‌توان آن را با مفاهیم دیگر مقایسه کرد تا شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها روشن شود. اکنون بیایید سلامت و امنیت را با یکدیگر مقایسه کنیم.

۱۰

درس اول: نگارش جدید با عنوان «تهدید چیست؟ دشمن کیست؟» با تمرکز بر تبیین معنای تهدید و آسیب و انواع آن و دشمن‌شناسی و اهمیت آن

درس دوم

موقعیت ایران و تهدیدهای آن

مکان و جغرافیا

ایران ما چه جایگاهی در منطقه دارد و این جایگاه چه تهدیدهایی را متوجه آن می‌کند؟ به نقشه ایران نگاه کنید. سرزمینی پهناور و کشوری بزرگ را می‌بینید که رشته‌کوه‌های زاگرس و البرز از دو سمت شمال و غرب، دژهای مستحکم آن هستند. بیابان‌های وسیع و دشت‌های پهناور آن سرشار

۲۵

درس دوم: نگارش جدید با عنوان «موقعیت ایران و تهدیدهای آن» با تمرکز بر ماهیت تهدیدهای ایران از زوایای مختلف ژئوپولیتک-جغرافیایی، تاریخی و فرهنگی-اجتماعی-سیاسی و راهبردها و نقش جمهوری اسلامی ایران در مواجهه با این تهدیدها

در جنوب ایران نیز تنگه هرمز قرار دارد که گذرگاهی بسیار مهم است و خلیج فارس را به دریای عمان و اقیانوس هند متصل می‌کند. بخش بزرگی از انرژی، کالا و شبکه‌های کابلی زیردریایی جهان از این مسیر عبور می‌کند. به همین خاطر، امنیت تنگه هرمز تنها برای ایران اهمیت ندارد، بلکه برای اقتصاد، حمل‌ونقل، صنعت و زندگی مردم بسیاری از کشورهای جهان نیز مهم است و بر آنها تأثیر می‌گذارد.

این مسیرهای ارتباطی فرصت‌های بزرگی برای ایران ایجاد کرده‌اند؛ از جمله گسترش تجارت، حمل‌ونقل کالا و مسافر، انتقال انرژی، صادرات، ایجاد اشتغال، توسعه صنعت، افزایش درآمد و تقویت قدرت منطقه‌ای. اما همین ارزش و اهمیت باعث طمع قدرت‌های دیگر و فشارهای اقتصادی، تحریم یا دخالت آنها نیز شده است. اینکه این موقعیت‌ها به فرصت تبدیل شوند یا به تهدید، به کشور بستگی دارد.

فعالیت

در جدول زیر، برخی از موقعیت‌های جغرافیایی ممتاز ایران معرفی شده‌اند. به نظر شما هر یک از این موقعیت‌ها چه فرصت‌ها و چه تهدیدهایی برای ایران ایجاد می‌کنند؟

دارایی ایران	فرصت	تهدید احتمالی
چابهار		
دریای خزر		

۲۸

نمونه صفحات درس دوم «موقعیت ایران و تهدیدهای آن»

منابع معدنی ایران نیز اهمیت فراوانی دارند. سنگ‌آهن، مس، سرب، روی، زغال‌سنگ، طلا، نمک، گچ و بسیاری از مواد معدنی دیگر پایهٔ شکل‌گیری صنایع بزرگ کشور شده‌اند. هر کشوری که بتواند این‌گونه منابع را با استفاده از دانش، فناوری و مدیریت درست استخراج و فراوری کند و به جای فروش آنها به‌صورت خام، محصولات باارزش‌تری تولید کند گام در راه توسعه و پیشرفت گذاشته است.

ایران به دلیل تنوع آب‌وهوایی، از ظرفیت‌های گسترده‌ای در کشاورزی نیز برخوردار است. در مناطق مختلف کشور، محصولات باغی، غلات، خرما، پسته، زعفران، چای، برنج، مرکبات و گیاهان دارویی تولید می‌شود. البته کمبود آب در بسیاری از مناطق ایران نشان می‌دهد که منابع طبیعی باید با برنامه‌ریزی، آینده‌نگری و مدیریت صحیح حفظ و استفاده شوند.

دریاهای شمال و جنوب ایران نیز بخشی از قدرت طبیعی کشور به شمار می‌آیند. امروز خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر در صید، تجارت دریایی، حمل‌ونقل، انرژی، گردشگری و گسترش ارتباط با کشورهای دیگر نقش مهمی ایفا می‌کنند.

کشور پهناوری مانند ایران که چهارراه ارتباطی منطقه است، یکی از مهم‌ترین شاهراه‌های ارتباطی دریایی و بنادر جهان را در اختیار دارد و از منابع سرشار طبیعی هم برخوردار است؛ برای بقای خود و آسایش مردمانش در این جهان پرمخاطره، چاره‌ای جز قوی شدن و تأمین لوازم و شرایط آن ندارد. چنین کشوری اگر دچار ضعف، سستی و وابستگی شود، همین دارایی‌های او می‌توانند زمینه طمع و رقابت بیگانگان و پایمال شدن آن را فراهم کنند.

برو قوی شو اگر راحت جهان طلبی که در نظام طبیعت ضعیف پامال است

(علی‌اکبر آزادی؛ گلشن)

فعالیت

اگر شما مسئول توسعه و پیشرفت کشور بودید، برای استفاده بهتر از موقعیت جغرافیایی ممتاز ایران، در هر یک از حوزه‌های ساخت راه‌آهن، تقویت بندرها، امنیت مرزها، ارتباط با همسایگان و توسعه صنعت چه اقداماتی را انجام می‌دادید؟

۳۰

انقلاب اسلامی ایران در ادامهٔ دیگر انقلاب‌ها و جنبش‌های آزادی‌بخش قرن بیستم شکل گرفت که همگی جهت‌گیری ضداستعماری داشتند و علیه سلطه سیاسی کشورهای غربی عمل می‌کردند. امّا انقلاب اسلامی با این انقلاب‌ها تفاوت عمیقی داشت. انقلاب‌های آزادی‌بخش، اغلب در مقابل بلوک غرب شکل می‌گرفتند و مورد حمایت بلوک شرق بودند، ولی انقلاب اسلامی ایران به هیچ یک از این دو بلوک وابستگی نداشت و از همان آغاز، جهت‌گیری ضدآمریکایی، ضدصهیونیستی و ضدمارکسیستی خود را اعلام کرد. این تفاوت باعث شد که بر خلاف انقلاب‌های آزادی بخش قرن بیستم، انقلاب اسلامی بتواند بیرون از قطب‌بندی سیاسی شرق و غرب استقلال خود را حفظ کند و به وابستگی ایران به نظام سلطه پایان دهد.

انقلاب اسلامی؛ ابتکاری تاریخی برای دفع تهدیدهای ایران

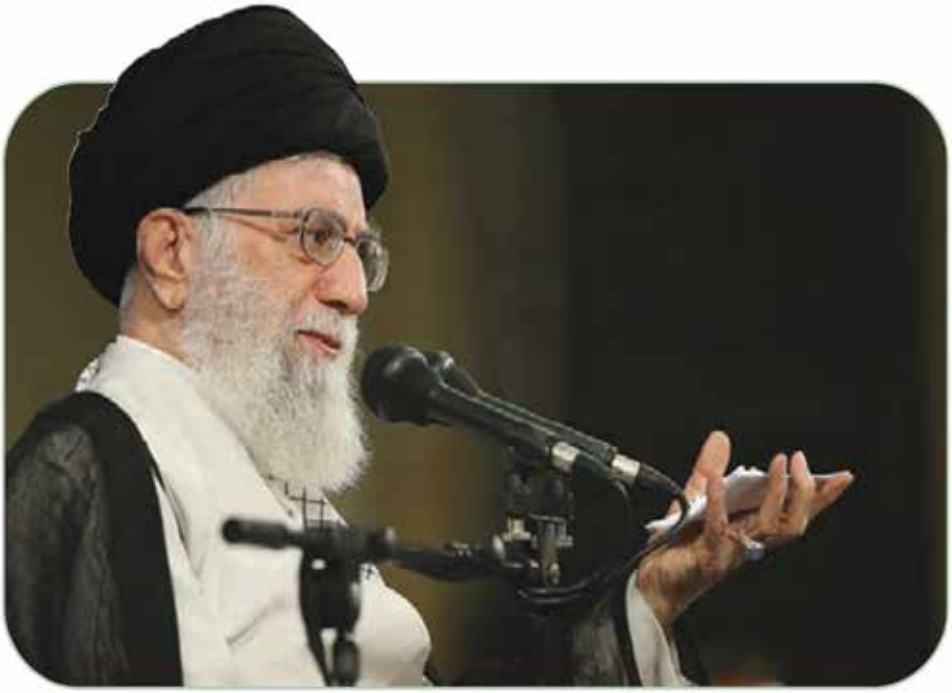

انقلاب اسلامی، ابتکاری بود که ایرانیان مسلمان برای مواجهه با نظام سلطه و حفظ کیان خود و کشورشان ارائه کردند. حرف اصلی انقلاب این بود که **می‌شود بیرون این دو قطبی ایستاد و با قوی شدن، از حیثیت، منافع و دارایی‌ها و آینده کشور دفاع کرد.** جنگ تحمیلی هشت ساله نخستین و تنها یکی از کنش‌ها و ترفندهایی بود که برای مقابله با انقلاب اسلامی اتفاق افتاد. این جنگ با همه جنگ‌های قرن بیستم متفاوت بود، چون در این جنگ، تمامی کشورهای بلوک شرق و غرب علیه ایران متحد شدند.

اکنون اقتصاد و سیاست جهان غرب در شرایطی قرار دارد که به دست‌اندازی به دیگر کشورها نیاز دارد. انباشت ثروتِ جهان در دست جمعی اندک، تنها با فقر و وابستگی اقتصادی و سیاسی انبوه آدمیان امکان‌پذیر است. دنیای غرب برای رفع نیازهای اقتصادی و سیاسی خود، ناگزیر است با حرکت مستقلی که در جهان اسلام شکل گرفته است، مقابله کند و در این راستا از هیچ کوشش خصمانه‌ای دریغ نمی‌کند. به همین خاطر، تمام جهان اسلام را

در برابر دو راه (یا در واقع بیراهه) قرار داده است: بردگی و وابسته شدن به غرب یا ویرانی و زمین سوخته.

مردم ایران تا امروز، با تکیه بر فرهنگ غنی اسلامی خود، هیچ‌گاه ذلت و تسلیم در برابر استعمار را نپذیرفته‌اند. فرهنگ عاشورا در جامعه ایرانی زنده است و هر ساله به مردم یادآوری می‌کند که نباید در برابر دشمن، تن به خواری و ذلت داد. تجربه تاریخی ایرانیان نیز نشان داده است که پذیرش هرگونه ذلت، زمینه‌ساز ذلت‌های بیشتر خواهد بود. به همین دلیل، حاکمانی که در تاریخ ایران، بیراههٔ وادادگی و تسلیم را برگزیده‌اند، جایگاه خوبی در حافظه تاریخی مردم پیدا نکرده‌اند. ایرانیان برخلاف برخی کشورها، راه مقاومت را انتخاب کردند؛ راهی که براساس آن، کشور باید آن‌قدر توانمند و قدرتمند شود که نظام سلطه نتواند بر آن غلبه کند.

در باور ایرانیان، در رویارویی با دشمن، نه باید گرگ بود و نه گوسفند؛ بلکه باید مانند شیری بود که گرگ جرئت حمله به آن را نداشته باشد. در چنین موقعیت مهمی و برای چنین ملّتی، افزایش توان دفاعی، اقتصاد مقاوم و توانمند، پیشرفت در علم و فناوری و حرکت در مرزهای دانش و ابتکار و خودکفایی، فرهنگ ایثار، شجاعت، شهادت و حماسه و دوری از وابستگی و وادادگیِ فرهنگی، ضرورتی حیاتی است.

۳۷

درس سوم

روایت فتح

احتمالاً بیشتر شما نوجوانان دانش‌آموز وقتی واژه «جنگ» را می‌شنوید، اول از همه به یاد تجربه‌ها و شنیده‌های خود از «جنگ ۱۲ روزه» و «جنگ رمضان» می‌افتید. ولی خوب است بدانید که این دو جنگ دومین و سومین جنگی بودند که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به ملت ایران تحمیل شدند. پس برای اینکه بهتر بفهمیم این دو جنگ چرا و چگونه اتفاق افتاد و ما چگونه از خودمان دفاع کردیم، باید به جنگ اول برگردیم، یعنی به جنگ تحمیلی هشت ساله ...

۴۰

درس‌های سوم و چهارم: نگارش جدید با عنوان‌های «روایت فتح» و «باید برخاست» با محوریت ارائه‌ی روایتی نوین و منسجم از جنگ تحمیلی ۸ ساله با تمرکز بر همبستگی و نقش‌آفرینی آحاد مردم در دفاع همه جانبه و ناکام گذاشتن طراحی‌های نظام سلطه، ابتکارات و دستاوردها، برجسته کردن شهدا و فرماندهان الگو و چگونگی شکل‌گیری و توسعه محور مقاومت در منطقه پس از دفاع مقدس ۸ ساله

درس چهارم

باید برخاست

درس پنجم

رویارویی قدرت‌ها

رژیم اسرائیل؛ سگ هار نظام سلطه

بامداد جمعه ۲۳ خرداد ۱۴۰۴، هنوز هوا تاریک بود که رژیم جعلی اسرائیل، جنگ دوم تحمیلی علیه ایران را شروع کرد. بخشی از رادارها و سامانه‌های پدافندی کشور را هک کرد، موشک‌ها، پهپادها، تعدادی از مراکز نظامی و خانه‌های

۸۶

درس پنجم: نگارش جدید با عنوان «رویارویی قدرت‌ها» با محوریت دو جنگ تحمیلی ۱۲ روزه و رمضان و روایت رشادت‌ها در دفاع از ایران اسلامی، شهادت رهبر شهید انقلاب اسلامی، فرماندهان و دانشمندان شهید و شهدای مدرسه شجره طیبه میناب و ظهور ایران به مثابه یک قدرت جهانی

فرماندهان و دانشمندان را هدف قرار داد و تعدادی از فرماندهان ارشد نظامی و دانشمندان هسته‌ای ایران را همراه خانواده‌هایشان شهید کرد. دشمن، در همان ساعت‌های نخست جنگ به تهران، اصفهان، کرمانشاه، نطنز، خرم‌آباد، تبریز و ده‌ها شهر دیگر نیز حمله کرد. می‌خواست شیرازه تصمیم‌گیری در کشور فرو بپاشد و در دل جامعه هراس افکنده شود. بیانیه‌های پی‌درپی مقامات اسرائیلی در همان ساعت‌های آغاز حمله، نشان می‌داد آنها خود را در یک جنگ وجودی با ایران می‌بینند، جنگی که در آن، برای زنده ماندن موجودیت رژیم اسرائیل، تلاش می‌کنند و فکر می‌کنند ایران خیلی زود فرو می‌پاشد. اما رهبر انقلاب در همان آغاز، یعنی ساعت شش و نیم صبح، با پیامی کوتاه و محکم، تأکید کرد که دشمن باید منتظر مجازات سخت باشد. سپس رهبری تا پیش از ظهر، جانشینان فرماندهان شهید را هم منصوب کرد تا سِمَت‌های کلیدی نظامی کشور خالی نماند.

بیشتر بدانید

اسرائیل چطور موجودیتی است؟

رژیم اسرائیل، تنها موجودیت سیاسی در جهان است که:

- ملّت بومی ندارد: مردمانش، مهاجرهایی هستند که از کشورهای مختلف دنیا، به سرزمین فلسطین آمده‌اند و با قتل و غارت و خشونت و «نسل‌کشی»، مردم بومی این منطقه را آواره کرده و آنها را از حقوق اولیه و ساده‌شان (مثل آزادی رفت‌وآمد و مالکیت زمین‌های شخصی) محروم کرده‌اند!
- مرز ندارد: نه در مجامع بین‌المللی مثل سازمان ملل متحد و نه حتی در هیچ قانونی در داخل این رژیم، مرزهایش به صورت قطعی مشخص نشده؛ از ابتدای تأسیسش تا امروز نیز همیشه به مرزهای کشورهای عربی تجاوز کرده و به همین خاطر، با همه آنها اختلافات مرزی داشته و دارد!
- قانون اساسی رسمی ندارد: هرچند در سال ۱۳۹۷، مجلس اسرائیل قانونی جنجالی را تصویب کرد که بر اساس آن، این رژیم تنها موجودیت در جهان است که سرزمین آن و حق تعیین سرنوشت در آن، به صورتی نژادپرستانه، فقط برای یک قوم و نژاد خاص (یعنی قوم یهود) است!
- این رژیم توسط مجمع عمومی سازمان ملل، به عنوان مصداق نژادپرستی و تبعیض نژادی معرفی شده است!

توضیحات بیشتر دربارهٔ این بیگانهٔ منطقه غرب آسیا را در این رمزینه ببینید.

سخنان نتانیاهو نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در روزهای دوم و سوم جنگ دوم، این پیام آشکار را داشت که مسئله اصلی رژیم برای حمله به ایران، نه انرژی هسته‌ای است و نه حتی توان موشکی ایران، بلکه مسئله اصلی، فروپاشی قدرت مرکزی و تجزیه کشور ایران است، یعنی همان خیالی که نظام سلطه، دهه‌های پیش به‌وسیله ارتش بعث صدام هم در سر داشت ولی در دسترسی به آن ناکام ماند.

در این جنگ، باز هم کشورهای سلطه‌گر حامی متجاوز بودند. سران گروه هفت[1]، اعلام کردند «اسرائیل حق دفاع از خود را دارد!» حتی صدراعظم آلمان در یک اظهارنظر عجیب و بی‌سابقه گفت که این جنگ، کار سخت و کثیفی است که اسرائیل برای همه ما انجام می‌دهد! رئیس جمهور آمریکا هم از ضرورت «تسلیم بی‌قید و شرط ایران» حرف زد! خلاصه اینکه رژیم اسرائیل و حامیانش، از هر چه در توان داشتند، برای شکستن مقاومت ایران استفاده کردند؛ از موشک و بمب و پهپاد گرفته تا فشار سیاسی و دیپلماتیک، حمله سایبری، ترور هدفمند شخصیت‌ها، استفاده از عوامل خودفروخته داخلی، ایجاد رعب و وحشت و ناامیدی در فضای عمومی.

اولین پاسخ نظامی به تجاوز رژیم اسرائیلی، در شب همان اولین روز حمله اتفاق افتاد. صدها فروند پهپاد و موشک به سمت مراکز و پایگاه‌های نظامی و امنیتی رژیم در هزاران کیلومتر دورتر از مرزهایمان شلیک شد و بخش زیادی از آنها پس از عبور از چند لایه پدافند دشمن، با موفقیت به هدف اصابت کردند. ثابت کردیم که وقتی فناوری بومی داشته باشیم، شاید آسیب ببینیم، ولی می‌توانیم به سرعت، خودمان را بازیابی کرده و به دشمن ضربه بزنیم. حالا ما موشک بومی داشتیم، سلاحی راهبردی که شروع ساختش همان‌طور که در درس قبل دیدید. با **شهید حسن تهرانی‌مقدم** بود و بعد از شهادت او **شهید امیرعلی حاجی‌زاده** این مسیر را ادامه داده بود. در همه سال‌های پس از جنگ تحمیلی هشت ساله، این رهبر شهید انقلاب اسلامی بود که محکم ایستاد و بر ضرورت مسلح شدن به این سلاح راهبردی، آن هم با تولید بومی پافشاری کرد. همین نکته، یکی از دلایلی بود که از همان روزهای نخست نبرد، محبوبیت فرمانده کل قوای ایران را در میان ایرانیان، چند برابر کرد، همان‌طور که همه جهان را هم شگفت‌زده کرد.

۱ـ یک تشکل سیاسی ـ اقتصادی که از ۷ کشور صنعتیِ فرانسه، آلمان، کانادا، ایتالیا، ژاپن، بریتانیا و آمریکا تشکیل شده است.

در جنگ ۱۲ روزه، از سه‌شنبه، یعنی روز پنجم جنگ، موشک‌های ایرانی نتایج مؤثری داشتند و چنان مناطق مختلف رژیم صهیونیستی را زیر آتش بردند که شرایط میدان را به نفع ایران تغییر دادند. مردم هم از یک طرف، با همدلی و همیاری با یکدیگر در شرایط جنگی، به تاب‌آوری و آرامش فضای جامعه کمک کردند و از طرف دیگر، با هوشیاری و وظیفه‌شناسی و گزارش کردن افراد مشکوک، نقش مؤثری در خنثی شدن توطئه عوامل داخلی دشمن ایفا کردند.

اما نقطه عطف مهم در جنگ، سخنان رهبر شهید انقلاب اسلامی آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای در روز ششم جنگ (یعنی دقیقاً یک روز بعد از صحبت کردن رئیس جمهور آمریکا از ضرورت «تسلیم بی‌قید و شرط ایران») بود:

«اینکه به ملّت ایران بگویند بیایید تسلیم بشوید، حرف عاقلانه‌ای نیست. افراد با خِرد که می‌شناسند ایران را، می‌شناسند ملّت ایران را، می‌شناسند تاریخ ایران را، هرگز چنین حرفی را بر زبان جاری نمی‌کنند. تسلیم چه چیزی بشوند؟ ملّت ایران تسلیم‌شدنی نیست».

این‌طور بود که با جمع شدن سه عامل «رهبری شجاع و مدبر»، «فناوری دفاعی بومی» و «وحدت و همدلی مردم»، ورق برگشت. رژیم صهیونیستی به نقطه‌ای رسیده بود که دیگر نمی‌توانست به تنهایی از عهده جنگ برآید. این بود که در نخستین ساعت‌های بامداد روز دهم جنگ، آمریکا مستقیم وارد ماجرا شد تا از اسرائیل دفاع کند. آنها به سه مجتمع هسته‌ای کلیدی ایران در فُردو، نطنز و اصفهان حمله کردند تا بخش‌های هسته‌ای کشور را از کار بیندازند. ایران هم البته بلافاصله پایگاه هوایی آمریکا در «العُدَید» قطر را هدف گرفت تا نشان دهد برای دفاع از خود مرزی نمی‌شناسد و آمریکا هم نمی‌تواند وضعیت را به نفع رژیم صهیونیستی تغییر دهد.

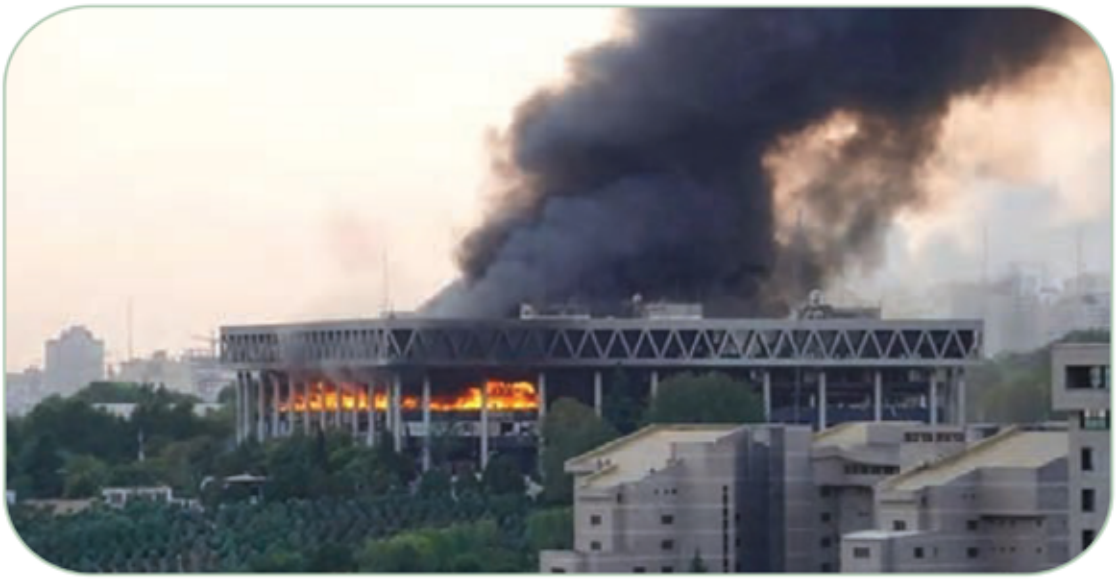
بالاخره در بامداد دوازدهمین روز، آتش‌بس، بعد از چند بار درخواست دشمن، اعلام شد. این اعترافِ استیو بنن مشاور سابق رئیس جمهور آمریکا واقعیت آتش‌بس را بهتر روشن می‌کند: «آتش‌بس برای نجات اسرائیل بود. آنها لقمه‌های بزرگ‌تر از دهانشان برداشته بودند».

۹۰

آمریکا، رأس نظام سلطه

در طول سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، آمریکا همیشه دست‌نشانده‌های خودش (همانند صدام، منافقین، داعش، رژیم صهیونیستی و...) را به درگیری با ایران فرستاده بود و به جز در موارد محدود (همانند حمله به سکوهای نفتی ایران در سال ۶۶ یا حمله به تأسیسات هسته‌ای در جنگ ۱۲ روزه)، خودش به صورت مستقیم به ایران حمله نکرده بود، اما در اسفند ۱۴۰۴، با حملات گسترده از هوا و دریا، بالاخره خودش مستقیماً (و البته با همراهی رژیم صهیونیستی) سومین جنگ تحمیلی علیه ما را آغاز کرد.

۹ اسفند سال ۱۴۰۴، نهم ماه رمضان بود. ساعت از ۹ صبح گذشته بود که صدای چندین انفجار در تهران و چند شهر دیگر، نشان داد که دوباره دشمن دروغ‌گو، در روزی که بنا بود مذاکره کند، ایران را بمباران و موشک‌باران کرده است. تا پایان روز اول، مهم‌ترین خبر، حمله به محل اقامت رهبر جمهوری اسلامی ایران، مدرسهٔ ابتدایی «شجره طیبه» در شهرستان میناب، یک سالن ورزشی در شهرستان لامرد و تعداد قابل‌توجهی از مراکز نظامی و امنیتی بود. هدف دشمن که به تدریج توسط مسئولان آمریکایی به‌ویژه ترامپ رئیس جمهور آمریکا اعلام شد، نه فقط تغییر حکومت در ایران، بلکه نابود کردن تمدن ایرانی بود. این سخنان، بار دیگر منطق نظام سلطه‌گر غربی را به خوبی آشکار کرد: دیگر جوامع، تنها در صورتی «عادی» هستند که تسلط کشورهای استکباری بر خودشان را بپذیرند و در جهت منافع آنها کار کنند. و مشکل نظام سلطه با ایرانِ بعد از انقلاب اسلامی این بود که به چنین چیزی تن نمی‌داد.

۹۱

بیشتر بدانید

جنایت آمریکا در «مدرسه شجره طیبه» در میناب

صبح روز شنبه ۹ اسفند ۱۴۰۴، هنگامی که شور یادگیری و صدای شادی و فعالیت دانش‌آموزان دو مدرسه ابتدایی دخترانه و پسرانه «شجره طیبه» شهرستان میناب، در مدرسه پیچیده بود، اصابت ۳ موشک آمریکایی تاماهوک در دو نوبت پشت سر هم، دانش‌آموزان، معلمان و دیگر عوامل این مرکز آموزشی را به خاک و خون کشید. بررسی‌های مؤسسه‌ها و رسانه‌های مختلف بین‌المللی، هیچ جای تردیدی باقی نگذاشت که این حمله، عامدانه و توسط ارتش تروریست آمریکا انجام شده است. انجام دو حمله با فاصله آن هم در ساعت کاری مدارس، ثبت مکان اصابت موشک‌ها به عنوان «مدرسه» حتی در نرم‌افزارهای مسیریاب جهانی و آمریکایی بودنِ موشک‌هایی که در اختیار هیچ کشور دیگری نیستند، مهم‌ترین شواهدی بودند که نشان دادند آمریکا، مرتکب یک جنایت جنگی عمدی شده است. آنها می‌خواستند با ایجاد ترس عمومی، مقاومت مردم ایران را بشکنند، ولی خون پاک شهدای این مدرسه، نه تنها اراده ملّت ایران در دفاع را استوارتر کرد، بلکه باعث رسوایی جهانی دشمن آمریکایی نیز شد.

مستندات این جنایت را در این رمزینه ببینید.

طرح پیچیده و چندجانبه آمریکا برای شکستن اراده مردم و حکومت و بلعیدن ایران، این بود که از یک سو، با به شهادت رساندن رهبر جمهوری اسلامی ایران و مسئولان عالی‌رتبه نظامی و امنیتی، در نظام تصمیم‌گیری و مدیریت عالی کشور اختلال ایجاد کند و از سوی دیگر نیز با حملات سنگین به پایگاه‌ها و تجهیزات دفاعی و تهاجمی کشور، به‌دنبال نابود کردن توان نظامی ما بود. سوم اینکه با تجهیز تروریست‌های تجزیه‌طلب مخالف ایران (که بیشتر در منطقه کردستان عراق مستقر بودند)، آنها را به حمله زمینی به ایران و تجزیه کشور ترغیب کرده بود؛ همچنین با جنایت‌ها و کشتار مردم بی‌دفاع، به دنبال ایجاد رعب و وحشت در دل مردم و ناامید کردن آنها نسبت به آینده و پیروزی بود؛ و بالاخره، به‌دنبال

۹۲

فعال کردن عوامل مزدور خود در داخل کشور برای ایجاد آشوب و شورش داخلی بود. اما محاسبه آمریکا، غلط بود، چون ایران، بزرگ‌تر و قوی‌تر از آن است که بتوان آن را بلعید.

مسئله آمریکا و ایران چیست؟

«در این تقابلی که وجود دارد و چهل و چند سال است ایران و آمریکا دشمنی دارند، مسئله چیست؟ به‌نظر من مسئله در دو کلمه خلاصه می‌شود؛ آن دو کلمه هم این است که آمریکا می‌خواهد ایران را ببلعد، ملّت رشید ایران و جمهوری اسلامی مانع است ... ملّت ایران به طرف مقابل گفته غلط می‌کنی؛ یعنی جرم ملّت ایران [این است]؛ دعوا سر این قضیه است».

رهبر شهید انقلاب اسلامی آیت‌الله العظمی سید علی خامنه‌ای رضوان‌الله علیه

فعالیت

جنگ تحمیلی ۸ ساله را با جنگ ۱۲ روزه و جنگ رمضان در این محورها مقایسه کنید و درباره شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها با هم‌کلاسی‌های خود گفت‌وگو کنید:

محور	شباهت	تفاوت
انگیزه‌ها و اهداف دشمن از حمله		
روش‌های مورد استفاده دشمن		
چگونگی نقش‌آفرینی مردم		
فناوری‌های نظامی		
چگونگی نقش‌آفرینی آمریکا		

ظهور یک قدرت جهانی

از همان روز اول جنگ رمضان، هنوز خاکستر بمب‌های دشمن سرد نشده بود که رزمندگان ایرانی پایگاه‌های آمریکا در یازده کشور منطقه را زیر آتش موشک‌های ایرانی گرفتند. هر جا پرچم آمریکا بالا بود، هر جا رژیم اسرائیل نیرو داشت، هر جا سرباز آمریکایی یا اسرائیلی بود، از همان ساعت اول تبدیل به اهدافی برای موشک‌ها و پهپادهای ایرانی شدند. در تمام این چهل روز، هیچ پایگاه آمریکایی در منطقه طعم امنیت را نچشید.

۹۳

در این نبرد، اسطوره‌های فناوری نظامی غرب فرو ریختند. جنگنده‌های فوق پیشرفته آمریکایی همانند اف-۳۵، اف-۱۶ و اف-۱۵، انبوهی از پهپادهای مختلف، هواپیماهای سوخت‌رسان و جاسوسی که برخی‌شان تا کنون در تاریخ هوانوردی جهان، هیچگاه مورد اصابت قرار نگرفته بودند، توسط پدافند یا حملات موشکی ایران شکار شدند.

تلفات نیروی هوایی آمریکا در عملیات جنگ رمضان

گزارش تصویری خسارات و تلفات هواگردی سرنشین‌دار و بدون سرنشین ایالات متحده در جریان عملیات (فوریه تا آوریل ۲۰۲۶) در مناطق ایران، کویت، عراق و خلیج فارس

هواگردهای رزمی و تهاجمی

۱ فروند هواپیمای تهاجمی A-10 Thunderbolt II این هواپیما توسط پدافند هوایی ایران هدف قرار گرفته و منهدم شده است.

۱ فروند F-35 Lightning II آسیب دیده این جنگنده پیشرفته نسل پنجم توسط سامانه‌های پدافند هوایی دچار آسیب شده است.

۴ فروند جنگنده F-15E منهدم شده ۳ فروند در حریم هوایی کویت و ۱ فروند بر فراز ایران سرنگون شده‌اند.

هواپیماهای پشتیبانی، شناسایی و ترابری

۲ فروند هواپیمای HC-130J Commandoll این دو فروند در جریان عملیات‌های جست‌وجو و نجات رزمی منهدم شده‌اند.

۸ فروند تانکر سوخت‌رسان KC-135 شامل ۳ فروند منهدم شده و ۶ فروند آسیب دیده در جریان عملیات

۱ فروند هواپیمای آواکس E-3 Sentry این هواپیمای استراتژیک در جایگاه هوایی منهدم شده است.

بالگردها

۲ فروند بالگرد ترابری CH-47F Chihook این بالگردها در منطقه کویت دچار آسیب جدی یا انهدام شده‌اند.

۳ فروند بالگرد HH-60M آسیب دیده ۱ مورد در عراق و ۲ مورد دیگر در حریم هوایی ایران دچار آسیب شده‌اند.

۴ فروند بالگرد Little Bird منهدم شده مدل‌های AH/MH-6 که در جریان درگیری‌ها به طور کامل از بین رفته‌اند.

هواپیماهای بدون سرنشین

۱ فروند پهپاد MQ-4C Triton منهدم شده این پهپاد گران‌قیمت شناسایی در منطقهٔ خلیج‌فارس سرنگون شده است.

۲۴ فروند پهپاد MQ-9 Reaoer منهدم شده بیشترین تلفات عددی مربوط به این پهپادهای میان‌برد و تهاجمی است.

۹۴

فعالیت

۱. چرا شکار جنگنده‌های پیشرفته‌ای مانند اف-۳۵، از نظر روانی برای دشمن خیلی دردناک بود؟

۲. بررسی کنید که چه پایگاه‌های آمریکایی در منطقه ما و در اطراف کشورمان ساخته شده است و کارکرد و اهمیت هر یک از آنها چیست؟

۳. کلاس را به چند گروه ۴-۵ نفره تقسیم کنید. هر گروه مسئولیت یکی از پایگاه‌های آمریکا در منطقه یا یکی از جنگنده‌های سرنگون‌شده را بر عهده بگیرد. هر گروه به پرسش‌های زیر پاسخ دهد و اطلاعات خود را مستند کند:

- پایگاه یا جنگنده موردنظر چه مشخصات و اهمیتی دارد؟
- ایران دقیقاً چگونه آن را هدف قرار داد؟ از چه نوع موشک یا پهپادی استفاده شد؟

در جنگ سوم (رمضان) نیز همانند جنگ دوم، دشمن روی فعال کردن شورش‌ها و آشوب‌های خیابانی و ایجاد ترس و وحشت و ناامنی حساب باز کرده بود، اما آنچه اتفاق افتاد، همه را حیرت‌زده کرد. مردم (به ویژه زنان و دختران) از دومین شب شروع جنگ، در سرما و گرما، طوری هر شب در میدان‌ها و خیابان‌های اصلی تهران و دیگر شهرها، با پرچم سه‌رنگ کشورشان حاضر شدند که انگار برای یک رسالت الهی، برانگیخته شده بودند. مردم با حضورشان در خیابان، هم نقشه‌های خرابکارانه را نقش بر آب کردند و هم روح همدلی، وحدت و انسجام ملی، امید به آینده، مقاومت در مسیر عزت ایران و خون‌خواهی رهبر شهید و دیگر شهدای عزیزشان را در تک تک کوچه پس‌کوچه‌ها و خیابان‌های شهر، زنده کردند. این بود که کشوری که از ضربه‌های سخت دشمن، زخمی و داغدار بود، زمین نخورد و از این داغ، حماسه ساخت و به جهان نشان داد که ایران، بر شانه‌های یک ملت مقاوم، همچنان ایستاده است.

۹۵

«به توفیق الهی اگر چنانچه حادثه‌ای برای کشور پیش بیاید، خدای متعال این مردم را مبعوث خواهد کرد برای مقابلهٔ با حوادث و کار را مردم تمام خواهند کرد.»

رهبر شهید انقلاب اسلامی، کمتر از یک ماه پیش از آغاز جنگ رمضان

مردم ایران در این جنگ، عیار ویژهٔ خودشان را نشان دادند: در حالی‌که معمولاً در بحران‌ها و جنگ‌ها، مردم کشور جنگ‌زده به خارج کشور مهاجرت می‌کنند، در روزهای جنگ رمضان شمار ایرانیان خارج‌نشین که برای دفاع از کشورشان، به ایران برگشتند، بسیار بیشتر از کسانی بود که از ایران خارج شدند. به علاوه، مردم متناسب با شغل و تخصص خود و یا با تشکیل هسته‌های خودجوش کمک‌رسانی، هرچه از دستشان برآمد انجام دادند: از پخت غذا برای مدافعین امنیت گرفته تا کمک به آواربرداری و نظافت خانه‌های بمباران شده و کمک به برقراری نظم و حتی فعالیت‌های رسانه‌ای ـ مجازی برای افزایش تاب‌آوری و امید در جامعه.

۹۶

فعالیت

۱ـ آیا شما خاطره یا تجربه‌ای از نقش‌آفرینی مردم در ایام جنگ رمضان دارید؟ خاطره یا تجربهٔ خود را در قالبی خلاقانه و ابتکاری در کلاس درس ارائه دهید و درباره آن، با هم‌کلاسی‌ها گفت‌وگو کنید.

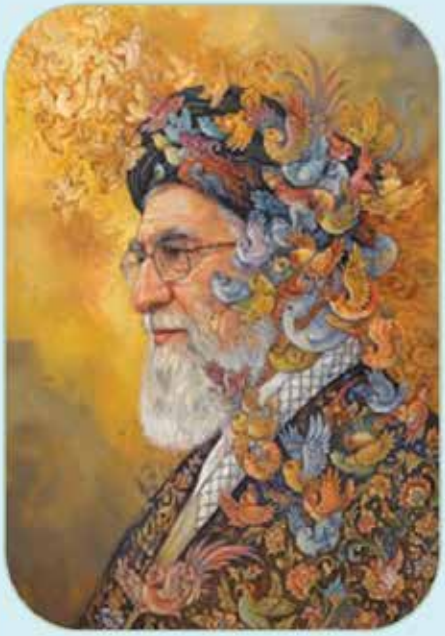
۲ـ اگر ایران بار دیگر در شرایطی مشابه شرایط جنگ رمضان قرار بگیرد، چه ایده‌ها و راهکارهای خلاقانه‌ای برای افزایش همبستگی اجتماعی به ذهنتان می‌رسد؟ این سؤال را دو بار پاسخ دهید: یک بار به عنوان یک نوجوان و یک بار به عنوان یک فرد سی ساله با شغل ایده‌آل خودتان. در آن زمان و با آن شغل، چگونه می‌توانید به ارتقای همبستگی اجتماعی کمک کنید؟

۳ـ آیا این بعثت مردمی در ایران موارد مشابهی در دنیا داشته است. اگر مواردی بوده است، تفاوت‌ها و شباهت‌های آنها را با این حرکت مردم ایران بررسی کنید. (از جهت میزان جمعیت، تنوع جمعیت، میزان ماندگاری و...)

شهادت مقام معظم رهبری در نخستین روز جنگ، آن‌هم در خانه و محل کار خود و به‌همراه تعدادی از اعضای خانواده‌شان، رابطه عمیق میان رهبری و ملّت در نظام جمهوری اسلامی را نشان داد. در فرهنگ حسینی، خون پاکی که در راه خدا ریخته می‌شود، می‌تواند انسان‌ها را از جهل و غفلت رهایی ببخشد. خون رهبر شهید نیز بسیاری از دل‌های غفلت‌زده را بیدار کرد و به انسجام و وحدت بیشتر مردم انجامید؛ چیزی که وداع و تشییع بی‌نظیر و چند ده میلیونی ایشان در شهرهای تهران، قم و مشهد در ایران و نجف و کربلا در عراق، یکی از نشانه‌های آن بود. به علاوه، طی شدن فرایند انتخاب جانشین رهبری بر اساس قانون اساسی، به‌رغم تهدیدهای جدی دشمن برای هدف قرار دادن مجلس خبرگان، نظم، مسئولیت‌پذیری و پایداری ارکان کشور را نشان داد. نه تنها کشور از هم نپاشید، بلکه با انتخاب آیت‌الله سید مجتبی خامنه‌ای به عنوان رهبر جدید، خونی تازه در رگ‌های تصمیم‌گیری کلان امور کشور دوید. آنچه دشمن پایان می‌پنداشت، آغاز شکل تازه‌ای از ایستادگی شد. در طول جنگ رمضان و پس از آن، پیام‌های رهبر جدید انقلاب اسلامی، نقشی کلیدی در هماهنگ کردن همه ارکان حکومت، جریان‌های مختلف و آحاد مردم و همچنین، رفع اختلافات داشت.

۹۷

هنر شهادت

بدون شک، مهم‌ترین عامل قدرت ایران و ویژگی خاص فرهنگ و انسان ایرانی، ایستادن فراسوی مرگ و نهراسیدن از آن است. این همان، فرهنگ و هنر شهادت است که دشمنان ایران، بهره‌ای از آن ندارند. «شهادت، هنر مردان خداست»

مردان خدا می‌دانند اگر شهید نشوند، روزی می‌میرند. آنها به استقبال شهادت می‌روند، زیرا «شهادت، زندگی ابدی است.»

شهید آیت‌الله سید علی خامنه‌ای را از ابعاد مختلف می‌توان توصیف کرد. او پرچم‌دار مبارزه با سلطه و استکبار جهانی بود، او پس از امام خمینی راهبر نهادینه کردن انقلاب اسلامی در ساختار مردم‌سالاری دینی بود؛ او معمار نوین استقلال نظامی و تسلیحاتی ایران بود. سیاست‌مداری برجسته، فقیهی روشن‌فکر و ادیبی فاخر بود و این فهرست را می‌توان همچنان ادامه داد تا به ویژگی منحصر به فرد ایشان رسید: او زنده کننده حقیقی فرهنگ ایثار و شهادت در عصر مادّی اندیشی بود. زندگی او سراسر مجاهدت و ایثار در راه خدا بود و با شهادت نیز به آخر رسید. کمتر کسی به قدر او برای رشد و پرورش فرهنگ ایثار و شهادت موفق بود. همان‌گونه که گفته بود: «زنده نگه داشتن یاد شهدا، کمتر از شهادت نیست»؛ خود نیز در هر دو جهت، درخشید: او هم شهید بود و هم شهادت پرور!

غافلگیرکننده‌ترین سلاحی که ایران در جنگ رمضان رونمایی کرد، تنگه هرمز بود. نیروهای نظامی ایران از همان روز اول جنگ، با بستن و سپس محدود کردن عبور و مرور از این گذرگاه راهبردی انرژی و تجارت جهانی، دشمن آمریکایی، طرفدارانش و همه دنیا را در حیرت فرو بردند. تنگه هرمز، یکی از ظرفیت های خدادادی جغرافیای ایران بود

که در این جنگ، به یکی از مؤلفه‌های قدرت ما تبدیل شد و تمام تلاش‌های آمریکا با همه تجهیزات نظامی و اطلاعاتی و فشارهای سیاسی‌اش برای شکستن قفل تنگه هرمز، بی‌نتیجه ماند.

قهرمان‌های مبارز

شهید علیرضا تنگسیری:
پاسدار آب‌های ایران

در تاریخ دفاع مقدس و تداوم انقلاب اسلامی، نام برخی فرماندهان با صلابت و متواضع، یادگار ابدی می‌شود. دریابان **علیرضا تنگسیری**، فرمانده شهید نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، یکی از این چهره‌های اثرگذار بود. ایشان با تلاش بی‌وقفه و دانش نظامی بالا، توانست نیروی دریایی سپاه را به جایگاهی برساند که امروز در برابر هر تهدیدی، سدی استوار باشد. در میان ویژگی‌های این شهید یک ویژگی برجسته‌تر بود و آن، تکیه مطلق وی به قدرت الهی بود. او به ویژه بر این حدیث امام صادق ﷺ تأکید داشت که:

مَنْ خَافَ اَللّٰهَ أَخَافَ اَللّٰهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ وَ مَنْ لَمْ يَخَفِ اَللّٰهَ أَخَافَهُ اَللّٰهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ.

«هر که از خدا بترسد، خداوند همه چیز را از او بترساند، و هر که از خدا نترسد، خدا او را از همه چیز بترساند.»[1]

این فرمانده ایرانی با شجاعت تمام، توانست حاکمیت و مدیریت ایران بر تنگه هرمز را اعمال کند.

لحظه دستور بستن تنگه هرمز توسط شهید تنگسیری را در رمزینه مشاهده کنید.

۱ـ مشکاة الانوار فی غرر الأخبار، ج ۱، ص ۲۲۷

در شب‌هایی که موشک‌های ایران، آسمان منطقه را می‌شکافتند، مردم در خیابان‌های بغداد، بیروت و غزه، همانند بسیاری از مردم منطقه غرب آسیا، بیدار بودند. مردمی که سال‌ها طعم تحقیر و بمباران و تجاوز آمریکا و رژیم صهیونیستی را چشیده بودند، حالا بر روی پشت‌بام‌ها یا در قاب گوشی‌های خود، شکسته شدن ابهت دشمنشان را به تماشا می‌نشستند و با اشک و لبخند، تصویر این همبستگی را با جهان به اشتراک می‌گذاشتند. این حمایت البته فقط در حد شبکه‌های اجتماعی باقی نماند. هم حزب‌الله لبنان هم‌زمان با جنگ رمضان، به رژیم اسرائیل حمله کرد و هم نیروهای مقاومت عراق، پایگاه‌های آمریکا در عراق را زیر ضربه گرفتند. تشییع میلیونی رهبر شهید ایران در شهرهای نجف و کربلا هم جلوه دیگری از به‌هم‌پیوستگی عمیق فرهنگی و اجتماعی دو کشور ایران و عراق، روحیه ضداستکباری مردم عراق و قدرت و نفوذ جریان مقاومت در منطقه را به رخ همه کشید. آمریکا به خیال خودش به دنبال قطع سر جریان مقاومت بود، ولی نه تنها موفق نشد، بلکه شبکه مقاومت در کشورهای منطقه را متحدتر و یکپارچه‌تر کرد.

فعالیت

شبیه‌سازی «دادگاه منطقه‌ای»

در کلاس به سه گروه تقسیم شوید:

گروه اول: (وکلای جبهه مقاومت)

گروه دوم: (وکلای شبکه سازش)

گروه سوم: (قاضی و هیئت منصفه: مردم مسلمان منطقه)

دو گروه اول نحوه مواجهه با نظام سلطه و شیوه تأمین امنیت خودشان را توضیح دهند.

گروه سوم با شنیدن استدلال‌های هر دو طرف، با سه معیار زیر توضیحات هر گروه را داوری کنند:

- هزینه و فایده هر کدام از این دو روش چیست؟
- براساس واقعیت‌های جهانی، روش کدام یک از دو گروه، امنیت پایدار ایجاد می‌کند؟
- کدام‌یک از این دو شیوه بیشتر با اخلاق و عدالت اسلامی سازگار است؟

ارتباطات بین‌المللی مسئولان ایران از ابتدای جنگ رمضان، به هدف نقد کردن دستاوردهای نظامی میدان و اثبات حقانیت دفاع مشروع ملّت ایران در سطح بین‌المللی فعال بود. مسئولین کشور با وجود همهٔ سختی‌ها و تهدیدها در دورهٔ جنگ، از یک سو با برقراری ارتباطات گسترده با مسئولان ارشد دیگر کشورهای منطقه و جهان و نهادهای بین‌المللی، از حقوق ملّت ایران دفاع کرده و مانع شکل‌گیری فشارهای سیاسیِ جهانی بر روی کشورمان شدند و از سوی دیگر، برای پایان دادن به درگیری (به صورت موقت یا دائم) و تحمیل شروط خود بر دشمن، از هیچ

حضور شهید علی لاریجانی دبیر شورای عالی امنیت ملّی در راهپیمایی روز قدس در ایام جنگ رمضان

۱۰۱

کوششی دریغ نکردند و از سوی سوم، به دفاع و حمایت سیاسی از همه نیروهای مقاومت در منطقه پرداختند.

فعالیت

۱ـ به نظر شما در زمان جنگ، دستگاه دیپلماسی کشور چه وظایفی را به عهده دارد و چه اقداماتی می‌تواند داشته باشد؟

۲ـ اگر در زمان جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم، مسئول دستگاه دیپلماسی کشور بودید، چه کارهایی انجام می‌دادید؟

۳ـ با توجه به تأثیرپذیری نهادهای بین‌المللی از نظام سلطه و از دست رفتن بی‌طرفی آنها، شما دانش‌آموزان چگونه می‌توانید از طریق دیپلماسی فرهنگی و رسانه‌ای به کشور کمک کنید و صدای ایران در جهان باشید؟

۴ـ گزارش‌هایی درباره کارایی و ناکارآمدی قوانین و نهادهای بین‌المللی در جلوگیری از ظلم و تجاوز بنویسید و آنها را به زبان‌های خارجی ارائه دهید.

در روزها و شب‌های جنگ، همه نهادها و سازمان‌های امدادی و خدمات‌رسان، چنان پای کار بودند که کمترین فشار و سختی به مردم وارد شود. تأمین مایحتاج عمومی مردم طوری انجام می‌شد که در فروشگاه‌ها کسی احساس نمی‌کرد که الان وسط جنگ و در محاصره اقتصادی دشمن است. همه دستگاه‌های دولتی و غیردولتی، حتی اگر خودشان آسیب‌هایی دیده بودند، تمام همت خودشان را روی رفع نیازهای مردم گذاشته بودند. درست است که دشمن، به زیرساخت‌های برق و آب و پالایشگاه‌ها و پل‌ها و... حمله می‌کرد، ولی با فاصله‌ای اندک، برق و آب قطع شده، وصل می‌شد، بنزین به پمپ‌بنزین‌ها می‌رسید و راه‌های مواصلاتی، پل‌ها و ریل‌های راه‌آهن آسیب دیده، در مدت زمانی بسیار کوتاه و با تلاش شبانه‌روزی، تعمیر می‌شدند. این وضعیت حاکی از آن است که ساختار نهادیِ جمهوری اسلامی و عناصر فعال در آن، آن‌قدر توانمند شده است که در چنین طوفان‌هایی، نه تنها بلعیده نمی‌شود، بلکه می‌تواند حادثه‌ها را در دل خودش هضم کند. آمریکا آمده بود تا با فاجعه‌مینا و لامرد و ناودنا و...، مردم را داغدار کند و این ملّت و نظامشان را از پا بیندازد، ولی ایران ثابت کرد که با ایمان به خدا، اتحاد، خودباوری و تسلیم‌ناپذیری، می‌توان پای عزت و هویت خود ایستاد و از دل فشارها و تهدیدها، فرصت‌هایی برای رشد ساخت.

۱۰۲

درس هشتم

جنگ پنهان

زندگی جدید، جنگ جدید

هر روزی که می‌گذرد زندگی ما پیچیده‌تر می‌شود. فناوری‌های نوین، فضای مجازی، هوش مصنوعی و صدها ابزاری که چند دهه پیش به خیال کسی نمی‌آمد، حالا در همهٔ ابعاد زندگی ما نفوذ کرده‌اند. طبیعی است که با این پیچیدگی‌ها، جنگ‌ها هم دستخوش تغییر شوند. روزگاری نه چندان دور، وقتی دو کشور با هم اختلاف پیدا می‌کردند، سربازها را به خط مقدم می‌فرستادند و با تانک‌ها و هواپیماها بر سر هم می‌زدند. ولی امروزه دیگر این اتفاقات فقط بخش کوچکی از ماجراست. در درس اول، هنگامی که با انواع تهدیدها آشنا شدید، دانستید که امروزه معمولاً تهدیدهای متعددی به

۱۴۱

درس هشتم: نگارش جدید با عنوان «جنگ پنهان» با محوریت جنگ ترکیبی -و در کانون آن، جنگ شناختی- و با توجه به تحولات سال‌های ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵

یک نمونه از عملیات پرچم دروغین در جنگ رمضان، انفجار در منطقه مسکونی سِتره در بحرین بود که ابتدا، فرماندهی مرکزی ارتش تروریست آمریکا در منطقه (سِنتکام) ادعا کرد پهپاد ایرانی عامل این انفجار بوده، اما بعداً مشخص شد که این انفجار، ناشی از اصابت موشک رهگیر آمریکایی بوده است.

فعالیت

در مورد حمله پهپادی به سفارت آمریکا در عربستان در جریان جنگ رمضان تحقیق کنید. آیا این حمله پرچم دروغین بود؟ اگر پاسخ مثبت است تحلیل شما از دلایل این حمله چیست ؟

حمله پهپادی به سفارت آمریکا در عربستان

عملیات «پرچم دروغین» همیشه در میانه جنگ نیست بلکه با اهداف فرهنگی سیاسی طراحی می‌شود. در یک ماجرای مشهور، مأموران اطلاعاتی اسرائیل در مصر مأمور شدند تا با بمب‌گذاری در اماکن آمریکایی و بریتانیایی در قاهره و اسکندریه، این اقدامات را به گردن گروه‌های مبارز مسلمان و سایر گروه‌های مبارز مصری بیندازند. هدف، بر هم زدن روابط مصر با کشورهای دیگر بود. این عملیات لو رفت و به استعفای وزیر دفاع وقت اسرائیل انجامید. دولت اسرائیل سال‌ها بعد رسماً به این عملیات اعتراف کرد.

۱۴۷

نمونه صفحات درس هشتم «جنگ پنهان»

فعالیت

در جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم ایران با آمریکا و رژیم صهیونیستی، این شیوه در موارد متعددی به کار رفت. شما چه نمونه‌هایی از این شیوه جنگ شناختی را از سوی دشمن به یاد دارید؟ این موارد را با هم در کلاس بررسی کنید.

به این تصویر دقت کنید. این تصویر در پاسخ به کدام شگرد رسانه‌ای و کدام جمله رئیس جمهور آمریکا در جنگ رمضان، در شبکه‌های اجتماعی فراگیر شد؟

در جنگ شناختی، قدرت تصویر از قدرت خبر بیشتر است. یک عکس مبهم، یک ویدئوی کوتاه یا یک صدای لرزان، اثرش از ده خبر رسمی بیشتر است؛ چون مستقیماً به احساس مخاطب وصل می‌شود، نه به منطق و فکرش!

اشباع نفرت؛ تحمیل سکوت

یکی دیگر از نمونه‌های درگیر کردن احساسات به عنوان یک شیوه جنگ شناختی، دامن زدن به حس نفرت به وسیله خشونت کلامی و فحاشی (خصوصاً در فضای مجازی) است. در نگاه اول، ممکن است این رفتارها را «خشم فروخورده» یا «هیجانات سیاسی» برخی از مردم ناراضی تحلیل کنیم، اما حقیقت پیچیده‌تر از این حرف‌هاست. در جنگ شناختی،

۱۵۰

تذکر مهم

لزوم واقع بینی رسانه‌ای

یادت باشد وقتی یک شایعه در فضای مجازی پخش می‌شود، با خودمان می‌گوییم: «وای، مردم چقدر زودباورند که این را پسند (لایک) می‌کنند.» غافل از اینکه شگردهای رسانه‌ای، ذهن ما را هم مثل بقیه هدف قرار داده‌اند؛ بارها فریب خورده‌ایم اما متوجه نشده‌ایم. در حقیقت یکی از خطاهای ذهن ما در مواجهه با اخبار مختلف این توهم است که تبلیغات، اخبار جعلی و رسانه‌ها فقط روی «دیگران و البته آدم‌های ساده‌لوح» تأثیر می‌گذارند، اما ما آن‌قدر باهوشیم که فریب نمی‌خوریم! باور کنیم هیچ‌کس در برابر شگردهای شناختی و اخبار جعلی کاملاً ایمن نیست. همیشه در نظر بگیرید شما هم ممکن است به اندازه بقیه آسیب‌پذیر باشید؛ این قدم مهمی است که باعث می‌شود از ضربه‌های جنگ شناختی در امان باشید.

کارنامه ما در جنگ شناختی

درست است که دشمن ما با شایعه و دروغ به جنگ شناختی علیه مردم و کشور ما می‌پردازد ولی ما هم منفعل ننشسته‌ایم و علاوه بر مقاومت در برابر آن در حرکتی رو به جلو و تهاجمی افکار جامعه جهانی را تحت‌تأثیر قرار می‌دهیم. برای مثال در نبرد میان ایران، آمریکا و رژیم صهیونیستی، روایت این نبرد از میان قطعات پلاستیکی و فانتزی لگو و در قالب انیمیشن به جهان مخابره شد و توانست انحصار تصویرسازی غرب را در هم بشکند. این اثر توانست پیچیده‌ترین استراتژی‌های نظامی و پیام‌های دفاعی ایران را در بسته‌بندی آشنا و محبوب غربی‌ها به خانه‌های آنها بفرستد.

روزنامه گاردین در این زمینه نوشت: «پیروزی وایرالی؛ ایران در جنگ‌های شبکه‌های اجتماعی، سرزمین مردان فناوری را شکست می‌دهد». روزنامه فارن پالیسی یکی از معتبرترین نشریات در حوزه سیاست خارجی در آمریکا نیز نوشت: «ایران در حال پیروزی در جنگ وایب است. هم‌زمان با شلیک موشک، ترکیبی از میم‌های اینترنتی، ویدیوهای ساخته‌شده با هوش مصنوعی، مداحی‌های فارسی و موسیقی‌هایی انگلیسی کفه تبلیغات ایران را در جنگ سنگین کرده است». البته در این جنگ ایران در تولید محتوا تنها نبود و بسیاری از مردم سایر کشورها هم در تولید این محتواها به نفع ایران فعال شدند.

فعالیت

۱ـ آیا پویا نمایی‌های لگویی را دیده‌اید؟ به نظرتان کدام یک در جنگ شناختی جذاب‌تر ساخته شده بود؟

۲ـ آیا شما نمونه‌های مشابه دیگری از این نوع تولیدات در قالب انیمیشن‌های مینیون‌ها و... را سراغ دارید؟

۱۵۶

با شروع جنگ علیه ایران، سفارتخانه‌ها و نمایندگی‌های کشورمان در مناطق مختلف جهان به جای بیانیه‌های رسمی و محکومیت‌های خشک دیپلماتیک، به سبکی نو و با رویکردی خلاقانه و طنزآمیز، جنگ روایت‌ها را علیه زورگویی‌های ترامپ ایجاد کردند.

فعالیت

نمونه‌هایی از فعالیت‌های سفارتخانه‌های ایران در جنگ رمضان را در کلاس مرور کنید و جذاب‌ترین آنها را به نظرسنجی اعضای کلاس بگذارید.

۱۵۷

درس نهم

امداد و نجات

سنگر بچه‌های محل

امسال من و علی به کلاس نهم می‌رویم. علی بچه‌محل زرنگ من و هم‌کلاسی درس‌خوان مدرسهٔ ماست. وقتی جنگ شروع شد، آقا مرتضی پدر علی، در بمباران دشمن زخمی شد که خدا را شکر زخمش کاری نبود و الان حالش بهتر شده است. آقا مرتضی از افسران بسیار ورزیدهٔ نیروی انتظامی است که هر وقت مشکلی برای امنیت کشور پیش می‌آید، اولین داوطلبِ مواجهه با خطر و دفاع از میهن محسوب می‌شود. مادر علی هم از اعضای جمعیت هلال‌احمر و داوطلب همیشگی کمک به مردم در مواقع ضروری است.

۱۵۸

درس نهم: به روز رسانی و تکمیل محتوای درس نهم با عنوان «امداد و نجات» متناسب با نیازهای امدادی تهدیدها و حملات هوایی و موقعیت‌های مشابه

در کتابچهٔ هلال‌احمر دربارهٔ امنیت شخصی امدادگر نیز نوشته بود: «اوّلین وظیفهٔ هر امدادگر در شرایط امداد و نجات این است که خودش زنده بماند تا بتواند جان دیگران را از خطرات و آسیب‌های خطرناک نجات دهد». نکات این بخش، خیلی مهم بود و کلّی به درد ما خورد؛ چرا که در اوّلین روز جنگ، دشمن محلهٔ ما را بمباران کرد و مادربزرگ من که با ما زندگی می‌کند از صدای انفجارها چنان وحشت کرد که قلبش درد گرفت.

آن روز من بلافاصله با علی تماس گرفتم و گفتم از خواهرش بخواهد پیش مامان‌بزرگ بیاید و به او کمک کند. وقتی که فرشته‌خانم آمد خیالم خیلی راحت شد. علی به من گفت: «بیا ما هم بریم بیرون و ببینیم می‌تونیم به کسی کمک کنیم یا نه» و بعد کیف امدادرسانی را که خواهرش با خودش آورده بود برداشت و از خانه بیرون رفتیم.

به علی گفتم: «یادت باشه توی آموزش به ما می‌گفتند: تا زمانی که محیط، امن نشده یا تهدیدی مثل تیراندازی، آتش‌سوزی، احتمال ریزش آوار مجدد پابرجا باشد، امدادگری ممنوع است».

علی گفت: «یادم هست» و وارد کوچه که شدیم مثل برق‌گرفته‌ها، به کمی دورتر اشاره کرد و گفت: «آخ!! انگار خونهٔ آقای ادیب را زدند!».

با عجله درحالی‌که به این‌طرف و آن‌طرف نگاه می‌کردیم، به سمت دودی که به آسمان بلند شده بود، رفتیم. علی راست می‌گفت، خانهٔ آقای ادیب را، که بازنشستهٔ تأمین اجتماعی بود، زده بودند. بندهٔ خدا این خانه را تازه دوسال پیش خریده بود. جلوتر که رفتیم، صدای شیون می‌آمد و نگاه ما ناخودآگاه به آسمان بود که نکند باز بمب یا موشکی روی سرمان بریزند.

علی گفت: «نگاه کن! انگار عباس توی پیاده‌رو افتاده». هنوز غبار در هوا موج می‌زد. کمی که دقت کردم، من هم عباس را شناختم. داد زدم: «عباس! چطوری؟ خوبی؟»؛ ولی جز ناله، صدایی از عباس بلند نمی‌شد. به علی گفتم: «بیا بریم نجاتش بدیم».

نمونه صفحات درس نهم «امداد و نجات»

فعالیت

بررسی کنید حملهٔ دشمن به کشور ما چگونه باعث وحدت مردم در دفاع از میهنمان شده است. آیا شرکت در دوره‌های آموزشی هلال‌احمر که در رفع آسیب‌های حملات دشمن کارساز است می‌تواند این وحدت را تقویت کند؟

آمار و ارقام جنگ تحمیلی سوم از نگاه جمعیت هلال احمر

۱ تیم واکنش سریع

- جنگ دوازده روزه: ۷۰,۰۰۰ نفر
- جنگ چهل روزه: ۱۱۰,۰۰۰ نفر — تیم واکنش سریع آموزش دیده و تخصصی
- استفاده از ظرفیت: ۲۸,۱۰۶ نفر

مقایسهٔ زمان پاسخ‌گویی

اکنون: کمتر از ۴ دقیقه

پیش از این: ۱۰ دقیقه

ظرفیت گسترش یافت تا امدادگران در کمتر از چهار دقیقه به محل‌های مورد نیاز برسند

۲ نجات از زیر آوار و مناطق درگیر

۷,۲۱۵ نفر
نجات زنده از زیر آوار

بیشترین نجات یافتگان: تهران

بیشترین حملات
تهران، هرمزگان، اصفهان، بوشهر و خوزستان

بیشترین محل های اصابت
تهران، هرمزگان، خوزستان، بوشهر و آذربایجان شرقی

۳ ناوگان امدادی

۲۰۰
دستگاه خودوی امدادی وارد کشور شده

۲,۵۱۵
آمبولانس

۷,۶۰۰
دستگاه خودروی نجات

۴ سامانه ۴۰۳۰

۲۰۵,۰۵۸
تماس مردمی پاسخ داده شده در حوزهٔ سلامت روان و مشاوره

۲,۳۸۸
متخصص شبانه‌روزی

۵ خسارت به واحدهای غیرنظامی

۱۴۹,۵۲۸
واحد غیرنظامی آسیب‌دیده

۲۴,۴۵۰ واحد تجاری

بیش از ۱۲۳,۰۰۰ واحد مسکونی

۳۵۰
مرکز بهداشتی، درمانی و اورژانس مورد حمله قرار گرفت

۶ شهدای امدادگر

جنگ دوازده روزه

۵ نفر

جنگ رمضان

۴ نفر

۷ آموزش و ارتباطات

۳,۰۰۰,۰۰۰
آموزش چهره به چهره

۸,۰۰۰,۰۰۰
مخاطب مجازی

رحلت امام خمینی و انتخاب حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای به رهبری

امام خمینی پس از عمری مجاهدت علمی و مبارزه برای تعالی اسلام و سربلندی ایران اسلامی، سرانجام درشامگاه ۱۳ خرداد ۱۳۶۸ در تهران درگذشت. پیکر او را میلیون‌ها عزادار پس از یک تشییع بی‌نظیر تاریخی در نزدیکی بهشت زهرای تهران به خاک سپردند.

وداع تاریخی مردم با امام خمینی ﷺ

عظیم‌ترین ثمرهٔ زندگی ایشان، رهبری انقلابی بزرگ بود. همچنان که آیت‌الله العظمی خامنه‌ای دراین باره فرمود: «این انقلاب در هیچ کجای جهان بی نام او شناخته نیست».

استمرار ایستادگی ملت ایران

یک روز پس از درگذشت امام خمینی ﷺ، مجلس خبرگان رهبری، با توجه به ویژگی‌هایی که قانون اساسی برای رهبر تعیین کرده بود، آیت‌الله العظمی سید علی حسینی خامنه‌ای را به‌عنوان رهبر جمهوری اسلامی ایران انتخاب کرد. از همان روزهای نخست، ایشان تلاش کردند تا آرمان‌های انقلاب، یعنی استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی، همچنان زنده بماند و مردم ایران به هدف خود از انقلاب یعنی از بین بردن وابستگی کشور به بیگانگان و تأمین حقوق مردم در چارچوب قوانین و ارزش‌های اسلامی برسند.

این مسیر آسان نبود و ایران پس از جنگ با مسائل مختلفی روبه‌رو بود. در داخل کشور، نیاز بود زیرساخت‌هایی که در طول جنگ تخریب شده بود بازسازی شود، اقتصاد رونق بگیرد و کشور به مسیر پیشرفت برگردد. بسیاری از این دشواری‌ها با تلاش مردم، مسئولان و نهادهای مختلف به‌تدریج کاهش یافت؛ اما دشمنی برخی قدرت‌های خارجی با ایران مانع از آن می‌شد که کشور بتواند مشکلات را سریع‌تر حل کند و به مسیر پیشرفت با سرعت بیشتری ادامه دهد.

۱۱۰

روایت تحولات ایران اسلامی بعد از جنگ تحمیلی ۸ ساله، چرایی تقابل آمریکا و رژیم صهیونیستی با ایران، جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم و مؤلفه‌های قدرت و مقاومت کشور در برابر دشمنان

در ۲۳ دی‌ماه سال ۱۳۷۱ خطوط کارخانهٔ بزرگ فولاد مبارکه اصفهان افتتاح گردید؛ با ورود محصولات فولادی این شرکت به بازار و افزایش تدریجی تولید، بخش عمده‌ای از نیاز کشور به این کالای استراتژیک برطرف گردید.

دخالت و دشمنی برخی قدرت‌های خارجی

همان‌طور که در درس‌های گذشته خواندید، قدرت‌های استعمارگر در قرن‌های گذشته همواره می‌خواستند کشورهای دیگر برخلاف میل آنان عمل نکنند. آنها با فرستادن ارتش‌های خود به مناطق مختلف جهان، مردم را تحت فشار می‌گذاشتند تا خواسته‌هایشان اجرا شود. در مقابل، در بیشتر موارد، مردم آن مناطق تلاش می‌کردند استقلال خود را حفظ کنند و همین مقابله گاهی باعث بروز جنگ می‌شد. ایران یکی از کشورهایی بود که بارها با چنین فشارها و دخالت‌هایی روبه‌رو شد.

فعّالیت

۴ــ با توجه به درس‌هایی که از آغاز دورهٔ صفویه تا انقلاب اسلامی خوانده‌اید، چند نمونه از تلاش قدرت‌های خارجی برای دخالت در ایران را نام ببرید. سپس بگویید مردم ایران در برابر آنها چه واکنشی نشان دادند.

دوره یا رویداد تاریخی	نمونه دخالت یا فشار خارجی	واکنش ایرانیان
دورهٔ صفویه		
دورهٔ قاجاریه		
دورهٔ پهلوی		
دورهٔ انقلاب اسلامی		

یکی از این قدرت‌های استعمارگر در دهه‌های گذشته، آمریکاست. کمک‌های گستردهٔ مالی و تسلیحاتی به صدام برای حمله به ایران، راه‌انداختن جنگ در افغانستان و عراق، دخالت در بحران سوریه، حمله به لیبی و ساخت پایگاه‌های نظامی در منطقه غرب آسیا نشان می‌دهد که آمریکا و متحدانش برای حفظ منافع خود، از جنگ، دخالت سیاسی و حمایت از برخی گروه‌ها استفاده می‌کنند. نتیجه این اقدامات، ناامنی، آوارگی مردم، ویرانی و ضعف دولت‌های محلی است. تکیه‌گاه مهم آمریکا برای بسیاری از این اقدامات، رژیم اسرائیل بوده است. این

رژیم بارها برای تصرف سرزمین‌های بیشتر، با مردم فلسطین و کشورهای دیگر وارد جنگ و درگیری شده‌است. از این‌رو از نگاه بسیاری از ملت‌های منطقه، یکی از عوامل اصلی ناامنی، جنگ و سلطه خارجی در غرب آسیا به‌شمار می‌آید.

با پویش این رمزینه می‌توانید به متن کاملی درباره تاریخچه، اقدامات و جنایات رژیم اسرائیل دسترسی پیدا کنید.

استقلال و خود اتکائی و توان داخلی

دخالت آمریکا در کشورهای منطقه و نقش رژیم صهیونیستی در جنگ‌ها و ناامنی‌های غرب آسیا، برای ایران پیام روشنی داشت: کشوری که می‌خواهد مستقل و امن بماند، باید به توانایی‌های مردم خود تکیه کند؛ یعنی در زمینه‌هایی مانند علم، تولید، اقتصاد و امنیت نیرومند شود و بتواند از مرزها و منافع خود دفاع کند.

فعّالیت

۵ــ نام کشورها را روی نقشه غرب آسیا و شمال آفریقا بنویسید.

سپس با راهنمایی معلم، کشورها یا سرزمین‌هایی را که در سال‌های اخیر با جنگ، اشغال، بحران داخلی یا دخالت قدرت‌های خارجی روبه‌رو بوده‌اند، مشخص کنید و در پایان به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱ــ در چند مورد از کشورهای نقشه، نشانه‌ای از جنگ، اشغال، بحران یا دخالت خارجی دیده می‌شود؟

۲ــ چرا ایران، با موقعیت ممتاز جغرافیایی در منطقه غرب آسیا، باید برای حفظ استقلال و امنیت خود آماده و توانمند باشد؟

۱۱۲

از این رو، در دوره رهبری حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای پیشرفت علمی، تولید و توسعه فناوری در داخل کشور، تقویت توان دفاعی، حمایت از تولید داخلی، گسترش توان اقتصادی، حفظ وحدت مردم و دفاع از مرزهای کشور اهمیت ویژه‌ای یافت. این مسیر با تلاش مردم، دانشگاه‌ها، نیروهای مسلح، صنعتگران، دانشمندان، مدیران و نهادهای مختلف کشور دنبال شد و رهبری جمهوری اسلامی ایران نیز همواره بر آن تأکید داشت.

امروزه در دنیای کنونی، هر حرکتی، هر اقدامی، هر حرفی که در جهت استقلال سیاسی کشورها و ملّت‌ها [باشد]، در جهت استقلال فرهنگی کشورها و ملّت‌ها باشد، در جهت استقلال و رشد اقتصادی کشورها و ملّت‌ها باشد...؛ هر حرکتی در این جهت عمل صالح است، حسنه است.

بیانات رهبر شهید جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی حسینی خامنه‌ای در دیدار مسئولان نظام و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی ۱۳۹۸/۰۸/۲۴

مقابله با ایران نیرومند و مستقل

حفظ استقلال و افزایش قدرت ایران برخلاف منافع و خواسته‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی اسرائیل در منطقه بود. به همین دلیل، تلاش کردند مانع پیشرفت ایران شوند. تحریم‌های اقتصادی، محدودیت‌های مالی و بانکی، جلوگیری از فروش نفت، تبلیغات رسانه‌ای علیه ایران و تلاش برای محدود کردن توان دفاعی کشور به روش‌های مختلف از جمله ترور دانشمندان و فرماندهان از روش‌های آنان بود. هدف آنها این بود که ایران نتواند بدون وابستگی به قدرت‌های خارجی، مسیر استقلال و پیشرفت خود را ادامه دهد. با وجود دشمنی‌ها و فشارها، ایران همواره تلاش کرد ضمن حفظ استقلال و تداوم مسیر پیشرفت، از طریق راهکارهای دیپلماتیک و شرکت در مذاکرات و مجامع بین‌المللی نیز موانع را از سر راه بردارد، اما این تلاش‌ها نیز با دشمنی و تهدیدهای آمریکا و رژیم صهیونیستی روبه‌رو شد.

فعّالیت

۶ــ با پویش این رمزینه می‌توانید پرونده‌ای با عنوان «دارو در زمان تحریم» را مشاهده کنید.

پس از مطالعه پرونده به چند گروه تقسیم شوید و هر گروه یک نقش بر عهده بگیرد: ایران، آمریکا، دادگاه بین‌المللی لاهه، خانواده بیمار و پزشک/داروساز، هر گروه اثر تحریم را از نگاه نقش خود بیان کرده و درباره پیامدهای انسانی تحریم و ضرورت کاهش وابستگی گفت‌وگو کنید.

جنگ تحمیلی در سال ۱۴۰۴ و هدف قرار دادن ارکان قدرت ملی

در سال ۱۴۰۴، دشمنی‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی از تحریم، تهدید و جنگ رسانه‌ای فراتر رفت و به حمله نظامی علیه ایران تبدیل شد. نخستین مرحله این حمله در خرداد ۱۴۰۴ رخ داد و با ترور شماری از فرماندهان، دانشمندان و شخصیت‌های اثرگذار کشور آغاز شد. این جنگ دوازده روز ادامه یافت و در جریان آن، شماری از مردم ایران نیز به شهادت رسیدند.

چند ماه بعد، در اسفند ۱۴۰۴، مرحله دوم جنگ آغاز شد؛ مرحله‌ای گسترده‌تر که در ایران به «جنگ رمضان» معروف شد و چهل روز ادامه یافت. جنگ رمضان با حمله به دفتر کار و محل اقامت حضرت آیت‌الله العظمی سید علی حسینی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، آغاز شد و ایشان به همراه جمعی از اعضای خانواده، شماری از مردم، فرماندهان، دانشمندان و مدیران کشور به شهادت رسیدند.

شهادت دانش‌آموزان، آموزگاران و کارکنان مدرسهٔ شجرهٔ طیبه در شهر میناب، در همان ساعات آغاز جنگ، نشان داد که دشمن برای رسیدن به هدف‌های خود به هرگونه جنایتی دست می‌زند. این رفتار، ادامه همان روش‌هایی بود که پیش‌تر در برخی کشورهای منطقه نیز دیده شده بود؛ یعنی استفاده از جنگ و خشونت برای ایجاد ترس، آسیب‌زدن به جامعه و وادار کردن کشورها به عقب‌نشینی.

ساعات آغازین جنگ در نقشه ایران

عبور از بحران با تکیه بر مردم، قانون و نهادها

حضرت آیت‌الله العظمی سید علی خامنه‌ای رهبر شهید جمهوری اسلامی ایران، همواره هدایتگر و پشتیبان اصلی مسیر استقلال و ایستادگی کشور بودند؛ مسیری که در آن ایران می‌کوشید بر توان مردم خود تکیه کند و زیر بار سلطه خارجی نرود. دشمنان در جنگ رمضان قصد داشتند با هدف قرار دادن رهبری، فرماندهان و نخبگان کشور، روحیه مردم را تضعیف کنند، اداره کشور را دچار سردرگمی سازند و مسیر استقلال‌خواهی ایران را متوقف کنند. ولی مردم مانند دوران جنگ تحمیلی، حزب بعث عراق علیه ایران، با حضور گسترده در خیابان و عمل به نقش و وظایف اجتماعی خود نشان دادند که ایستادگی و وحدت آنان، ستون اصلی مقاومت کشور است. نیروهای مسلح ایران با آمادگی کامل و حفاظت از مرزها و مراکز حیاتی کشور، توانستند امنیت را حفظ کنند. نهادهای قانونی و اجرایی ایران نیز با عمل به وظایف قانونی‌شان، مدیریت امور کشور را ادامه دادند و مانع هرگونه سردرگمی و اختلال در اداره کشور شدند.

مجلس خبرگان رهبری نیز در این شرایط، با تصمیم به موقع و مطابق قانون اساسی، حضرت آیت‌الله سید مجتبی خامنه‌ای را به‌عنوان رهبر جدید جمهوری اسلامی ایران انتخاب کرد. این رویداد نشان داد که استمرار جمهوری اسلامی ایران بر پایه ایمان، مشارکت مردم، رهبری مقتدر، نقش نیروهای مسلح، عملکرد نهادها و قانون استوار است و کشور توانسته است با تکیه بر این ارکان، مسیر استقلال و پیشرفت خود را ادامه دهد.

کشور چگونه از بحران عبور کرد؟

این انتخاب سریع و قاطع با توجه به شناخت عمومی مردم ایران از کفایت و شایستگی ایشان، همچنین باعث شد که نگرانی مردم ایران و سایر علاقه‌مندان به انقلاب اسلامی در سراسر جهان از فقدان امام خمینی(رحمة‌الله علیه)، برطرف شود و نسبت به استمرار قدرتمندانهٔ نظام جمهوری اسلامی ایران، آرامش و اعتماد عمومی حاصل گردد.

حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای نزدیک به سی‌وهفت سال رهبری جمهوری اسلامی ایران را بر عهده داشتند. این سال‌ها با تحولات مهم داخلی، منطقه‌ای و جهانی همراه بود که در مقاطع مختلف، ایران را با خطرها و بحران‌های بزرگی روبه‌رو کرد. در چنین شرایطی، درایت، شجاعت و ایستادگی ایشان بر حفظ استقلال، اقتدار و تمامیت ارضی کشور، در عبور جمهوری اسلامی ایران از بسیاری از این بحران‌ها نقش مهمی داشت. در درس‌های آینده با مهم‌ترین تحولات و دستاوردهای این سال‌ها آشنا خواهید شد.

شهادت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای

در مراسم تشییع پیکر رهبر شهید جمهوری اسلامی در تهران، میلیون‌ها نفر از مردم ایران شرکت کردند.۱۵ تیر ۱۴۰۵

در ۹ اسفند ۱۴۰۴، در جریان حملات گستردهٔ آمریکا و رژیم اسرائیل به ایران، مجموعه‌ای که محل اقامت و فعالیت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در تهران بود، هدف حملهٔ مشترک آمریکا و اسرائیل قرار گرفت و ایشان در این حمله به همراه شماری از مسئولان و فرماندهان و تعدادی از اعضای خانواده خود به شهادت رسیدند. شهادت ایشان در همان محل اقامت و در شرایطی رخ داد که ایران وارد یکی از گسترده‌ترین رویارویی‌های نظامی تاریخ جمهوری اسلامی شده بود. رهبر شهید انقلاب اسلامی تا آخرین روزهای زندگی بر همان اصولی تأکید می‌کرد که در طول دوران رهبری

۲۲۰

اصلاح و تکمیل درس ۲۴ با اشاره به چگونگی نقش‌آفرینی رهبر شهید انقلاب اسلامی در دوران رهبری، شهادت و تشییع باشکوه ایشان.

خود دنبال کرده بود : استقلال ایران، حفظ اقتدار ملی و ایستادگی در برابر فشار و مداخلهٔ قدرت‌های خارجی.

چند ماه بعد، مراسم وداع و تشییع پیکر رهبر شهید انقلاب در شهرهای مختلف برگزار شد. در تیرماه ۱۴۰۵، پیکر ایشان ، با حضور ده‌هامیلیون نفر از مردم عزادار، ابتدا در تهران و قم و پس از آن در شهرهای نجف و کربلا تشییع و در ۱۸ تیر ۱۴۰۵ به مشهد منتقل شده و در جوار بارگاه امام رضا (علیه السلام) به خاک سپرده شد.

نمایی از مراسم تشییع پیکر رهبر شهید جمهوری اسلامی ایران در تهران،۱۵تیر ۱۴۰۵

نمایی از مراسم تشییع پیکر رهبر جمهوری اسلامی ایران در نجف و کربلا،۱۷تیر ۱۴۰۵

۲۲۱

۲. گسترش آموزش عالی و تربیت نیروی متخصص : در دهه‌های پس از انقلاب، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در نقاط مختلف کشور گسترش یافتند و شمار بیشتری از جوانان امکان تحصیل در رشته‌های گوناگون را پیدا کردند. افزایش تعداد دانشجویان، پژوهشگران و فارغ‌التحصیلان و حضور گستردهٔ دختران و زنان در دانشگاه‌ها، نیروی انسانی متخصص کشور را افزایش داد. گسترش تحصیلات تکمیلی و مراکز پژوهشی نیز زمینه را برای انجام پژوهش‌های علمی و ورود دانش‌آموختگان و دانشگاهیان به حوزه‌های تخصصی‌تر فراهم کرد.

۳. دستیابی به برخی فناوری‌های پیشرفته و راهبردی : با گسترش نیروی انسانی متخصص و مراکز علمی و پژوهشی، ایران در برخی فناوری‌های پیشرفته به توانایی‌های تازه‌ای دست یافت. **فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای، فناوری نانو، زیست‌فناوری و سلول‌های بنیادی، داروسازی و تولید برخی تجهیزات پزشکی و فناوری فضایی و ماهواره‌ای** از مهم‌ترین نمونه‌های این پیشرفت‌ها هستند.

اهمیت این فناوری‌ها تنها در پیچیدگی علمی آنها نیست؛ بلکه بسیاری از آنها در پزشکی، انرژی، صنعت، کشاورزی و دیگر نیازهای کشور کاربرد دارند. دستیابی به بخشی از این دانش‌ها در شرایطی صورت گرفت که ایران با محدودیت‌هایی در دسترسی به برخی فناوری‌های خارجی روبه‌رو بود.

۴. پیوند بیشتر علم با تولید و شکل‌گیری شرکت‌های دانش‌بنیان : یکی دیگر از تحولات این دوره، تلاش برای تبدیل دانش و پژوهش به محصول و خدمات مورد نیاز جامعه بود. در کنار دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی، شرکت‌های دانش‌بنیان، مراکز رشد و مجموعه‌های نوآور شکل گرفتند و بخشی از پژوهشگران و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به تولید محصولات و فناوری‌های جدید روی آوردند.

این روند باعث شد در برخی زمینه‌ها، ارتباط میان **دانشگاه، پژوهش، صنعت و تولید** بیشتر شود و علم علاوه بر تولید مقاله و دانش نظری، در ساخت محصولات و حل مسائل کشور نیز به کار گرفته شود.

پیشرفت‌های علمی و فناوری به معنای برطرف شدن همهٔ مشکلات این حوزه نیست. ارتباط دانشگاه و صنعت، تبدیل پژوهش به محصول، سرمایه‌گذاری در تحقیق و نگهداری نیروهای متخصص همچنان از مسائل مهم کشور است. با این حال، گسترش توان علمی و دستیابی به برخی فناوری‌های پیشرفته، یکی از مهم‌ترین بخش‌های کارنامهٔ ایران در دهه‌های پس از انقلاب به شمار می‌رود.

۲۳۳

اصلاح و تکمیل درس ۲۵ با به‌روزرسانی دستاوردهای جمهوری اسلامی به‌ویژه در ابعاد اقتصادی، علمی-فناورانه دفاعی با اشاره به نقش ویژه‌ی رهبر شهید انقلاب اسلامی در این پیشرفت‌ها

بیشتر بدانید

بیانات آیت الله العظمی سید علی خامنه‌ای در حرم مطهر رضوی در آغاز سال ۱۳۹۰

من یک وقتی این روایت را که از معصوم (علیه‌السّلام) است، عرض کردم، که فرمود: «العلم سلطان»؛ یعنی علم و دانش برای یک ملت و برای یک فرد مایهٔ اقتدار است. «من وجده صال و من لم یجده صیل علیه»؛ کسی که این قدرت را پیدا کند، دست برتر را دارد و آن کسی که نتواند قدرت علمی را به دست بیاورد، زیردست باقی می‌ماند و دیگران بر او دست برتر را خواهند داشت. علم و فناوری یک چنین خصوصیتی دارد. امروز حرکت کشور در جهت به دست آوردن دانش و فناوری در بسیاری از رشته‌ها، بخصوص در رشته‌های بسیار نو و برترِ کشور مشهود است. در بخش‌های گوناگون؛ در بخش زیست‌فناوری، در بخش هوافضا، در بخش نانوفناوری، در بخش سلول‌های بنیادی، در تولید رادیوداروهای بسیار مهم، در تولید داروهای ضد سرطان، در تولید موتور توربین‌های بادی که وابستگی انرژی کشور را از نفت تا حدود زیادی از بین می‌برد، در تولید ابررایانه‌ها که برای کشور بسیار مهم است، در فناوری انرژی‌های نو ــ که همهٔ اینها از دانش‌های سطح بالای دنیا هستند ــ خوشبختانه انسان مشاهده می‌کند که دانشمندان ما و جوانان ما به نحو فزاینده و شتابنده مشغول پیشروی هستند.

ث) دستاوردهای دفاعی و امنیتی

یکی از پایه‌های استقلال هر کشور، توانایی آن در دفاع از سرزمین و امنیت مردم خود است. تجربهٔ جنگ تحمیلی عراق علیه ایران نشان داد که وابستگی به دیگر کشورها در زمینه‌های دفاعی می‌تواند در زمان جنگ و بحران، امنیت و استقلال کشور را با مشکل روبه‌رو کند. ازاین‌رو، دستیابی به توان دفاعی داخلی، در سال‌های پس از انقلاب به یکی از اهداف مهم کشور تبدیل شد.

۲۳۴

مهم‌ترین دستاوردهای دفاعی و امنیتی را می‌توان در موارد زیر بررسی کرد :

۱. **حرکت به سوی استقلال دفاعی** : در سال‌های پس از جنگ تحمیلی، ایران تلاش کرد بخش بیشتری از نیازهای دفاعی خود را در داخل کشور تأمین کند. این مسیر به‌تدریج از تعمیر و نگهداری تجهیزات موجود فراتر رفت و به طراحی و ساخت تجهیزات و سامانه‌های دفاعی در داخل کشور رسید.

هدف اصلی این تلاش، آن بود که دفاع از کشور در شرایط جنگ، تحریم یا فشار خارجی، به تصمیم و کمک دیگر کشورها وابسته نباشد.

۲. **گسترش صنایع و فناوری‌های دفاعی** : پیشرفت علمی کشور در برخی زمینه‌ها با صنایع دفاعی نیز پیوند پیدا کرد. دانش و فناوری‌های مربوط به هوافضا، الکترونیک، مخابرات، مواد پیشرفته و دیگر رشته‌های مهندسی، در طراحی و ساخت تجهیزات دفاعی به کار گرفته شدند. توسعهٔ صنایع موشکی، پهپادی، پدافند هوایی و برخی سامانه‌های شناسایی و دفاعی، از نمونه‌های این روند است. به این ترتیب، علم و فناوری در این بخش نیز به یکی از ابزارهای حفظ استقلال کشور تبدیل شد.

۳. **پیوند توان علمی با امنیت کشور** : بخشی از پیشرفت صنایع دفاعی با فعالیت دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و نیروهای متخصص داخلی همراه بود. این پیوند سبب شد برخی نیازهای دفاعی کشور به مسئله‌ای علمی و فناورانه تبدیل شود و پژوهشگران و متخصصان ایرانی در طراحی و ساخت تجهیزات مورد نیاز نقش بیشتری پیدا کنند. از این نظر، پیشرفت دفاعی را می‌توان یکی از نمونه‌های تبدیل دانش به توان ملی دانست؛ همان مسیری که در بخش علمی و فناوری با آن آشنا شدید.

۴. **توان دفاع از سرزمین و استقلال همه‌جانبهٔ کشور** : گسترش توان دفاعی داخلی، امکان بیشتری برای حفاظت از مرزها و پاسخ به تهدیدها و حملات خارجی فراهم کرد. اهمیت این توان در جنگ‌ها و رویارویی‌های نظامی سال‌های بعد، از جمله حملات رژیم اسرائیل و آمریکا به ایران، آشکارتر شد. به این ترتیب، توان دفاعی و امنیتی به یکی از پایه‌های حفظ استقلال و تمامیت ارضی ایران تبدیل شد. جزئیات تحولات امنیتی منطقه، جنگ‌های سال‌های اخیر و شکل‌گیری راهبرد دفاعی و منطقه‌ای جمهوری اسلامی را در درس آینده بررسی خواهید کرد.

ج) احیای بیداری اسلامی

بیداری اسلامی به جریان فکری و اجتماعی‌ای گفته می‌شود که مسلمانان را به شناخت دوبارهٔ هویت اسلامی، احیای ارزش‌های دینی و حضور آگاهانه‌تر دین در زندگی فردی و اجتماعی فرا می‌خواند. این جریان از حدود دو قرن پیش، در واکنش به استعمار، عقب‌ماندگی کشورهای اسلامی، حکومت‌های استبدادی و گسترش نفوذ قدرت‌های خارجی در بخش‌های مختلف جهان اسلام شکل گرفت.

۲۳۵

درس بیست و ششم

جمهوری اسلامی ایران پس از جنگ تحمیلی هشت ساله در جهان جدید

با پایان جنگ تحمیلی و آغاز رهبری حضرت آیت‌الله العظمیٰ خامنه‌ای، جمهوری اسلامی ایران وارد مرحله‌ای تازه از تاریخ خود شد. کشور هنوز درگیر پیامدهای هشت سال جنگ بود و بازسازی زیرساخت‌ها و ساماندهی اقتصاد، کاری بزرگ و زمان‌بر به‌شمار می‌رفت. اما این تنها مسئلهٔ ایران نبود. در همان سال‌ها، جهان نیز وارد دورانی تازه شد و این دگرگونی، بر منطقه غرب آسیا و بر جایگاه ایران اثر گذاشت.

پایان جنگ سرد و شکل‌گیری نظم تک قطبی

اندکی پس از پایان جنگ ایران و عراق، اتحاد جماهیر شوروی فروپاشید. با این رویداد، جنگ سرد نیز پایان یافت؛ دوره‌ای چند دهه‌ای که در آن، آمریکا و شوروی همراه با متحدان خود، جهان را به دو بلوک شرق و غرب تقسیم کرده بودند. پس از کنار رفتن شوروی، شماری از سیاستمداران و نظریه‌پردازان غربی اعلام کردند که الگوی تمدنی غرب بر رقیبان خود پیروز شده است؛ الگویی که در اقتصاد بر سرمایه‌داری، در سیاست بر لیبرال‌دموکراسی و در روابط جهانی بر برتری سیاسی و نظامی غرب تکیه داشت. آنان این الگو را تنها مناسب کشورهای غربی نمی‌دانستند، بلکه آن را بهترین شیوه برای اداره همه جوامع معرفی می‌کردند و گسترش آن را از هدف‌های نظم تازه جهانی می‌شمردند.

در چنین فضایی، آمریکا که از توان نظامی و تسلیحاتی برتری نسبت به دیگر کشورهای غربی برخوردار بود، به قدرت اصلی تبدیل شد. نفوذ آمریکا فقط از قدرت نظامی سرچشمه نمی‌گرفت. جایگاه دلار در اقتصاد جهان، نفوذ در شبکه‌ها و نهادهای مالی، رسانه‌های گسترده، دانشگاه‌ها، شرکت‌های بزرگ فناوری و پایگاه‌های نظامی در نقاط مختلف جهان، همگی به گسترش نفوذ این کشور کمک می‌کردند. آمریکا با تکیه بر این مجموعه از ابزارها می‌کوشید در روند تحولات در مناطق مهم جهان دخالت کرده و آنها را در جهتی پیش ببرد که با منافع و سیاست‌هایش هماهنگ باشد.

۲۳۸

نگارش جدید درس ۲۶ با عنوان «جمهوری اسلامی ایران پس از جنگ تحمیلی هشت ساله در جهان جدید» با محوریت تبیین تقابل نظام سلطه با ایران اسلامی و جبهه مقاومت و روایت جنگ‌های ۱۲ روزه و رمضان

بیشتر بدانید

لیبرال‌دموکراسی الگویی سیاسی است که در عصر جدید در غرب شکل گرفت. این الگو بر اندیشه لیبرالی استوار است؛ اندیشه‌ای که انسان و خواسته‌های فردی او را محور قرار می‌دهد و دین را از جایگاه هدایت‌کننده در حکومت و قانون‌گذاری کنار می‌گذارد.

آمریکا و برخی قدرت‌های غربی، لیبرال‌دموکراسی را الگوی برتر و نهایی برای اداره همه جوامع معرفی کرده و سعی دارند آن را بدون توجه به فرهنگ، ایمان، تاریخ و خواست ملت‌ها گسترش دهند. در عمل، شعارهایی مانند «گسترش دموکراسی» و «دفاع از آزادی» بارها به ابزاری برای فشار سیاسی و اقتصادی، دخالت در امور داخلی کشورها، حمایت از جریان‌های وابسته و حتی جنگ و اشغال تبدیل شد.

انقلاب اسلامی ایران، ضمن تأکید بر حضور و رأی مردم، تحمیل الگوهای سیاسی غربی را نپذیرفت و مردم‌سالاری دینی را مطرح کرد؛ الگویی که در آن، اداره کشور بر مشارکت و انتخاب مردم استوار است، اما جهت‌گیری حکومت و قوانین جامعه در چارچوب تعالیم اسلامی، استقلال کشور و ارزش‌های اخلاقی سامان می‌یابد.

اهمیت غرب آسیا برای آمریکا

غرب آسیا یکی از مهم‌ترین مناطقی است که همواره آمریکا سعی کرده در آن، الگوی موردنظر خود را در اقتصاد و سیاست گسترش دهد و برتری سیاسی و نظامی خود را حفظ کند.

در زمینهٔ اقتصادی، تولید و تجارت در نظام سرمایه‌داری به جریان پیوستهٔ انرژی، مواد اولیه، کالا و سرمایه و نیز دسترسی به بازارهای مصرف وابسته است. غرب آسیا بسیاری از این عوامل را هم‌زمان در خود جای داده است:

- **منابع انرژی**: غرب آسیا از مهم‌ترین مناطق تولید نفت و گاز جهان است.
- **کالاهای پایه و راهبردی**: کشورهای منطقه، علاوه بر نفت و گاز، تولیدکنندهٔ مواد پتروشیمی، آمونیاک، اوره و دیگر کودهای شیمیایی و نیز موادی مانند سنگ فسفات و پتاس‌اند. این مواد در کشاورزی، تولید مواد غذایی و بسیاری از صنایع کاربرد دارند.
- **راه‌های ارتباطی**: غرب آسیا در محل پیوند سه قارهٔ آسیا، اروپا و آفریقا قرار دارد و بخشی از مسیرهای مهم زمینی، هوایی و دریایی جابه‌جایی مسافر، کالا و انرژی از آن یا از پیرامون آن می‌گذرد. خلیج فارس و تنگهٔ هرمز در شرق و مسیر باب المندب، دریای سرخ و کانال سوئز در غرب، بخش‌هایی از شبکه‌ای هستند که اقتصاد آسیا را به اروپا و آفریقا پیوند می‌دهد.

۲۳۹

● **بازار و سرمایه** : جمعیت فراوان، شهرهای بزرگ، درآمدهای حاصل از فروش انرژی و طرح‌های گستردهٔ عمرانی، غرب آسیا را به بازاری مهم برای فروش کالا، اجرای قراردادها و سرمایه‌گذاری تبدیل کرده است.

از این‌رو، نفوذ بر منابع، مسیرهای ارتباطی و بازارهای غرب آسیا می‌تواند بر قیمت انرژی، تجارت و جریان سرمایه در بخش‌های مختلف جهان اثر بگذارد.

در زمینهٔ سیاسی و فکری نیز غرب آسیا با جوامع غربی تفاوت‌هایی اساسی دارد. بیشتر مردم این منطقه مسلمان‌اند و دین در فرهنگ، زندگی اجتماعی و دیدگاه سیاسی آنان از جایگاهی مهم برخوردار است. در مقابل، در الگوی لیبرال‌دموکراسی، دین منبع اصلی ادارهٔ حکومت و قانون‌گذاری به شمار نمی‌رود. از این‌رو، این الگو با اصول اندیشهٔ اسلامی که برای دین نقشی اجتماعی و سیاسی قائل است، تفاوت دارد. همین تفاوت، غرب آسیا را به یکی از عرصه‌های مهم رویارویی میان الگوی سیاسی غرب و اندیشه‌ها و جریان‌های اسلامی تبدیل کرده است.

غرب آسیا از نظر نظامی و امنیتی نیز برای آمریکا اهمیت فراوانی دارد. برخی کشورهای منطقه، به‌ویژه کشورهای حاشیهٔ جنوبی خلیج فارس، به سبب درآمدهای نفتی از خریداران بزرگ سلاح‌ها و تجهیزات نظامی غربی بوده‌اند. فروش سلاح، آموزش نیروهای نظامی، ایجاد پایگاه‌ها و انعقاد پیمان‌های امنیتی، افزون بر سود اقتصادی، به آمریکا امکان داده است نفوذ سیاسی و نظامی خود را در منطقه حفظ کرده و گسترش دهد.

۲۴۰

رژیم اسرائیل در تحولات غرب آسیا

رژیم صهیونیستی اسرائیل از آغاز شکل‌گیری خود از حمایت قدرت‌های غربی برخوردار بود. بریتانیا زمینه‌های تشکیل آن را در سرزمین فلسطین فراهم کرد و پس از آن، آمریکا به اصلی‌ترین پشتیبان سیاسی، مالی و نظامی اسرائیل تبدیل شد. این حمایت گسترده، رژیم اسرائیل را به یکی از قدرت‌های نظامی و اطلاعاتی منطقه و مهم‌ترین متحد آمریکا در غرب آسیا تبدیل کرد.

بیشتر بدانید

با پویش این رمزینه، می‌توانید با تاریخ شکل‌گیری رژیم اسرائیل در فلسطین، مهاجرت یهودیان، نقش بریتانیا، روز نکبت، جنگ‌های اعراب و اسرائیل و چگونگی گسترش حضور این رژیم در غرب آسیا آشنا شوید.

رژیم صهیونیستی اسرائیل نیز با تکیه بر این حمایت‌ها، تنها به حفظ سرزمین‌های تحت کنترل خود بسنده نکرد، بلکه همواره در پی گسترش این سرزمین‌ها و حفظ برتری خود بر کشورهای منطقه بود. جنگ با کشورهای همسایه و اشغال سرزمین‌های آنها ، حملات مکرر به لبنان و سوریه و استفاده از خرابکاری و ترور برای ضربه‌زدن به توان علمی، نظامی و سیاسی مخالفان، بخشی از این سیاست بوده است.

از نگاه اسرائیل، قدرت گرفتن هر کشور مستقل در غرب آسیا می‌تواند برتری آن را به خطر بیندازد. به همین دلیل، این رژیم در دهه‌های گذشته در تلاش است توان کشورهای منطقه را محدود کند و از شکل‌گیری نیرویی که بتواند در برابر آن بایستد، جلوگیری کند. پیوند منافع اسرائیل با سیاست‌های آمریکا، این دو را در بسیاری از جنگ‌ها و بحران‌های منطقه در کنار یکدیگر قرار داده است.

راه‌های متفاوت تأمین امنیت در غرب آسیا

کشورهای غرب آسیا در برابر افزایش قدرت و حضور آمریکا، راه یکسانی در پیش نگرفتند. برخی کشورهای حاشیهٔ جنوبی خلیج فارس، امنیت خود را به همکاری با آمریکا پیوند زدند. آنها با خرید گستردهٔ سلاح، امضای پیمان‌های امنیتی و در اختیار گذاشتن پایگاه‌های نظامی، بخشی از حفاظت

از سرزمین و حکومت خود را به این کشور سپردند. آمریکا نیز از این پایگاه‌ها برای حضور نظامی و پیشبرد سیاست‌های خود در منطقه استفاده می‌کرد.

تجربهٔ عراق نشان داد که حمایت قدرت‌های بزرگ از دولت‌های منطقه تا زمانی ادامه می‌یابد که آن دولت‌ها در مسیر منافع آنها حرکت کنند. حکومت صدام در جریان جنگ تحمیلی علیه ایران، از حمایت سیاسی، مالی، اطلاعاتی و تسلیحاتی آمریکا و برخی دیگر از قدرت‌های غربی برخوردار بود؛ اما این حمایت، اتحاد و دوستی پایدار به شمار نمی‌رفت. هنگامی که صدام به کویت حمله کرد و سیاست‌هایش با منافع آمریکا در تعارض قرار گرفت، همان قدرت‌ها در برابر او قرار گرفتند. عراق ابتدا هدف حملهٔ نظامی و تحریم‌های طولانی قرار گرفت و سرانجام در سال ۱۳۸۲ به اشغال آمریکا درآمد.

رژیم اسرائیل نیز، چنان‌که پیش‌تر گفته شد، قدرت نظامی و امنیت خود را بر حمایت گستردهٔ آمریکا بنا کرده بود؛ با این تفاوت که خود نیز به یکی از مهم‌ترین ابزارهای سیاسی، نظامی و اطلاعاتی آمریکا در غرب آسیا تبدیل شد. در چنین منطقه‌ای، جمهوری اسلامی ایران برای تأمین امنیت خود راه دیگری در پیش گرفت.

راه‌های متفاوت تأمین امنیت در غرب آسیا

چهار جلوه از حضور و نفوذ آمریکا در منطقه و انتخاب متفاوت جمهوری اسلامی ایران

پایگاه و پیمان امنیتی

کشورهای جنوبی خلیج‌فارس

خرید گستردهٔ سلاح، پذیرش پایگاه‌های نظامی و پیوند دادن امنیت به حمایت آمریکا

حمله و اشغال

افغانستان؛ ۱۳۸۰

حملهٔ آمریکا به بهانهٔ مبارزه با تروریسم و استقرار نیروهای آن در شرق ایران

حمایت موقت؛ سپس اشغال

عراق؛ ۱۳۸۲

از حمایت از حکومت صدام در جنگ تحمیلی تا تقابل، تحریم، حمله و اشغال عراق

اتحاد راهبردی

اسرائیل

حمایت سیاسی، مالی و نظامی گسترده و همکاری اطلاعاتی و عملیاتی با آمریکا

در چنین منطقه‌ای، ایران چه راهی برای تأمین امنیت خود برگزید؟

ایران؛ انتخاب راهبرد امنیت مستقل

تکیه بر توان داخلی و مردم، استقلال در تصمیم‌گیری سیاسی و امنیتی، تقویت صنایع دفاعی و ایجاد بازدارندگی در برابر تهدیدهای خارجی

توان داخلی | تصمیم‌گیری مستقل | بازدارندگی

۲۴۲

فعالیت ۱

■ با توجه به مطالب این درس، سه شیوهٔ تأمین امنیت را با یکدیگر مقایسه کنید :

۱. تکیه بر حمایت و پایگاه‌های نظامی قدرت‌های خارجی؛

۲. همکاری موقت با قدرت‌های بزرگ براساس منافع مشترک؛

۳. تکیه بر توان داخلی و تصمیم‌گیری مستقل.

برای هر شیوه، یک فرصت و یک آسیب احتمالی بنویسید.

ایران و انتخاب راهبرد امنیت مستقل

پیش از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، حکومت پهلوی یکی از مهم‌ترین متحدان آمریکا در منطقه به‌شمار می‌رفت؛ اما این رابطه، رابطه‌ای برابر نبود. بخش بزرگی از تسلیحات، آموزش‌های نظامی و پشتیبانی فنی ارتش ایران از آمریکا تأمین می‌شد و شمار زیادی از مستشاران خارجی در ساختارهای نظامی و امنیتی کشور حضور داشتند. در واقع، بخش مهمی از تأمین امنیت و قدرت دفاعی کشور به حمایت خارجی وابسته شده بود. در مقابل، آمریکا نیز از موقعیت جغرافیایی ایران، منابع انرژی و توان نظامی آن برای پیشبرد سیاست‌های خود در غرب آسیا استفاده می‌کرد. به این ترتیب، حکومت پهلوی، در حالی که امنیت خود را به قدرتی خارجی وابسته کرده بود، به یکی از پایه‌های اجرای سیاست‌های آمریکا در منطقه نیز تبدیل شد.

با پیروزی انقلاب اسلامی، این الگو کنار گذاشته شد و راهبرد امنیت مستقل جایگزین آن شد چون همان‌طور که در درس قبل اشاره شد، یکی از آرمان‌های اصلی انقلاب اسلامی ایران، حفظ استقلال همه‌جانبهٔ کشور بود. جمهوری اسلامی ایران نمی‌خواست امنیت، دفاع و سیاست خارجی کشور را بر حمایت، تجهیزات و تصمیم‌های قدرت‌های خارجی بنا کند. علاوه بر آن، تجربهٔ دفاع مقدس هشت ساله و حوادث کشورهای پیرامون[1] نیز نشان می‌داد که قدرت‌های بیگانه می‌توانند استقلال و امنیت کشور را در معرض خطر قرار دهند. بنابراین، انتخاب **راهبرد امنیت مستقل**، ضمن اینکه از اندیشه‌های انقلاب اسلامی سرچشمه می‌گرفت، پاسخی به واقعیت‌های تاریخی و جغرافیایی منطقه بود.

از همین رو، در دورهٔ رهبری حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای، ایران دو مسیر مرتبط را دنبال کرد : نخست، کاهش وابستگی و تقویت توان دفاعی در داخل کشور؛ و دوم، حمایت از جریان‌های مقاومت در منطقه.

---

۱. از جمله حمله آمریکا به کویت و در پی آن حضور آمریکا در خلیج‌فارس به بهانه آزادسازی کویت، اقدامات توسعه‌طلبانهٔ رژیم اسراییل، جنگ داخلی در افغانستان که با حمایت قدرت‌های خارجی تداوم یافته بود.

کاهش وابستگی، تقویت توان دفاعی و ایجاد بازدارندگی : ایران کوشید نیازهای نظامی و فنی خود را تا حد امکان در داخل کشور تأمین کند و توان نیروهای مسلح را در زمینه‌های زیر به‌تدریج افزایش دهد :

- توسعهٔ صنایع دفاعی
- افزایش توان موشکی، پدافندی، دریایی و پهپادی
- دستیابی به دانش و فناوری‌های پایه

شلیک هم‌زمان ۱۶ فروند موشک بالستیک در کلاس‌های مختلف در مرحله نهایی رزمایش پیامبر اعظم (ﷺ)
۱۷ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ــ آذر ۱۴۰۰

حضور حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش جمهوری اسلامی ایران ــ آبان ۱۳۹۸

۲۴۴

این ظرفیت‌های دفاعی در طول سال‌ها و در پاسخ به تجربهٔ جنگ، تحریم‌های تسلیحاتی، تهدیدهای نظامی و بحران‌های پی‌درپی تکمیل شد. هدف از این اقدامات، ایجاد بازدارندگی بود. بازدارندگی یعنی ایجاد شرایطی که دشمن، پیش از حمله، به این نتیجه برسد که اقدام او با پاسخی جدی و هزینه‌ای سنگین روبه‌رو خواهد شد و به هدف خود نخواهد رسید.

بازدارندگی تنها به برخورداری از سلاح و تجهیزات وابسته نبود. همراهی مردم، انسجام نیروهای مسلح، فعالیت منظم نهادهای قانونی، پیشرفت علمی، توان ادارهٔ کشور در شرایط دشوار و استقلال در تصمیم‌گیری نیز از پایه‌های امنیت ملی به شمار می‌رفتند. مجموعهٔ این توانایی‌ها باید به دشمنان ایران نشان می‌داد که حمله به کشور، آسان و بدون پاسخ نخواهد بود.

حمایت از جریان‌های مقاومت در منطقه: مسیر دوم، حمایت از ملت‌ها و جریان‌هایی در منطقه غرب آسیا بود که در برابر اشغالگری، سلطهٔ خارجی و گروه‌های وابسته به بیگانگان مقاومت و ایستادگی می‌کردند. این سیاست، در سال‌های بعد زمینهٔ همکاری میان جریان‌های مقاومت در کشورهای مختلف منطقه را فراهم کرد.

بیشتر بدانید

جنبش مقاومت اسلامی لبنان؛ حزب‌الله

در سال ۱۳۶۱ شمسی ارتش رژیم اسرائیل به لبنان حمله کرد و بخش‌هایی از جنوب این کشور را اشغال کرد. در چنین شرایطی، گروهی از شیعیان لبنان گرد هم آمدند و جنبش مقاومت اسلامی لبنان را با نام «حزب‌الله» تشکیل دادند. هدف اصلی آنان، مقابله با اشغال لبنان و بیرون‌راندن نیروهای اسرائیلی بود. رزمندگان حزب‌الله ابتدا به‌صورت مخفیانه عملیات‌هایی را علیه نیروهای اسرائیلی انجام می‌دادند و کسی از ماهیت گروهشان خبر نداشت تا اینکه در بهمن ۱۳۶۳ اعلام موجودیت کردند. این حزب در سال‌های بعد با انجام عملیات نظامی علیه ارتش رژیم اسرائیل و نیروهای هم‌پیمان آن در جنوب لبنان، به یکی از مهم‌ترین جریان‌های مقاومت این کشور تبدیل شد. در بهمن ماه سال ۱۳۷۰ سیدحسن نصرالله به‌عنوان دبیرکل حزب‌الله انتخاب شد و از آن به بعد تا زمان شهادت، نزدیک به ۳۳ سال هدایت این حزب را بر عهده داشت. مقاومت حزب‌الله با رهبری سیدحسن نصرالله باعث شد رژیم اسرائیل در سال ۱۳۷۹ نیروهای خود را بعد از نزدیک به ۱۸ سال بدون هیچ قید و شرطی از مناطق اشغالی جنوب لبنان خارج کند. پس از آن در سال ۱۳۸۵ نیز جنگی ۳۳روزه میان حزب‌الله و رژیم اسرائیل روی داد که دفاع و مقاومت رزمندگان حزب‌الله باعث شکست رژیم اسرائیل شد.

پرچم جنبش مقاومت اسلامی حزب الله در لبنان

فعالیت حزب‌الله تنها نظامی نبود. این جریان در انتخابات و فعالیت‌های سیاسی لبنان شرکت کرد و نمایندگانی در مجلس و دولت داشت. همچنین مدرسه‌ها، درمانگاه‌ها و مؤسسات خدماتی و امدادی ایجاد کرد. حزب‌الله در جریان بحران سوریه نیز در کنار دولت این کشور جنگید و در مقابله با داعش و دیگر گروه‌های مسلح در مرز سوریه و لبنان حضور داشت. به این ترتیب، حزب‌الله به‌تدریج به جریانی نظامی، سیاسی و اجتماعی در لبنان و یکی از اعضای اصلی جبههٔ مقاومت تبدیل شد.

فشار برای مهار ایران

راهی که جمهوری اسلامی برای حفظ استقلال و امنیت خود برگزیده بود، با سیاست‌های آمریکا و اسرائیل در غرب آسیا سازگار نبود. آنها نمی‌خواستند ایران بتواند مستقل تصمیم بگیرد، توان دفاعی خود را افزایش دهد و در برابر سیاست‌هایشان در منطقه ایستادگی کند. ازاین‌رو، فشار بر ایران پس از پایان دفاع مقدس هشت ساله متوقف نشد، بلکه شکل‌های تازه‌ای پیدا کرد:

- تحریم‌های گستردهٔ اقتصادی و بانکی
- محدودیت فروش نفت و ارتباطات مالی کشور
- تلاش برای جلوگیری از پیشرفت علمی و دفاعی ایران
- ترور دانشمندان و فرماندهان
- خرابکاری در برخی مراکز و تهدیدهای مکرر نظامی
- حمایت از برخی گروه‌ها و جریان‌های مخالف جمهوری اسلامی ایران از طریق پشتیبانی سیاسی، مالی، رسانه‌ای و اطلاعاتی[1]

این فشارها تنها دولت و نهادهای کشور را هدف قرار نمی‌داد، بلکه بر زندگی مردم نیز اثر می‌گذاشت. دشوارشدن مبادلات اقتصادی، افزایش قیمت‌ها، کاهش قدرت خرید و محدودشدن سرمایه‌گذاری، از پیامدهای تحریم‌ها بود. در مقابل، ایران کوشید با توسعهٔ تولید داخلی، یافتن شرکای تازه و کاهش وابستگی، بخشی از این فشارها را جبران کند.

---

۱. برای نمونه، اسناد رسمی آمریکا نشان می‌دهد که در سال ۲۰۰۶ دولت این کشور ۷۵ میلیون دلار برای برنامه‌های مرتبط با ایران درخواست کرد که ۵۵ میلیون دلار آن برای رسانه‌های فارسی‌زبان و ۱۵ میلیون دلار برای حمایت از فعالان و نهادهای مخالف جمهوری اسلامی ایران در نظر گرفته شده بود. در سال ۲۰۰۷ نیز از ۶۶/۱ میلیون دلار بودجهٔ تصویب‌شده، ۲۰ میلیون دلار به برنامه‌های نهادهای مخالف جمهوری اسلامی ایران و ۳۶/۱ میلیون دلار به رسانه‌های فارسی‌زبان اختصاص یافت. ر.ک: U.S. House Committee on International Relations, United States Policy Toward Iran—Next Steps, 2006; U.S. Senate Committee on Foreign Relations, Iran: An Update, 2007.

بیشتر بدانید

تحریم‌های ایران و آثار آن

تحریم به معنای ایجاد محدودیت اقتصادی، مالی، تجاری یا سیاسی علیه یک کشور، سازمان یا فرد است. تحریم‌کنندگان معمولاً می‌کوشند بدون ورود مستقیم به جنگ، هزینهٔ تصمیم‌ها و سیاست‌های طرف مقابل را افزایش دهند و او را به تغییر رفتار وادار کنند.

تحریم‌های آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران مدت کوتاهی پس از پیروزی انقلاب آغاز شد. در آبان ۱۳۵۸، دولت آمریکا بخش بزرگی از دارایی‌های ایران در این کشور را مسدود کرد. در دوران دفاع مقدس نیز محدودیت‌هایی در فروش سلاح، تجهیزات و کالاهای دارای کاربرد نظامی به ایران برقرار بود. پس از پایان جنگ، تحریم‌ها ادامه یافت و در دههٔ ۱۳۷۰ بخش‌های نفت، گاز و سرمایه‌گذاری خارجی را نیز دربرگرفت. از میانهٔ دههٔ ۱۳۸۰، برنامهٔ هسته‌ای ایران به مهم‌ترین دلیل اعلام‌شدهٔ تحریم‌ها تبدیل شد. در سال‌های بعد، افزون بر آمریکا، شورای امنیت سازمان ملل و اتحادیهٔ اروپا نیز محدودیت‌هایی علیه ایران وضع کردند.

تحریم‌های ایران را می‌توان از چند جهت تقسیم کرد:

از نظر تحریم‌کننده: برخی تحریم‌ها یک‌جانبه‌اند؛ مانند بسیاری از تحریم‌های آمریکا. برخی را اتحادیهٔ اروپا وضع کرده است و گروهی نیز با تصویب شورای امنیت سازمان ملل، جنبهٔ بین‌المللی پیدا کرده‌اند.

از نظر موضوع: برخی تحریم‌ها بانک‌ها و نقل‌وانتقال پول را هدف قرار می‌دهند. برخی دیگر صادرات نفت و گاز، محصولات پتروشیمی، سرمایه‌گذاری و تجارت خارجی را محدود می‌کنند. محدودیت در خرید سلاح، تجهیزات صنعتی، فناوری و کالاهای دارای کاربرد دوگانه نیز از دیگر انواع تحریم است. اشخاص، شرکت‌ها، کشتی‌ها و سازمان‌های مشخص نیز ممکن است در فهرست تحریم قرار گیرند. این محدودیت‌ها گاهی به‌طور غیرمستقیم بر دسترسی به دارو، تجهیزات پزشکی، مواد اولیهٔ تولید دارو و همکاری‌های علمی و فناورانه نیز اثر می‌گذارند.

از نظر شیوهٔ اجرا: در تحریم مستقیم، شهروندان و شرکت‌های کشور تحریم‌کننده از معامله با ایران منع می‌شوند. در تحریم ثانویه، شرکت‌ها و بانک‌های کشورهای دیگر نیز تهدید می‌شوند که در صورت همکاری با ایران، از بازار یا نظام مالی آمریکا محروم خواهند شد. به همین دلیل، حتی برخی شرکت‌هایی که تابع آمریکا نیستند، از همکاری با ایران خودداری می‌کنند.

تحریم‌ها آثار مهمی بر اقتصاد ایران داشته‌اند. کاهش صادرات نفت، دشوارشدن مبادلات بانکی، کاهش سرمایه‌گذاری خارجی، افزایش هزینهٔ واردات و محدودشدن دسترسی به ارز از مهم‌ترین پیامدهای آنها بوده است. این شرایط می‌تواند به افزایش قیمت‌ها، کاهش قدرت خرید مردم و دشوارترشدن فعالیت واحدهای تولیدی و تجاری منجر شود. بنابراین، آثار تحریم تنها متوجه دولت نیست و زندگی بخش‌های مختلف جامعه را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد.

یکی از نمونه‌های ملموس این آثار، مسئلهٔ **دارو و تجهیزات پزشکی** است. دارو و بسیاری از اقلام بشردوستانه معمولاً به‌طور مستقیم در فهرست تحریم‌ها قرار ندارند؛ اما محدودیت‌های بانکی، دشواری انتقال پول، مشکلات بیمه و حمل‌ونقل و خودداری برخی شرکت‌ها از همکاری با ایران، واردات بعضی داروهای خاص، تجهیزات پزشکی و مواد اولیهٔ تولید دارو را دشوارتر و گران‌تر کرده است. در چنین شرایطی، بیماران و خانواده‌های

آنان نیز می‌توانند پیامدهای تحریم را به‌طور مستقیم احساس کنند.
در مقابل، محدودیت واردات سبب شد ایران در برخی زمینه‌ها به تولید داخلی توجه بیشتری کند. توسعهٔ صنایع دفاعی، ساخت بخشی از تجهیزات مورد نیاز کشور و تلاش برای کاهش وابستگی به خارج، از نتایج این وضعیت بود. با این حال، تولید داخلی در شرایط تحریم معمولاً با هزینه، دشواری و تأخیر بیشتری همراه است.

افزایش بحران در دهه‌های بعد

در دهه ۱۳۸۰ شمسی محیط پیرامون ایران نیز آرام نماند. آمریکا در ابتدای این دهه، به بهانهٔ مبارزه با تروریسم، به افغانستان حمله کرد و نیروهای خود را در شرق ایران مستقر ساخت. دو سال بعد نیز عراق را اشغال کرد. به این ترتیب، ارتش آمریکا در دو سوی مرزهای شرقی و غربی ایران حضور یافت.

اشغال این دو کشور، برخلاف وعده‌هایی که دربارهٔ برقراری امنیت و دموکراسی داده می‌شد، به ثبات پایدار منجر نشد. ادامهٔ جنگ، کشته و آواره‌شدن مردم، تضعیف دولت‌ها و گسترش گروه‌های مسلح، بحران‌های تازه‌ای را در منطقه پدید آورد. به‌ویژه در عراق، از میان رفتن بخش مهمی از ساختارهای نظامی و اداری کشور، زمینه را برای افزایش ناامنی و فعالیت گروه‌های تروریستی فراهم کرد.

منبع: کتاب تاریخ مصور آمریکا، انتشارات سایان

۲۴۸

در آغاز دههٔ ۱۳۹۰ شمسی، موجی از اعتراض‌ها و قیام‌های مردمی در کشورهای عربی شکل گرفت. مردم در تونس، مصر، لیبی، یمن، بحرین و سوریه علیه استبداد، فساد، تبعیض، وابستگی و مشکلات اقتصادی به خیابان‌ها آمدند.

این حرکت‌ها در آغاز، امید زیادی به تغییر وضع موجود ایجاد کردند؛ اما سرنوشت آنها در همهٔ کشورها یکسان نبود. در تونس و مصر حکومت‌ها تغییر کردند، ولی کشمکش‌های سیاسی و دخالت‌های آمریکا و غربی‌ها مانع از تثبیت کامل خواسته‌های مردم شد. در لیبی، ورود نظامی آمریکا و اعضای پیمان ناتو به سقوط حکومت مرکزی انجامید، اما پس از آن، کشور گرفتار درگیری گروه‌های مسلح و بی‌ثباتی طولانی شد. در سوریه نیز اعتراض‌های داخلی به‌تدریج با دخالت قدرت‌های خارجی، ارسال سلاح و ورود گروه‌های مسلح و تکفیری به جنگی گسترده تبدیل شد. در یمن، دخالت نظامی برخی کشورهای منطقه از جمله اسرائیل، بحران را شدیدتر و طولانی‌تر کرد. به این ترتیب، حرکت‌هایی که با امید به اصلاح و استقلال آغاز شده بودند، به جنگ داخلی و آوارگی مردم انجامیدند.

فعالیت ۲

■ با استفاده از متن درس و محتوای رمزینه، جدول زیر را کامل کنید :

کشور	خواسته‌های آغازین مردم	دخالت‌های خارجی	نتیجهٔ تحولات

برای تکمیل جدول، سه کشور از میان تونس، مصر، لیبی، یمن و سوریه را انتخاب کنید. سپس توضیح دهید چرا حرکت‌های مردمی در این کشورها به نتایج یکسانی نرسیدند.

در میان این آشفتگی‌ها، گروه‌های تکفیری مانند داعش توانستند بخش‌هایی از عراق و سوریه را تصرف کنند. این گروه با کشتار مردم، ویران‌کردن شهرها و آثار تاریخی و گسترش خشونت، خطری جدی برای تمام کشورهای منطقه از جمله ایران به وجود آورد.

۲۴۹

بیشتر بدانید

داعش

داعش مخفف «دولت اسلامی عراق و شام» بود؛ گروهی تروریستی و تکفیری که در فضای ناامن عراق پس از اشغال این کشور به‌دست آمریکا شکل گرفت و با آغاز بحران سوریه، فعالیت خود را گسترش داد. این گروه برداشتی جاهلانه و غلط از متون اسلامی داشت و مسلمانانی را که با عقایدش موافق نبودند، کافر یا گمراه می‌دانست؛ از این‌رو «تکفیری» خوانده می‌شد. این گروه از ناامنی عراق و سوریه استفاده کرد و با بهره‌گیری از حمایت‌های مالی، نظامی و اطلاعاتی برخی دولت‌های غربی، توانست در سال ۱۳۹۳ بخش‌هایی از این دو کشور را به تصرف خود درآورد. سپس ابوبکر بغدادی، رهبر داعش، خود را «خلیفه» خواند و تشکیل حکومت را اعلام کرد.

جنگجویان داعش با پرچم‌هایشان در خیابان‌های استان رِقّه در شمال سوریه رژه نظامی برگزار می‌کنند ــ خبرگزاری رویترز

داعش برای ایجاد وحشت، فیلم قتل خبرنگاران و اسیران را منتشر می‌کرد و در مناطق اشغال‌شده، مسجدها و زیارتگاه‌های مخالفان خود، کلیساها، موزه‌ها و بناهای تاریخی را از میان می‌برد. هدف این گروه تنها تصرف سرزمین نبود؛ بلکه می‌کوشید هر نشانهٔ دینی و فرهنگی ناسازگار با عقاید خود را نیز نابود کند. یکی از تفاوت‌های داعش با بسیاری از گروه‌های تروریستی پیش از خود، استفادهٔ گسترده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی بود. این گروه پیام‌ها و فیلم‌های خود را به زبان‌های مختلف منتشر می‌کرد و از کشورهای گوناگون نیرو جذب می‌کرد. به این ترتیب، بحرانی که در عراق و سوریه شکل گرفته بود، به تهدیدی فراتر از مرزهای این دو کشور تبدیل شد.

آثار باستانی تخریب شده در موزهٔ موصل توسط نیروهای نظامی داعش ــ خبرگزاری الجزیره

انسجام و گسترش جبههٔ مقاومت

چنان‌که در درس قبل خواندیم، اندیشهٔ بیداری اسلامی و مقاومت، پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، در بخش‌هایی از جهان اسلام گسترش یافت. در دهه‌های بعد گروه‌ها و جنبش‌هایی در غرب آسیا شکل گرفتند یا گسترش یافتند که با وجود تفاوت‌های سیاسی و اجتماعی، یک وجه مشترک داشتند: **ایستادگی در برابر اشغالگری، دخالت خارجی و تهدیدهایی که استقلال و امنیت کشورشان را به خطر می‌انداخت**. در این دوره، اشغالگری و حملات رژیم اسرائیل و نیز حضور و مداخلهٔ سیاسی و نظامی آمریکا در منطقه، از مهم‌ترین عواملی بود که به گسترش این حرکت‌ها انجامید.

در فلسطین[1] و لبنان[2]، اشغال سرزمین‌ها و حمله‌های اسرائیل باعث گسترش گروه‌های مقاومت شد. در عراق[3]، پس از اشغال این کشور به‌دست آمریکا، گروه‌هایی برای مقابله با اشغال و دفاع از کشور شکل گرفتند یا فعال‌تر شدند. در سوریه[4] نیز با گسترش بحران، دخالت قدرت‌های خارجی و ظهور گروه‌های تکفیری مانند داعش، نیروهای مردمی برای دفاع از مردم و سرزمین خود وارد میدان شدند. در یمن[5] نیز جنگ و مداخلهٔ خارجی باعث گسترش گروه‌هایی شد که با این دخالت‌ها مقابله می‌کردند. با افزایش تهدیدهای مشترک، ارتباط و همکاری میان این گروه‌ها بیشتر شد. به‌تدریج، مجموعهٔ دولت‌ها، جنبش‌ها و گروه‌هایی که در کشورهای مختلف غرب آسیا در برابر اشغالگری، دخالت و سلطهٔ خارجی و تهدیدهای مشترک ایستادگی و با یکدیگر همکاری می‌کردند، «**جبههٔ مقاومت**» نام گرفتند.

جایگاه و نقش ایران در جبههٔ مقاومت

جمهوری اسلامی ایران یکی از مهم‌ترین پشتیبانان جبههٔ مقاومت و از محورهای اصلی ارتباط و هماهنگی میان اعضای آن بود. این به معنای فرماندهی مستقیم همهٔ گروه‌ها نبود؛ هر گروه در کشور خود ساختار و تصمیم‌گیری مستقلی داشت، اما ایران در چند زمینه نقش پررنگی ایفا می‌کرد:

الف) حمایت سیاسی و معنوی: ایران از خواسته‌های گروه‌های مقاومت در برابر اشغالگری و سلطهٔ خارجی حمایت می‌کرد و مسئلهٔ مقابله با توسعه‌طلبی رژیم اسرائیل را نیز یکی از موضوعات اصلی سیاست خارجی خود می‌دانست.

---

۱. جنبش جهاد اسلامی فلسطین و حرکت مقاومت اسلامی حماس

۲. حزب‌الله و جنبش امل

۳. حشدالشعبی و گروه‌های دیگر

۴. نیروهای دفاع ملی سوریه و دیگر نیروهای مردمی هم‌پیمان دولت وقت سوریه

۵. جنبش انصارالله یمن

۲۵۱

ب) پشتیبانی دفاعی و انتقال تجربه : تجربهٔ ایران در دوران دفاع مقدس و سال‌های بعد، در آموزش، سازمان‌دهی و تقویت توان دفاعی برخی از گروه‌های مقاومت مورد استفاده قرار گرفت.

ج) کمک به ارتباط و هماهنگی : ایران به گسترش ارتباط میان گروه‌های مقاومت در کشورهای مختلف کمک کرد تا در برابر تهدیدهای مشترک، هماهنگ‌تر عمل کنند.

این حمایت دو دلیل اصلی داشت :

۱. **آرمان‌های انقلاب اسلامی** : حمایت از ملت‌های تحت اشغال، مخالفت با سلطهٔ بیگانگان و دفاع از استقلال کشورها، از آرمان‌های انقلاب اسلامی بود.

۲. **امنیت ایران و منطقه** : تجربهٔ جنگ‌ها و بحران‌های غرب آسیا نشان داده بود که ناامنی در یک کشور می‌تواند به کشورهای دیگر نیز گسترش پیدا کند. از نگاه جمهوری اسلامی، مقابله با اشغالگری و تهدیدهای منطقه‌ای، هم به امنیت ملت‌های منطقه مربوط بود و هم با امنیت ایران پیوند داشت.

فرماندهان ایرانی؛ از انتقال تجربه تا هماهنگی نیروها

فرماندهان ایرانی در انتقال تجربه و هماهنگی میان نیروهای مقاومت نقش مهمی داشتند. سردار سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی از برجسته‌ترین آنان بود. او در تقویت ارتباط میان نیروهای مقاومت در لبنان، عراق و سوریه و هماهنگی میان آنها نقش مهمی داشت. حضور مستقیم در میدان نبرد، شناخت شرایط منطقه و توان ایجاد همکاری میان نیروهای مختلف، از ویژگی‌های شیوهٔ فرماندهی او بود. تأثیر این شیوه در سال‌های گسترش داعش آشکارتر شد و نیروهای جبهه مقاومت تحت فرماندهی حاج قاسم سلیمانی توانستند بسیاری از مناطق اشغال‌شده توسط داعش را آزاد کنند و حکومت داعش را از بین ببرند.

گسترش جبههٔ مقاومت، توان مقابله با رژیم اسرائیل، حضور نظامی آمریکا و گروه‌های تکفیری را در منطقه افزایش داد و به بخشی از توان بازدارندگی ایران تبدیل شد. در مقابل، آمریکا و رژیم اسرائیل این جبهه را مانعی در برابر سیاست‌های خود می‌دانستند و تلاش کردند تا به هر شکل ممکن جبهه مقاومت را تضعیف کنند . به همین دلیل دولت آمریکا در دی ۱۳۹۸دست به ترور سردار سپهبدحاج قاسم سلیمانی و ابو مهدی المهندس (از فرماندهان عراقی جبههٔ مقاومت) زد.

۲۵۲

بیشتر بدانید

مکتب حاج قاسم سلیمانی؛ مکتب مقاومت

سردار سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی فرماندهی سخت‌کوش بود که از سالیان قبل در سِمَت یکی از فرماندهان جوان در دفاع مقدس هشت ساله و سپس در مقام فرمانده سپاه قدس، تمام زندگی‌اش را صرف تحقق آرمان‌های بیداری اسلامی و مقاومت کرد.

او با درایت، شجاعت و حضور میدانی مداوم، در شکل‌گیری و تقویت هسته‌های مقاومت نقش مؤثری داشت که از آن جمله می‌توان از حزب‌الله لبنان، حَشدُ الشَعبی در عراق و نیروهای مردمی سوریه، فاطمیون افغانستان، زینبیون پاکستان و... نام برد. سردار سلیمانی به نماد اصلی ائتلاف مقاومت علیه سلطه بیگانگان و تروریسم تکفیری تبدیل شد و با همکاری رهبران مقاومت در عراق، سوریه و لبنان، مانع سقوط بغداد، دمشق و سایر شهرهای مهم شد. عملیات‌های سریع، استراتژی هوشمندانه و حضور مستقیم در خط مقدم، ویژگی‌های منحصر به فرد او در نبرد بود. آزادسازی موصل در عراق و بوکمال در سوریه از مراحل مهم شکست حکومت داعش بود. سردار سلیمانی به‌ویژه در هماهنگی نیروهای جبههٔ مقاومت و عملیات آزادسازی بوکمال نقش مهمی داشت و پس از آزادسازی این شهر، پایان سیطرهٔ سرزمینی داعش را اعلام کرد. بسیاری از تحلیل‌گران منطقه‌ای و بین‌المللی، شکست داعش را مرهون رهبری میدانی و راهبردی حاج قاسم می‌دانند؛ شخصیتی که در سخت‌ترین میدان‌ها، در کنار مردم منطقه ایستاد و امنیت را به آن بازگرداند.

شهید سپهبد حاج قاسم سلیمانی، شهید سید حسن نصرالله (رهبر حزب‌الله لبنان) و شهید ابوالمهدی المهندس (فرمانده حشد الشعبی عراق)

شهید سپهبد حاج قاسم سلیمانی تنها یک فرماندهٔ نظامی نبود. او نماد شیوهٔ فکری و عملی‌ای بود که از اندیشه‌های انقلاب اسلامی سرچشمه می‌گرفت و با عنوان «مکتب مقاومت» شناخته شد. این مکتب بر ویژگی‌هایی مانند ایمان، شناخت دشمن، شجاعت، عقلانیت، اخلاص، مردم‌داری و دوری از خودنمایی تأکید داشت.

یکی از ویژگی‌های مهم حاج قاسم، **شناخت دقیق شرایط منطقه و توان او در گفت‌وگو، ایجاد اعتماد و هماهنگ‌کردن نیروها و دولت‌های مختلف** بود. او می‌دانست که حل همهٔ مسائل منطقه فقط با جنگ امکان‌پذیر نیست و در بعضی شرایط، گفت‌وگو و همکاری میان کشورها و نیروهای منطقه می‌تواند از گسترش بحران جلوگیری کند. همین توانایی باعث می‌شد بتواند میان گروه‌ها و نیروهایی با دیدگاه‌ها و شرایط متفاوت ارتباط برقرار کند و آنها را در برابر تهدیدهای مشترک به همکاری برساند.

از این‌رو، نقش او در جبههٔ مقاومت تنها به حضور در میدان نبرد محدود نبود. **ترکیب توان نظامی، شناخت سیاسی، قدرت گفت‌وگو و توان ایجاد هماهنگی** از مهم‌ترین ویژگی‌های شیوهٔ عمل او بود. به همین دلیل، شهادت او در دی ۱۳۹۸ تنها از دست رفتن یک فرماندهٔ نظامی نبود، بلکه جبههٔ مقاومت یکی از مهم‌ترین چهره‌های هماهنگ‌کننده و اثرگذار خود را از دست داد.

شهید سردار سپهبد حاج قاسم سلیمانی به همراه رهبر شهید جمهوری اسلامی ایران

از طوفان‌الاقصی تا گسترش جنگ منطقه‌ای

در ۱۵ مهر ۱۴۰۲، نیروهای حماس عملیاتی را با نام «طوفان‌الاقصی» علیه اسرائیل آغاز کردند. اسرائیل در پاسخ، حملات گسترده‌ای را به نوار غزه آغاز کرد. این حملات ماه‌ها ادامه یافت و سربازان رژیم اسرائیل جنایات جنگی بسیاری انجام دادند؛ شمار زیادی از مردم غزه کشته یا زخمی شدند، بسیاری از خانواده‌ها خانه‌های خود را از دست دادند و بخش بزرگی از شهرها و زیرساخت‌های غزه ویران شد.[۱]

تصاویر کشتار و ویرانی غزه، واکنش‌های گسترده‌ای در جهان به دنبال داشت. در بسیاری از شهرهای جهان، مردم با برگزاری تجمع‌های بزرگ خواستار توقف جنگ شدند.[۲] نهادهای بین‌المللی نیز بارها دربارهٔ وضعیت مردم غزه هشدار دادند؛ اما این فشارها نتوانست جنایات جنگی رژیم اسرائیل را متوقف کند.

---

۱. فرانچسکا آلبانیز، گزارشگر ویژهٔ سازمان ملل دربارهٔ سرزمین‌های فلسطینی، در گزارش Anatomy of a Genocide در مارس ۲۰۲۴، به کشتار گسترده، آوارگی مردم و ویرانی وسیع مناطق مسکونی غزه پرداخت و اعلام کرد دلایل معقولی برای طرح اتهام نسل‌کشی وجود دارد. دیوان بین‌المللی دادگستری نیز در سال ۲۰۲۴ چند دستور موقت صادر کرد و از اسرائیل خواست برای جلوگیری از اعمال مشمول کنوانسیون نسل‌کشی و رساندن کمک‌های انسانی اقدامات لازم را انجام دهد.

۲. جنگ غزه اعتراض‌های گسترده‌ای را در کشورهای مختلف به دنبال داشت. برای نمونه، در ۱۱ نوامبر ۲۰۲۳ بیش از ۱۰۰ هزار نفر در لندن در حمایت از فلسطینیان راهپیمایی کردند. تجمع‌های بزرگی نیز در بسیاری از شهرهای دیگر جهان برگزار شد.

مردم اندونزی در تظاهرات علیه رژیم اسرائیل و در حمایت از فلسطینی‌ها در مقابل سفارت آمریکا در جاکارتا پرچم فلسطین را برافراشتند. (خبرگزاری رویترز)

تخمین زده می‌شود که حدود ۱۰۰ هزار نفر در «راهپیمایی برای فلسطین» در لندن شرکت کردند (هانا مک‌کی/ خبرگزاری رویترز)

۲۵۵

در این شرایط، اعضای جبههٔ مقاومت در حمایت از مردم غزه وارد درگیری شدند. حزب‌الله لبنان پایگاه‌های رژیم اسرائیل را در مرزهای جنوبی لبنان هدف قرار داد. گروه‌های مقاومت در عراق و یمن نیز به منافع رژیم صهیونیستی و آمریکا حمله کردند. به این ترتیب، جنگ دیگر به غزه محدود نماند و به کشورهای دیگری از منطقه غرب آسیا گسترش یافت.

مراسم تشییع شهید سید حسن نصرالله ۵ اسفند ۱۴۰۳ش در بیروت

رژیم اسرائیل حملات خود را به اعضا و فرماندهان جبههٔ مقاومت گسترش داد. ساختمان کنسولی ایران در دمشق هدف قرار گرفت و شماری از فرماندهان ایرانی به شهادت رسیدند. اسماعیل هنیه (از رهبران حماس) در تهران ترور شد. حملات اسرائیل به مناطق مختلف لبنان گسترش یافت. در جریان این حملات، شمار زیادی از فرماندهان حزب‌الله به شهادت رسیدند، تا آنجا که رژیم اسرائیل مقر اصلی حزب‌الله در بیروت را با هدف ترور سید حسن نصرالله (دبیرکل این جنبش) مورد حمله قرار داد و سیدحسن نصرالله، به شهادت رسید.

محل ترور شهید سید حسن نصرالله در ضاحیه بیروت، رژیم‌اسرائیل در این حمله با استفاده از ۸۰ تا ۸۵ بمب سنگرشکن یک یا دوتنی ساخت آمریکا، مقر حزب‌الله را بمباران کرد.

این حوادث نشان داد که رژیم اسرائیل میدان درگیری را از غزه به بخش‌های دیگری از منطقه کشانده است. ایران نیز در پاسخ به حملات و ترور فرماندهان ایرانی و رهبران جبههٔ مقاومت، به‌طور مستقیم اسرائیل را هدف قرار داد. به این ترتیب، رویارویی ایران و رژیم اسرائیل که سال‌ها بیشتر به شکل غیرمستقیم انجام می‌شد، در سال ۱۴۰۳ به حملهٔ مستقیم دو طرف رسید.

۲۵۶

بیشتر بدانید

عملیات‌های «وعدهٔ صادق»

در سال ۱۴۰۳، رویارویی ایران و رژیم صهیونیستی اسرائیل برای نخستین بار از حملات غیرمستقیم فراتر رفت و دو طرف به‌طور مستقیم خاک یکدیگر را هدف قرار دادند. ایران دو عملیات بزرگ را با نام «**وعدهٔ صادق**» انجام داد.

وعدهٔ صادق ۱ : در **۲۵** فروردین ۱۴۰۳، ایران در پاسخ به حملهٔ این رژیم به ساختمان کنسولی ایران در دمشق و به شهادت رسیدن شماری از فرماندهان ایرانی، صدها پهپاد و موشک به سوی رژیم اسرائیل شلیک کرد. این عملیات، نخستین حملهٔ مستقیم و گستردهٔ ایران از خاک خود به اسرائیل بود و مرحلهٔ تازه‌ای در رویارویی دو طرف ایجاد کرد.

وعدهٔ صادق ۲ : چند ماه بعد، در **۱۰ مهر** ۱۴۰۳، ایران بار دیگر با موشک‌های بالستیک مراکز نظامی رژیم اسرائیل را هدف قرار داد. سپاه پاسداران اعلام کرد این عملیات در پاسخ به ترور **اسماعیل هنیه** در تهران، **سید حسن نصرالله** در لبنان و سردار **عباس نیلفروشان**، از فرماندهان سپاه، انجام شده است. در این عملیات حدود دویست موشک به سوی رژیم شلیک شد.

عملیات‌های وعدهٔ صادق نشان داد که تقابل ایران و اسرائیل که سال‌ها بیشتر به‌صورت غیرمستقیم جریان داشت، در سال ۱۴۰۳ وارد مرحلهٔ **رویارویی مستقیم نظامی** شده است. این روند در سال بعد به جنگی گسترده‌تر میان دو طرف انجامید.

جنگ دوازده‌روزه

در ماه‌های نخست سال ۱۴۰۴، ایران و آمریکا با میانجی‌گری عمان در حال مذاکره بودند. موضوع اصلی مذاکرات، برنامهٔ هسته‌ای ایران و رفع تحریم‌ها بود. پنج دور مذاکره انجام شده بود و قرار بود دور ششم در ۲۵ خرداد برگزار شود.

اما دو روز پیش از این مذاکرات، در ۲۳ خرداد ۱۴۰۴، رژیم اسرائیل حملهٔ گسترده‌ای را به ایران آغاز کرد. مراکز نظامی و هسته‌ای و بخش‌هایی از سامانه‌های دفاعی کشور هدف قرار گرفتند. شماری از فرماندهان ارشد، دانشمندان هسته‌ای و مردم ایران نیز به شهادت رسیدند. اظهارات مقامات ارشد رژیم صهیونیستی در روزهای آغاز جنگ نشان می‌داد که آنها خود را در یک جنگ وجودی با ایران می‌بینند و با غافلگیری و هدف قرار گرفتن فرماندهان و مراکز حساس به‌دنبال تغییر حکومتی هستند که زیر بار سلطهٔ خارجی نرفته و نمی‌رود. در همان روز، حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای فرماندهان جدیدی را جایگزین فرماندهان شهید کردند.

۲۵۷

غلامعلی رشید
فرمانده قرارگاه مرکزی
خاتم‌الانبیا

حسین سلامی
فرمانده کل سپاه پاسداران
انقلاب اسلامی

محمد باقری
رئیس ستاد کل
نیروهای مسلح

محمدمهدی طهرانچی
دانشمند هسته‌ای

فریدون عباسی دوانی
دانشمند هسته‌ای

امیرعلی حاجی‌زاده
فرمانده نیروی هوافضای
سپاه پاسداران

فرماندهان و دانشمندانی که در حملات تروریستی رژیم صهیونیستی در نخستین ساعات جنگ دوازده روزه به شهادت رسیدند.

نیروهای مسلح ایران، پس از جایگزینی فرماندهان، حملات موشکی و پهپادی خود را علیه مراکز نظامی رژیم اسرائیل آغاز کردند. جنگ دوازده روز ادامه یافت. در روزهای پایانی و با مؤثر واقع شدن ضربات موشکی و پهپادی ایران، آمریکا نیز به‌طور مستقیم وارد جنگ شد و برخی تأسیسات هسته‌ای ایران را هدف قرار داد. ایران نیز پایگاه هوایی آمریکا در قطر را با موشک هدف گرفت. سرانجام در ۳ تیر ۱۴۰۴، به درخواست آمریکا و رژیم صهیونیستی، آتش‌بس برقرار شد و حملات دو طرف برای مدتی متوقف گردید.

جنگ دوازده‌روزه نخستین نبرد گسترده و مستقیم ایران و رژیم اسرائیل بود. در این جنگ، اسرائیل توانست با استفاده از روش غافلگیری، ضربه‌هایی به ایران وارد کند؛ اما ایران نیز توانست پس از حملات نخست، ساختار فرماندهی خود را حفظ کند و پاسخ نظامی خود را ادامه دهد و دشمن را وادار کند که پیشنهاد آتش بس بدهد.

۲۵۸

فعالیت ۳

■ با استفاده از جدول زیر، خط زمان مربوط به وقایع مربوط به گسترش جنگ توسط رژیم اسرائیل به کشورهای منطقه را ترسیم کنید.

زمان	رویداد
۱۵ مهر ۱۴۰۲	آغاز عملیات طوفان‌الاقصی و سپس جنگ گستردهٔ اسرائیل در غزه
پاییز ۱۴۰۲	ورود حزب‌الله لبنان و گروه‌های مقاومت عراق و یمن به درگیری در حمایت از غزه
۱۳ فروردین ۱۴۰۳	حملهٔ اسرائیل به ساختمان کنسولی ایران در دمشق
۲۵ فروردین ۱۴۰۳	عملیات وعدهٔ صادق ۱
۱۰ مرداد ۱۴۰۳	ترور اسماعیل هنیه در تهران
۶ مهر ۱۴۰۳	شهادت سید حسن نصرالله و سردار عباس نیلفروشان در حملهٔ اسرائیل به بیروت
۱۰ مهر ۱۴۰۳	عملیات وعدهٔ صادق ۲
۲۳ خرداد ۱۴۰۴	آغاز جنگ دوازده‌روزه با حملهٔ اسرائیل به ایران و آغاز عملیات وعده صادق ۳
۳ تیر ۱۴۰۴	برقراری آتش‌بس پس از دوازده روز جنگ
۹ اسفند ۱۴۰۴	آغاز حملهٔ گستردهٔ آمریکا و اسرائیل به ایران و «جنگ رمضان» و آغاز عملیات وعده صادق ۴

آغاز جنگ رمضان

در فاصلهٔ دو جنگ، فشارهای سیاسی، اقتصادی و نظامی ادامه داشت؛ با این‌حال، راه مذاکره کاملاً بسته نشد. با میانجی‌گری عمان، در بهمن و اسفند ۱۴۰۴ سه دور مذاکره میان ایران و آمریکا انجام گرفت. دور سوم در ۷ اسفند، بدون دستیابی به توافق نهایی پایان یافت؛ اما قرار بود گفت‌وگوهای فنی ادامه پیدا کند. دو روز بعد، در ۹ اسفند ۱۴۰۴، آمریکا و اسرائیل حملات گستردهٔ خود به ایران را آغاز کردند. به این ترتیب، جنگ رمضان نیز زمانی آغاز شد که روند مذاکرات هنوز پایان نیافته بود.

حملات این بار تنها مراکز نظامی و هسته‌ای را دربرنمی‌گرفت؛ مراکز سیاسی، زیرساخت‌های اقتصادی

و انرژی، پایگاه‌های موشکی و محل حضور شماری از مسئولان و فرماندهان نیز هدف قرار گرفتند.

در نخستین روز جنگ، حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، به همراه شماری از فرماندهان، مسئولان و مردم در شهر تهران به شهادت رسیدند. به فاصله کوتاهی، دبستان شجرهٔ طیبه در شهر میناب مورد حمله پیاپی سه موشک آمریکایی قرار گرفت و بسیاری از دانش‌آموزان و آموزگاران آن به شهادت رسیدند. این اتفاق نشان از این داشت که دشمن برای رسیدن به هدف‌های خود به هرگونه جنایتی دست می‌زند. این رفتار، ادامه همان روش‌هایی بود که پیش‌تر در برخی کشورهای منطقه نیز دیده شده بود؛ یعنی استفاده از جنگ و خشونت برای ایجاد ترس، آسیب‌زدن به جامعه و وادار کردن کشورها به عقب‌نشینی.

هدف‌گرفتن هم‌زمان رهبری سیاسی و فرماندهان نظامی، کشور را با یکی از دشوارترین بحران‌های پس از انقلاب اسلامی روبه‌رو کرد. این شیوهٔ حمله نشان می‌داد که مهاجمان انتظار داشتند با حذف رهبر و شماری از مسئولان از یک‌سو و ایجاد آشوب داخلی با تحریک عوامل تروریستی از سوی دیگر، ایران را در وضعیت فروپاشی قرار دهند. اما با حضور گستردهٔ مردم در میدان‌ها و خیابان‌ها و فعالیت نهادهای قانونی، اجرایی و نظامی به اهداف خود نرسیدند.

فرماندهان جدید مسئولیت نیروهای مسلح را بر عهده گرفتند و دستگاه‌های اجرایی و خدماتی، ادارهٔ امور عمومی و تأمین نیازهای مردم را دنبال کردند. مجلس خبرگان رهبری نیز مطابق وظیفهٔ قانونی خود تشکیل جلسه داد و در ۱۸ اسفند ۱۴۰۴، آیت‌الله سیدمجتبی حسینی خامنه‌ای را به رهبری جمهوری اسلامی ایران برگزید.

آیت الله سید مجتبی حسینی خامنه‌ای؛ رهبر جمهوری اسلامی ایران

۲۶۰

پاسخ ایران و بسته‌شدن تنگهٔ هرمز

ایران در پاسخ به حملات آمریکا و رژیم اسرائیل، مراکز سیاسی و نظامی این رژیم و پایگاه‌های نظامی آمریکا در منطقه را با موشک و پهپاد هدف قرار داد. هم‌زمان، اعلام کرد کشتی‌های وابسته به کشورهای متخاصم اجازهٔ عبور از تنگهٔ هرمز را ندارند. در عمل، رفت‌وآمد بسیاری از نفتکش‌ها و کشتی‌های تجاری از این آبراه متوقف یا بسیار محدود شد. به این ترتیب، تنگهٔ هرمز به یکی از مهم‌ترین صحنه‌های جنگ تبدیل شد.

دریادار پاسدار علیرضا تنگسیری؛ فرمانده نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در روز ۶ فروردین ۱۴۰۵ در حملهٔ موشکی نیروهای دشمن به شهادت رسید.

تنگهٔ هرمز آبراهی باریک میان ایران و عمان است که خلیج فارس را به دریای عمان و آب‌های آزاد پیوند می‌دهد. نزدیک به یک‌پنجم تجارت جهانی نفت و گاز از این مسیر می‌گذرد. از این‌رو، بسته‌شدن تنگه تنها کشورهای درگیر جنگ را تحت تأثیر قرار نداد. صادرات نفت و گاز کشورهای حاشیهٔ خلیج فارس کاهش یافت، حرکت کشتی‌ها و فعالیت بندرها مختل شد و هزینهٔ حمل‌ونقل، بیمهٔ کشتی‌ها و انرژی در بسیاری از کشورها افزایش پیدا کرد.

این رویداد بار دیگر اهمیت موقعیت جغرافیایی ایران را نشان داد. ایران پیش‌تر توان دفاعی و موشکی خود را یکی از ابزارهای بازدارندگی می‌دانست؛ اما جنگ رمضان نشان داد که تسلط بر مسیرهای مهم ارتباطی نیز یکی از مؤلفه‌های قدرت است. محدودشدن عبور کشتی‌ها از هرمز، ماجراجویی نظامی آمریکا را به بحرانی برای انرژی، تجارت و اقتصاد جهان تبدیل کرد.

تداوم جنگ در سال ۱۴۰۵

پس از حدود چهل روز نبرد، در نیمهٔ فروردین ۱۴۰۵ آتش‌بسی موقت برقرار شد؛ اما این آتش‌بس به صلحی پایدار نینجامید. جنگ‌های سال‌های ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ ادامهٔ تقابلی بودند که در طول چند دهه شکل گرفته بود: از یک سو، ایران بر استقلال سیاسی خود پافشاری می‌کرد و از سوی دیگر، آمریکا و رژیم اسرائیل می‌کوشیدند قدرت ایران را محدود کنند. این جنگ‌ها اهمیت فناوری و تجهیزات

نظامی بومی را نشان دادند؛ اما آشکار کردند که امنیت کشور تنها به سلاح وابسته نیست. حضور مردم در میدان و حفظ همبستگی میان آنها، نقش‌آفرینی رهبری در مدیریت کلان کشور، حفاظت اطلاعاتی، جلوگیری از نفوذ، موقعیت جغرافیایی، فعالیت نهادهای قانونی و تداوم خدمات عمومی نیز بخش‌هایی از قدرت و بازدارندگی یک کشورند.

حضور مردم در تجمعات شبانه ــ میدان ابوذر، تهران

۲۶۲

پرسش‌های نمونه

۱. پس از پایان جنگ تحمیلی، جمهوری اسلامی ایران با چه شرایط جدیدی در داخل و جهان روبه‌رو شد؟

۲. چرا آمریکا پس از پایان جنگ سرد تلاش کرد الگوی سیاسی و اقتصادی خود را الگوی برتر جهان معرفی کند؟

۳. چرا منطقه غرب آسیا برای آمریکا اهمیت زیادی دارد؟ سه مورد از دلایل اهمیت این منطقه را بیان کنید.

۴. تفاوت دیدگاه جمهوری اسلامی ایران با الگوی لیبرال دموکراسی غربی درباره نقش مردم و دین در حکومت چیست؟

۵. سه شیوه تأمین امنیت در کشورهای منطقه غرب آسیا را نام ببرید و یکی از آسیب‌های تکیه بر قدرت‌های خارجی را توضیح دهید.

۶. مهم‌ترین اقدامات ایران برای کاهش وابستگی و تقویت توان دفاعی داخلی چه بود؟

۷. منظور از بازدارندگی دفاعی چیست و چه عواملی در ایجاد آن نقش دارند؟

۸. چرا ایران در برابر تحریم‌ها به توسعه تولید داخلی و کاهش وابستگی توجه کرد؟

۹. جبهه مقاومت چگونه شکل گرفت و هدف مشترک جریان‌های مقاومت چه بود؟

۱۰. مهم‌ترین ویژگی‌های سردار حاج قاسم سلیمانی در جبهه مقاومت چه بود؟

۱۱. چرا تحولات کشورهای عربی در دهه ۱۳۹۰ در همه کشورها به نتایج یکسانی نرسید؟

۱۲. جنگ دوازده روزه چه تأثیری بر اهمیت توان دفاعی و فناوری داخلی ایران نشان داد؟

۱۳. امنیت یک کشور فقط به تجهیزات نظامی وابسته نیست؛ چه عوامل دیگری در حفظ امنیت نقش دارند؟

اندیشه و جست و جو

دو دیدگاه «امنیت وابسته به قدرت‌های خارجی» و «امنیت مستقل مبتنی بر توان داخلی» را با یکدیگر مقایسه کنید.

۲۶۳

فصل سوم

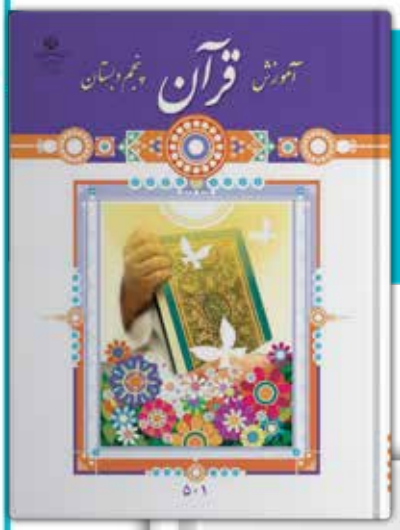
روایت «ایران عزیز» در پشت جلد کتاب‌های درسی

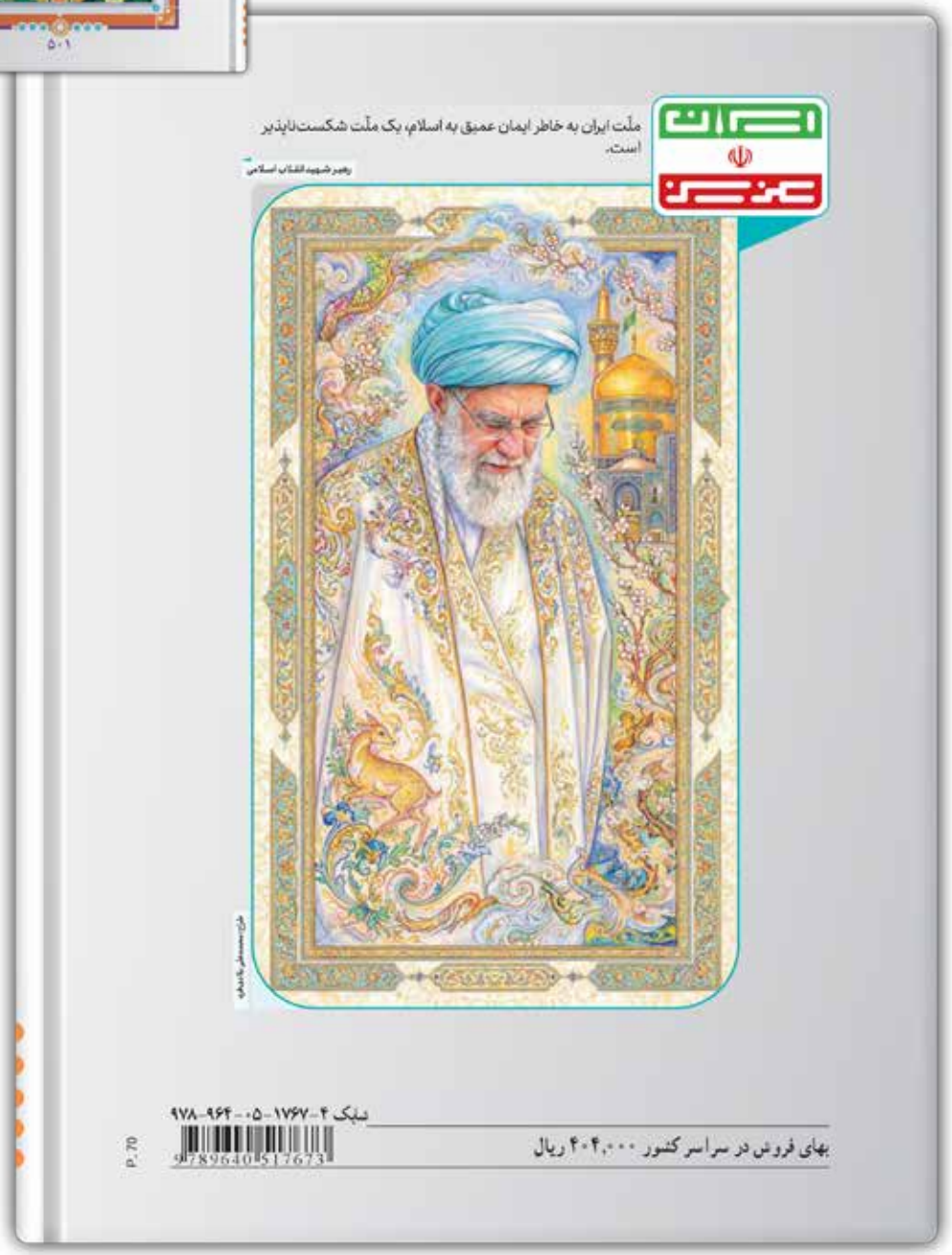
دانش‌آموزان در طول سال تحصیلی، بارها پشت جلد کتاب‌های درسی خود را می‌بینند و از این زاویه، پشت جلد کتاب درسی نیز رسانه و ظرفیتی برای مبادله‌ی پیام است. از این رو، پس از جنگ رمضان، تغییر طرح پشت جلد تعدادی از کتاب‌های درسی پرشمارگان با محوریت مضمون «قدرت، عزّت و شکست‌ناپذیری ایران و مؤلفه‌ها و عوامل آن» در دستور کار قرار گرفت. برای این منظور، ابتدا ابعاد مختلف مضمون پیش‌گفته در بیانات رهبر شهید انقلاب اسلامی مورد کاوش قرار گرفته و طی بررسی‌های کارشناسی متعدد و فشرده، تناسب آنها با موضوعات کتاب‌های درسی کاویده شد. سپس، انبوهی از آثار هنرمندان خوش‌ذوقی که در ایام جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم به تولید آثار تصویری مناسب با ابعاد مختلف این مضمون پرداخته بودند، مورد بررسی قرار گرفت و از میان آنها، با در نظر گرفتن تناسب میان پیام، موضوع محوری کتاب و سن و نیاز دانش‌آموز، آثار مناسب، انتخاب یا تولید شدند، به‌گونه‌ای که پیام و تصویر هر کتاب درسی، بر اساس ماهیت تخصصی آن درس، روایتی ویژه از عزت و شکست‌ناپذیری ایران را ارائه دهد.

این پروژه فراتر از یک تغییر گرافیکی، فرصتی تربیتی برای معلمان فراهم می‌آورد تا در فضای کلاس، پیرامون طیف وسیعی از مفاهیم و آرمان‌ها (از احساس امنیت و افتخار ملی گرفته تا شناخت مسئولیت‌های اجتماعی و عوامل پیروزی و شکست‌ناپذیری ملّی) با دانش‌آموزان به گفت‌وگو بپردازند.

آمـــوزش قـــرآن

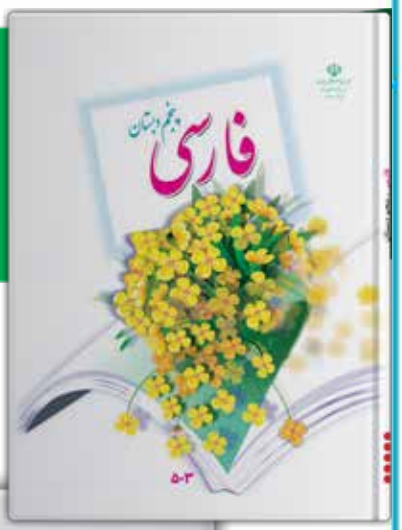
پنجم دبستان

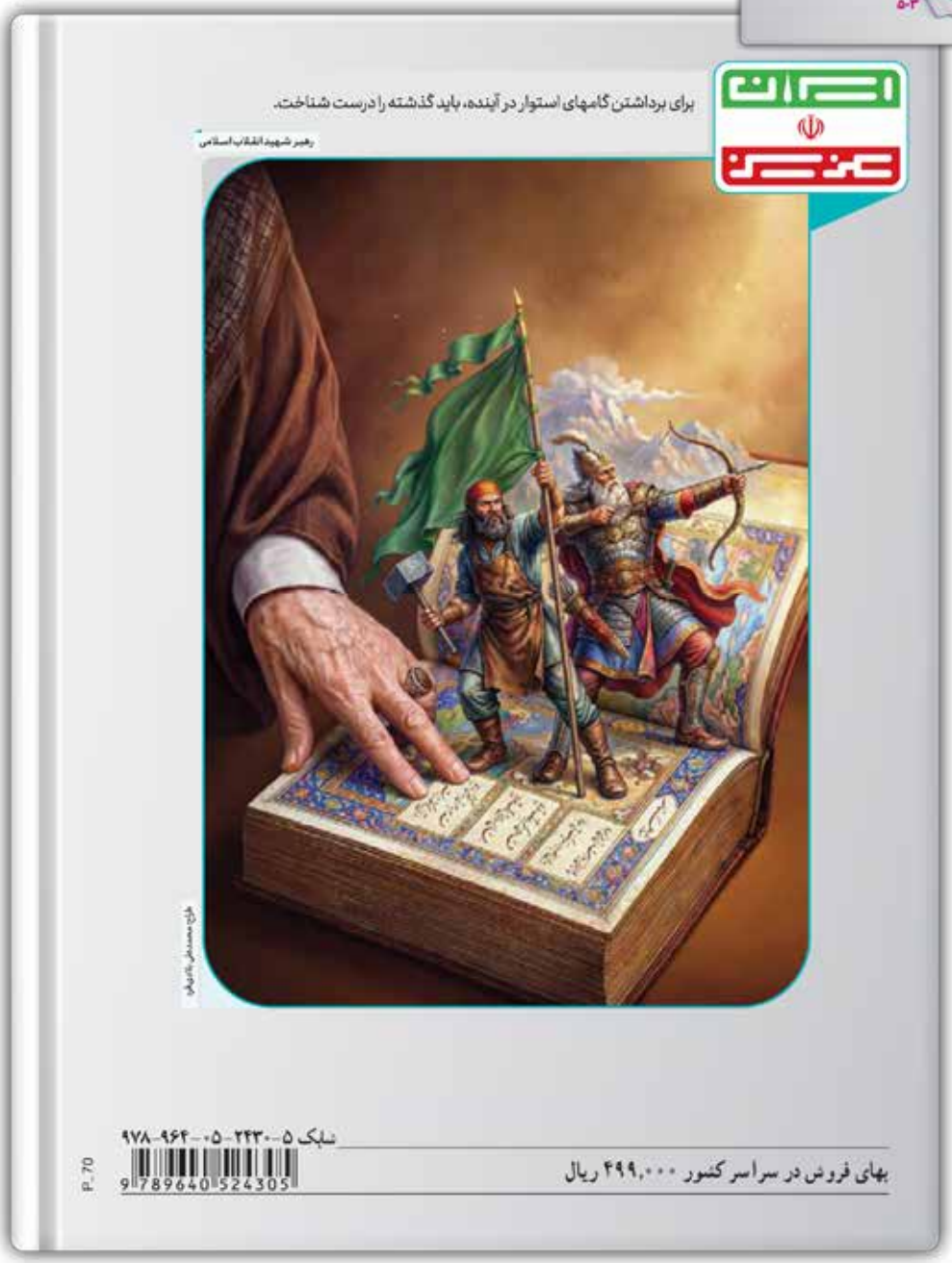

فارسی

پنجم دبستان

نگـــارش

پنجم دبستان

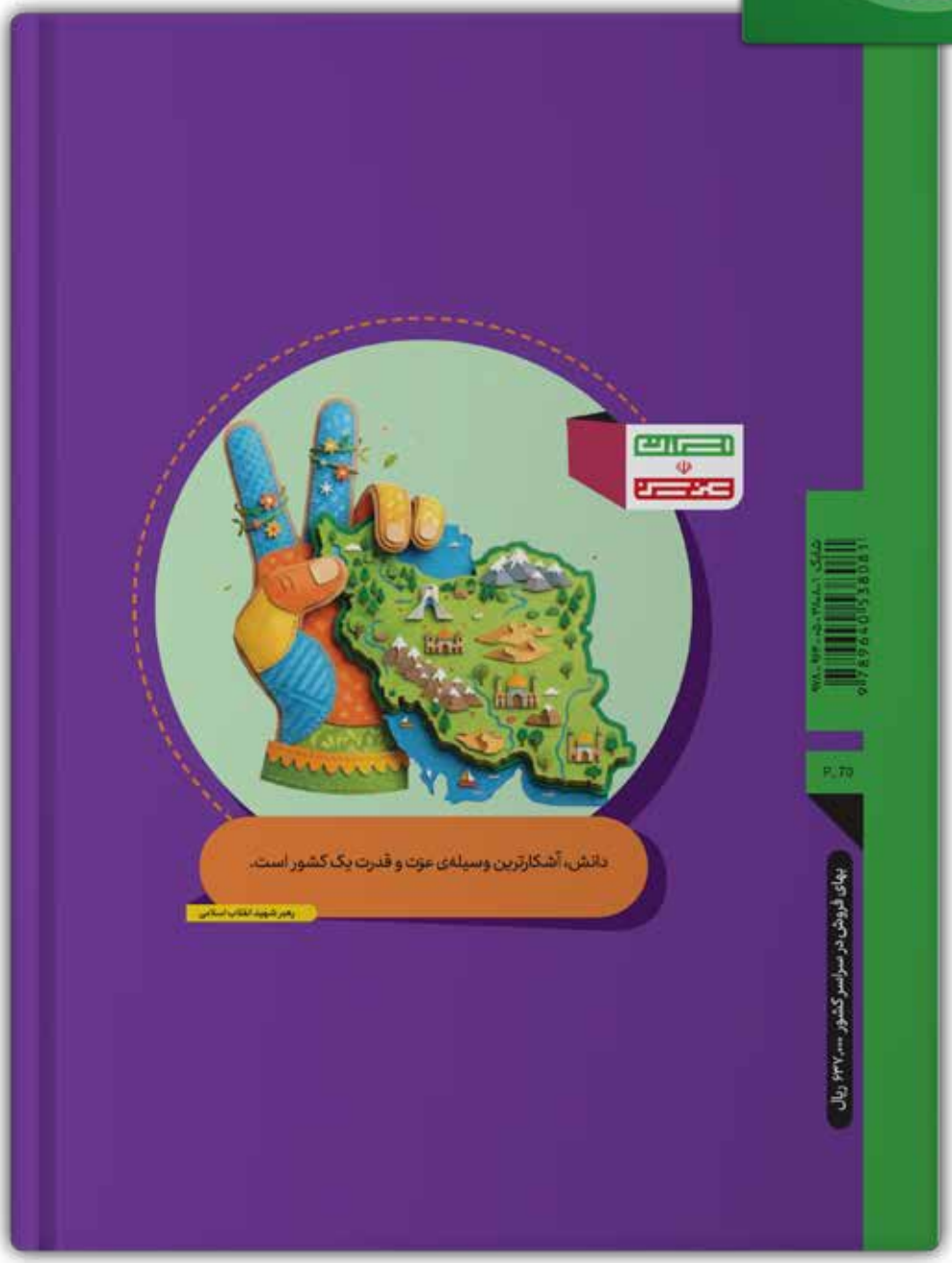

ریاضی

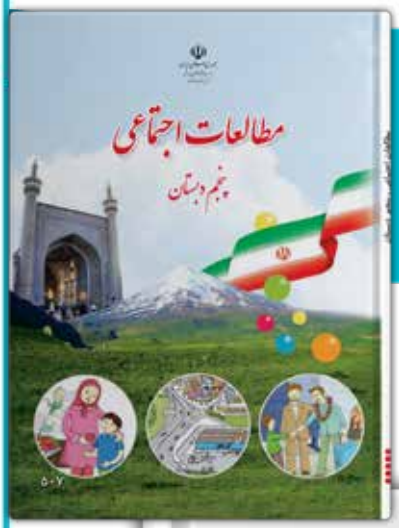
پنجم دبستان

مطالعات اجتماعی

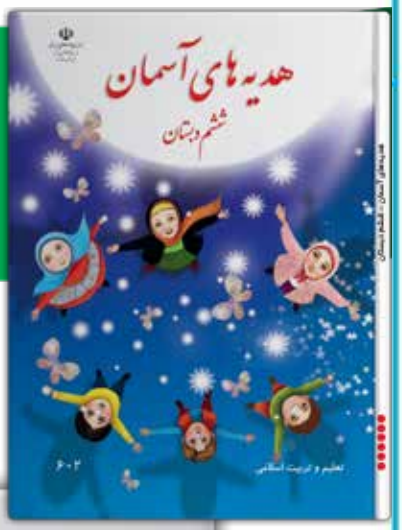
پنجم دبستان

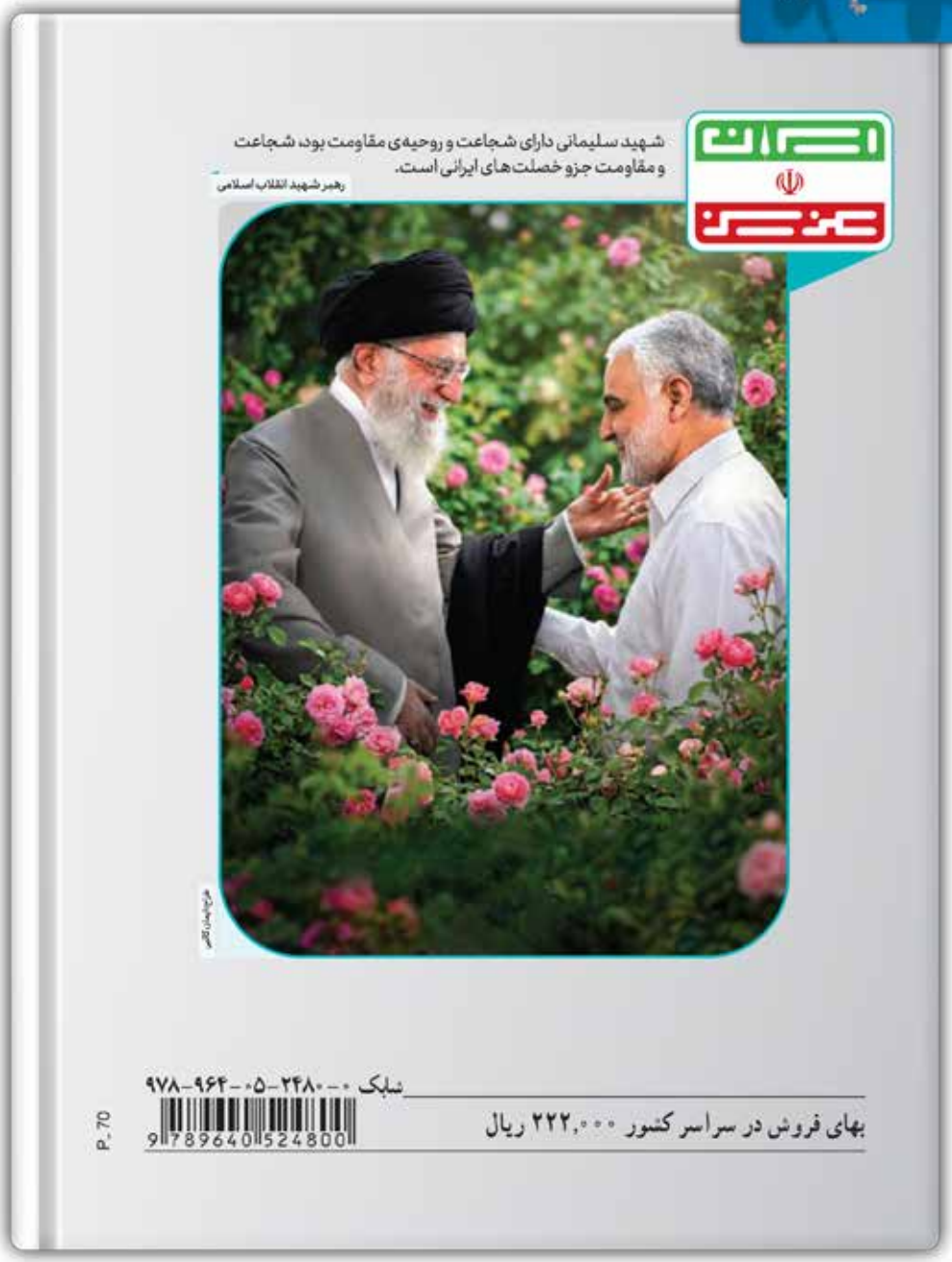

هدیه‌های آسمان

ششم دبستان

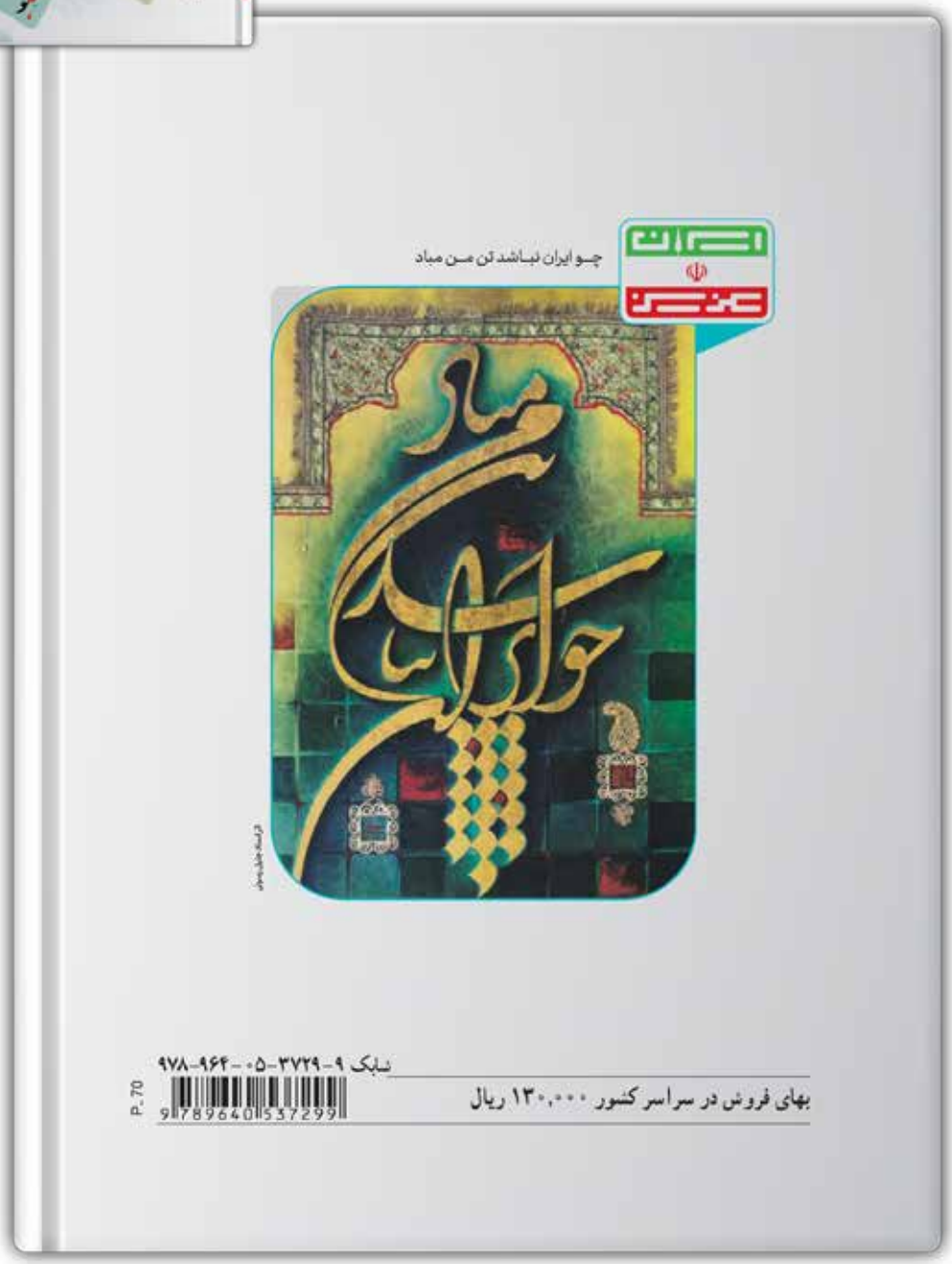

آمـوزش خـط تحـریری

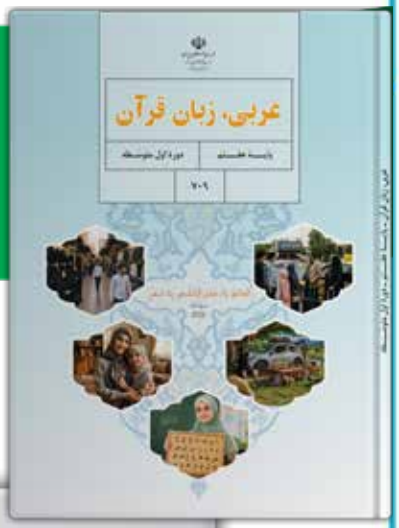
ششم دبستان

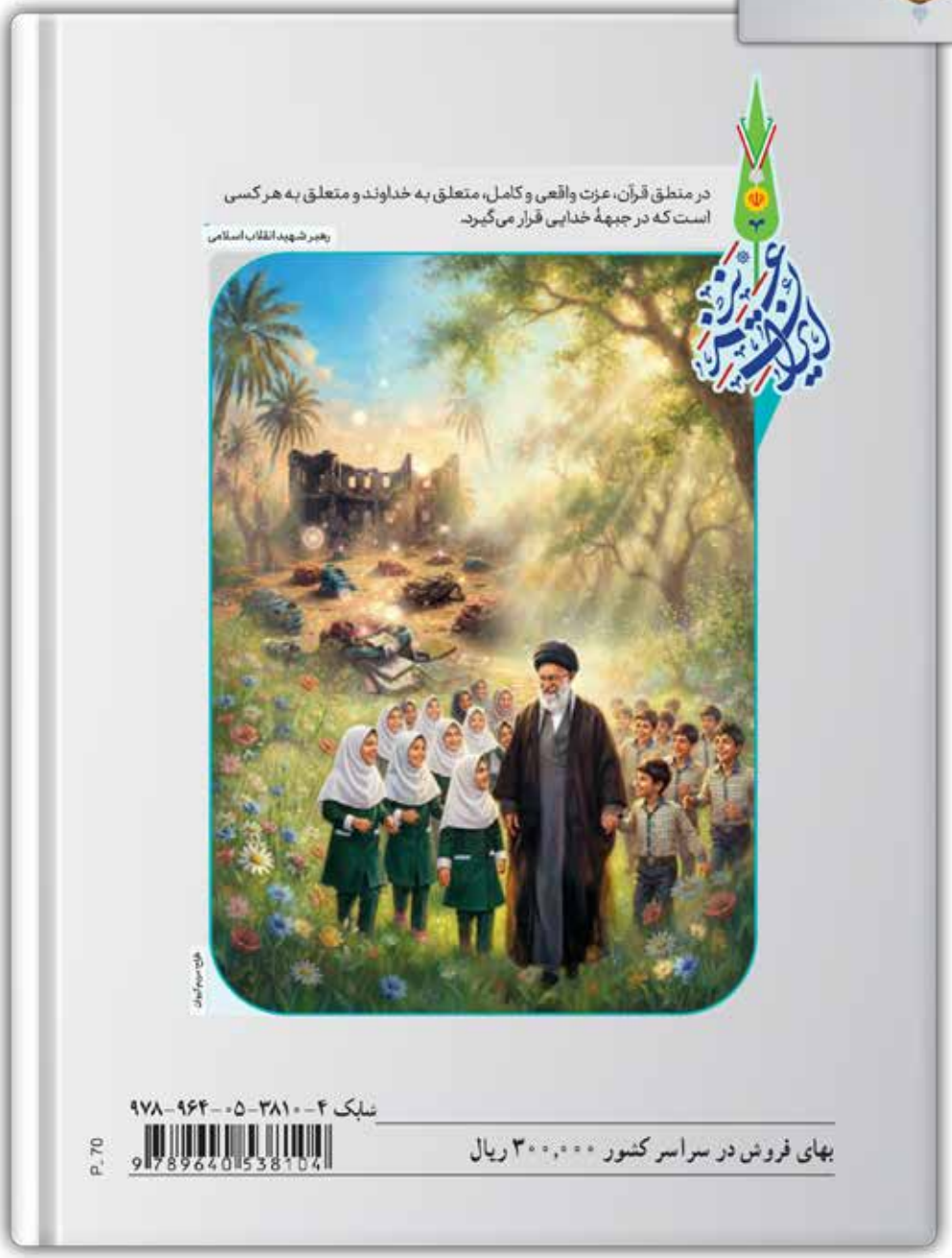

عربی، زبان قرآن

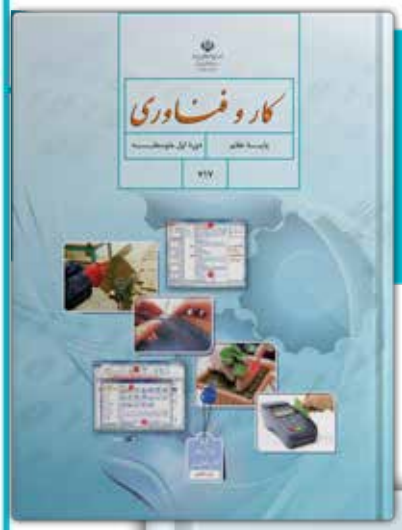
پایه هفتم | دوره اول متوسطه

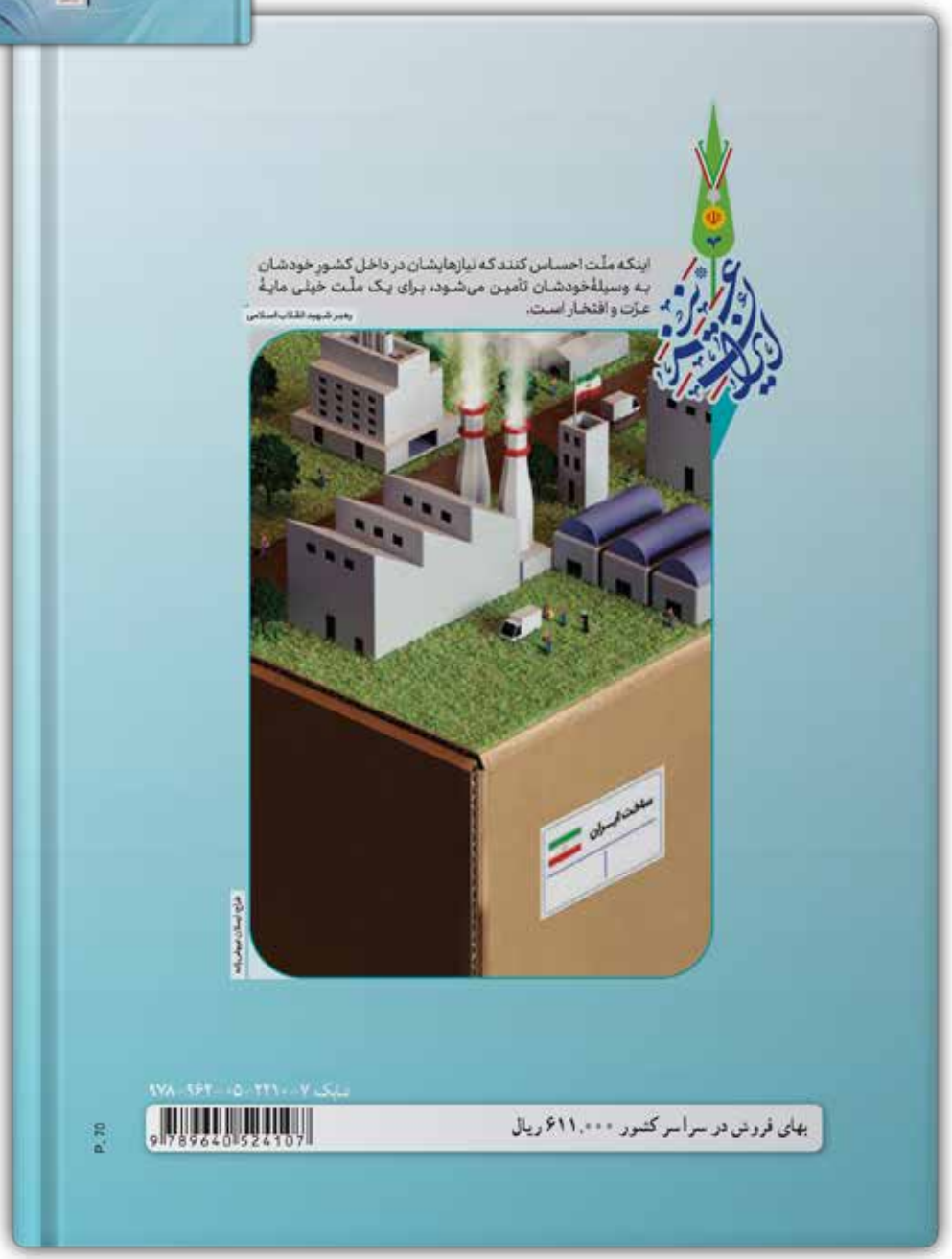

کـــار و فنـــاوری

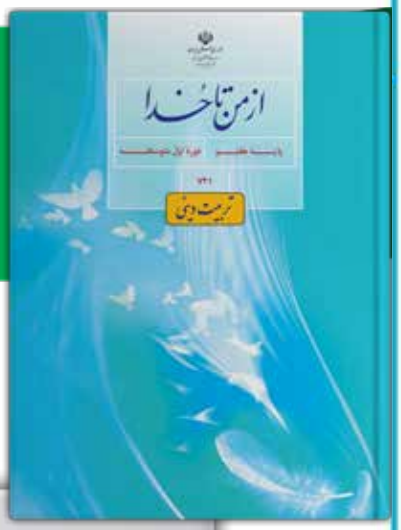
پایه هفتم | دوره اول متوسطه

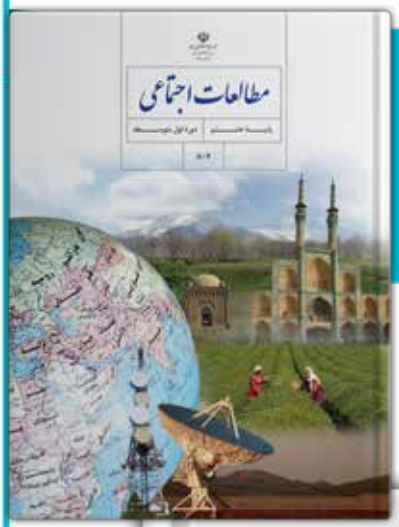

از من تا خـدا

پایه هفتم | دوره اول متوسطه

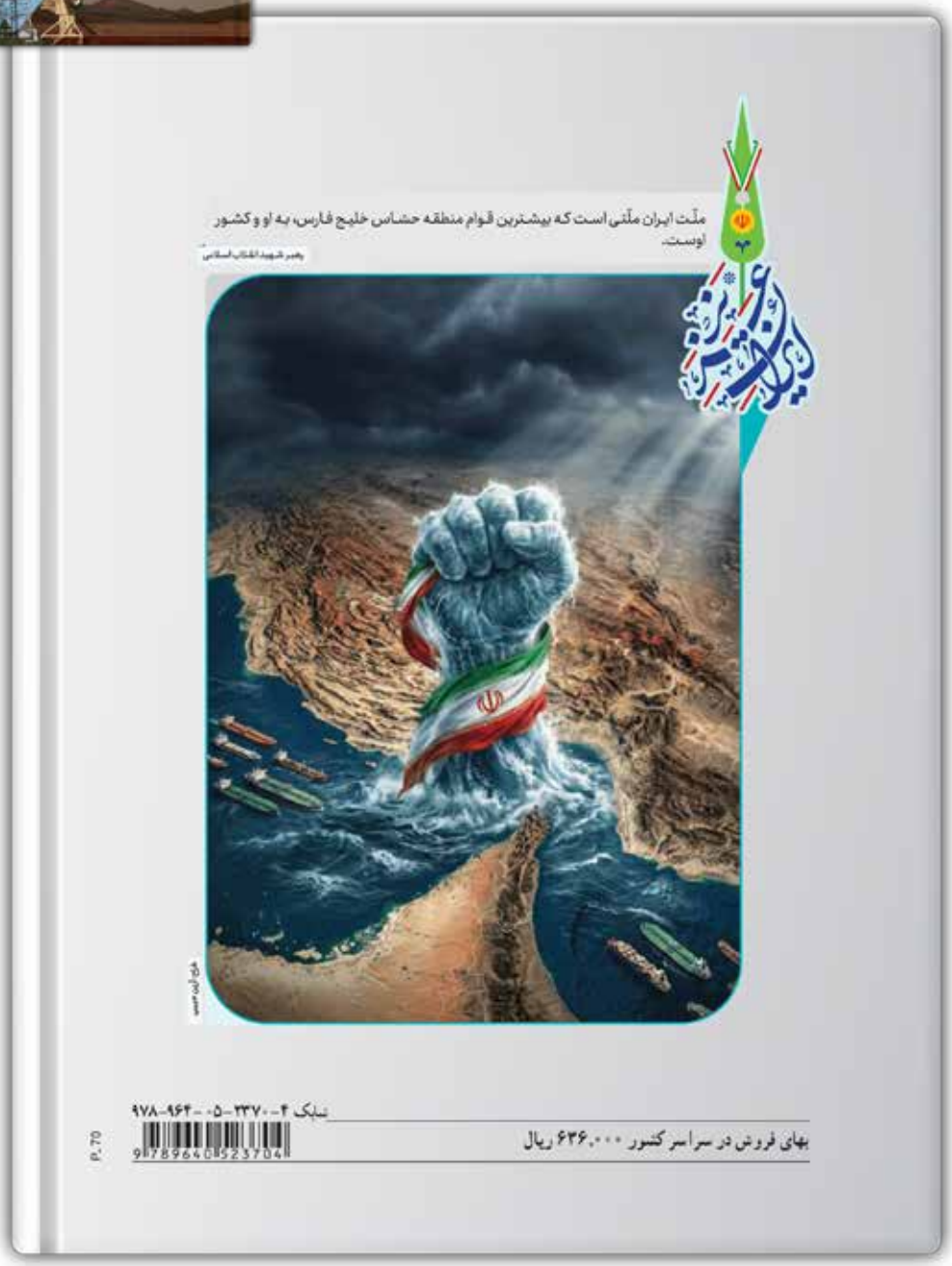

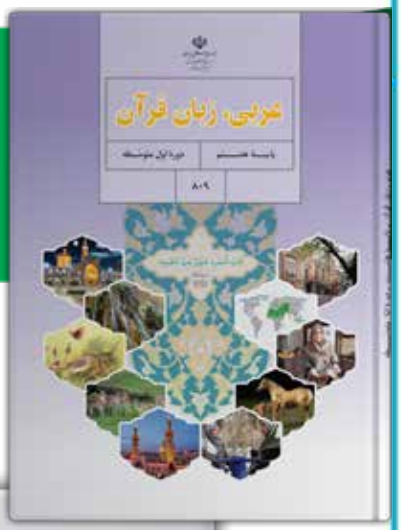
مطالعات اجتماعی

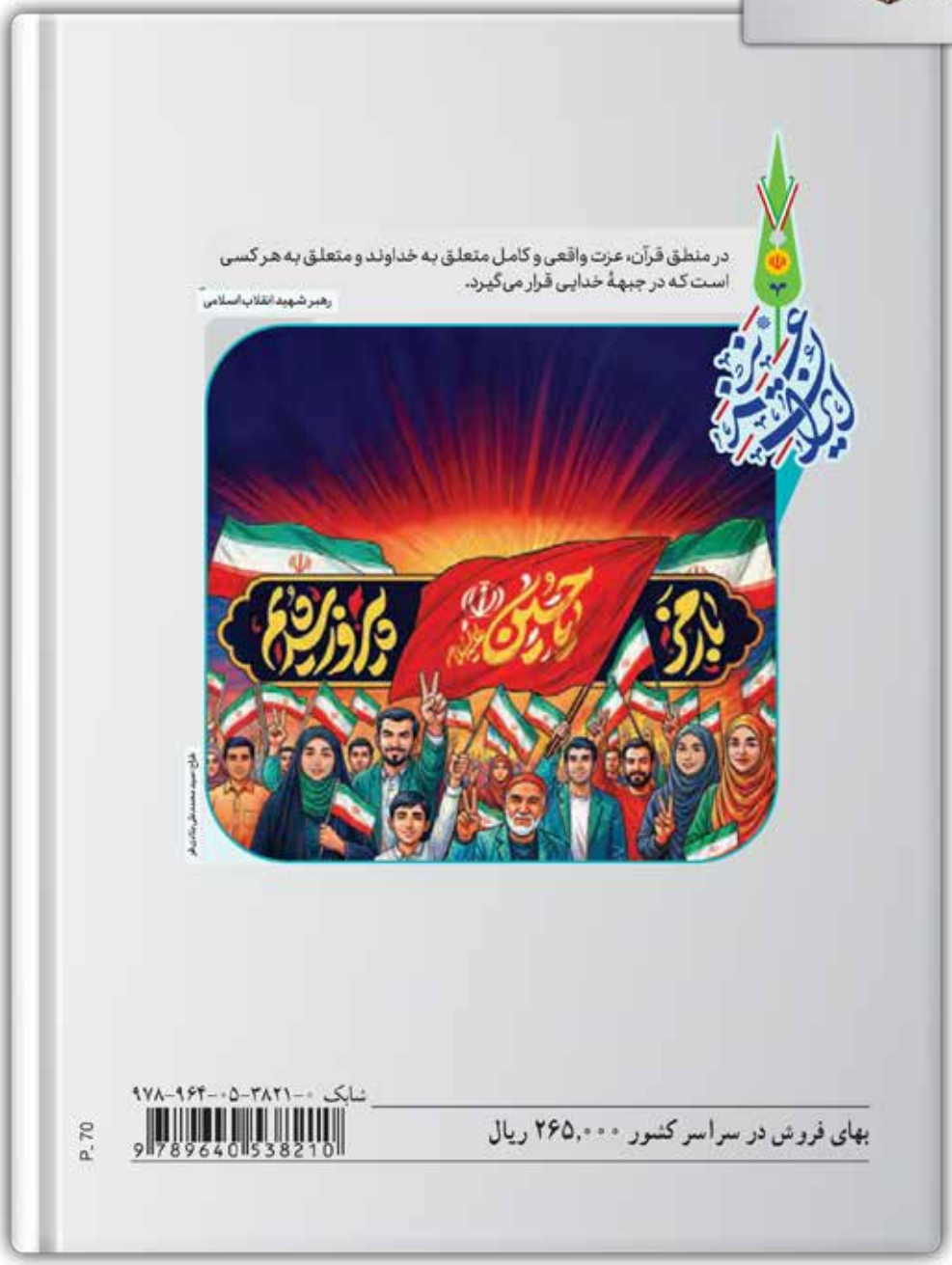
پایه هشتم | دوره اول متوسطه

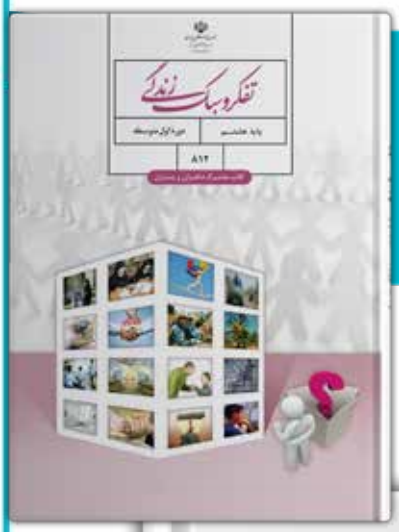
عربی، زبان قرآن

پایه هشتم | دوره اول متوسطه

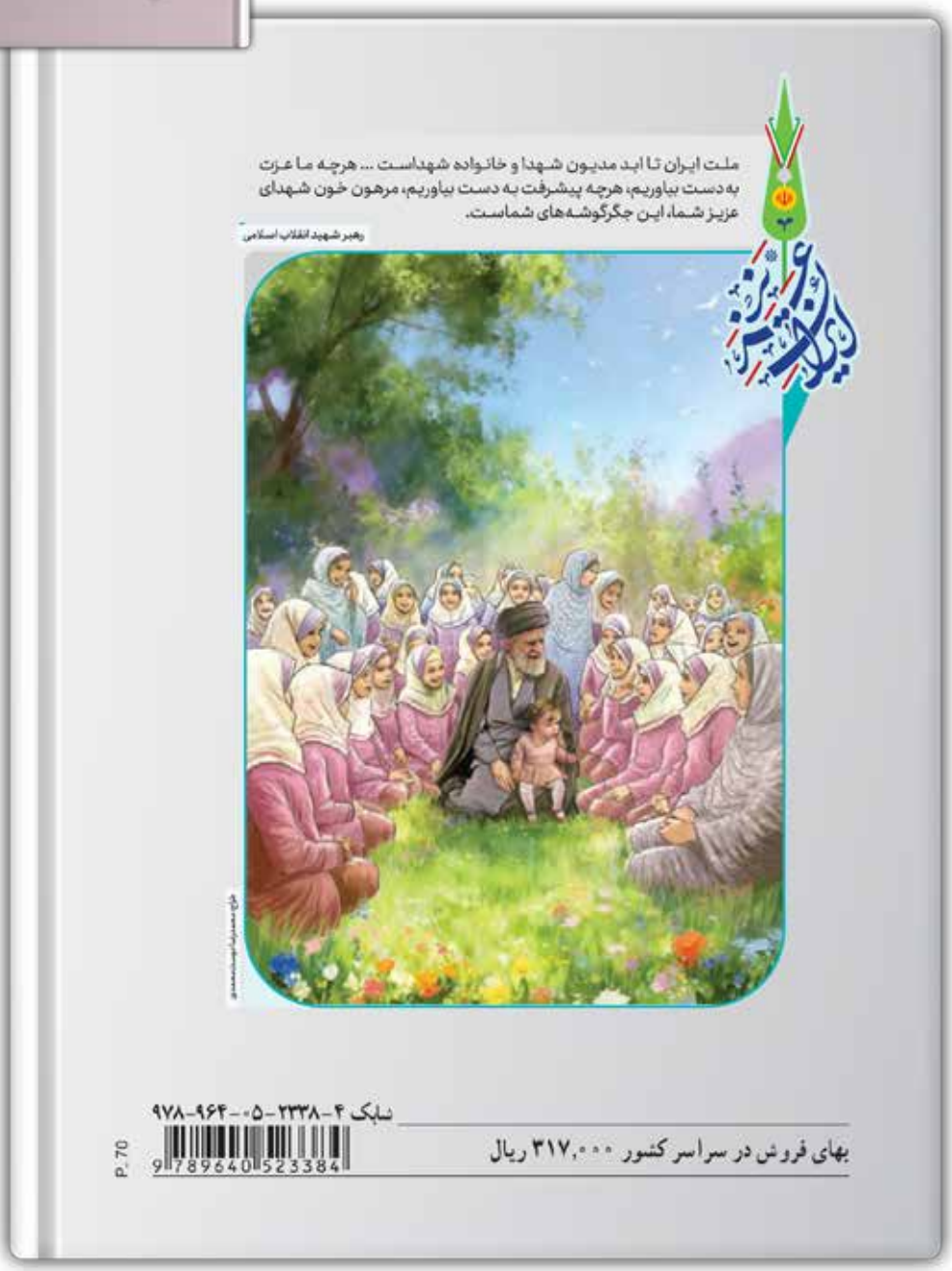

شابک ۰-۰۵-۳۸۲۱-۹۶۴-۹۷۸
9789640538210
بهای فروش در سراسر کشور ۲۶۵،۰۰۰ ریال
P. 70

تفکر و سبک زندگی

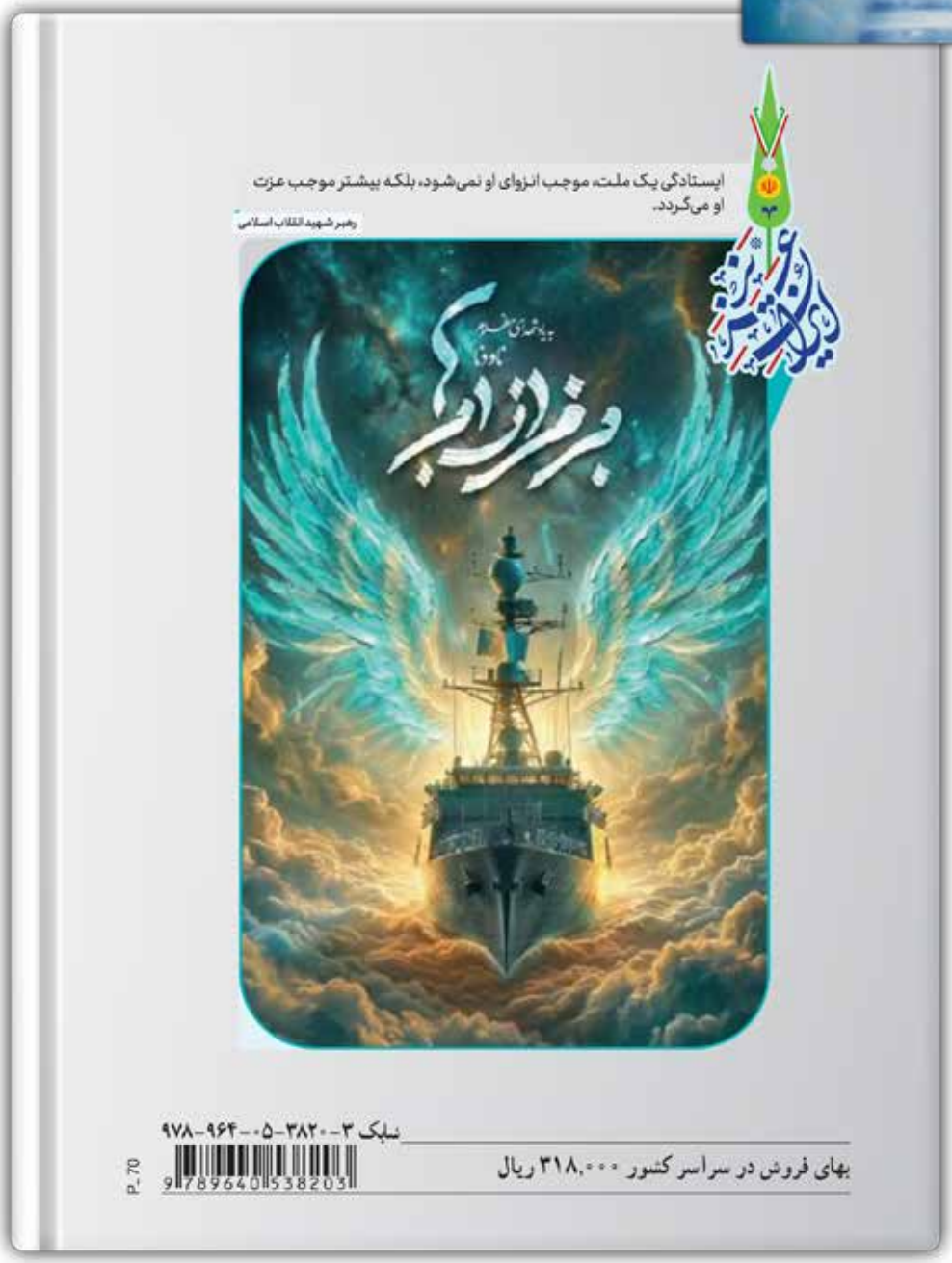
پایه هشتم | دوره اول متوسطه

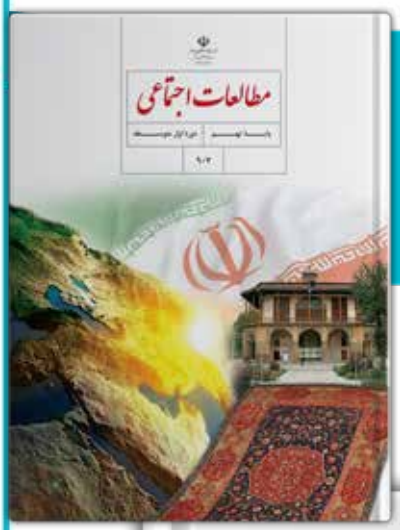

از مـن تـا خـدا

پایه هشتم | دوره اول متوسطه

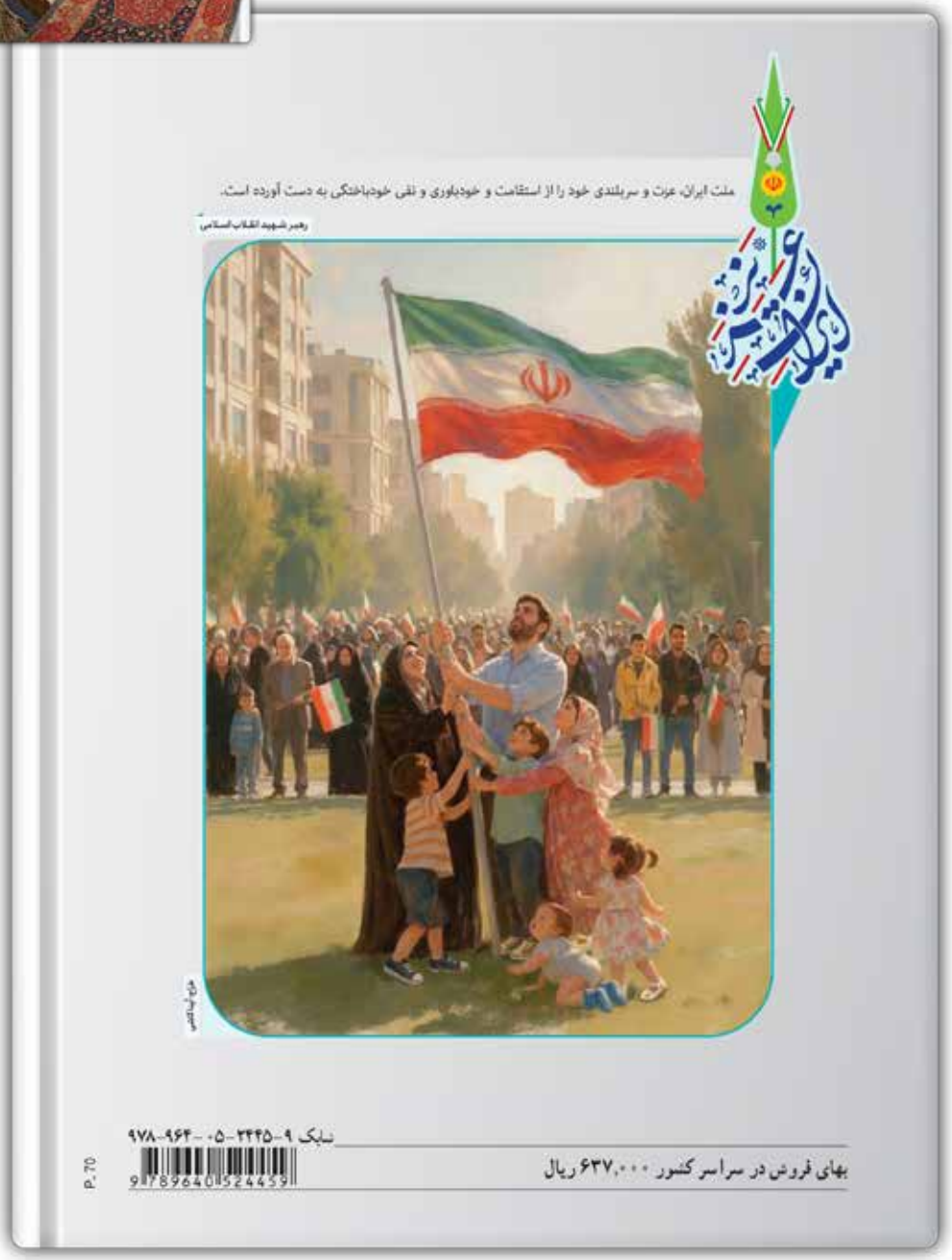

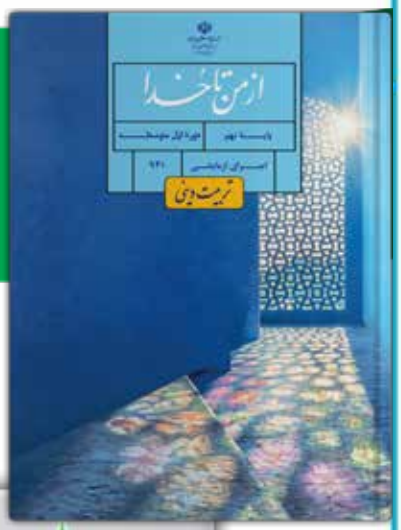
مطالعات اجتماعی

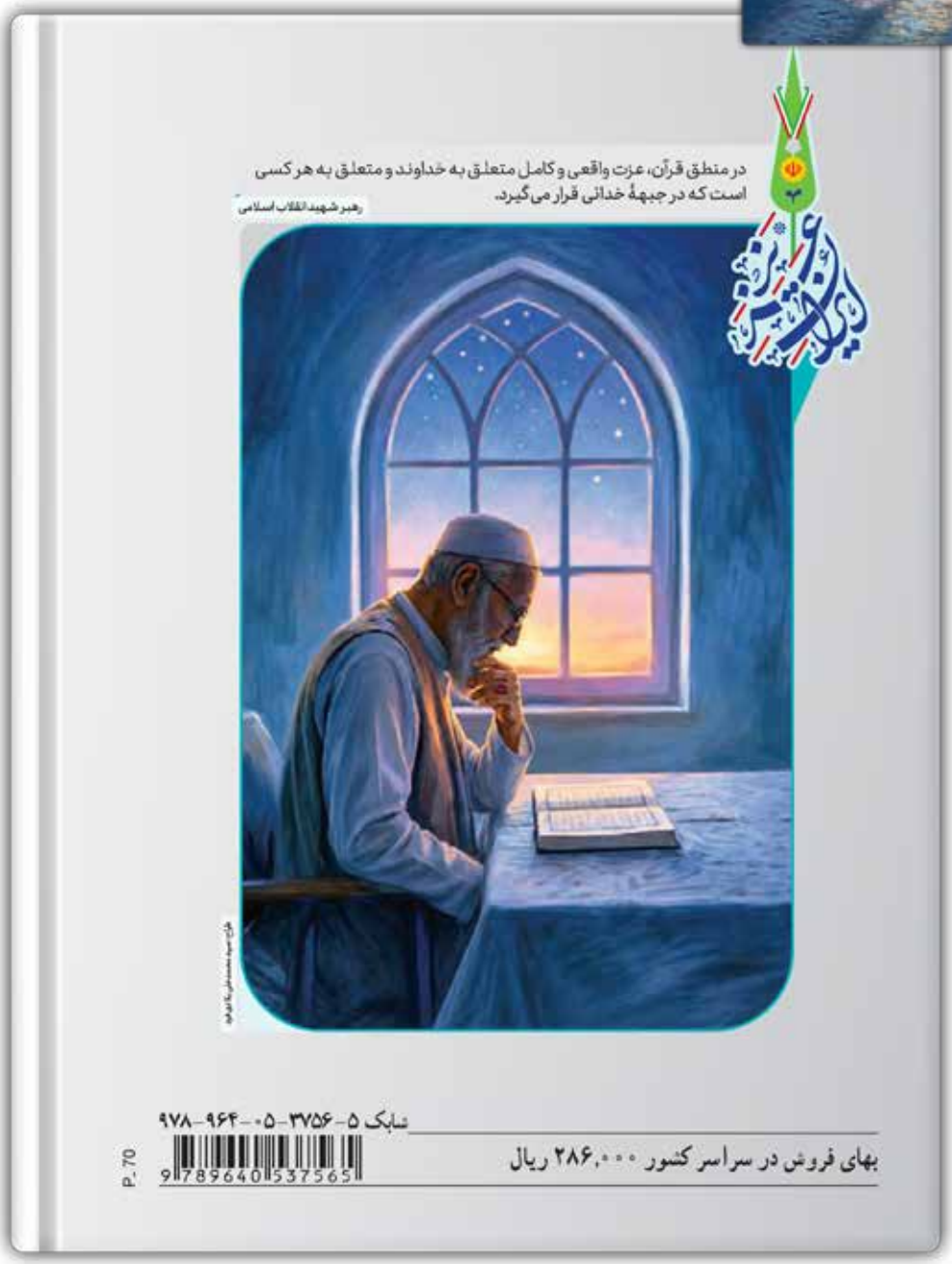
پایه نهم | دوره اول متوسطه

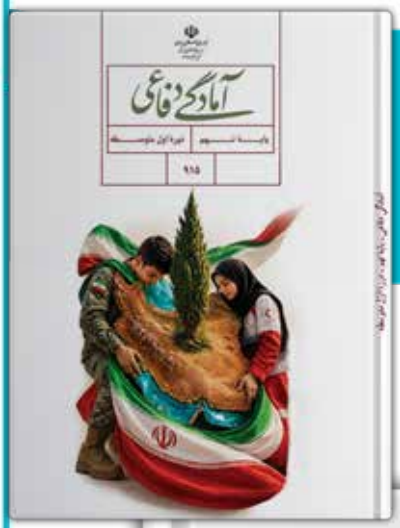

از مـن تـا خـدا

پایه نهم | دوره اول متوسطه

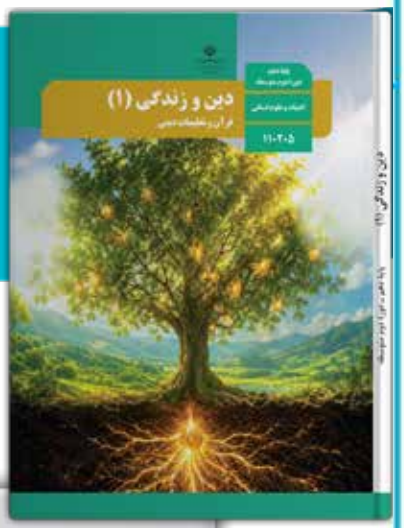
آمـادگی دفـاعی

پایه نهم | دوره اول متوسطه

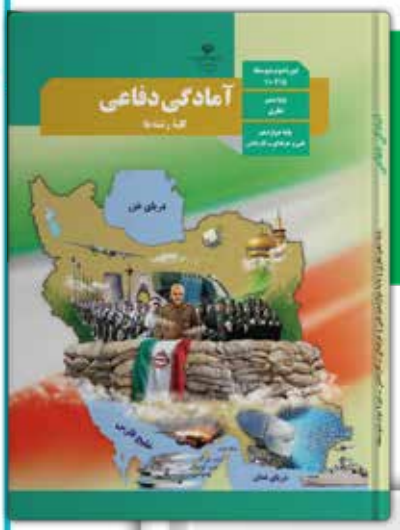

دین و زندگی ۱

پایه دهم | دوره دوم متوسطه

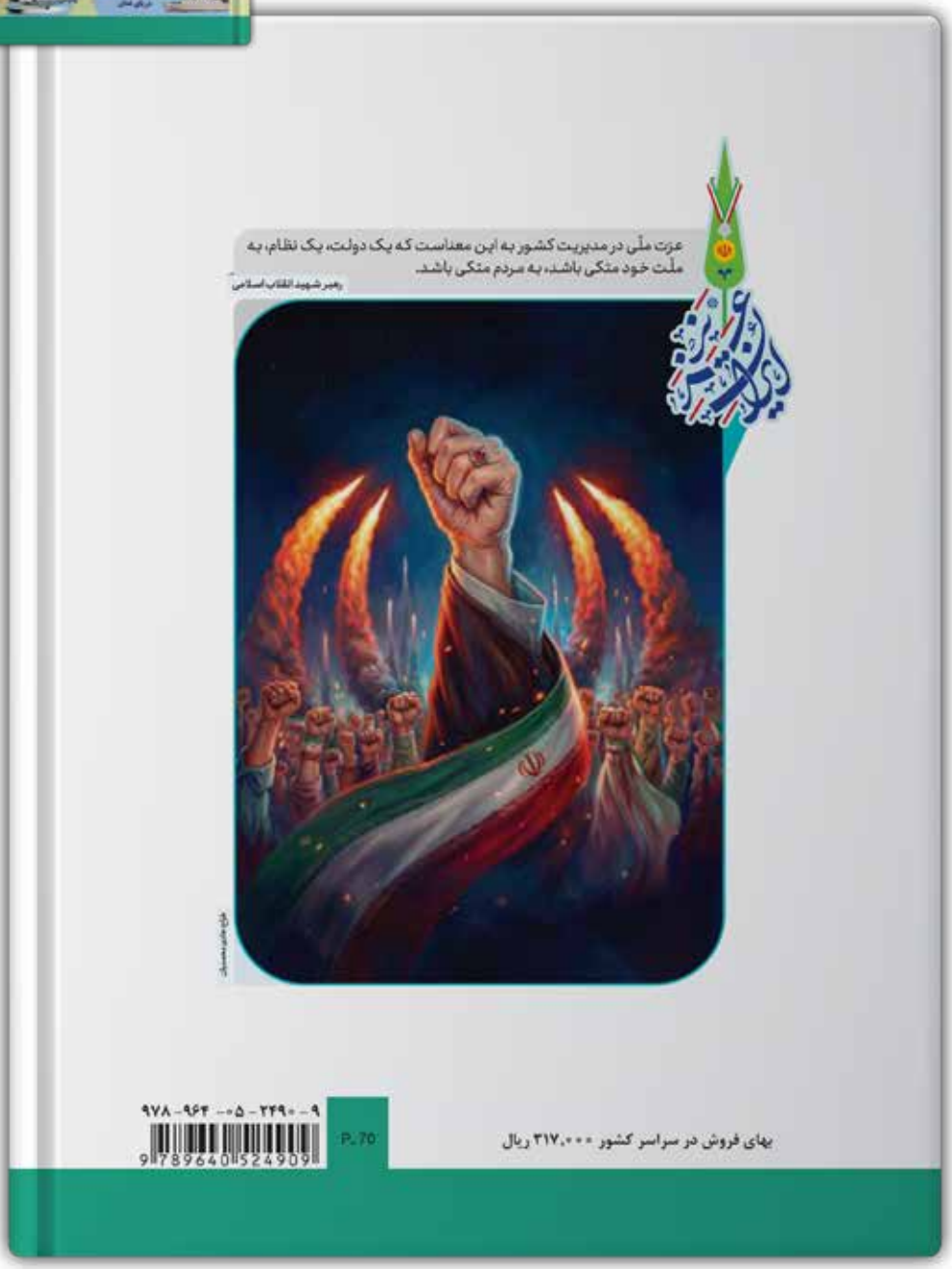

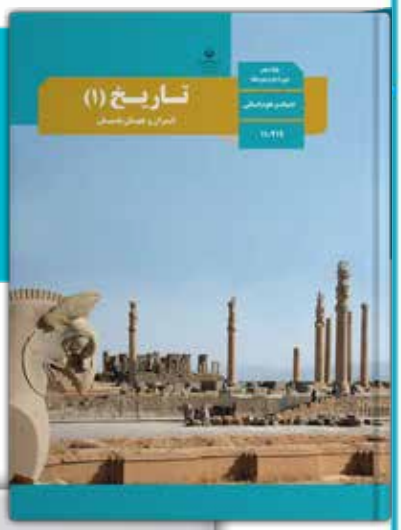
آمادگی دفاعی

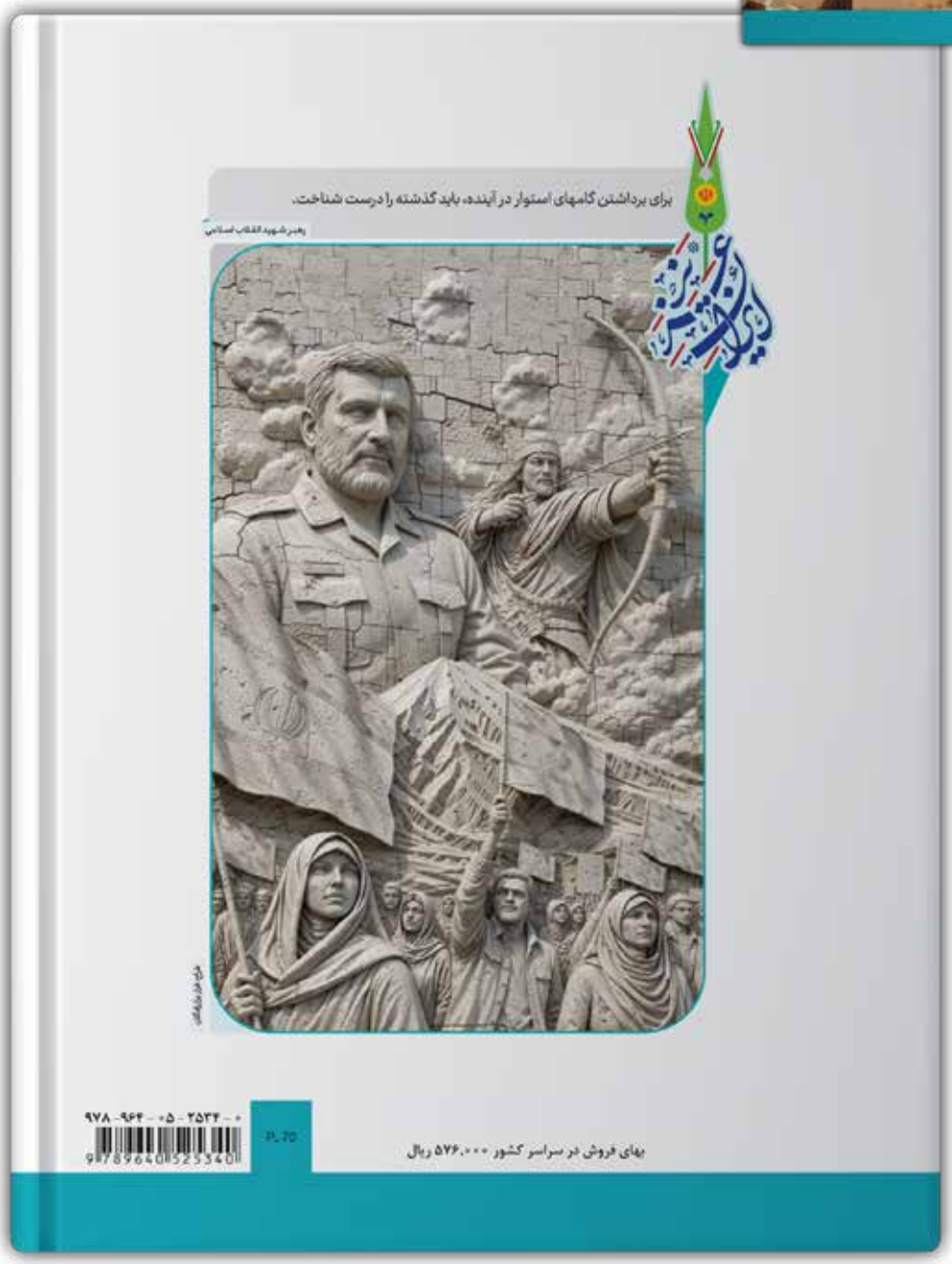
پایه دهم | دوره دوم متوسطه

تـــاریـــخ ۱

پـایه دهم | رشته علوم انسانی | دوره دوم متـوسطه

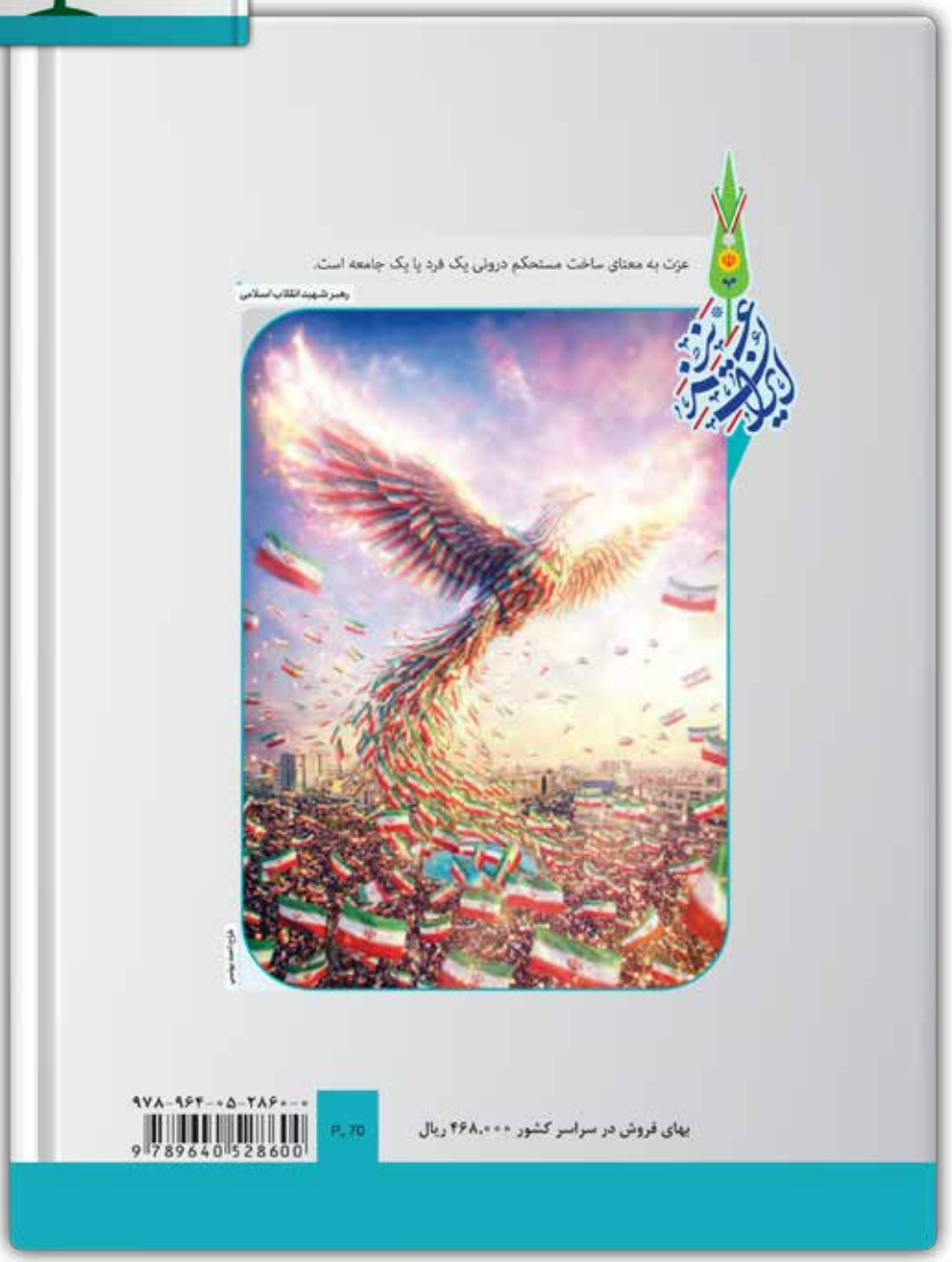

دین و زندگی ۲

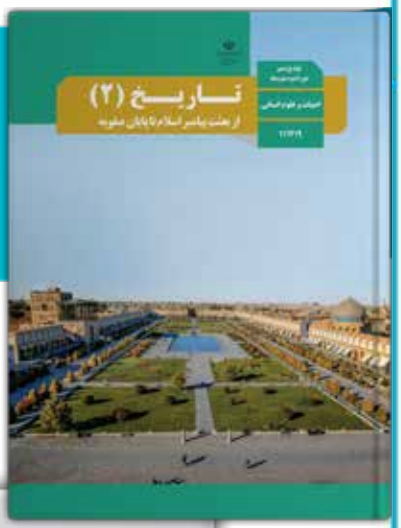
پایه یازدهم | ادبیات و علوم انسانی | دوره دوم متوسطه

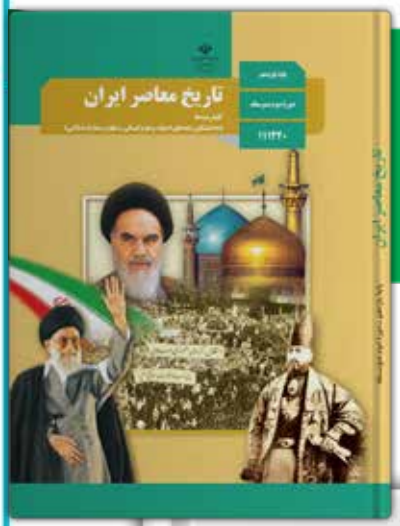

تـــاریـــخ ۲

پـایه یازدهم | ادبیات و علوم انسانی | دوره دوم متـوسطه

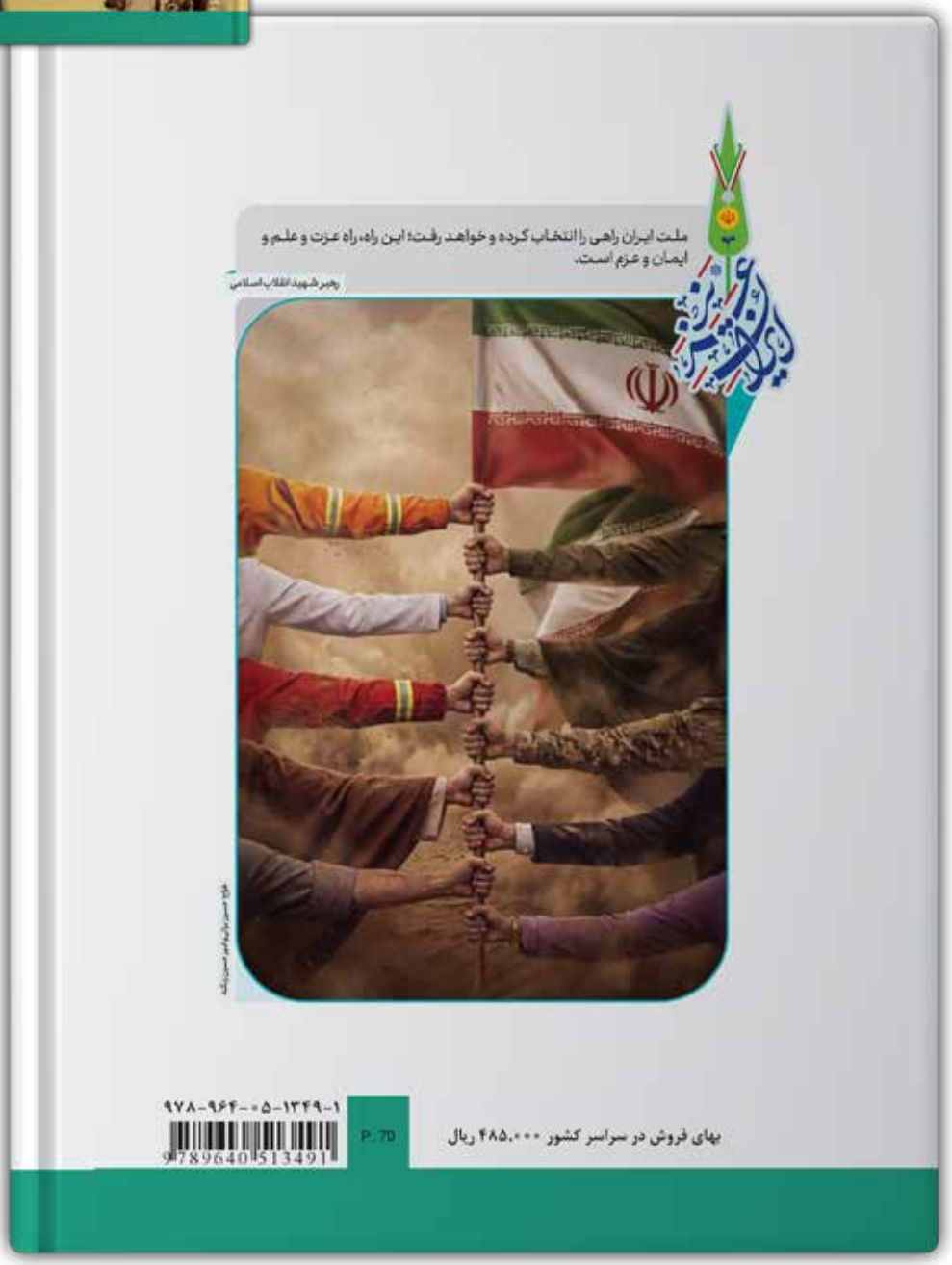

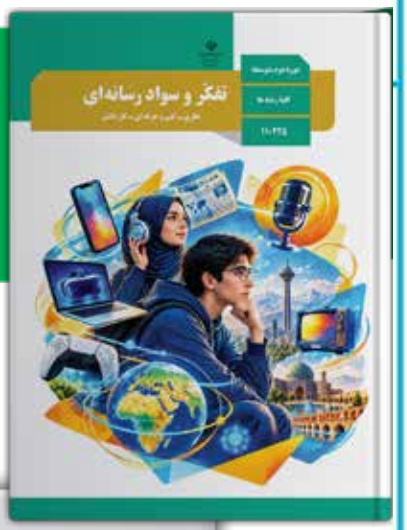
تاریخ معاصر ایران

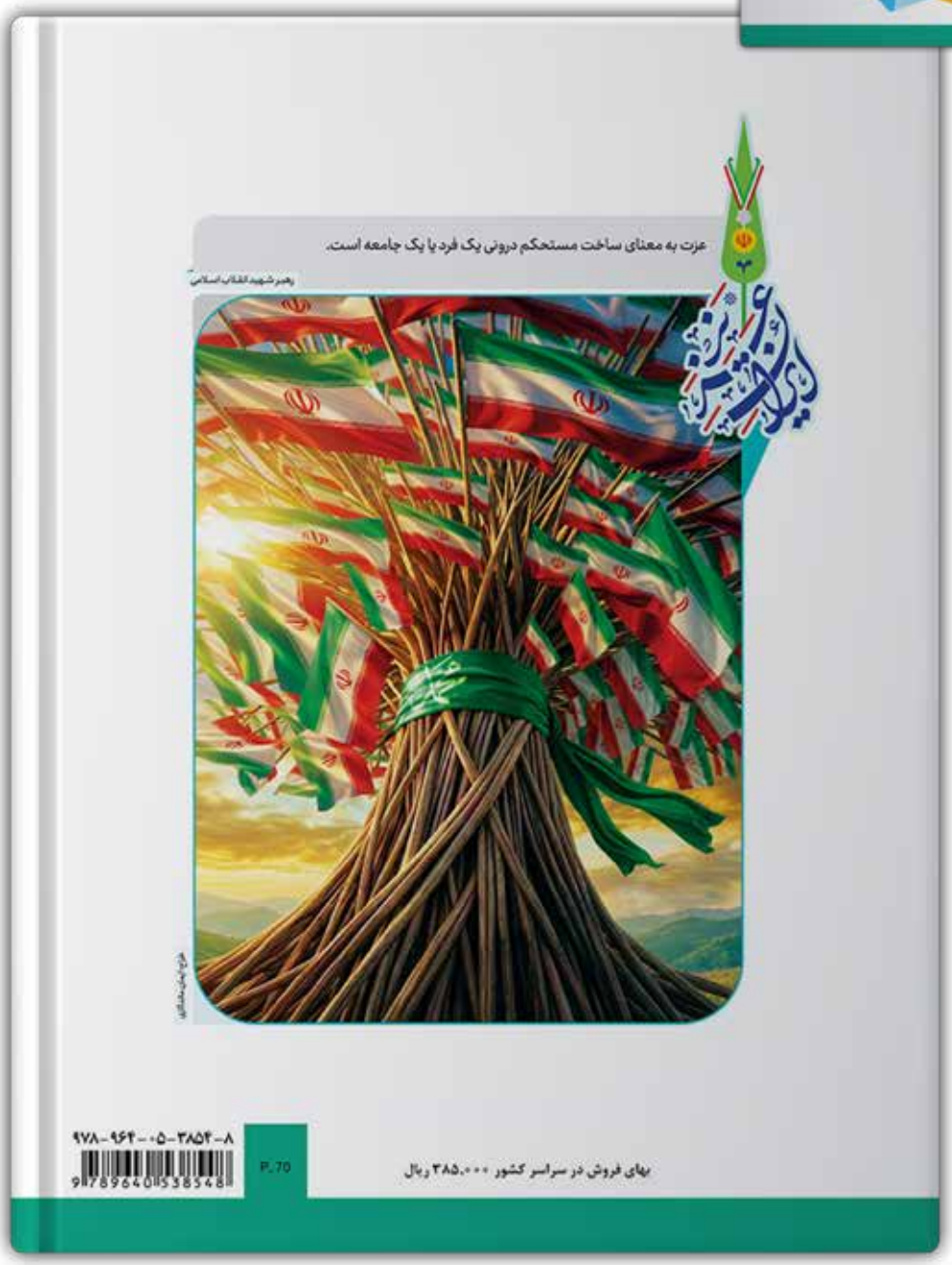
پایه یازدهم | کلیه رشته‌ها | دوره دوم متوسطه

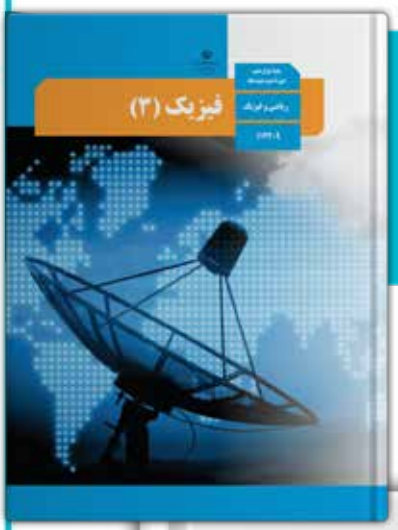

تفکر و سواد رسانه‌ای

نظری - فنی و حرفه‌ای - کاردانش | دوره دوم متوسطه

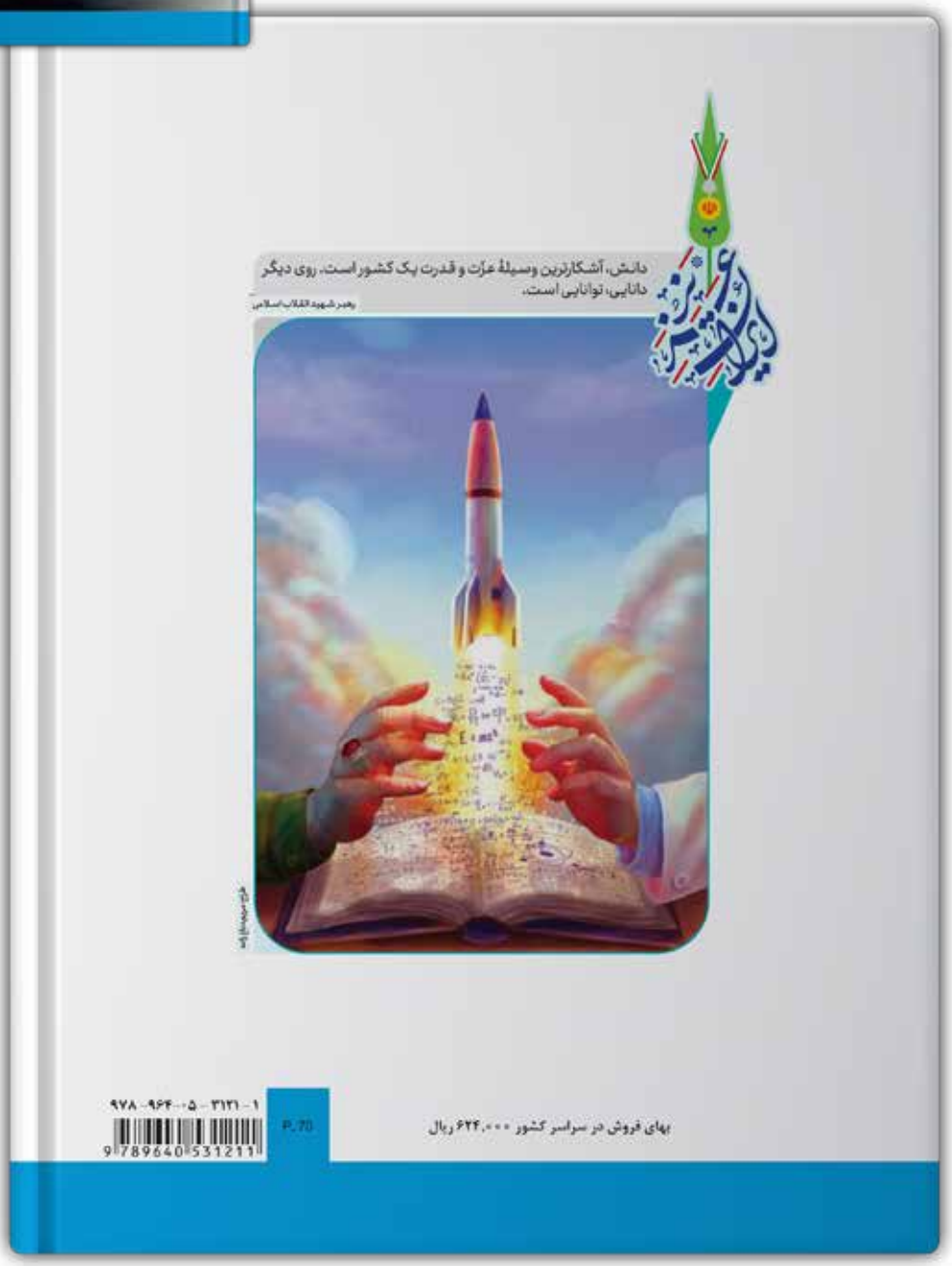

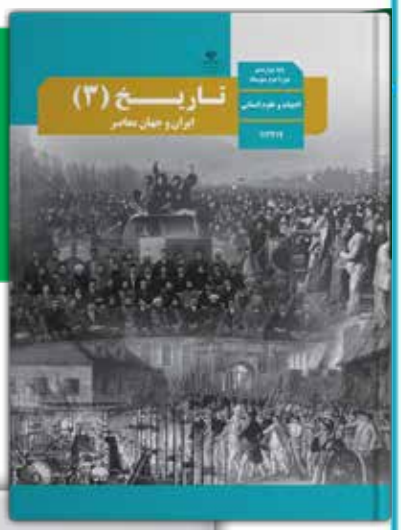
فیـزیـــک ۳

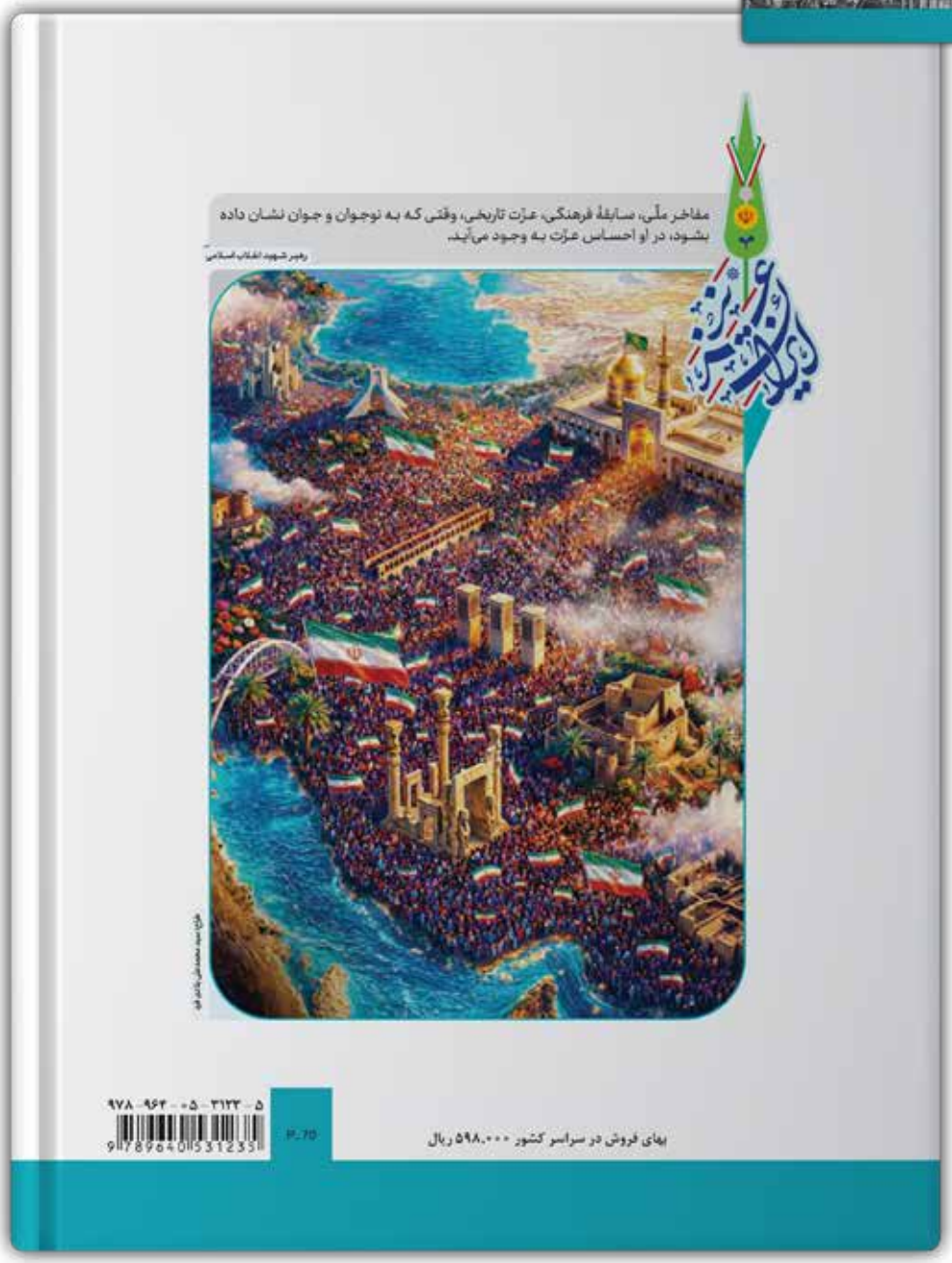
پایه دوازدهم | ریاضی و فیزیک | دوره دوم متـوسطه

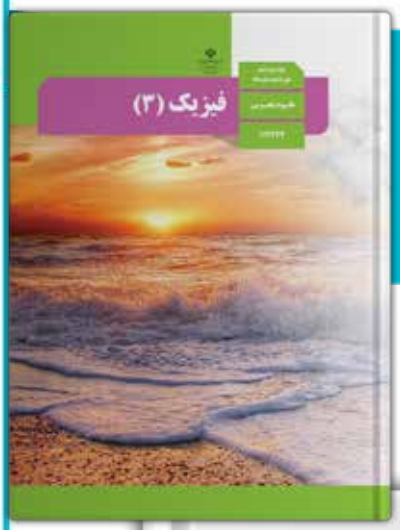

تـاریـــخ ۳

پـایه دوازدهم | ادبیات و علوم انسانی | دوره دوم متـوسطه

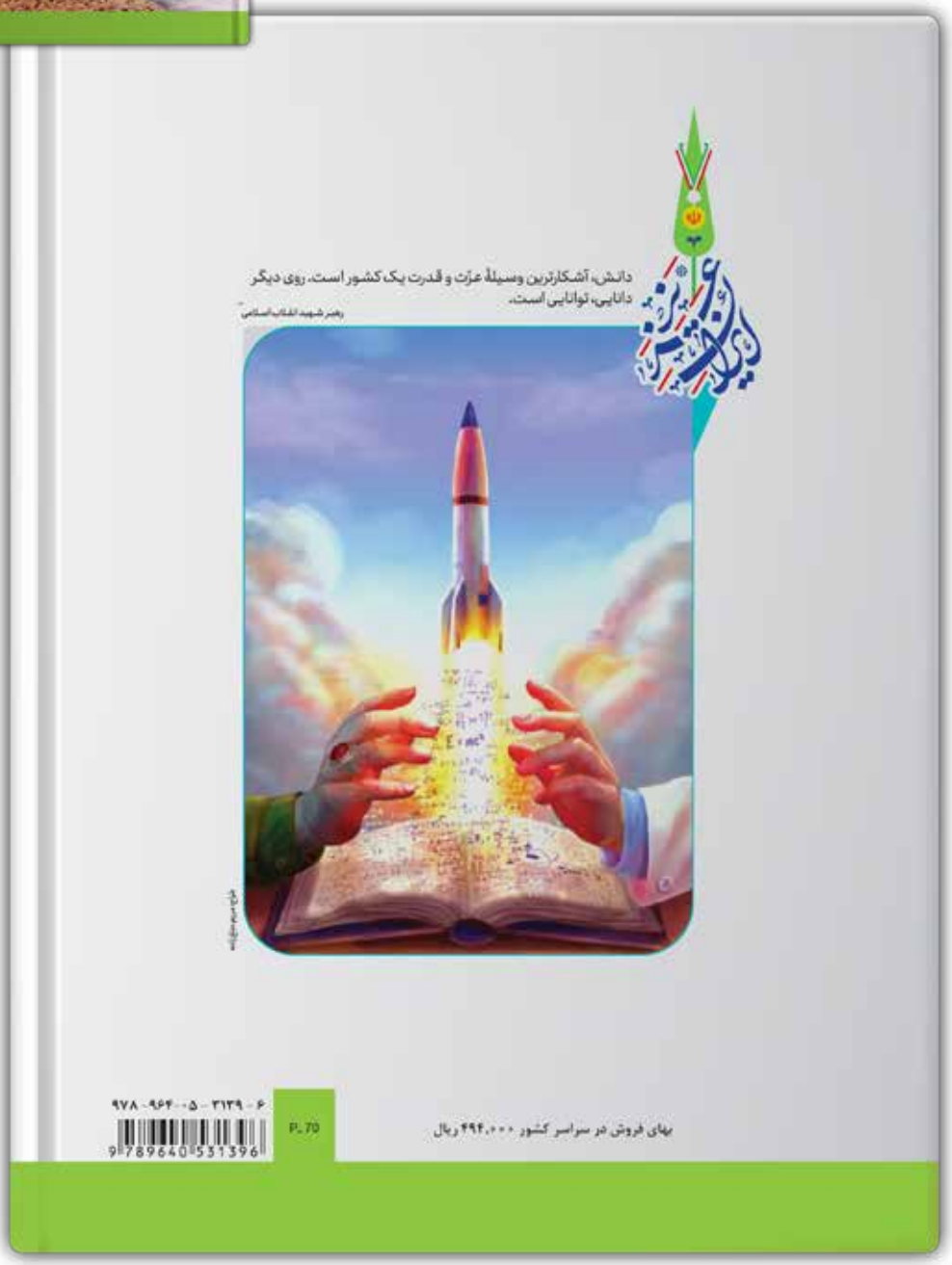

فیـزیـــک ۳

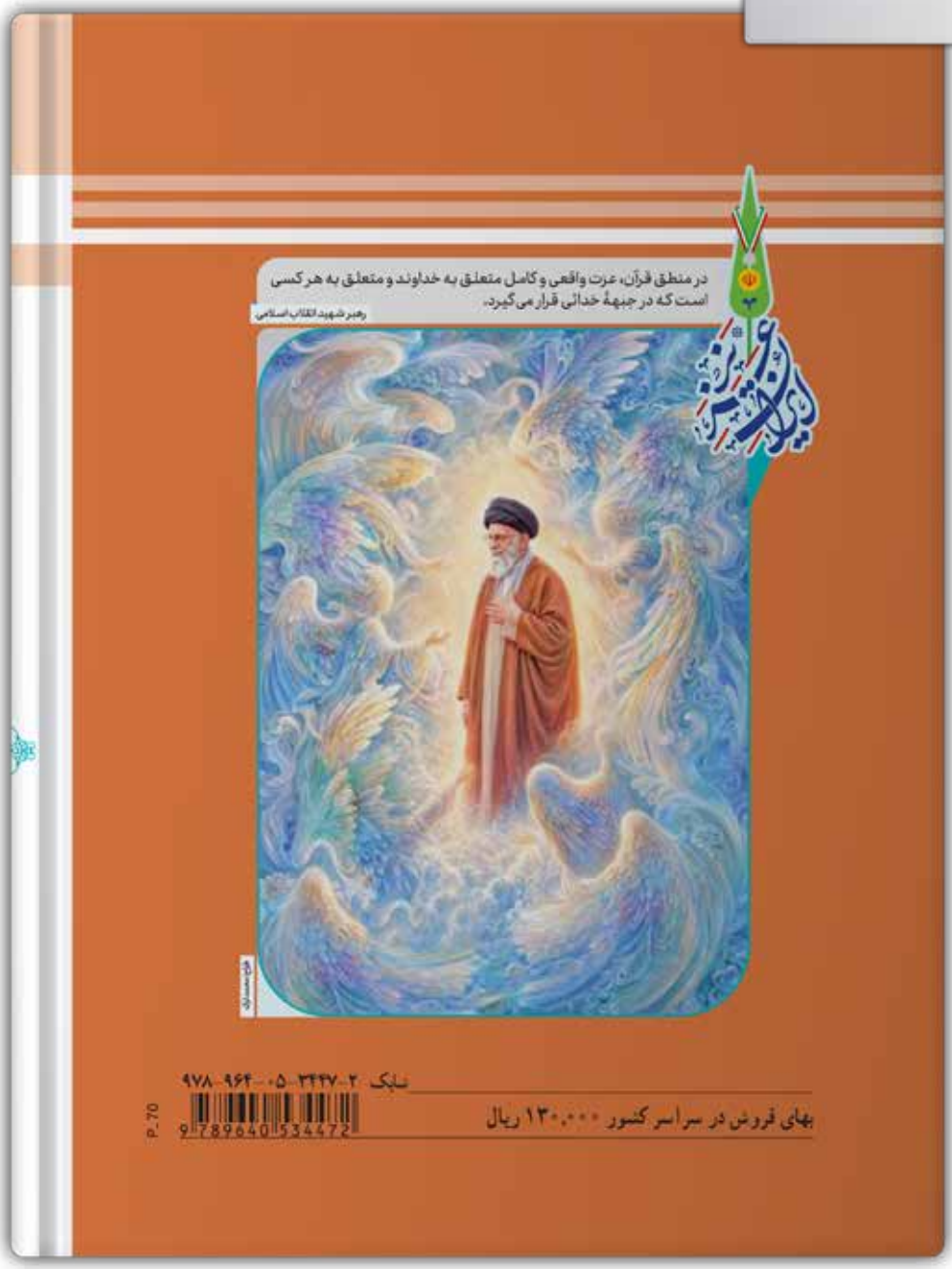
پـایه دوازدهم | علوم تجربی | دوره دوم متـوسطه

عربی، زبـان قــرآن

پـایه دهم | فنی و حرفه‌ای و کاردانش | دوره دوم متـوسطه

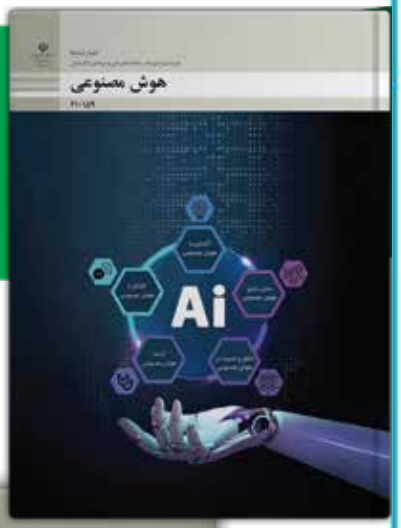

الزامات محیط کار

شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش | دوره دوم متـوسطه

هوش مصنوعی

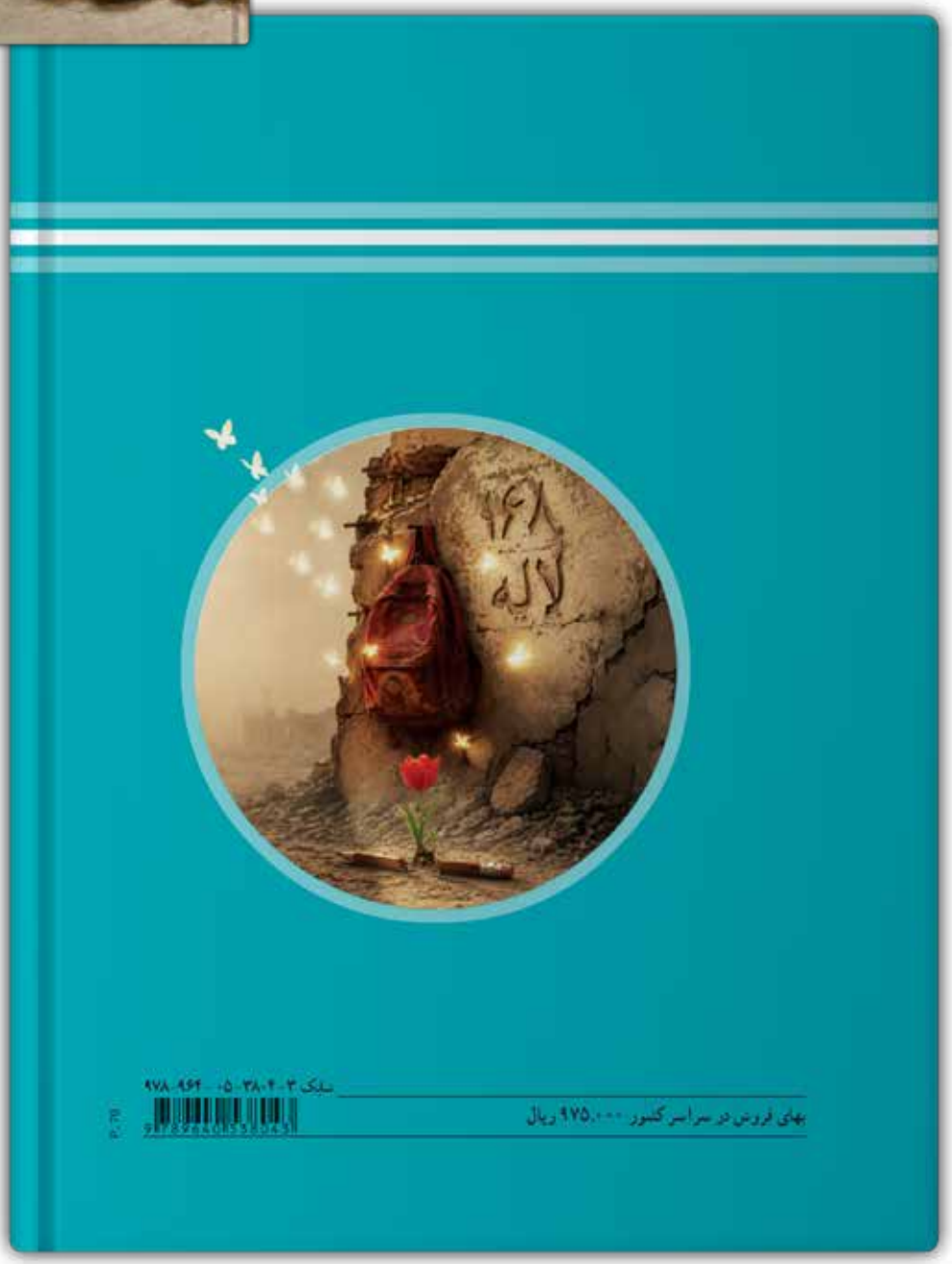
شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش | دوره دوم متـوسطه

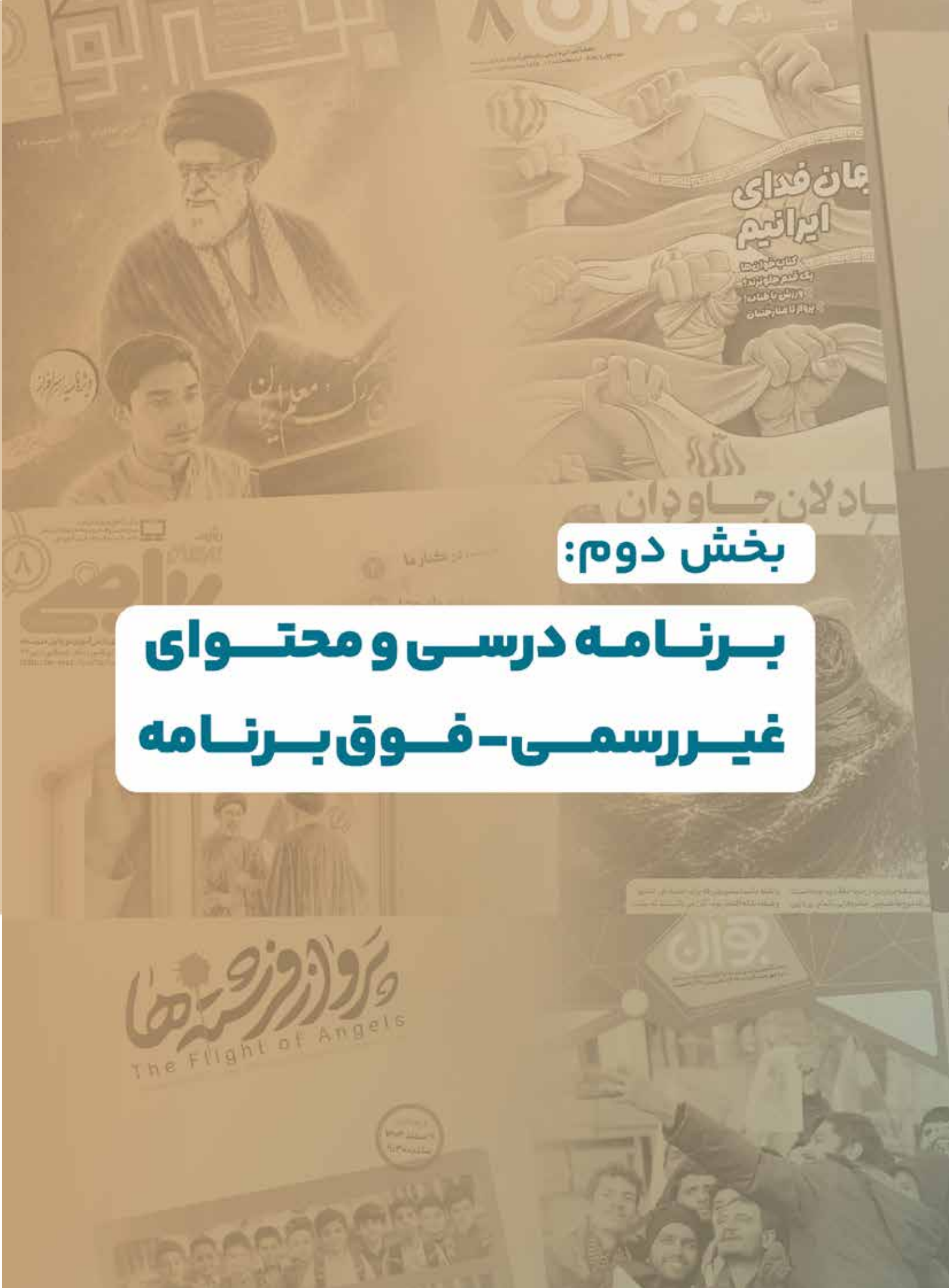

پرورش مهارت‌های کلامی کودک

پایه یازدهم | کلیه رشته تربیت کودک | دوره دوم متوسطه

مردی که تمام نمی‌شود
بسته محصولات و راهنمای فعالیت مدرسه‌ای
تاوج
فانوس

بخش دوم:

برنامه درسی و محتوای غیررسمی- فوق برنامه

فصل چهارم

بسته‌های «ایرانمون»

ایرانمون؛ از تولید محتوا تا کنشگری تربیتی دانش‌آموزان

جنگ تحمیلی رمضان و شرایط ویژه کشور، نظام تعلیم و تربیت را با مسئولیتی فراتر از گذشته روبه‌رو ساخت؛ مسئولیت تبیین واقعیت‌ها، پاسخ به پرسش‌ها و دغدغه‌های نسل جدید، تقویت هویت ملی و انقلابی و تبدیل احساسات و عواطف دانش‌آموزان به آگاهی، خودباوری و نقش‌آفرینی اجتماعی. در چنین شرایطی، مدرسه نه‌فقط محل انتقال پیام، بلکه کانون روایتگری، گفت‌وگو، امیدآفرینی و تربیت نسلی آگاه و کنشگر است.

معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش، با همین رویکرد و در راستای مأموریت ذاتی خود در پشتیبانی از فعالیت‌های تربیتی مدارس و در تناسب با سایر کارویژه‌ها و ابرپروژه‌های خود، مجموعه محصولات «ایرانمون» را طراحی و تولید کرده است؛ مجموعه‌ای که می‌کوشد با عبور از تولید محتوای صرف، یک الگوی منسجم و عملیاتی برای مواجهه تربیتی با مسائل روز کشور در اختیار مربیان و دانش‌آموزان قرار دهد.

فلسفه شکل‌گیری ایرانمون بر سه محور استوار است: **روایت صحیح و متناسب با فهم نسل جدید، توانمندسازی مربیان پرورشی و تبدیل دانش‌آموز از مخاطب منفعل به کنشگر فعال**. بر همین اساس، تولیدات ایرانمون در قالب بسته‌های تربیتی، مجموعه‌های نمایشگاهی، کتاب‌نگاره‌ها، روزنامه‌های دیواری، بازی‌های تعاملی، پویانمایی‌ها و محصولات چندرسانه‌ای سامان یافته‌اند تا مفاهیمی چون هویت ایرانی. اسلامی، مقاومت، اقتدار ملی، همبستگی اجتماعی و امید به آینده، از مسیر تجربه، گفت‌وگو و مشارکت به فضای واقعی زندگی دانش‌آموزان راه یابند.

ایرانمون فصل ۱

روایت مهربانی و اقتدار

شامل ویژه‌نامه فانوس، ۵ مجموعه نمایشگاهی، ۴ روزنامه دیواری و یک بازی دیواری

ایرانمون فصل ۲

روایت پیشرفت و رهایی

شامل ویژه‌نامه فانوس، ۴ مجموعه نمایشگاهی، ۲ بازی و ۲ روزنامه دیواری

ایرانمون فصل ۳

روایتی که تمام نمی‌شود

شامل ویژه‌نامه فانوس، ۱۱ مجموعه نمایشگاهی، ۲ بازی و ۱ روزنامه دیواری

ویژه‌نامه‌های «فانوس»، راهنمای آموزشی بسته‌های ایرانمون برای نقش‌آفرینی مؤثرتر مربیان

حکایت سرو | روایت

مجموعهٔ نمایشگاهی/کتاب-نگاره

۲۵ قاب تصویری برگرفته از ادبیات کهن که اقتدار هزار ساله ایران را بازآفرینی می‌کند.

جنگ یک بی‌وطن با وطن من ایران

روایت

«جنـگ یـک بی‌وطـن با وطنـم» روایتـی مسـتند از تاریخچـه‌ی دشـمنی رژیم صهیونیستی با ایران است.

روایت فتـح

روایت

مجموعۀ نمایشگاهی/کتاب-نگاره

«روایت فتح» مرور صحنه‌های درخشان حضور ایران در جنگ است.

سیلی سخت

روایت

مجموعۀ نمایشگاهی/کتاب-نگاره

«سیلـی سـخت» در بسـته‌ی ایـران‌مون، بازتـاب پاسـخ‌های کوبنده ایـران به رژیم صهیونیستی و حامیانش است.

ذره‌های خیلی بزرگ | روایت

مجموعهٔ نمایشگاهی/کتاب-نگاره

«ذره‌های خیلی بزرگ» با ۲۵ قاب کمیک جذاب، مسیر پرهیجان دستیابی ایران به انرژی هسته‌ای را روایت می‌کند.

ایرانمون | روایت

روزنامه دیواری

چهار روزنامه دیواری با موضوعات حفظ مرزهای کشور، اقتدار نظامی ایران، سرگذشت استعمار و اقتدار علمی ایران.

ماجرای شهر | روایت

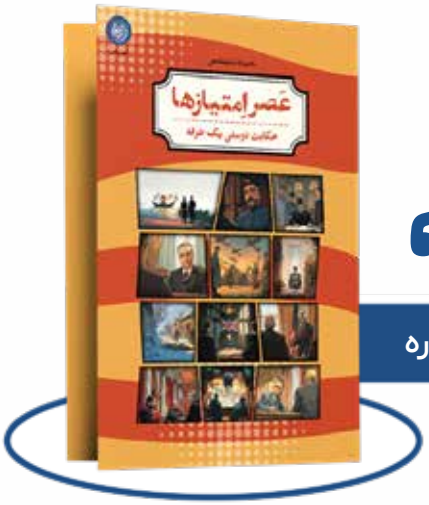
«جنگینه» اولین نسخه از ماجرای شهر است؛ ماجرای شهر یک محصول تعاملی و سرگرم‌کننده که با تصویرسازی یک شهر شلوغ و جزییات آن، دانش‌آموزان را وارد تجربه‌ای جذاب و کشف‌محور می‌کند.

روایت | **تـا اوج**

مجموعۀ نمایشگاهی/کتاب-نگاره

«تا اوج» مسیر رشد و پیشرفت ایران را در سال‌های پس از انقلاب، با ادبیاتی ساده و تصاویری جذاب روایت کرده است.

روایت | **عصـر امتیـازهـا**

مجموعۀ نمایشگاهی/کتاب-نگاره

«عصـر امتیازهـا» بـه مـوضوع واگـذاری امتیازهـای اقتصـادی و سیاسـی بـه بیگانگان در تاریخ معاصر ایران می‌پردازد.

روایت | **شمـارش معکـوس**

مجموعۀ نمایشگاهی/کتاب-نگاره

«شـمارش معکـوس» بـرای آشـنایی بـا رویدادهـای مهـم منتهی بـه پیروزی انقلاب است.

خاندان ویرانی | روایت

مجموعۀ نمایشگاهی/کتاب-نگاره

«خاندان ویرانی» چهره واقعی استبداد و وابستگی حکومت پهلوی را با بیان صریح نمایش می‌دهد.

گـارد ۵۷ | بازی رومیزی

گارد ۵۷ یـک بـازی اسـتنتاج اجتماعـی ۱۰ تا ۱۵ دقیقـه‌ای برای ۶ تـا ۱۲ بازیکن به منظور شبیه‌سازی تقابل نیروهای انقلابی و ساواک است.

وصلۀ ناجور | روایت

روزنامه دیواری وصله ناجور با زبان سـاده و سـاختار مقایسه‌ای، رژیم پهلوی را در زمینه‌هایی مانند میزان وابستگی، مشروعیت و غیره بررسي می‌کند.

روایت | ایرانمون ۲

روزنامـه دیواری مسیـر انقلاب یک مسیر فکری را پیش روی دانش‌آموز قرار می‌دهـد؛ از مرور گذشـتهٔ ایران و عبرت‌گرفتـن از آن، تا تصویر آینده، ضرورت مقاومت در مسیر سختی‌ها و نقش مردم در پیشبرد انقلاب.

روایت | ماجرای شهر ۲

در این بازی، بازیکن وارد نقشـهٔ گسـترده‌ای از یک شـهر پرالتهاب در آستانه انـقلاب اسلامـی می‌شـود؛ جایی که هر خیابـان، هر حرکت و هـر توقف معنا دارد.

فضای مجازی

پویانمایی | مجموعهٔ آقای شهید

ایـن مجموعـه شـامل ۸ پویانمـایی کوتـاه و ۵ نماهنـگ بـوده و بـا بیانی عاطفی و نمادین، به سـوگ رهبر شـهید انقلاب اسلامی می‌پردازد.

فضای مجازی

مجموعهٔ بیتاب میناب

چند رسانه‌ای

این مجموعه شامل ۱۹ اثر چندرسانه‌ای، از پویانمایی و نماهنگ تا ویژه‌برنامه‌های دانش‌آموزی، بوده و به روایت شهادت دانش‌آموزان مدرسه شجره طیبه میناب می‌پردازد.

فضای مجازی

مجموعهٔ اقتدار مون

مستند موشن

این مجموعه شامل ۲۳ مستند موشن بوده و ابعاد گوناگون اقتدار ایران را در سه حوزهٔ مقاومت، عملیات نظامی و پیشرفت علمی روایت می‌کند.

فضای مجازی

مجموعهٔ مینیون‌ها

پویانمایی

این مجموعه شامل ۱۱ پویانمایی بوده و با بیانی طنزآمیز به حوادث جنگ رمضان می‌پردازد.

فضای مجازی

ویـدئوکست | مجموعهٔ جنگ ایده‌ها

این مجموعه شامل ۱۴ ویدئوکست بوده و با بازخوانی داستان پیامبران، امامان و رویدادهای تاریخی، نبرد اندیشه‌ها در جبهه حق و باطل را روایت می‌کند.

فضای مجازی

پوستر موشن | مجموعهٔ امام شهید

این مجموعه شامل ۲۰ پوستر موشن است و به بیانات و رهنمودهای رهبر شهید انقلاب اسلامی می‌پردازد.

فضای مجازی

روایت موشن | مجموعهٔ مستر سایکو

این مجموعه شامل ۱۰ روایت موشن بوده و به بررسی موضوعات روانشناختی با رویکردی طنزآمیز و گیرا می‌پردازد.

فضای مجازی

مجموعهٔ ققنوس | مستند انیمیشن

«ققنـوس» مجموعـه‌ای از روایت‌هـای تاریخـی تـصویری است که فرازهایی از رنج، مقاومت و بازسازی ایران را بازگو می‌کند.

فضای مجازی

مجموعهٔ خـط آتـش | انیمـیـشـن

ایـن مجموعـه شـامل ۱۲ مسـتند انیمیشـن بـوده و بـه روایـت ۱۰ ضربـه بـر پیکـر منحـوس رژیـم صهیونیسـتی پرداخته است.

فضای مجازی

مجموعهٔ خاندان ویرانی | انیمـیـشـن

ایـن مجموعـه شـامل ۱۲ انیمیشـن بـوده و بـه بررسـی خیانت‌های خاندان پهلوی می‌پردازد.

فضای مجازی

انیمـیـشـن

مجموعهٔ عصر امتیازها

این مجموعه شامل ۱۲ انیمیشن بوده و به بررسی قراردادهای خائنانه و امتیازدهی‌های دوران قاجار و پهلوی می‌پردازد.

فضای مجازی

انیمـیـشـن

مجموعهٔ سیلی سخت

این مجموعه شامل ۱۲ انیمیشن بوده و ضربات ایران به مراکز راهبردی رژیم صهیونیستی و آمریکا را روایت می‌کنند.

فضای مجازی

پویانمایی

مـجـمـوعـهٔ اربـعـیـن

این مجموعه شامل ۵ پویانمایی کوتاه بوده و حضور نمادین دانش‌آموزان، شهدای میناب و رهبر شهید را در مسیر پیاده‌روی اربعین روایت می‌کند.

فضای مجازی

مجموعهٔ باید برخاست | چند رسانه‌ای

ایـن مجموعـه شـامل ۱۱ اثـر چندرسـانه‌ای، از نماهنگ و مستند گزارشی تا ویژه‌برنامه و گفت‌وگوی دانش‌آموزی، بوده و به سوگ رهبر شهید انقلاب اسلامی می‌پردازد.

فضای مجازی

مجموعهٔ مجلهٔ تصویری | چند رسانه‌ای

«مجلهٔ تصویری» مجموعه‌ای شـامل پنج برنامه اسـت که با گفت‌وگـو، طنز و روایت‌های تصویری، مفاهیم فرهنگی و تربیتی را برای دانش‌آموزان بیان می‌کند.

فضای مجازی

مجموعهٔ روایت شما | پویـــانمـایی

ایـن مجموعـه شـامل ۵ پویانمـایی بـوده و تجربه‌هـای شخصی نوجوانان از روزهای جنگ را بازگو می‌کند.

فضای مجازی

پوستر موشن | مجموعهٔ شمارش معکوس

این مجموعه شامل ۵ پوستر موشن بوده و رویدادهای مهم انقلاب اسلامی را از ۲۶ دی تا ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، در قالب روزنامه روایت می‌کند.

فضای مجازی

پوستر موشن | مجموعهٔ قهرمانان

این مجموعه شامل ۱۴ پوستر موشن بوده و به معرفی قهرمانان مبارز ایران می‌پردازد.

فصل پنجم

مجلات رشد

مجلات رشد در این فصل از تاریخ، نه تنها به مثابه ابزاری برای اطلاع‌رسانی، بلکه به عنوان سنگری برای روایت و پاسداشت ارزش‌هایی چون «امید»، «ایثار» و «خودباوری» عمل کردند تا تصویرِ ایستادگی ملت، به شیوه‌ای تربیتی و ماندگار در حافظه جمعی دانش‌آموزان و فرهنگیان ثبت شود. مجلات رشد در این روایتگری، کوشیده‌اند به صورتی هنرمندانه، کلام را با تصویر پیوند زده و با استفاده از طرح جلدها، تصویرسازی‌های مفهومی، تایپوگرافی، نمادسازی‌های هویت‌بخش و قالب‌های گوناگون مقاله، گفت‌وگو، یادداشت و داستان، منظومه‌ای از «روایت مقاومت» فراهم آورند.

خرداد ۱۴۰۵

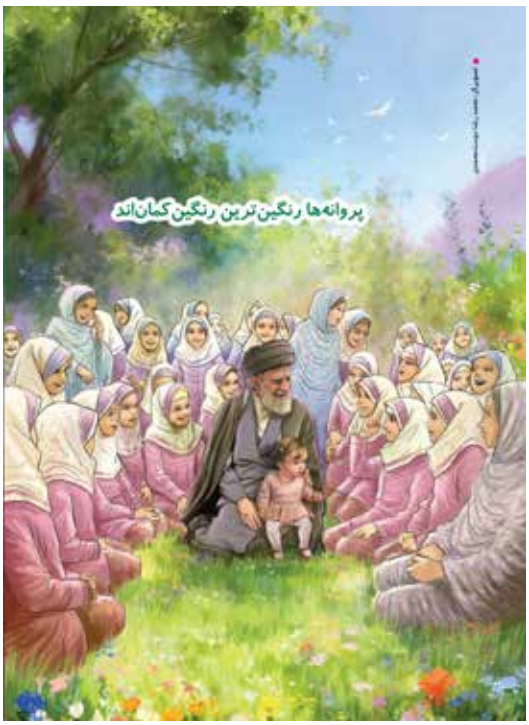
به نام او که یا دلم
همیشه بوده آشنا
دلم همیشه می‌تپد
به نام دوستم: خدا

تو همراه ما بودی، از اولین روزهای مدرسه. هر ماه دست همدیگر را می‌گرفتیم. مجلّه را ورق می‌زدیم. شعرها و داستان‌های قشنگ را با صدای بلند می‌خواندیم. نقاشی‌ها را می‌دیدیم و لذّت می‌بردیم. با بازی و رنگ‌آمیزی سرگرم می‌شدیم و هر بار که مجلّه را می‌بستیم، شعر ایران را با دل و جان می‌خواندیم.

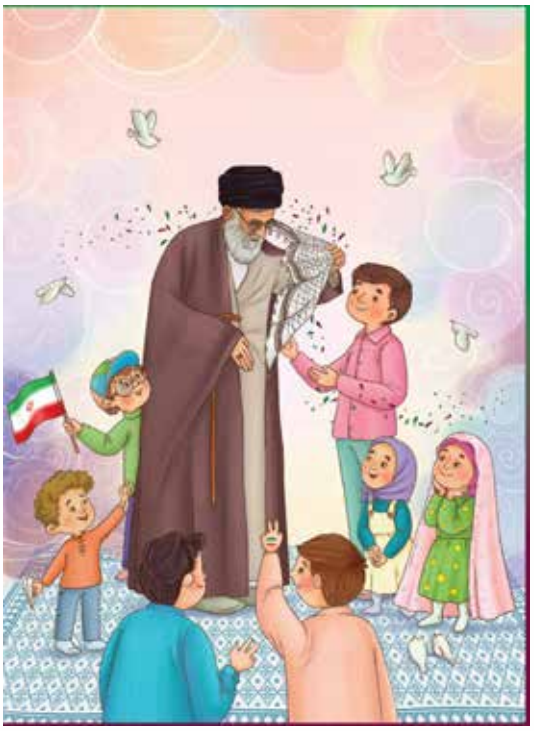
تا اینکه خبر رسید تو از دبستانی در میناب پر کشیدی، به آسمان رفتی و ستاره شدی. آن روز توی خانه‌ی همه‌ی ما باران بارید. بعد ما به نام و یاد تو در باغچه‌هایمان نهال کاشتیم...

چند روز پیش، جشن الفبا گرفتیم. حالا آخرین شماره‌ی رشد کودک رسیده و باز هم برای ما لبخند و بازی و شادی آورده. دیگر کلاس‌اولی‌ها کم‌کم می‌توانند خودشان مجلّه را بخوانند. ما می‌دانیم تو هم از بالای آسمان می‌درخشی. لبخند می‌زنی و باز هم همراه ما هستی.

دوست تو؛ سردبیر

رشد نوآموز

فقط می‌ما راست بود!
رهبرم را بخشش کن و ببین

مریم کمالی

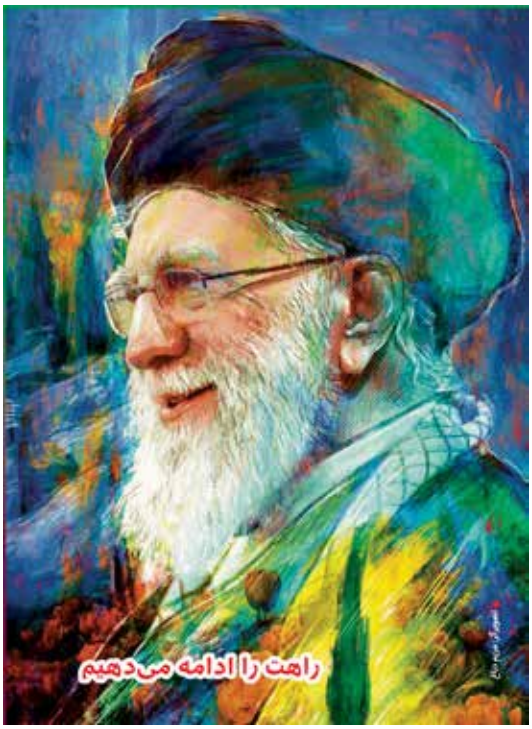
همه بابا را با آیفون روی آیفون‌هایش می‌شناختند. هیچ وقت نفهمیدم بابا کی ناراحت است و کی خوش‌حال. مامان می‌گفت: «بابا هر وقت خوش‌حال است چشم‌هایش هم می‌خندند.» خیلی طول کشید تا بفهمم خنده چشم‌ها یعنی چه. ولی حالا دیگر تقریباً مثل مامان می‌توانم تشخیص بدهم که بابا خوش‌حال است یا ناراحت. تا از آن روز شنبه دیگر نیاز نیست برای فهمیدن خوش‌حالی و ناراحتی بابا تلاش کنم. چون دیگر نه چشم‌هایش می‌خندد و نه آیفون‌هایش.

دیروز که نوبتِ اطاقِ نقاشی می‌کشیدیم، خودم شنیدم که بابا به مامان می‌گفت: «کاش من هم شهید شده بودم.» بعد هر دو آبغوره گرفتند. خیلی دلم گرفته بود ولی نمی‌خواستم ناراحتی من بابا و مامان را بیش‌تر ناراحت کند.

شب که مامان برایم قصه می‌گفت، دیگر دلم طاقت نیاورد. دستم را دور گردنش حلقه کردم و گفتم: «مامان من هم دلم برای آقا تنگ شده. کاش من هم شهید شده بودم که مامان دست و صورتم را بوسید. دو دستش را دو طرف صورتم گرفت. اشک در چشم‌هایش حلقه زده بود. ولی هم چشم‌هایش می‌خندید و هم لب‌هایش. با صدای لرزان گفت: «فاطما قول بزرگ بدهید... ارشادالله قلبتون بنده بشه... درس بخوبید... و عالم بشین... و ارشادالله برای اسلام مفید باشین... به هشتاد نود سال هم عمر کنید... بعد هم شهید بشین.»

اردیبهشت ۱۴۰۵

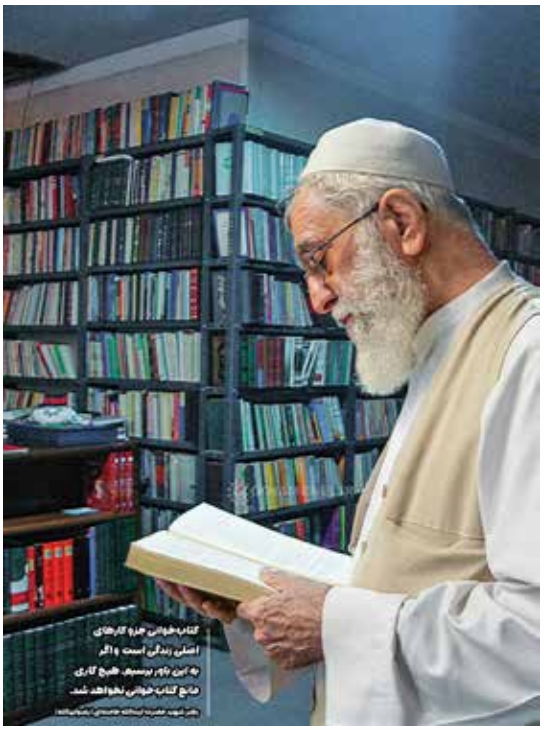

گلی از گل‌های
باغچهٔ سرزمینمان
رشید!
۱۸

تو به ما جرأت طوفان دادی

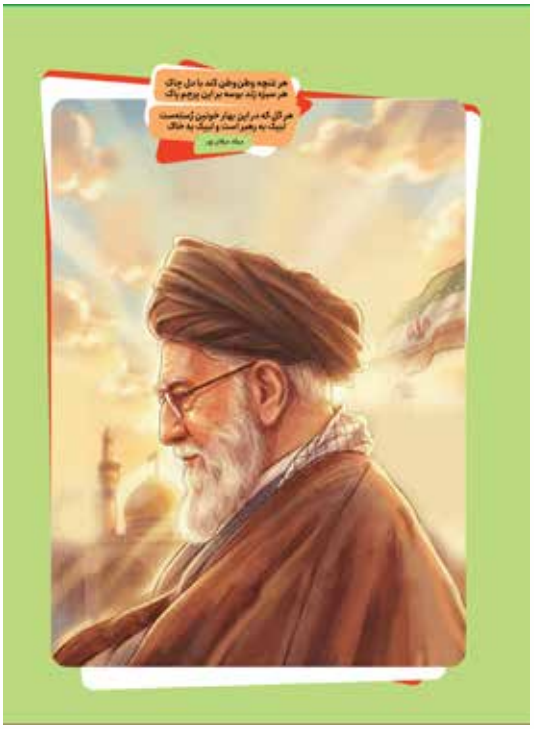

نوجوان ۸
رشد
جان فدای ایرانیم
کتاب خوان‌ها
یک قدم جلو برند!
ورزش با طناب!
پرواز تا صدر جنبان

کتاب‌خوانی همه کارهای
اصلی زندگی است و اگر
به این باور برسیم، طبع کاری
مانع کتاب‌خوانی نخواهد شد.

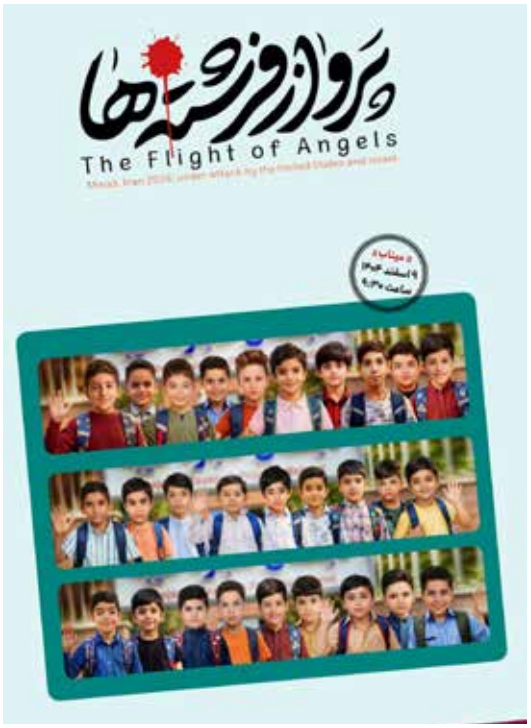

رشد نوجوان ۸
به نام خدای مهربان
جان‌فدای ایران
علی‌اصغر سعیدیان

فریدون
چراغِ پرفروغ ایران!
۱۸
رشد نوجوان

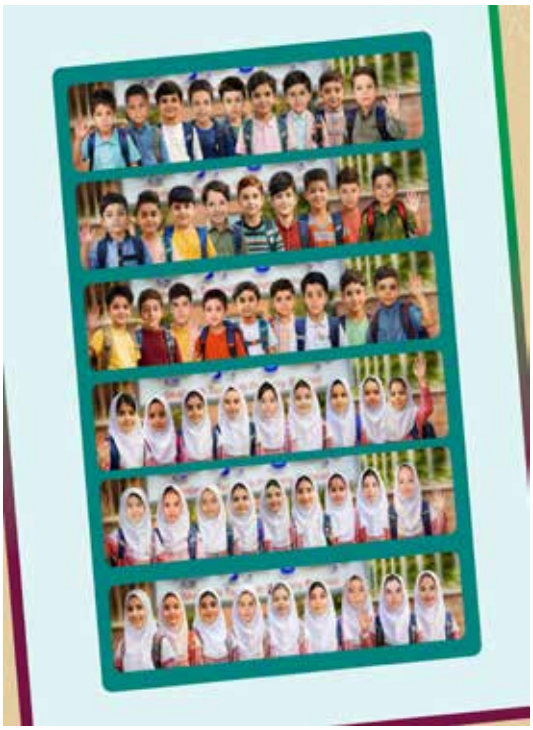
رشد جوان
فروردین ۱۴۰۵

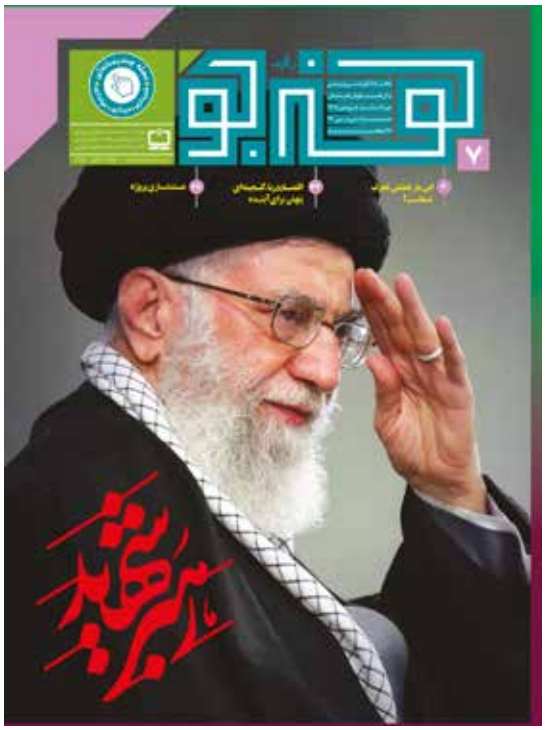

خدا همان خدای طبس است

خط و زبان فارسی یا فرهنگ و فرنگی
جوان

تا نفس هست
به فرمانِ ولی می‌مانیم
جوان

رشد

ایران زیبا

رشد
۷
ما بر عهد خود پایداریم

رشد
۸
شاگردان برگ معلمان ایران

ایران زیبا
جنایت سی ۲۰۱۰

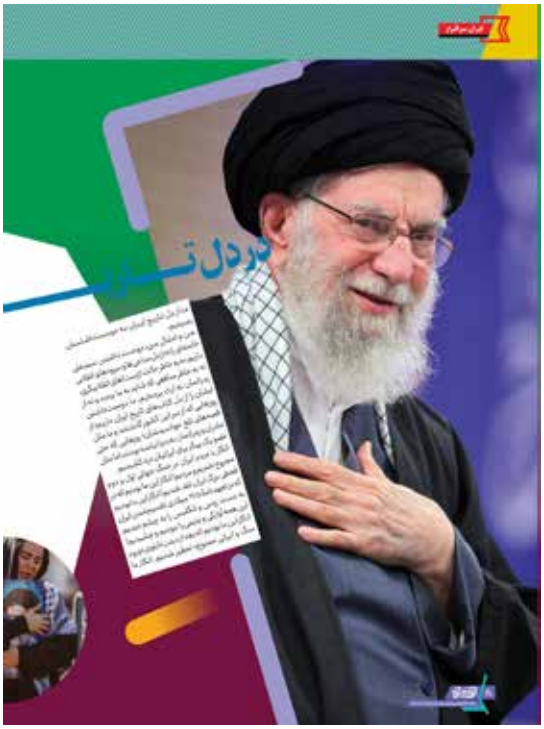

معلم جاودانه تاریخ
سید حسن خمینی

خورشید

بت‌هایی که شکستیم ۲۰۰۰

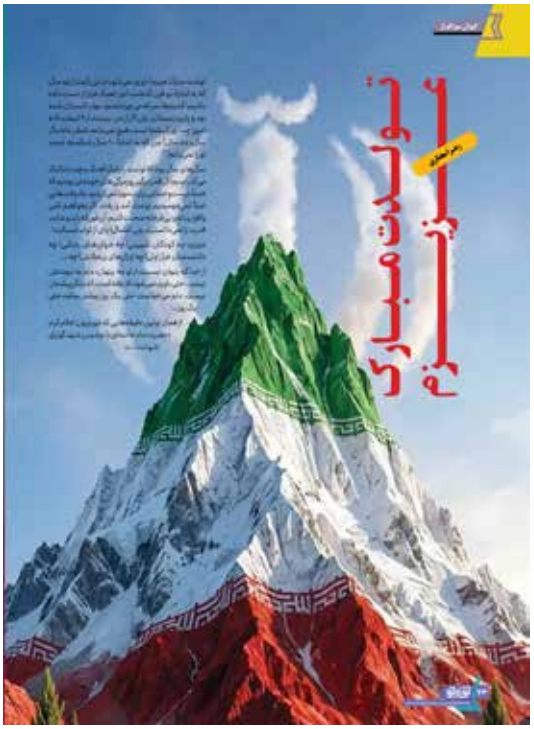

خیابان‌های مقدس

دریادلان جاودان

دردل تاریخ

نقاب جدید
وطن فروشی

وهمچنان شنه‌ها

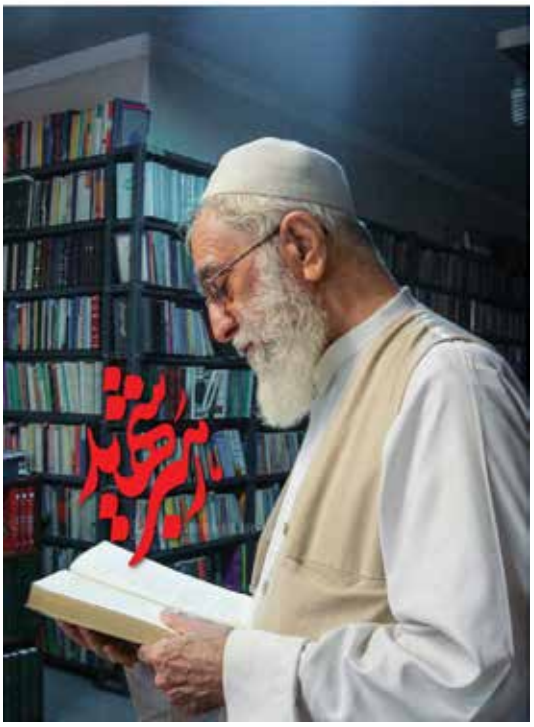

تولدت مبارک ای ایران

میناب
۱۴۸

احیاگر قلب‌ها

روایتی از واقعیت، فراتر از عشق

اردیبهشت ۱۴۰۵

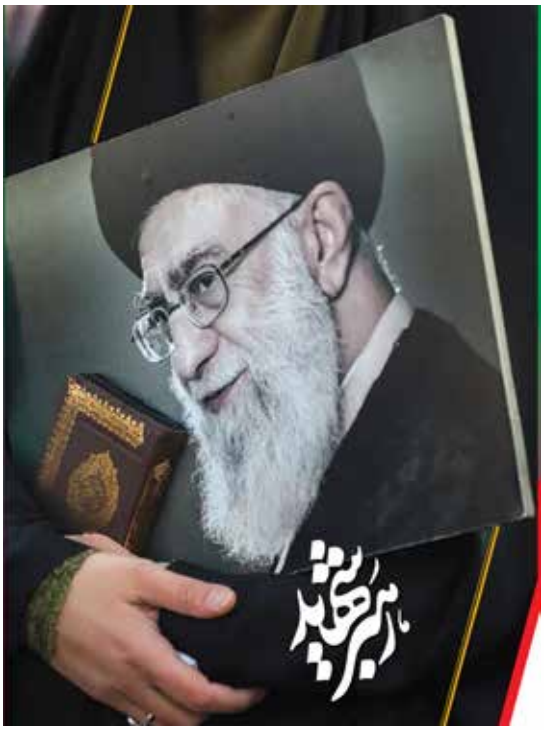

رشد مدرسهٔ فردا
اردیبهشت ۱۴۰۵

شلیک آخرین گلوله پایان جنگ نیست

دکتر فریدالدین حداد عادل

وقتی نظامیان سلاح‌ها را بر زمین می‌گذارند و وقتی که سیاستمدارها از سفرهای طولانی‌مدت و مذاکره‌های خسته‌کننده به وطنشان برمی‌گردند، درست در زمانی که کارخانه‌ها و پادگان را بازسازی می‌کنند، جنگ با شدت و قوت همچنان ادامه پیدا می‌کند. وقتی همگان احساس می‌کنند دورهٔ صلح و آسودگی فرا رسیده است، مهم‌ترین پادگان کشور در حال آماده‌سازی نیروها برای جنگ بعدی است. هر گاه که می‌جنگیم، باید بدانیم، سربازان و فرماندهان امروز، دیروز و جنگ قبلی، چه می‌کردند؟ آن‌ها کجا بوده‌اند؟ چه می‌آموخته‌اند؟ به دست چه کسی و برای چه سطحی از مطالبه و مقابله آموزش می‌دیده‌اند؟

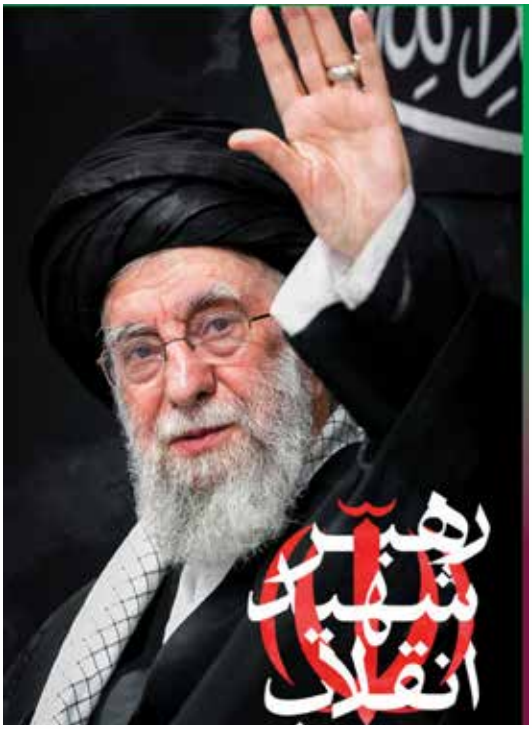
وقتی کشورمان هر سی‌سال یک‌بار درگیر جنگ شده باشد، مهم‌ترین محل تربیت نیروهایی که در برابر دشمن باید بایستند، مدرسه است. ما در مدرسه می‌توانیم ابتدایی‌ترین و در عین حال اصلی‌ترین قواعد جنگ را به شاگردانمان تعلیم دهیم؛ این موارد عبارت‌اند از:

۱. تعلیم و ترویج روحیهٔ شجاعت در برابر دشمن؛
۲. گسترش روحیهٔ مقاومت در کودکان و نوجوانان؛
۳. ایجاد تفکر دشمن‌شناسی و دشمن‌ستیزی؛
۴. ترویج روحیهٔ توجه به قرآن و معارف اهل بیت در مقابله با کافران و دشمنان؛
۵. ترویج و گسترش روحیهٔ جنگاوری و رزمندگی به حد تناسب.

اگر در مدرسه‌ها این موارد با تدبیر و دقت تعلیم داده شود، کشور در برابر بسیاری از دشمنی‌ها و بخش بزرگی از دشمنان از قشرهای گوناگون، ایمن (واکسینه) می‌شود.

انبوهبودن مردم مقاوم و متحد ایران‌زمین که یک‌صدا در برابر دو قدرت اتمی جهان ایستادند و مقاومت کردند و از رهبر ملت و نظامیان حمایت کردند، نشان‌دهندهٔ یک تربیت فراگیر خردمندانهٔ کلی در سطح ملی است؛ ایرانیان به‌خوبی و منسجم به خودآگاهی ملی و دینی رسیده‌اند. بخشی از این روند جامعه‌پذیری در نهاد مهم مدرسه رخ می‌دهد و وظیفهٔ ما در مدرسه از این حیث بسیار خطیر است.

اردیبهشت ۱۴۰۵

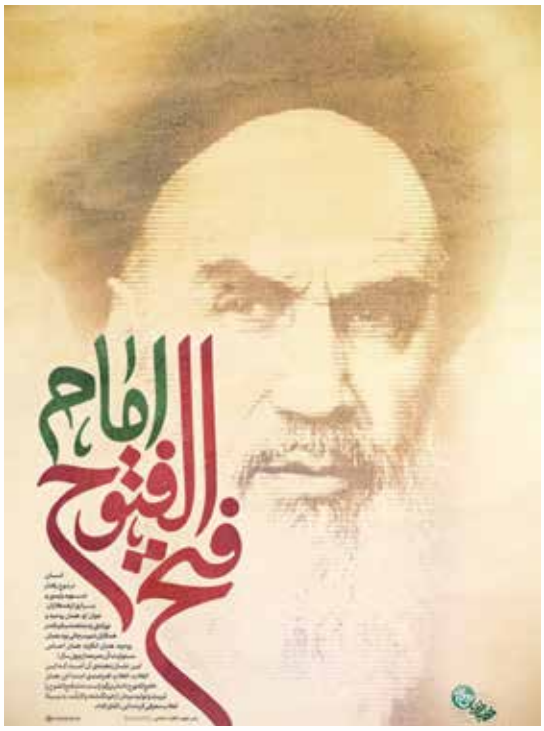

اردیبهشت ۱۴۰۵

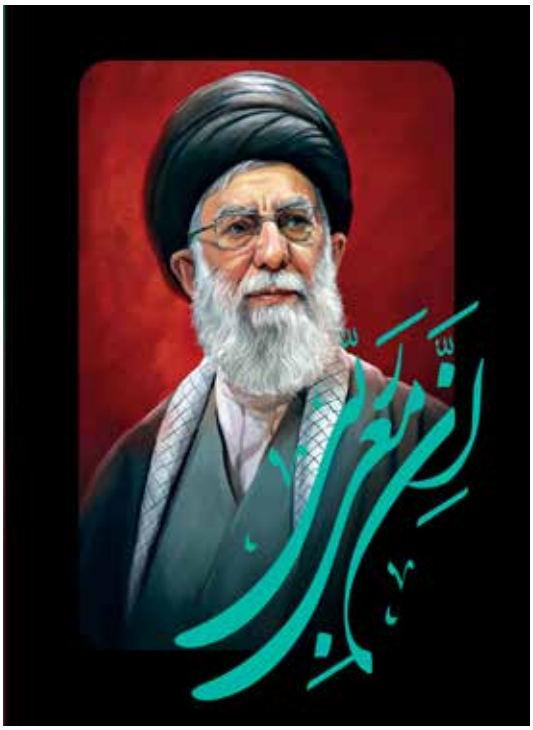

تجربه

از هیچ چیز نمی‌ترسم

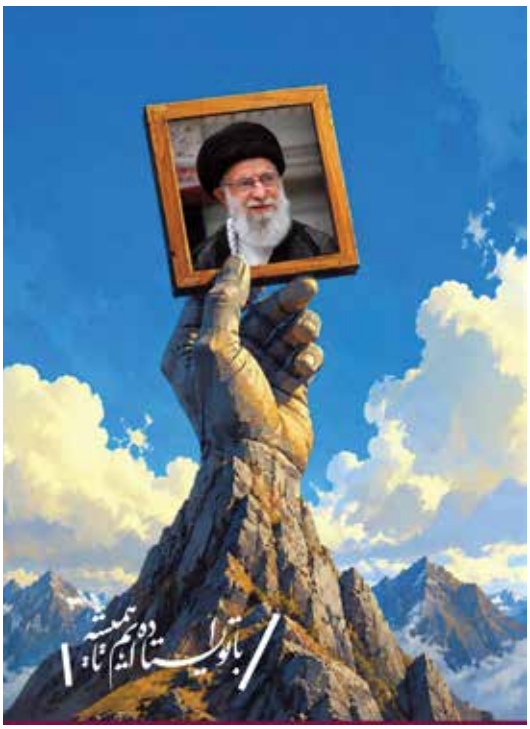

فناوری آموزشی

اردیبهشت ۱۴۰۵

اشاره مهم

جنگ تحمیلی سوم و ارشوک رهبری تا بیداری جمعی

هماهنگی مردم و نیروهای مسلح؛ نقش سکوهای آموزشی یکپارچه

آموزش فناورانه در شرایط جنگی

راهبردهایی برای تداوم یادگیری با ابزارهای دیجیتال

شورت استفاده از فناوری در آموزش در شرایط جنگی

چالش‌های آموزش فناورانه در شرایط جنگی

طراحی نظام یادگیری ناب‌آور

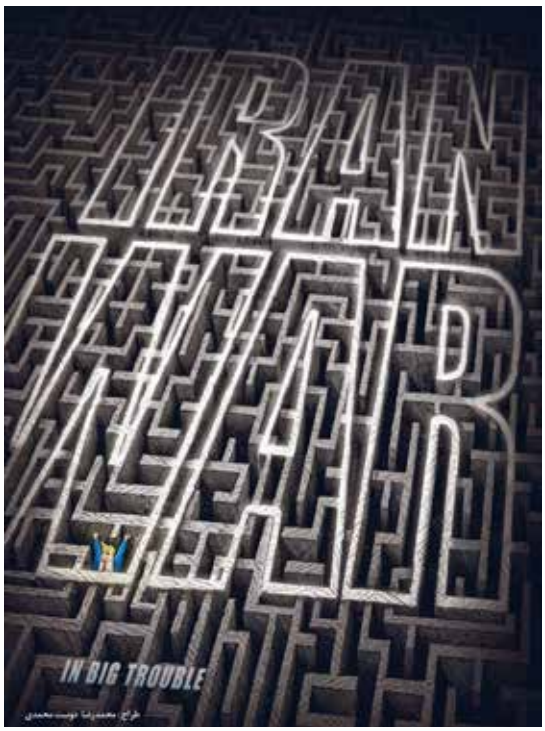
در شرایط بحران و جنگ، با کمک تعلیم و تربیت

تربیت شهروند بحران‌آگاه از گستره از رفتارهای تا کاهانه

بهـــار ۱۴۰۵

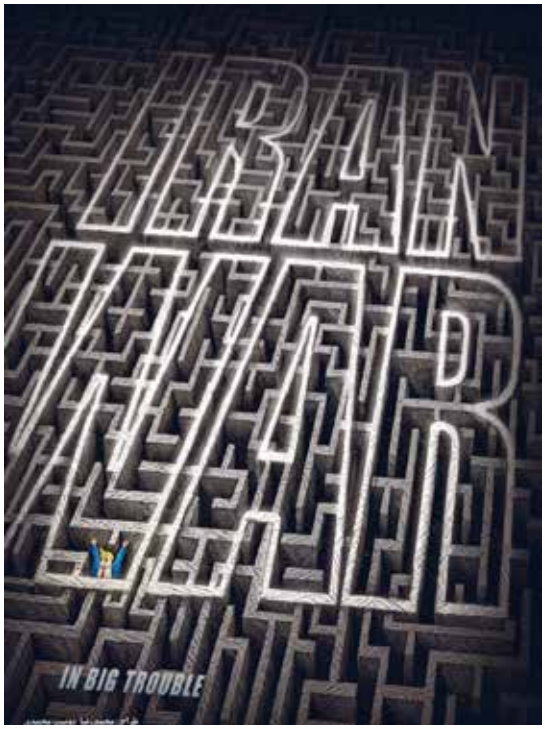
علوم اجتماعی

رشد آموزش

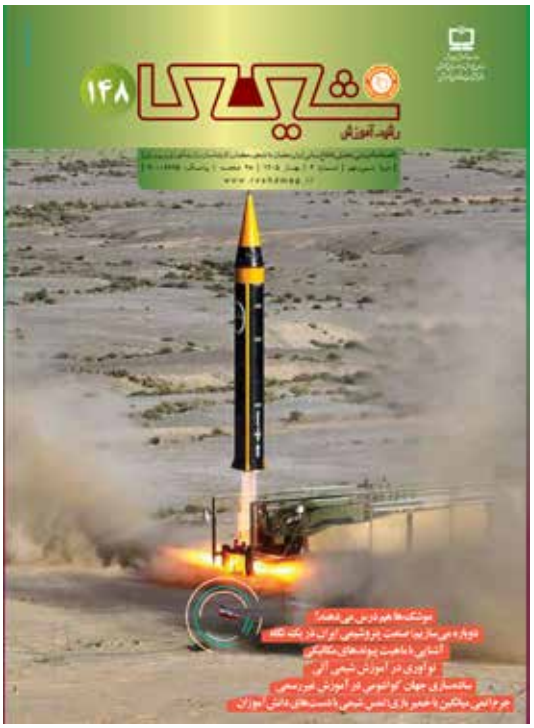
بهـــار ۱۴۰۵

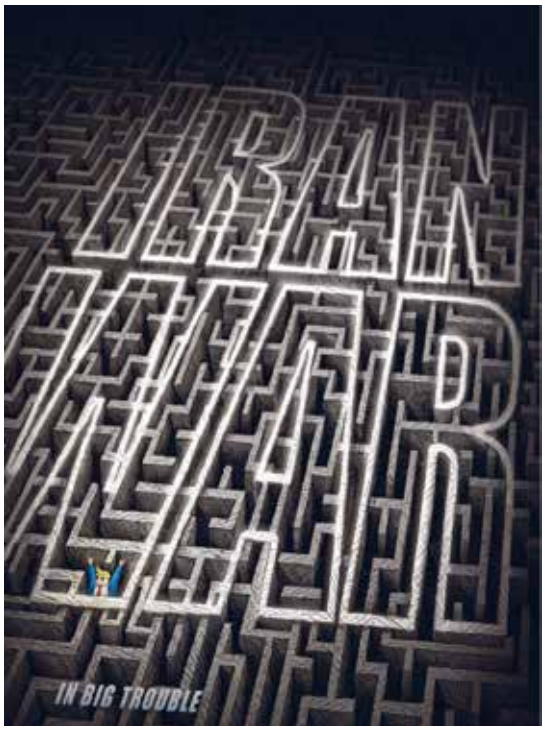

بهـــار ۱۴۰۵

شیمی از نگاه ژرف
دوباره می‌سازیم؛
صنعت پتروشیمی
ایران در یک نگاه
دکتر عابد بدریان
مدیر فصلنامه رشد آموزش شیمی

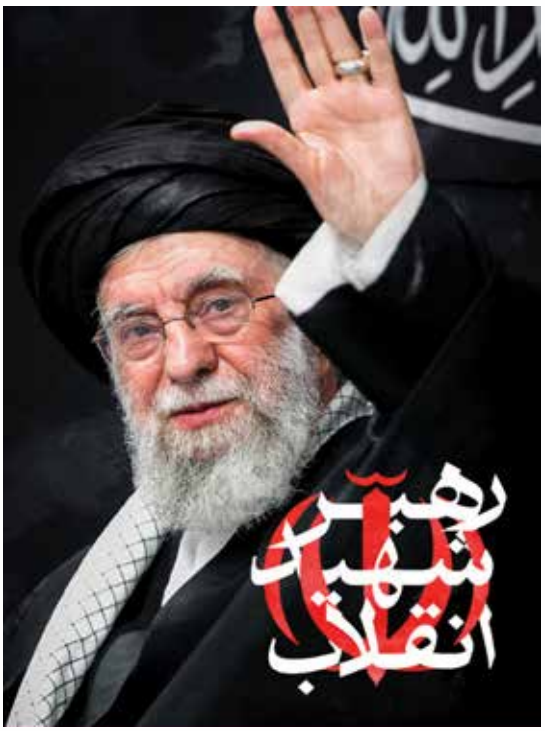

رشد آموزش تاریخ

بهـــار ۱۴۰۵

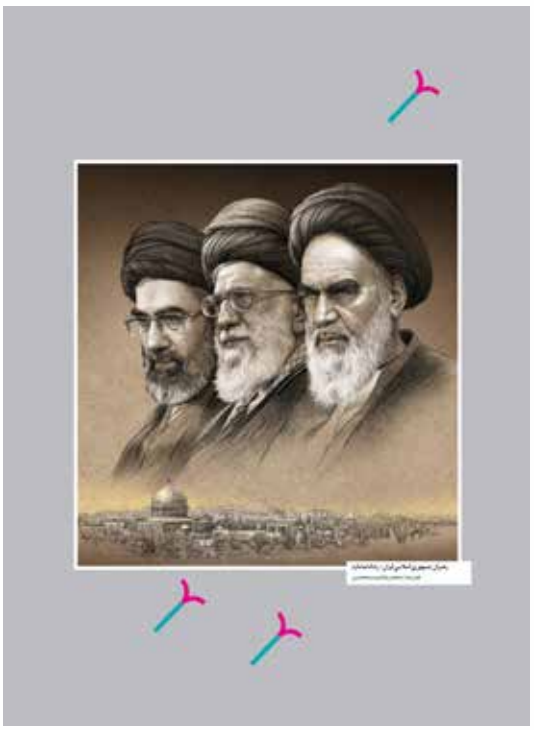

جامعهٔ آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

IRAN
WAR
IN BIG TROUBLE

چراغ روشن هنر در غبار میدان جنگ

سرویس ویژه نامه فرشته‌های
میناب شبکه ملی مدارس رشد

اسکن کنید

ایران عزیز

روایت دفاع مقدس ملت شریف ایران در جنگ‌های تحمیلی دوم و سوم در برنامه درسی رسمی و غیررسمی

www.oerp.ir